

SEDER

.....\..... . .
 deze de-inbrengen: 1
 ..\.....*..... |
 die inbrengt MoShèH tot~de-afafheid~JieSseRáAÉL
< >..... . . .
 bij-het-oversteekse-van de JàReDÉN;
 | | »oo..... \\\.....
 in-het-inbrengveld ten-opzichte-van SuWPh onderscheidend PáARÁN
oo....._.....//.....< >.....//.....!
 [en-onderscheidend-ToPhèL en-LáBÁN en-ChæTséRoT en-DieJ ZáhÁB.
 .\.....//..... .
 een-enkele-en tien dagen vandaan-van-HoRéB, 2
< >..... . . .
 de-neemweg-van de-berg~SséNgieJR;
 .<>.....o.....!
 tot QáDÉSh BàReNéàNg.
 |\..... .
 en-voorts-geschiedt in-de-veertigste jaarandering, 3
//.....< >.....\.....
 in-de-elfde nieuwmaand op-de-een-enkele in-de-nieuwmaand;
>..... |\..... .
 brengt-in MoShèH bij-de-stichtkinderen-van JieSseRáAÉL,
>.....\.....\....._.....<>.....!
 naar-de-al-afheid die gebiedt die-JHWH-van-Israël enwel-hem naar-hen.
\..... . .
 laat-na zijn-verslaan: 4
<..... | .\..... .
 en-wel-van SieJChoN koning-van de AêMoRieJt,
 .//.....<>.....
 die aan't-zitten-is in-ChèSheBóWN;

 en-ook-van:
<.....\..... .
 NgóWG koning-van de-BáShán,
//.....<>.....!
 die-aan't-zitten-is in-NgàSheTtoR in-AèDeRèNgieJt.
//.....<>.....\.....
 in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN in-het-land-van MóWÁB; 5
//.....,
 maakt-zich-op MoShèH
//.....//.....<>.....!
 uiteen-te-zetten en-wel deze-uitleg om-te-zeggen.
\.....//.....//.....<>.....\.....
 die-JHWH-van-Israël gods-onzer brengt-in naar-ons-toe bij-HoRéB om-te-zeggen; 6
//.....<>.....//.....!
 veel-wordt-voor-jullie het-zitten bij-een-berg als-deze.

...\\..... .
wendt-je en-rukt-uit (voor-)jullie: 7

.....\\.....//.....
en-komt-in het-gebergte-van de-AêMoRieJt

.....:
en-naar~de-al-heid-van~de-bewoners-zijner

.....//.....//.....//.....
in-de-steppe in-het-gebergte en-in-de-laagte

......<>.....\\..... . . .
[en-in-het-negeb-zuiden en-aan-het-strand-van de-zee;

.>..... |
land-van de KeNàNgæNieJt en-de-LeBáNóWN,

.....//.....<>..... !
tot-de-blikkering¹ de-grotere de blikkering~PeRáTt.²

//.....//.....<>..... . . .
zie ik-geef voor-de-vergegenwending-jelieder enwel-het-land; 8

.<>.....\\..... .
komt-in vangt-weg³ enwel-het-land,

..\\.....\\......<.....\\...../.....
dat zich-zevent⁴ die-JHWH-van-Israël voor-de-omvamenden-jelieder

.....\\.....>..... |\\.....
[voor-ABheRáHáM voor JiTseCháQ en-voor-JàNgeQoB om-het-te-geven

..... .
[voor-hen,

..... < >..... !
en voor-de-kiemsels⁵-hunner ten-westen-late⁶-van-hen.

.....\\..... .
en-ik-zeg tot-jullie, 9

.....//.....<>.....
in-het-tijdsdeel (n.l.)dat om-te-zeggen;

.....//.....<>.....//.....
niet-ben-ik-aan't-aankunnen in-mijn-afzondering hoo-g-heen-te-dragen

¹ Dit Hebr. woord wordt in dit verband meestal met 'stroom' of 'rivier' vertaald. Het is echter afgeleid van een werkwoord dat de betekenis heeft van het nederlandse 'blikkeren'. Een waterstroom is een blikkerinmg in het zonnigwarme Midden-Oosten.

² = de rivier de Euphraat.

³ Dit Hebr. werkwoord (JáRàSh) wordt meestal met 'in bezit nemen' vertaald, maar ook met 'Uit het bezit) verdrijven'. Een afgeleid zelfst.naamwoord betekent 'vang(net)'. De kernbetekenis van het werkwoord is 'vangen', waarbij het vooral om 'weg vangen' gaat. Zie bij 'wegvangen' in "Op naar JHWH die van israel" een onderzoek van Psalm 25. SHAKER Publishing, Maastricht 2006.

⁴ Dit Hebr. werkwoord (SháBàNg) wordt meestal met 'zweren' vertaald, maar de kernbetekenis van dit werkwoord is het getal 'zeven' (=ShèBàNg). Het zal dus waarschijnlijk gaan om zeven keer bevestigen, vandaar de vertaling 'zich zevenen'.

⁵ Dit Hebr. woord (ZèRàNg) wordt meestal met 'zaad' vertaald, maar de kernbetekenis van het woord heeft met 'kiemen', 'ontkiemen' te maken en niet met 'zaaien'.

⁶ Dit Hebr. woord wordt hier meestal met 'na' vertaald, elders met 'achter (hen) aan' en nog elders met westelijk. Het westen is tegelijk het 'latere', zoals het Oosten in het Hebr. (QèDèM) tegelijk het vroegere betekent.

-//.....<>.....\.....
 die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder doet-veel-zijn enwel-jullie; 10
\
 en-kijk-hier-jullie deze-dag,
//.....<>..... !
 als-sterren-van de-helftenhemel voor-veelheid.
-\.....
 die-JHWH-van-Israël de-gods-van de-omvamenden-jelieder: 11
\\.....//.....<>.....\.....
 toevoegend op-jullie zoals-jullie(zijn) een-kudde-tal⁷-van voetstampen⁸;
\
 en-hij-is-aan't-inzegenen enwel-jullie,
<>.....//..... !
 zoals-wat hij-inbrengt aan-jullie.
-//.....<>.....
 ach-hoe? ben-ik-hoog-aan't-heen-dragen in-mijn-afzondering; 12
//.....<>.....
 de-vracht⁹-jelieder en-het-hoog-heen-dragen-van-jullie en-hetgetwist-van-
 .. !
 [jullie.
-\.....\\.....\\.....
 welaan-op-met voor-jullie menselijken, wijzen 13
//.....<>.....
 [en-onderscheidingsvermogenhebbenden en-volkennenden

 [voor-de-stamstaven-jelieder;
<>..... !
 en-voorts-stel-ik-aan-hen als-eerst-delen-jelieder.
-<>.....
 voorts-buigen-jullie-je-toe enwel-naar-mij; 14

 en-voorts-zeggen-jullie,
//.....<>..... !
 goeddoende-de-inbreng die~jij-inbrengt om-te-maken.
-/.....\.....
 en-voorts-neem-ik enwel-de-eerst-delen-van de-stamstaven-jelieder: 15

⁷ Dit Hebreeuwse woord wordt hier meestal met 'duizend' vertaald. In andere teksten wordt hetzelfde woord met 'stier' vertaald. Maar eigenlijk gaat het dan om een kuddedier. En daarom gaat het hier om een kuddetal.

⁸ Dit Hebreeuwse woord wordt hier meestal met 'keren' vertaald. In combinatie met het voorafgaande woord staat er dan 'duizend keren'. Maar de kern van het hebreeuwse woord is het stampen met een stamp. Een stamp heeft de vorm van een voet (bv als poot of als koevoet). Een 'keer' of 'maal' is in oude culturen, die grotendeels berusten op mondelinge afspraken, geen geschreven teken, maar een handeling, een stamp op de grond met een stamp of stamper. Trouwens ook in de Nederlandse woorden 'keer' en 'maal' horen wie die achtergrond nog mee klinken: resp. 'ommekeer' en 'een beweging met de molen'.

⁹ Dit zelfst. naamwoord komt verder alleen nog voor in Jes. 1:14. Er is een werkwoord van afgeleid, dat alleen in Job 37:11 voorkomt.

...\\|
 menselijken, wijzen en-volkennenden,
//.....//.....< >.....
 en-voorts-geef-ik enwel-hen (tot)eerstdelen over-jullie;
 .\\...../.....\\.....
 vorsten-van kuddetallen en-vorsten-van honderd:
\\|\.....
 en-vorsten-van vijftig en-vorsten-van tien,
 ...<>.....!
 beambten voor-de-stamstaven-jelieder.
|\.....
 en-voorts-gebied-ik enwel-de-regelstellers-jelieder, 16
//.....<>.....
 in-het-tijdsdeel (nl.)dat om-te-zeggen;
 ..\\||\
 hoor onderscheidend-de-broederverwanten-jelieder en-stel-de-regel-hen

 [van-het-recht,
//.....
 onderscheidend-iedermenselijke en-onderscheidend-
<>.....//.....!
 [de-broederverwant-zijner en-onderscheidend een-inklamper-zijner.
\\...../.....
 niet-zijn-jullie-aan't-waarnemen¹⁰ een-vertegenwending bij-de-stelregeling:17
\\.....\
 zoals-naar-de-kleinere zo-naar-de-grotere zijn-jullie-aan't-horen-!,
 .\\...../.....|
 niet zijn-jullie-je-aan't-inklampen

 [vandaan-van-de-vertegenwending-van een-manmenselijke,
 //.....<>.....\.....
 ja de-stelregeling, voor-gods (is)hij;
| .\.....\
 en-de-inbreng die stijf-aan't-zijn-is vandaan-van(anders-dan)-jullie,
//.....<>
 zijn-jullie-aan't-doen-lijfnaderen-! naar-mij
!
 [en-voorts-ben-ik-aan't-horen-hem.
//.....<>.....\
 en-voorts-gebied-ik enwel-jullie in-het-tij(dsdeel) (nl.)dat; 18

¹⁰ Het woord 'waar', dat in het Nederlandse woord 'waarnemen' te horen is, is etymologisch verschillend van het woord 'waar', dat in het woord 'waarschuwen' te horen is en dat in deze vertaling de kern is van het woord 'waar houden'. Het laatste woord 'waar' betekent echt en is verwant met het Latijnse 'vere'. Het eerste woord 'waar' is verwant met het woord 'waar', dat in b.v. 'koop-waar' en in 'waren-huis' te horen is, en ook de basis van het begrip 'waarde'. Een 'waar' is iets waarop men zorgzaam is. 'Waarnemen' heeft echter ook de betekenis gekregen van 'gewart worden' en 'ontwaren'. Het begrip 'waar' in deze woorden is weer verwant met het Latijnse 'vere'. Het etymologische verschil tussen het ene en het andere begrip 'waar' is in het nederlands vervaagd. 'Waarnemen' als vertaling van het hier gebruikte Hebreeuwse woord, bevat al deze noties en staat in het gebruik voldoende ver af van woorden als 'waarschuwen' en 'bewaren' en dus ook van 'waar houden', om het een zelfstandige functie te laten vervullen in deze vertaling.

//.....<>.....//..... !
 enwel de-al-afheid-van-de-inbrengen die jullie-aan't-maken-zijn-!
\
 en-voorts-rukken-wij-uit vandaan-vanChoRéB¹¹: 19
».....\
 en-voorts-gaan-wij enwel de-al-afheid-van-het-inbrengveld
ǫ.....\\...../.....\
 [de-grotere en-ontzagwekkende (nl.)die die jullie-zien:
<.....\
 de-neemweg-van het-gebergte-van de-AæMoRieJt,
//.....//.....//.....<>.....
 naar-wat gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer

 [enwel-ons;
<>.....//..... !
 en-voorts-komen-wij tot QáDéSh BàReNéàNg.
<>.....
 en-voorts-zeg-ik tot-jullie; 20
|\
 bij-het-in-aantocht-zijn-van-jullie tot-het-gebergte-van de-AæMoRiet,
//.....<>.....//.....
 die-die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer gevende aan-ons.
 ǫ.....\\.....\\.....//.....<>.....
 zie geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer voor-de-vertegenwendinging-jouwer²¹

 [enwel-het-land;
\
 ga-op vang-weg¹²:
ǫ\\...../.....<...../.....
 naar-wat inbrengt die-JHWH-van-Israël de-gods-van de-jou-omvamenden

 [tot-jou,
<>..... !
 niet-aan't-je-ontzien-ben-je en-niet-aan't-ontsteld-zijn.
\
 en-voorts-lijfnaderen-jullie-! naar-mij, de-al-afheid-van-jullie 22

 en-voorts-zeggen-jullie:
|
 wij-zijn-aan't-zenden-toch menselijken

 [voor-de-vertegenwendinging-onzer,
<>.....
 en-voorts-woelen-zij-op¹³-voor-ons enwel-het-land;

¹¹ = Horeb = Sināi.

¹² Hier staat het Hebreeuwse werkwoord, dat cruciaal is voor het verstaan van de komst van Israël in het land Kanaän. Het wordt hier m,et 'wegvangen' vertaald. Het betekent zowel 'ontvangen' als 'ontnemen'. Zie de Nederlandse woordenlijst.

-<...../..... |
en-aan't-doen-keren-zijn-zij naar-ons een-inbrengr,
...../..... | ..\..... .
enwel-over-de-neemweg die wij-aan't-gaan-zijn~daarin,
..... | ,
en-ook-over de-steden,
.//.....<>..... !
als wij-aan't-komen-zijn daarin.
.....//.....<>.....
- en-voorts-is-goeddoend in-de-wel-ogen-mijner de-inbrengr; 23
.....<..... | ...\..... .
en-voorts-neem-ik vandaan-van-jullie twee (en)tien menselijken,
.....//.....<>..... !
een-iedermenselijke een-één-enkele voor-een-stamstaf.
- |\..... .
en-voorts-wenden-zij-zich en-voorts-gaan-zij-op het-gebergte-waarts, 24
.....<>.....\.....
en-voorts-komen-zij tot-de-beek AèSheKOL;
.....<>..... !
en-voorts-bevoete-benen-zij enwel-haar.
-\\..... |\.....
en-voorts-nemen-zij in-de-handen-hunner vandaan-van-de-vruchten-van 25
.....
[het-land,
.....<>.....
en-voorts-doen-zij-afdalén naar-ons;
.....\\.....\\..... |
en-voorts-doen-zij-keren enwel-bij-ons een-inbrengr en-voorts-zeggen-zij,
....\..... .
goeddoend het-land,
.....//.....<>.....//..... !
dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer gevende aan-ons.
.....//.....<>.....
- en-niet hebben-jullie-behoefte om-op-te-gaan; 26
.....//.....<>.....
en-voorts-verbitteren-jullie enwel-de-mond-van die-JHWH-van-Israël
..... !
[de-gods-jelieder.
-\\..... |\.....
en-voorts-mokken-jullie in-de-tenten-jelieder en-voorts-zeggen-jullie, 27
.....\\..... |
met-de-beweigering-van die-JHWH-van-Israël enwel-van-ons,
.....<>.....\.....
doet-hij-ons-uittrekken vandaan-van-het-land MiTseRáJieM;

¹³ Dit Hebreeuwse werkwoord wordt in deze context meestal met 'verspieden' vertaald, maar er is in het Hebreeuws een tweede werkwoord dat uit dezelfde drie medeklinkers bestaat en met 'woelen' vertaald wordt, en een derde dat met 'zich schamen' wordt vertaald. Stamverwantschap van alle drie de werkwoorden is echter mogelijk zo niet waarschijnlijk., waarbij 'woelen'. 'opwoelen' als basisbetekenis wordt aangenomen.

.....//.....//.....//.....<>..
om-te-geven enwel-ons in-de-hand-van de-AæMoRieJt

..... !
[om-te-doen-verdelgen-ons.

.....\.....\..... . .
wanneer-waarheen? wij opgaanden: 28

.....α.....\...../.....
de-broederverwanten-onzer doen-vervloeiën enwel-het-hart-onzer

....
[om-te-zeggen:

.....\.....<..... |
een-aansluitvolk¹⁴ groot en-verheven vandaan-van(anders-dan)-ons,
..//.....//.....<>.....
steden groot en-ontoeankelijk in-de-helftenhemel;

.....//.....<>.....//..... !
en-ook~stichtkinderen-van NgæNáQieten zien-wij daar.

.....<>.....
en-voorts-zeg-ik tot-jullie; 29

.....//.....<>.....!
niet-zijn-jullie-aan't-afdeinzen-! en-niet-je-aan't-ontzien-! vandaan-van-hen.

.....\..... |
die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder de-gaande 30

..... .
[voor-de-vertegenwending-jelieder,

.<>.....\.....
hij aan't-in't-brood-geraken¹⁵-is-hij voor-jullie;

α.....\.....\.....//.....<>.....
bij-de-al-afheid die hij-maakt met-jullie in-MiTseRàJieM

..... !
[voor-de-wel-ogen-jelieder.

..... |
en-in-het-inbreveld dat je-ziet, 31

.....\..... |
waar hoog-heen-draagt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
.....//.....<>.....
zo-als aan't-hoog-heen-dragen-is-een menselijke

.....
[enwel-het-stichtkind-zijner;

¹⁴ Het Hebreeuwse woord Ngàm, dat meestal met 'volk' wordt vertaald duidt, in tegenstelling tot het woord GóWJ, dat het beste met 'natie' kan worden vertaald, is af te leiden van een maar een keer voorkomend werkwoord, dat '(zich) aansluiten bij' betekent. Bij Ngàm gaat het om een open gemeenschap, waarbij ook vreemden zich kunnen aansluiten. In tegenstelling daarmee is GóWJ een gesloten groep. Van dit weinig gebruikte werkwoord, is nog een tweede woord Ngàm afgeleid, dat met volksgenoot wordt vertaald, maar dus eigenlijk 'aangeslotene' of 'zich-aansluitende-' betekent. Bovendien is er een voorzetsel van afgeleid, dat meestal door 'mèt' (in onderscheiding van '(samen)met' wordt vertaald, maar dus omschreven kan worden als 'aangesloten bij'.

¹⁵ Dit Hebreeuwse werkwoord wordt meestal met 'strijden' vertaald, maar de kernbetekenis is 'brood'; we herkennen het in Beth-LèChèM (= huis-van brood). Het Nederlandse woord 'brood' heeft eigenlijk niets van doen met tarwe of koren, maar alles met 'verwikkeld raken', 'harrewarren', 'broddelarij'. Zie Nederlandse Woordenlijst.

...../.....| ..\..... .
 op-de-al-afheid-van~de-neemweg die jullie-gaan,
<>.....//..... !
 tot-het-komen-van-jullie tot-de-opstaanplaats nl.deze.
<>.....
 en-bij-de-inbrenge nl.-deze; 32
|
 geenszins-jullie vertrouwenden
<>..... !
 op-die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder.
\\...../.....
 de-gaande voor-de-vertegenwending-jelieder op-de-neemweg: 33
//.....//.....<>.....
 om-uit-te-zoeken voor-jullie een-opstaanplaats om-je-neer-te-laten;
\..... . .
 met-vuur 's-nachts:
|/..... | ..\..... .
 voor-het-zien-door-jullie op-de-neemweg als jullie-aan't-gaan-zijn-daarop,
<>..... !
 en-met-een-wolk 's-daags.
//.....<>.....\.....
 en-voorts-hoort die-JHWH-van-Israël enwel~de-stem-van de-inbrenge-jelieder;34
<>.....//..... .
 en-voorts-toort-hij en-voorts-bezevent-hij-zich¹⁶ om-te-zeggen.
//.....|\..... .
 ware't-dat-aan't-zien-is een-menselijke bij-de-menselijken nl.-deze, 35
//.....<>.....
 een-(geboorte-)ronde kwaaddoende (is)deze;
\\.....\..... .
 enwel het-land het-goeddoende,
 ..\..... .
 dat ik-mij-bezeven,
<>..... !
 om-te-geven aan-de-jullie-omvamenden.
/.....<.....| ..\..... .
 behalve KálÉB stichtzoon-van~JePhoENNèH hij aan't-zien-is-hij-toch, 36
\\.....//.....//.....
 en-aan-hem-ben-ik-aan't-geven enwel~het-land waar hij-de-weg-neemt-
<>.....
 [daarop en-aan-de-stichtkinderen-zijner;
/.....//.....<>.....//..... !
 toebuigend daaraan-dat hij-vol-maakt laat-achter die-JHWH-van-Israël.
| ..\..... .
 ook-op-mij neuswalgt die-JHWH-van-Israël, 37
<>.....
 bij-het-gewentel-van-jullie¹⁷ om-te-zeggen;

¹⁶ Dit Hebreeuwse werkwoord wordt meestal met 'zweren' vertaald, maar de basisbetekenis is het getalwoord 'zeven'. Zweren is dus een bepaald gebruik van het getalwoord 'zeven': 'bezevenen'; vgl. 'bekruisen'.

.....<>.....//..... !
 ook-jij niet~ben-jij-aan't-komen daar.
<..... |\...
 JeHóWShoeàNg sticht-zoon-van~NuWN die-staat 38

 [voor-de-vertegenwending-jouwer,
 .<>.....\.....
 hij aan't-komen-is-hij daarheen;
\..... .
 maak-hem hard,
<>.....//..... !
 ja~hij aan't-ten-eigendom-doen-krijgen-dat-is-hij enwel~JieSseRáAéL.
⌘ ..\..... /\...
 en-het-trippelkroost-jelieder waarvan jullie-zeggen voor-roof 39

 [is-het-aan't-geschieden:
 ⌘.....\.....<..... |
 en-stichtkinderen-jelieder die niet~aan't-volkennen zijn vandaag
\..... .
 [goeddoends en-kwaaddoends,
 fz.....
 zij aan't-komen-zijn-zij daarheen;
\..... .
 en-aan-hen ben-ik-aan't-geven-het-!,
<>..... !
 en-zij aan't-wegvangen-zijn-zij-het.
<>.....\.....
 en-jullie wendt-je voor-jullie-zelf; 40
//.....<>.....//..... !
 en-rukt-uit inbrengveldwaarts de-neemweg-van de-riet~zee¹⁸.
\.....\.....
 en-voorts-buigen-jullie-je-toe en-voorts-zeggen-jullie tot-mij: 41
⌘:
 wij-verwaarden¹⁹ voor-die-JHWH-van-Israël
 .<>..... |
 wij aan't-opgaan-zijn-wij en-aan't-in't-brood-geraken,

¹⁷ De etymologische verbinding met het Hebreeuwse werkwoord 'wentelen' (GáLà) is onzeker. De hoor-samenhang is echter niet te missen. Ook inhoudelijk gaat het om 'gewentel' niet alleen hier, maar ook in de andere teksten waar dit woord voorkomt.

¹⁸ Hebr.: JáM SuWPh; omdat de twee hebreeuwse woorden hier via een maqgef met elkaar verbonden zijn en tezamen een woordcombinatie vormen met één beklemtoonde lettergreep, hebben we de Hebreeuwse woordvolgorde hier kunnen omkeren tot de Nederlandse. Het Hebreeuwse woord wordt ook wel met 'schelf' vertaald een rietsoort die ook in brak of zout water groeien kan. De Riet-zee wordt ook vaak Rode Zee genoemd, maar het gaat dan om dat deel dat ook wel de 'bocht van Suez' wordt genoemd. Zie Ex.10:19 etc.

¹⁹ Dit Hebreeuwse woord wordt meestal met 'zondigen' vertaald. Het gaat in werkwoord om 'waarde ontnemen', 'waarde aantasten', vandaar 'ver-waarden'. Maar in het Hebreeuws kan hetzelfde werkwoord ook het herstellen van waarden aanduiden, en ook dan kan het Nederlandse verwaarden gebruikt worden. Zie verder de Nederlandse woordenlijst. Voor een uitvoerige analyse zie: NAAR JHWH DIE-VAN-ISRAËL (Bert van Kooij e.a. Maastricht 2007) blz. 161-173.

.....//.....<>.....
 naar-de-al-afheid-van wat~gebiedt-aan-ons
\.....
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer;

 en-voorts-gorden-jullie-aan:
 .\\.....\.....\.....
 iedermenselijke enwel-het-gerei-tot broderij-van-hem,
<>.....//..... !
 en-voorts-rekenen-jullie-je-rijk²⁰ om-op-te-gaan gebergtewaarts.
\\...../..... . .
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij: 42
 ..<..... | .<>..... |
 zeg aan-hen niet aan't-opgaan-jullie en-niet~aan't-in't-brood-geraken,
 //.....<>.....
 ja geenszins(ben)-ik in-het-naderlijf-jelieder;
 |
 en-niet jezelf-aan't-neersteken
<>..... !
 voor-de-vertegenwending-van de-vijanden-jelieder.
//.....<>..... . . .
 en-voorts-breng-ik't-in naar-jullie en-niet horen-jullie; 43
 |\.....
 en-voorts-maken-jullie-bitter enwel-de-mond-van die-JHWH-van-Israël,
<>.....//..... !
 en-voorts-doen-jullie-je-borrelen en-voorts-gaan-jullie-op gebergtewaarts.
\\...../..... \\..... \\..... |
 en-voorts-trekt-uit de-AêMoRieJt die-zit in-het-gebergte nl.dat om-treffen-jullie,44
\.....
 en-voorts-achtervolgen-zij enwel-jullie,
//.....<>.....
 naar-wat aan't-maken-zijn-toch de-inbrengers²¹;
//.....//.....<>..... !
 en-voorts-slaan-zij enwel-jullie bij-de-poort-van ChåReMáH²².
//.....<>.....\.....
 en-voorts-keren-jullie en-wenen-jullie voor-de-vertegenwending-van 45

 [die-JHWH-van-Israël;

²⁰ Dit werkwoord komt maar hier voor en er zijn geen verdere afleidingen vermeld in de lexica. Wel wordt daar een zelfstandig naamwoord genoemd dat uit dezelfde drie medeklinkers bestaat (H W N), dat vaak voorkomt en algemeen met 'rijkdom' wordt vertaald. Om de overeenkomst van klank in de Hebreeuwse tekst te bewaren, kunnen we het hier gebruikte werkwoord vertalen met het Nederlandse gezegd 'zich rijk rekenen'.

²¹ Dit Hebreeuwse woord wordt meestal met 'bijen' vertaald, maar daarin klinkt het woord DáBáR door, 'inbreng', zo het er al niet van is afgeleid. Vandaar de vertaling 'inbrengers'. want dat is wat bijen doen: honing inbrengen, pas wanneer iemand probeert honing te roven, keren ze zich tegen hem – en kwamen de Israëlieten dit niet precies doen?.

²² In deze naam klinkt het Hebreeuwse woord 'ban' mee.

.....<..... |
 en-niet-hoort die-JHWH-van-Israël bij-de-stem-jelieder,
//.....<>..... !
 enniet heeft-hij-oor naar-jullie.
//.....<>.....\.....
 en-voorts-zitten-jullie in-QáDéSh dagen vele; 46
<>.....//..... !
 naar-de-dagen dat jullie-(er)aan't-zitten-zijn.

...../.....<...../..... |
 en-voorts-wenden-wij-ons en-voorts-rukken-wij-uit inbrengeveldwaarts 2,1
 \.....
 [de-neem-weg-van de-riet-zee,
//.....//.....<>.....
 naar-wat inbrengt die-JHWH-van-Israël naar-mij;
//.....<>.....//..... !
 en-voorts-singelen-wij enwel-om-het-gebergte-SséNgieJR dagen vele.

SEDER

=

.....//.....<>.....//..... !
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël naar-mij te-zeggen. 2
 ||.....<>..... \.....
 veel-is-voor-jullie het-omsingelen enwel-van-de-berg (nl.)deze; 3
 ..//.....<>..... !
 wendt jullie opberg-noordwaarts.
 7 \..... ,
 en-ook-aan-het-genoten-volk²³ gebied te-zeggen 4
 . \..... . .
 jullie overstekenden:
 | \..... .
 bij-de-grens-van de-broederverwanten-jelieder
 [de-stichtkinderen-van-NgéSsáW,
<>.....
 de-zittenden in-SséNgieJR;
 \..... .
 en-zij-zijn-aan't-ontzag-hebben vandaan-voor-jullie,
<>..... !
 en-je-aan't-waar-houden-zijn-jullie met-macht.
 \..... .
 niet-zijn-jullie-je-aan't-irriteren bij-hen, 5

²³ Vanaf dit vers wordt in het boek Deuteronomium het Hebreeuwse woord NgàM vertaald met 'genotenvolk', omdat het samenhangt met andere Hebreeuwse woorden zoals NgieM, een voorzetsel, dat meestal met 'mèt' vertaald en een werkwoord. De basis van deze en andere Hebreeuwse woorden is wat in het Nederlands aangeduid wordt met 'genoot'. Denk aan: echtgenoot, landgenoot, bondgenoot, etc. Genoten zijn wie samen aan iets deel hebben of deel nemen, of ergens bij betrokken zijn of doormaken (lotgenoten). Het vormen geen gesloten en afgegrensde of afgrensbare groepen, maar open en wisselende verzamelingen. Daarom vermijden we ook het Nederlandse 'genootschap'.

□.....///.....|
 ja niet~ben-ik-aan't-geven aan-jullie vandaan-van-het-land-hunner,
 .<>.....\.....
 tot-toe vandaan-van-een-neemweg de-zool-van~een-voetebeen;
\
 ja~als-wegvanging voor-NgéSsáW,
 .<>.....//.....!
 geef-ik enwel~het-gebergte SséNgieJR.
\
 voor-eten zijn-jullie-om-breeksel-aan't-gaan²⁴ vandaan-bij-hen met-zilver 6

 [en-voorts-zijn-jullie-aan't-eten;
/.....\
 en-ook~naar-water zijn-jullie-aan't-graven vandaan-bij-hen met-zilver
!
 [en-voorts-zijn-jullie-aan't-drinken.
 ..□//...../.....
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer zegent-in-jou: 7
|\
 met-de-al-afheid-van het-maaksel-van de-hand-jouwer,
\
 hij-volkent het-begaan-van-jou
//.....<>.....
 enwel~van-het-inbrengeveld groot nl.dit;
 ..\.....\.....
 deze veertig jaarandering:
///.....//.....|
 die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer genoot-zijnde-mèt-jou,
 .//.....< >.....!
 niet kom-jij-tekort een-inbren²⁵.
| |\
 en-voorts-steken-wij-over vandaan-van-bij de-broederverwanten-onzer 8

 [de-stichtkinderen-van NgéSsáW:

²⁴ Dit Hebreeuwse werkwoord wordt meestal met 'kopen' vertaald, maar het dan bijna altijd om het kopen van graan. Graan is het resultaat van het slaan, het dorsen van koren. Het woord hangt samen met 'grein', korrel, ofwel brokje. Graan is dus 'breeksel'. Het breeksel bij uitstek zelfs. Het van dit werkwoord afgeleide zelfst. naamwoord betekent dan ook graan. Dat Hebreeuwse werkwoord betekent 'breken'. Maar er is tevens een denominatief van het zelfst. naamwoord afgeleid werkwoord ontstaan en dat betekent in de qal-vervoeging 'om breeksel gaan' en in de causatieve Hiphil-vervoeging 'breeksel hebben voor'.

²⁵ Hier staat het bekende Hebreeuwse woord DáBháR, dat tegelijk woord en zaak betekent, maar in de kern met met 'uitbrengen' danwel 'inbrengen' te maken heeft; vandaar onze vertaling 'inbren'. In vele vertalingen worden deze drie woorden als volgt vertaald: SV: geen ding heeft u ontbroken; NBG: Gij hebt aan niets gebrek gehad; NBV: het heeft je aan niets ontbroken. Ook B/R: es hat dir an nichts gemangelt. Evenzo Ch. Te n'a manqué pas rien; en FB: nicht ermangeltest du *irgendeiner* Sache. Maar NB vertaalt terecht: het heeft je aan geen woord ontbroken. Ook al behoeft het hier niet te gaan om uitsluitend woorden, maar gaat het ook om zaken, dan nog laat de Hebreeuwse tekst hier horen dat het gaat om wat die-JHWH-van-Israël *inbren*gt. Natuurlijk herinnert deze zinsnede aan Psalm 23:2; daar wordt hetzelfde werkwoord gebruikt, maar er staat toch niet hetzelfde en dat onderscheid dient in een vertaling tot uitdrukking te komen.

..... |
 de-zittenden in-SséNGieJR,
 / |
 vandaan-van-de-neemweg-van de-steppe,
 <> \.....
 vandaan-van-AéJLàT en-vandaan-van-NgèTseJoN GèBèR;

=²⁶

/..... |
 en-voorts-wenden-wij-ons en-voorts-steken-wij-over,
 < > // !
 de-neemweg-van het-inbreveld-van MóWáB.
 \..... /
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij: 9
 / |
 niet-ben-jij-aan't-beëngen enwel-MóWáB,
 // <>
 en-niet-ben-jij-je-aan't-irriteren bij-hen met-broderij;
 □..... \..... // |
 ja niet-ben-ik-aan't-geven aan-jou vandaan-van-het-land-zijner weggevangens,
 .\.....
 ja aan-de-stichtkinderen-van-LóWTh,
 ..//..... <> !
 geef-ik enwel-AáR weggevangen.
 // <> .. \.....
 de-AéMieten voor-de-vertegenwending zitten daarin; 10
 \..... // // <> !
 een-geotenvolk groot en-veel en-verheven zoals-de-NgæNáQieten.
 // // <>
 RePháAieten zijn-zij-aan't-gerekend-words danig-zij 11
 [zoals-de-NgæNáQieten;

 en-de-MoAáBieten,
 // <> !
 zij-zijn-aan't-roepen tot-hen AéMieten.
 | | \..... □
 en-in-SséNGieJR zitten de-ChoRieten voor-de-vertegenwending 12
 \..... //
 en-de-stichtkinderen-van NgéSsáW zijn-aan't-wegvangen-hen:
 |
 en-voorts-verdelgen-zij-hen
 [vandaan-van-de-vertegenwending-hunner,
 <>
 en-voorts-zitten-zij op-de-drukplek-hunner;
 \..... \.....
 zoals-wat maakt JieSseRáAÉL:

²⁶ Een opvallend geplaatste Setoema in de Masoretische tekst.

- ./..... |
aan-land weggevangen-door-hem,
.....//.....<>..... !
dat~geeft die-JHWH-van-Israël aan-hen.
-
welnu: 13
fz.....//.....<>.....\.....
staat-op en-steekt-over voor-jullie enwel~de-beek ZèDèR;
.....<>.....//.... !
en-voorts-steken-wij-over enwel~de-beek ZèDèR.
- || \.....\..... . .
en-de-dagen die~wij-gaan vandaan-van-QáDéSh BàReNéàNg: 14
///...../..... | \..... .
tot dat~wij-oversteken enwel~de-beek ZèDèR,
//.....<>.....
dertig en acht jaarandering;
.....\...../.....///.....
tot~het-gaaf-weg-zijn-van de-al-afheid-van~de-ronde menselijken-van
..... | \..... .
[de-broderij vandaan-van-het-naderlijf-van de-neerlatinge,
.....//.....//.....<>..... !
naar-wat zich-bezevent die-JHWH-van-Israël aan-hen.
-///..... | \..... .
en-ook de-hand-van~die-JHWH-van-Israël geschiedt op-hen, 15
.....<>.....\.....
om-in-beroering-te-brengen-hen vandaan-van-het-naderlijf-van
[de-neerlatinge;
<>..... !
tot-het-gaafweg-zijn-van-hen.
-\...../.....\.....
en-voorts-geschiedt't naar-dat~gaafweg-zijn al-af~de-menselijken-van 16
.....//.....<>.....//..... !
[de-broderij om-te-sterven vandaan-van-het-naderlijf-van het-genotenvolk.
- =
-//.....<>.....//..... !
en-voorts-brengt-in die-JHWH-van-Israël tot-mij te-zeggen. 17
\.....//.....//.....//.....<>..... !
jij overstekend vandaag enwel~de-gebiedsgrens-van MóWAáBh enwel~NgáR. 18
-
en-jij-lijfnadert: 19
///.....\..... .
tegenover de-stichtkinderen-van NgàMMóWN,
.....<>.....\.....
niet-ben-jij-aan't-beëngen-hen en-niet-ben-jij-aan't-inklampen
[bij-hen;
. \.....□.....\.....
ja niet~ben-ik-aan't-geven vandaan-van-het-land-van de-stichtkinderen-van-

.....///.....\\..... .
 [NgàMMóWN aan-jou een-weggevangenes,
 //.....<>.....//..... !
 ja an-de-stichtkinderen-van~LóWTh²⁷ geef-ik-het (als)weggevangenes.
//.....<>.....
 als-land-van~de-RePháAieten is-aan't-gerekend-woorden dusdanig~dit; 20

 RePháAieten zijn-aan't-zitten~daarin voor-de-vertegenwending²⁸,

 en-de-NgàMMoNieten,
//.....<>..... !
 zij-zijn-aan't-roepen tot-hen ZàMeZoeMieten.
\\.....//.....//.....<>.....
 een-genotenvolk groot en-veel en-verheven zoals-de-NgæNáQieten; 21
///.....|
 en-voorts-verdelgt-hen die-JHWH-van-Israël
 [vandaan-van-de-vertegenwending-hunner,
<>.....//..... !
 en-voorts-vangen-zij-weg-hen en-voorts-zitten-zij op-de-drukplek-hunner.
///.....|\\..... .
 zoals-wat maakt voor-de-stichtkinderen-van NgéSsáW, 22
<>.....
 die-zitten in-SséNgieR;
 .\\.....///.....|
 dat hijverdelgt enwel-de-ChoRieten
 [vandaan-van-de-vertegenwending-hunner,
|\\..... .
 en-voorts-vangen-zij-weg-hen en-voorts-zitten-zij op-drukplek-hunner,
 <>.....//..... !
 tot de-dag van-deze.
//.....//.....<>.....
 en-de-NgàWWieten die-zitten in-ChæTséRieM tot-NgàZZáH²⁹; 23
|\\..... .
 KaPheTtoRieten die-uittrekken vandaan-van-KàPheTtóWR,
<>.....//..... !
 verdelgen-hen en-voorts-zitten-zij op-de-drukplek-hunner.
 ...\\..... ,
 staat-op rukt-uit: 24
□\\..... ,
 en-steekt-over en-wel-de-beek AàReNoN
 .\\.....\\.....□.....\\.....
 zie ik-geef in-de-hand-jouwer enwel~SieJChoN koning-van-
\\.....//.....<>.....\\.....
 [ChèSheBóWN de-AêMoRiet en-ook~het-land-zijner pak-aan vang-weg;

²⁷ Zie Genesis 19:37 en 38.

²⁸ = (waarschijnlijk) voor de wending > voorheen (SV).

²⁹ = Gaza

.....//.....<>..... !
 en-klamp-aan met-hem broderij.
\\..... . .
 de-dag-van deze: 25
 |///..... |
 ik-ben-aan't-aanpakken te-geven de-vrees-voor-jou en-het-ontzag-voor-jou,
\\..... .
 op-de-vertegenwending-van de-genotenvolken,
<>.....
 op-de-drukplek-van al-af~de-helftenhemel;
 ///..... |
 die aan't-horen-zijn-! het-hoorgerucht-van-jou,
//.....<>.....
 en-voorts-zijn-zij-aan't-bewogen-zijn en-voorts-raken-zij-uitgeput
 !
 [vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer.
///..... |\\..... .
 en-voorts-zend-ik bode-werkers vandaan-van-het-inbrengeveld QeDÉMóWT, 26
<>.....\\.....
 naar~SieChóWN koning-van ChèSheBóWN;
 //.....<>..... !
 inbrengen-van vrede te-zeggen.
\\..... .
 ik-ben-aan't-oversteken-toch in-het-land-jouwer, 27
//.....<>.....
 op-de-neemweg op-de-neemweg ben-ik-aan't-gaan;
 .//.....<>.....//..... !
 niet aan't-wijken-ben-ik ter-zuidenrechter en-ter-noorderlinker.
\\...../.....\\..... . .
 zoals maken~voor-mij de-stichtkinderen-van NgéSsáW: 28
 |
 de-zittenden in-SséNgieJR,

 en-de-MóWAáBieten,
<>.....
 de-zittenden in NgàR;
 ///..... |
 tot dat-ik-aan't-oversteken-ben enwel~de-JàReDÉN,
 ||<>.....<>.....//..... !
 naar~het-land dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer (is)gevende aan-ons.
\\..... . .
 en-niet heeft-hij-er-behoefte-aan: 30
 |\\..... .
 SieChóWN de-koning-van ChèSheBóWN,
<>.....
 het-oversteken-van-ons bij-hem;
□\\...../..... . .
 ja-stijf-doet-zijn die-JHWH-van-Israël de-gods-uwer
 [enwel~de-beluchting-zijner:

..... |
 en-hij-doet-stevig-zijn enwel-het-hart-zijner,
//.....//.....<>.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat hij-geeft-hem in-de-hand-jouwer
//.....!
 [als-op-de-dag-van deze.

SEDER

=

.....///..... |
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij, 31

∴
 zie:

...../..... |\.....
 ik-pak-'t-aan te-geven voor-de-vertegenwending-jouwer,
<>.....
 enwel~SieChóWN en-ook~het-land-zijner;

..\.....
 pak-aan het-wegvangen,

.....<>.....!
 om-weg-te-vangen enwel~het-land-zijner.

.....□ |\\.....\\
 en-voorts-trekt-uit SieJChoN om-te-treffen-ons hij 32

.....//.....<>.....!
 [en-al-af~het-genotenvolk-zijner ter-broderij³⁰ JáCháTswaarts.

.....//.....//.....<>.....
 en-voorts-geeft-hem die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer 33

[voor-de-vertegenwending-onzer;

.....//.....//.....<>.....
 en-voorts-verslaan-wij enwel-hem en-ook~de-stichtkinderen-zijner

.....!
 [en-ook-al-af-het-genotenvolk-zijner.

.....///..... |\.....
 en-voorts-nemen-wij enwel~al-af~de-steden-zijner in-het-tij(d) (nl.)dit, 34

..... |//.....
 en-voorts-doen-wij-in-de-ban enwel~de-al-afheid-van~de-stad de-lieden,

.....<>.....
 en-de-vrouwmenlijken en-het-trippelkroost;

//.....<>.....!
 niet doen-wij-resteren een-ontglipte.

....//.....<>.....\.....
 alleen het-gedierte roven-wij voor-ons; 35

.....//.....<>.....!
 en-de-buit-van de-steden die wij-nemen.

³⁰ = (brood)strijd.

..... | |[□] \\ // ..
 vandaan-van-NgæRoNgàR dat op-de-(oever-)lip-van~de-beek AàReNoN 36
 /...// /... |
 [en-de-stad die bij-de-beek (is) en-tot-GieLeNgáD,
 /// |
 niet geschiedt-er een-burg,
 .// <>
 die te-steil-is vandaan-van-ons;

 enwel-de-al-afheid,
 .// // <> !
 geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer voor-de-vertegenwoordiging-onzer.
// // <> \.....
 alleen naar~het-land-van de-stichtkinderen-van~NgàMMóWN niet lijfnader-jij; 37
 | | // | \.....
 al-af~de-hand(-zijde)-van de-beek JàBoQ en-de-steden-van het-gebergte,
 // <> // !
 en-de-al-afheid die~gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer.
 \.....
 en-voorts-wenden-wij-ons en-voorts-gaan-wij-op, 3.1
 <>
 de-neemweg-van BáSháN;
 \.....[□] \\ /.....
 en-voorts-trekt-uit NgóWG de-koning-van-BáSháN om-te-treffen-ons
 \\ // <> !
 [hij en-al-af-het-genotenvolk-zijner ter-broderij bij-AèDeRèNg.
 \..... // | \.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij niet~ben-jij-aan't-ontzien enwel-hem,2
 .\..... | | \\ // ..
 ja in-de-hand-jouwer geef-ik enwel-hem
 <>
 [en-ook~al-af~het-genotenvolk-zijner en-ook-het-land-zijner;
 \.....
 en-jij-maakt aan-hem,
 \.....
 naar-wat jij-maakt:
 | \.....
 aan-SieChoN de-koning-van de-AêMoRiet,
 .// <> !
 die zittende (is) in-ChèSheBóWN.
[□] | //
 en-voorts-geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer in-de-hand-onzer: 3
 // // <>
 ook enwel~NgóWG de-koning-van~BáSháN
 [en-ook~al-af~het-genotenvolk-zijner;
 | | // <> !
 en-voorts-verslaan-wij-hem tot~zonder het-doen-resteren-voor-hem
 [een-ontglipte.

///.....\..... . en-voorts-nemen-wij enwelāl-af~de-steden-zijner in-het-tij(d) (nl.)dit,	4
.///..... niet geschiedt-er een burg, //.....<>..... die wij-niet-nemen vandaan-van-hen;	
.//.....\..... . zestig steden al-af~het-snoer-van AàReGoB,//.....<>..... ! het-koninkrijk-van NgóWG in-BáShán.	
//.....\.....//.....<>.. de-al-afheid-van~deze steden ontoegankelijk-gemaakten-met muur steilte	5
\..... [deurenpaar en schietboom; //.....//.....<>.....//..... ! afgezonderd vandaan-van-steden-van het-platte-land velen machtig ³¹ .	
\..... . en-voorts-verbannen-wij enwel-hen,	6
\..... . naar-wat wij-maken,<>.....\..... aan-SieJChoN de-koning-van ChèSheBóWN;	
\..... . verbannende al-af~stad de-lieden,< >..... ! de-vrouwmenlijken en-het-trippelkroost.	
//.....//.....<>.....//..... ! en-al-af~het-vee-gedierte en-de-buit-van de-steden roven-wij voor-ons.	7
///..... en-voorts-nemen-wij in het tij(d) (nl.)dit enwel~het-land,	8
vandaan-van-de-hand-van:\..... andertwee koningen-van de-AæMoRiet, <>.....\..... die (is) in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN;	
//.....<>.....//..... ! vandaan-van-de-beek AàReNoN tot~de-berg ChèReMóWN.	
//.....//.....<>..... TsieJDoNieërs ³² zijn-aan't-roepen voor-ChèReMóWN SsieReJoN;	9
en-de-AæMoRiet,<>..... ! zij-zijn-aan't-roepen~voor-hem SseNieJR.	
\.....\..... de-al-afheid-van de-steden-van het-rechtuitgebied:	10

³¹ In de betekenis van 'zeer'.

³² Inwoners van de stad Sidon.

.....|
 en-al-af~GieLeNgàD en-al-af~BáShán,
<>.....
 tot-SàLeKháH en-AèDeRèNgieJ;
 ..//.....//.....<>..... !
 steden-van het-koninkrijk-van NgóWG in-BáShán.
 .\.....| |.....\.....
 ja alleen~NgóWG koning-van BáShán, 11
^\
 resteert vandaan-van-het-strakgeblevene-van de-RePháAieten³³
///.....|\
 kijk-hier de-divan-zijner een-divan-van ijzer,
\
 is-niet? hij,
<>.....\
 in-RàBBàT-van de-stichtkinderen-van NgàMMóWN;
 .\.....\.....
 negen ellen (is) de-gestrektheid-zijner:
//.//.....<>..... !
 en-vier ellen de-wijdte-zijner met-de-el(-leboog)-van~een-manmenselijke.
\\.....//.<>.....\
 en-ook~het-land (nl.)dit vangen-wij-weg in-het-tij(d) (nl.)dit; 12
| |.....\
 vandaan-van-NgæRoNgéR dat(is)-op~de-beek AàReNoN:
///.....|
 en-de-helft-van het-geberhte-van~GieLeNgáD en-de-steden-zijner,
 ..| |.....<>..... !
 geef-ik aan-de-ReAuWBéNieten en-aan-de-GáDieten.
\\.....///.....|
 en-het-strakgeblevene-van NgieLeNgàD en-de-al-afheid-van~BáShán 13
\
 [het-koninkrijk-van NgóG,
 .| |.....<>.....
 geef-ik aan-de-helft-van MeNàShShèH;
 \.....///.....|
 al-af het-snoer-van de-AàReGoBh voor-de-al-afheid-van~de-BáShán,
<>.....//..... !
 dit is-aan't-geroepen-words land-van de-RePháAieten.
\
 JáAieR stichtzoon-van~MeNàShShèH: 14
|\
 hij-neemt enwel~al-af~het-snoer-van de-AàReGoBh,
//.....<>.....
 tot-de-gebiedsgrens-van de-GeShuWRieten en-de-MàNgàKheTieten;

³³ De naam van een van de volksstammen in het toenmalige Kanaän, zie Genesis 14:5. Het zijn nakomelingen van van RáPháH of RáPháA en hij gold als zeer groot, zie II Sam.20:21, waar over hem en zijn al even reusachtige nakomelingen een verhaal wordt verteld, dat erg lijkt op dat van Goliath. De naam van deze volksstam is daardoor een woord voor 'reuzen' geworden; zo wordt dit woord hier in oudere vertalingen dan ook weergegeven. Hier houden we naam zelf aan.

.....□.....\.....//.....|
 en-voorts-roept-hij enwel-hen op~de-naam-zijner enwel~de-BáSháN

.....\..... .
 [ChàWoT JáAieR,

<>.....//..... !
 tot de-dag-van deze.

.....<>.....//..... !
 en-aan-MáKhieJR geef-ik enwel~GieLeNgáD. 15

.....\...../.....//.....|
 en-aan-RauWBhéNieJten en-aan-GáDieten geef-ik vandaan-van~GieLeNgáD 16

.....\..... .
 [en-tot~de-beek ÀàReNoN,

.....//.....<>.....
 het-midden-van de-beek en-gebiedsgrens;

.....|\
 en-tot de-JàBBoQ de-beek,

.....<>.....//..... !
 de-gebiedsgrens-van de-stichtkinderen-van NgàMMóWN.

.....<>.....\
 en-de-steppe en-de-JàReDÉN en-gebiedsgrens; 17

....
 vandaan-van-KieNNèRèT:

.....\.....//.....|\
 en-tot de-zee-van de-steppe de-zee-van het-zout,

.....//.....//.....<>..... !
 op-de-drukplek-van de-hellingen-van PiSeGáH (zon-)oprijzingwaarts.

.....\
 en-voorts-gebied-ik enwel-jullie, 18

.....//.....<>.....
 in-het-tij (nl.)dat te-zeggen;

.....\
 die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder:

.....\...../.....//.....|
 geeft aan-jullie enwel~het-land (nl.)dit om-weg-te-vangen-het,

.....\
 (als)uitgerusten³⁴ zijn-jullie-aan't-oversteken

.....//.....//.....
 [voor-de-vertegenwending-van de-broederverwanten-jelieder

.....<>..... !
 [de-stichtkinderen-van~JieSseRáAÉL

[al-af-stichtkinderen-van-vermogen.

□.....\.....
 geloosd-hebbend de-vrouwmenlijken-jelieder en-het-trippelkroost-jelieder 19

..... ,
 [en-het-verworvene(vee)-jelieder

.....| |//.....<>.....
 ik-volkèn ja-het-verworvene (is)veel voor-jullie;

³⁴ = van uitrusting voorzien.

.....|
 zij-zitten in-de-steden-jelieder,
 ///.....<>..... !
 die ik-geef aan-jullie.

□.....\.....//.....
 tot dat-rust-brengt die-JHWH-van-Israël aan-de-broederverwanten-jelieder 20

..... ,
 [zoals-jullie

.....\
 en-zij-wegvangen ook-zij,
| |.....\.....\.....//.....//...
 enwel-het-land dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder geeft
<>.....\
 [aan-hen in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN;

.....
 en-weer-keren-jullie:
 ///.....
 iedermens tot-het-weggevangene-zijner,
 .//.....<>..... !
 dat ik-geef aan-jullie.

.....\
 en-enwel-JeHóWShuWàNg gebied-ik, 21

.....//.....<>.....
 in-het-tij (nl.)dat te-zeggen;

.....\
 de-wel-ogen-jouwer (zijn)ziende:

.....□\
 enwel de-al-afheid-van-wat maakt die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder
|\
 [aan-andertwee de-koningen (nl.)deze,

.....//.....|
 vastzo-is-aan't-maken die-JHWH-van-Israël aan-al-af-de-koninkrijken,
 .//.<>//..... !
 die jij overstekende(bent) daarheen.

<>.....
 niet zijn-jullie-je-aan't-ontzien; 22

///.....\
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
 <>.....//..... !
 hij die-in't-brood-geraakt voor-jullie.

=

SEDER

.....<>.....
 en-voorts-richt-een-gratiebede naar~die-JHWH-van-Israël; 23
//.....<>..... !
 in-het-tij (nl.)dat te-zeggen:

..... \..... . .
 machtiger-mijns die-JHWH-van-Israël: 24
 ///..... \..... | \..... .
 jij jij-pakt't-aan om-te-doen-zien enwel~de-heerdienaar-jouwer,
 \..... .
 enwel~de-grootheid-jouwer,
<>.....
 en-enwel~de-hand-jouwer de-hardvattende;
 ///..... | \.....
 dat wie(is)?~een-god in-de-helftenhemel en-op-het-land,
 //..... <>..... !
 die-aan't-maken-is als-de-maaksels-jouwer en-als-de-baaskrachten-jouwer.

....
 ik-ben-aan't-oversteken~dan-toch: 25
 | \..... .
 en-ik-ben-aan't-zien enwel~het-land het-goede,
 .<>..... //.....
 dat(is) in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN;
 //..... //..... <>..... !
 het-gebergte het-goede (als)dit en-de-LeBáNóWN.

..... \..... //..... |
 en-voorts-doet-zichzelf-oversteken³⁵ die-JHWH-van-Israël ja 26

 [ter-toebuiging-naar-jullie,
 //...<>.....
 en-niet hoort-hij naar-mij;
 \..... //..... |
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij 't-is-te-veel-voor-jou,

 niet-aan't-toevoegen(ben)-jij:
 //..... //...<>..... //..... !
 een-inbreng naar-mij nogmalig bij-de-inbreng (nl.)deze.

..... \..... \.....
 ga-op het-eerstdeel-van de-PieSeGáH: 27
 //..... //..... \\\\..... //.....
 en-draag-hoog-heen de-wel-ogen-jouwer zee-waarts en-opbergnoordwaarts
 //..... <>..... \..
 [en-rechter-zuidwaarts en-zonoprijzingswaarts en-zie

 [met-de-wel-ogen-jouwer;
 //..... <>..... //..... !
 ja-niet ben-jij-aan't-oversteken enwel~de-JàReDÉN (nl.)deze.

..... //..... <>..... \.....
 en-gebied enwel~JeHóSwoeàNg en-doe-hard-zijn-hem 28
 \..... . .
 ja~hij hij-is-aan't-oversteken:

³⁵ Aanvullen: in toorn

..... | \..... .
 voor-de-vertegenwoordiging-van het-genotenvolk (nl)dit,
 | \..... .
 en-hij hij-is-in-eigendom-aan't-geven enwel(aan)hen,
 <>..... //..... !
 enwel-het-land dat jij-aan't-zien-bent.

..... \..... .
 en-voorts-zitten-wij in-de-vallei, 29
 <>..... //..... !
 tegenover BÉJT PeNgóWR.

~

..... \..... . . .
 en-nu JieSseRÁÁÉL: 4.1
 ..///..... |
 hoor naarde-ingriffingen en-naar-de-stelregelingen,
 \\..//..//..... <>.....
 die ik aanlerend(ben) enwel-jullie om-te-maken;
 | \.....
 bij-het-in-aantocht-zijn-van-jullie en-aan't-wegvangen-zijn-jullie

 [enwel-het-land,
 \\.....//..... <>.....
 dat die-JHWH-van-Israël de-gods-van de-omvamenden-jelieder geeft
 !
 [aan-jullie.

....
 niet-aan't-toevoegen-jullie: 2
 | /// | \..... .
 op~de-inbreng die ik gebiedend(benm) enwel-jullie,
//..... <>.....
 en-niet aan't-àfhalen-jullie vandaan-daarvan;

....
 om-waar-te-houden:
 | \..... .
 enwel~de-geboden-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
 //.<>.....//..... !
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie.

..... |
 de-wel-ogen-jelieder (zijn)ziende, 3
//.....//..... <>..... \.....
 enwel wat-maakt die-JHWH-van-Israël bij-BàNgàL PeNgóWR;
 \..... . . .
 ja al-af~demenselijke:
 ///..... | \..... .
 die gaat laat-aan-achter BàNgàL~PeNgóWR,
 ..//.....//..... <>
 hem-verdelgt die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

..... !
[vandaan-van-het-naderlijf-jouwer.

.....| .
en-jullie aanklevenden, 4

.....<>.....
bij-die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder;
.//.....<>..... !
levenden al-af-jullie vandaag.

.\.....\..... . .
zie ik-leer enwel-jullie: 5

.....|
ingriffingen en-stelregels,
.....//.....<>.....\.....
naar-wat gebiedt-aan-mij die-JHWH-van-Israël de-gods-mijner;

.....\..... .
om-te-maken vastzo,

.....\..... .
in-het-naderlijf-van het-land,
//..//.....//.....<>..... !
als jullie komenden(zijn) daarheen om-het-weg-te-vangen.

.....~..... ,
houdt-ze-waar en-maakt-ze 6

\.///.....|..... .
ja dat(is) de-wijsheid-jelieder en-het-onderscheidingsvermogen-jelieder,
.....<>.....
voor-de-wel-ogen-van de-genotenvolken;

.\..... . .
die aan't-horen-zijn-!:

fz.....\..... .
enwel al-af~de-ingriffingen (nl.)deze,

....
en-voorts-aan't-zeggen-zijn:

fz.....\.....\..... .
alleen-maar (is)een-genotenvolk~wijs en-standvastig,
.....//.....<>..... !
de-natie groot als-deze.

fz.....\..... .
ja welke?-natie groot(is-er), 7

.....//.....<>.....\.....
waarvoor gods(zijn) die-lijfnaderen³⁶ tot-hem;

.....\..... .
zoals-die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer,

³⁶ Hier staat in het Hebreeuws een participium activum in het meervoud En dat meervoud behoort dus bij AæLoHieJM, dat in deze vertaling consequent met 'gods' wordt vertaald, om, dat het naar de vorm een meervoud is, maar dikwijls als bijstelling bij de Naam JHWH of als zelfstandig woord (waar altijd de Naam dient te worden bijgedacht!) een enkelvoudige betekenis heeft. Dit is een van de teksten, waarin dit meervoudige woord een werkwoord in het meervoud bij zich heeft. In de meeste vertalingen wordt dan 'goden' vertaald, maar er staat in het hebreeuws geen andere vorm. Daarom is hier consequent voor 'gods' gekozen.

.....<>..... !
 bij-al-af-het-roepen-van-ons tot-ons.
 | .\.....
 en-welke? natie groot(is-er), 8
//.....//.....<>.....
 voor-wie(zijn) ingriffen en-stelregels rechtvaardig;
 | \.....
 zoals-al-af de-uitlegging (nl.)deze,
 .\\//.//.....<>..... !
 die ik gevende(ben) voor-de-vertegenwending-jelieder vandaag.
 | |..... \..... □ \\..... /.....
 alleen-maar houd-je-waar voor-jezelf en-houd-waar de-lichaamziel-jouwer 9

 [machtig:
 \\..... /..... \.....
 afwendend-dat-jij-aan't-vergeten-bent enwel-de-inbrengen die-zien

 [de-wel-ogen-jouwer:
 \\..... |
 en-afwendend-dat-zij-aan't-wijken-zijn
 [vandaan-van-het-hart-jouwer,
//..... \.....
 de-al-afheid-van dagen-van het-leven-jouwer;
//.....<>.....
 en-doe-volkennen-ze aan-de-stichtkinderen-jouwer
//..... !
 [en-aan-de-stichtkinderen-van de-stichtkinderen-jouwer.

 de-dag: 10
 .\\...../..... \\..... \.....
 dat ik-staande-blijf voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël
⁷ ,
 [de-gods-jouwer op-ChoRéBh
 \\..... /.....
 bij-het-zeggen-van die-JHWH-van-Israël tot-mij:
 |
 doe-afstemmen-voor-mij enwel-het-genotenvolk,
<>.....
 en-ik-ben-aan't-doen-horen-hen
 [enwel-de-inbrengen-mijner;
 .\\...../..... \.....
 die zij-aan't-leren-zijn-! om-ontzag-te-hebben enwel-voor-mij:
 | .\\.//..... |
 al-af-de-dagen dat zij levenden(zijn) op-het-roodlingse,
<>..... !
 en-enwel-de-stichtkinderen-hunner (ze)aan't-aanleren-zijn-!
//.....<>..... \.....
 en-voorts-lijfnaderen-jullie-! en-voorts-blijven-jullie-staan-! op-de-drukplek-van 11

.....
[de-berg;

..... || /// | \
en-de-berg brandend met-vuur tot-het-hart-van de-helftenhemel,
. <> // !
duisternis bewolking en-mist.
..... \\ // <>
en-voorts-brengt-in die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder 12
..... \
[vandaan-van-het-midden-van het-vuur;
..... /// | \
een-stem-van inbrengen (zijn)jullie horende,
..... // // <> // !
en-gelijksoortigs (zijn)jullie-geenszins ziende behalve een-stem.
..... \\ /
en-voorts-legt-hij-voor aan-jullie enwel-de-zuivergang-zijner: 13
. \ /// |
die hij-gebiedt enwel-jullie om-te-maken,
..... <>
de-tien inbrengen;
.....
en-voorts-schrijft-hij-ze,
..... <> // !
op-andertwee borden stenen.
..... || /// | \
en-enwel-mij gebiedt die-JHWH-van-Israël in-het-tij (nl.)dit, 13
..... \
om-te-leraren enwel-jullie,
<>
ingriffingen en stelregels;
..... \
voor-het-maken-door-jullie enwel-van-hen,
..... // // // <> !
in-het-land zoals jullie overstekenden (zijn) daarheen
[om-weg-te-vangen-dat.
..... // <>
en-houdt-waar-jullie-zelf met-macht voor-de-lichaamzielen-jelieder; 15
. \ /// |
ja niet zien-jullie al-af-gelijksoortigs,
.....
op-de-dag-van:
..... \\ \\ // <>
het-inbrengen-door die-JHWH-van-Israël tot-jullie bij-ChoRéPh
..... // !
[vandaan-van-het-midden-van het-vuur.
\\
afwendend-dat-jullie-aan't-verderfelijk-handelen-zijn-!, 16
..... // // <> \
en-jullie-voorts-aan't-maken-zijn voor-jullie gebeitelds gelijksoortigs-van

.....<>..... !
 een-stichtvorm aanhaker of inboorbaar.
| |.....<>.....\.....
 een-stichtvorm-van al-af-gedierte dat(is) in-het-land; 17
|\..... .
 een-stichtvorm-van al-af-tsjirper gevleugeld,
 .//.....<>..... !
 dat aan't-vliegen-is in-de-helftenhemel.
| |.....<>.....
 een-stichtvorm-van al-af-krioelgedierte op-het-roodlingse; 18
//.....//.....<>.....
 een-stichtvorm-van al-af-de-vis die(is)-in-de-wateren
//..... !
 [vandaan-van-de-drukplek voor-het-land.
\\...../.....
 afwendend-dat-jij-aan't-hoog-heen-dragen-bent de-welogen-jouwer 19

 [helftenhemelwaarts:
 □.....\\...../.....
 en-jij-voorts-aan't-zien-bent enwel~de-zon en-enwel~de-maan

 [en-enwel-de-sterren:

 al-af de-schare-van de-helftenhemel,
//.....//.....<>.
 en-voorts-aan't-dolen-bent-jij en-aan't-neerbukken voor-hen

 [en-jij-voorts-aan't-heerdienen-bent-hen;
\\...../.....//.....\\.....|
 terwijl vereffent die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer enwel-hen,
|
 aan-al-af de-genotenvolken,
<>..... !
 op-de-drukplek-van al-af-de-helftenhemel.
|\..... .
 en-enwel-jullie neemt-aan die-JHWH-van-Israël, 20
//.....//.....//.....//.....
 en-voorts-doet-hij-uittrekken enwel-jullie vandaan-van-de-uitgraafoven-van
<>.....
 [het-ijzer vandaan-van-MieTseRáJieM;
//.....//.....//.....<>.....//..
 om-te-geschieden voor-hem tot-genotenvolk-van eigendom zoals-op-een-dag
 !
 [als-deze.
//.....<>.....
 en-die-JHWH-van-Israël neuswalgde-op-mij over~de-inbrengen-jelieder; 21

....

en-voorts-bezevent-hij-zich:

.....///..... |
 dat-zonder-mij (zijn)de-overstekers-van enwel~de-JàReDÉN,
 |\
 en-zonder-mijn-komen naar~het-land het-goede,
 |\
 dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .//.....<>..... !
 gevende(is) aan-jou (als)eigendom.

.\.//..... |\
 ja ik een-gestorvene in-het-land (nl.)dit,

22

..//.....<>.....
 geenszins-ik overstekend enwel~de-JàReDÉN;

..... | .
 en-jullie overstekenden,

..... | |//.....<>..... !
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-wegvangen enwel~het-land het goede (nl.)dit.

.....\
 houdt-je-waar voor-julliezelf:

23

..... |///.....
 afwendend-dat-jullie-aan't-vergeten-zijn enwel~de-zuivergang-van
 |
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
 //.....<>.....
 die hij-afscheidt genoot-met-jullie;

.....\
 en-jullie-voorts-maken voor-jullie gebeitelds een-gelijksoortigheid-van

..... .
 [een-al-afheid,

..//..<>.....//..... !
 wat jou-gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

fz.....\
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,

24

.....//.....<>.....
 een-vuur dat-vereet (is)hij;

.....<>..... !
 een-god die-ijvert.

~

SEDER

.....///..... |\
 ja-doen-jullie-gebaard-worden stichtkinderen en-stichtkinderen-van

25

[stichtkinderen,

.....<>.....
 en-voorts-zijn-jullie-slaap-oud-aan't-worden in-het-land;

....
 en-voorts-zijn-jullie('t)-aan't-doen-verderven:

.....///.....\..... | \..... .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-maken gebeitelds een-gelijksoortigheid al-af,
//.....//.....//.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-maken het-kwade in-de-wel-ogen-van
<>..... !
 [die-JHWH-van-Israël~de-gods-jouwer om-hartzeer-te-geven-hem.
 |.....\...../.....\..... . .
 doe-ik-getuigen bij-jullie vandaag enwel~de-helftenhemel en-enwel~het-land:26
 \.....⁷ ,
 ja~teloor-gaande zijn-jullie-aan't-teloor-gaan-! ijlings
 \..... .
 vandaan-van-op het-land,
 ...\\...../..... \\.....//.....<>.....
 zoals jullie overstekende(zijn) enwel~de-JàRèDéN daarheen

 [om-weg-te-vangen-dat;
<>..... | .
 niet-zijn-jullie-aan't-uitstrekken-! dagen daarop,
 //.....<>.....!
 ja verdelgd-wordend zijn-jullie-aan't-verdelgd-worden-!
\\.....//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-verstrooien³⁷ die-JHWH-van-Israël enwel-jullie 27

 [in-de-genotenvolken;
 | \..... .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-resteren (als)lieden die-te-boekstaven-zijn,
 ||..... \\..... \\.....//.....<>..... !
 in-naties als aan't-voeren-is die-JHWH-van-Israël enwel-jullie daarheen.
 \
 en-voorts-heerdienen-jullie~daar gods³⁸, 28
 ..<>..... \.....
 maaksel-van de-handen-van roodling;
 .. \..... .
 hout en-steen,
 ///..... |
 die niet~aan't-zien-zijn-! en-niet aan't-horen-! ,
 \..... !
 en-niet de-lucht(ergens-van)-krijgen.

³⁷ Wat hier wordt uitgesproken door Mozes, is, wanneer deze teksten worden afgeredigeerd, reeds de werkelijkheid van de Joodse gemeenschappen: leven in 'verstrooiing'. Het Hebreeuwse woord dat hier staat wordt in de Griekse vertaling van de LXX meestal vertaald door diaskorpizoo = verbrokkelen, maar even dikwijls door het Griekse 'diaspeiroo', dat uitzaaïen'betekent – en dat is hier het geval. Hier heeft dit werkwoord, dat wij herkennen in het bekende woord 'diaspora' voor het eerst in TeNakh deze met de ballingschappen verbonden, strekking. Eerder in de Torah heeft het neutrale strekking, zoals in Gen.10:18,32; 11:4,8 en 9; Ex.5:12. Verderop in Deut. Zal het nog enkele keren in deze strekking voorkomen.

³⁸ In deze tekst wordt het Hebreeuwse woord AèLoHieJM meestal als een echt meervoud opgevat en met 'goden' vertaald. Maar ook wanneer enkelvoudig wordt opgevat, brengt de tekst zijn boodschap: het gaat immers om een 'god' die door 's mensen hand gemaakt wordt (zie vervolg) en dat geldt ook voor elk 'opperwezen'; monotheïsme is geen garantie tegen afgoderij!

.....//.....//.....//.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan'tzoeken daarvandaan enwel~die-JHWH-van-Israël 29
<>.....
 [de-gods-jouwer en-voorts-ben-jij-aan't-vinden;
 .\.....
 ja aan't-navragen-ben-jij-hem,
<>.....
 met-al-af-het-hart-jouwer en-met-al-af~de-lichaamziel-jouwer.
\
 bij-beënging voor-jou, 30
| |<>.....\
 en-vinden-jou al-af-de-inbrengen (nl.)deze;
|
 in-het-latere-van de-dagen³⁹,
|\
 en-terugkeer-jij tot-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>..... !
 en-jij-hoort bij-de-stem-zijner.
 .\.....///.....|\
 ja een-god moederschoot-hebbend (is)die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer, 31
 .//.....<>.....
 niet is-hij-aan't-doen-laten-zakken-jou en-niet aan't-doen-verderven-jou;
|
 en-niet is-hij-aan't-vergeten enwel~de-zuivergang-van de-omvamenden-jouwer,
 .//.....<>..... !
 waarmee hij-zich-bezevent voor-hen.
 .\.....□\\...../.....\
 ja wens~dan-toch om-de-dagen de-eerdere die~geschieden 32
 [voor-de-vertegenwoordiging-jouwer:
|□\\.....///.....|
 vandaan-van-voor~de-dag dat volzuivert gods roodling op~het-land,
//.....<>.....
 en-vandaan-van-voor-het-(ene)einde-van de-hemelhelften
\
 [en-tot~het(andere)einde-van de hemelhelften;

 is-geschied?:
///.....|
 zoals-een-inbreng groot (als)deze,
 <>.....//..... !
 of is-gehoord? (iets)als-dit.
 ...\
 hoort? een-genotenvolk de-stem-van gods inbrengende 33

³⁹ De SV vertaalt: in het laatste der dagen, maar het Hebreeuwse kent geen overtreffende trap. Ook elders in TeNaKh gaat het dus niet over het laatste, maar altijd over het latere der dagen. De NB maakt dezelfde fout. De NBG-vertaling van 1951 vertaalt 'toekomst', zo 'n begrip brengt ons te ver van de hebreeuwse concreetheid vandaan. De NBV vertaalt het weg en veroorlooft zich hier de vrijheid om causale verbanden aan te brengen, waar die in de tekst zelf ontbreken.

.....//.....//
 [vandaan-van-het-midden-van~het-vuur zoals~jij-hoort
 .<>..... !
 [jij en-voorts-leef-jij.

.\.....\..... . .
 of beproeft-zich? gods: 34
 □.....\.....\.....
 om-te-komen om-te-nemen voor-zich een-natie
\
 [vandaan-van-het-naderlijf-van een-natie
□\
 met-beproevingen met-kentekenen en-met-godsblijken
 [en-met-broderij:
///.....|\
 met-ee-hand (die)hard(is) en-met-ee-arm gerekt,
<>.....
 en-met ontzagwekkendheden groot;
 □.....\...../.....///.....<>....
 met-al-af wat-maakt voor-jullie die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder
<>..... !
 [in-MieTseRàJieM voor-de-wel-ogen-jelieder.

..|\
 jij jij-wordt-tot-zien-gebracht om-te-volkennen, 35
 //.....<>.....\.....
 ja die-JHWH-van-Israël hij(is) gods;
 ..//...<>..... !
 geen nog uitgezonderd-hij.

.....//.....//.....<>....
 vandaan-van~de-helftenhemel doet-hij-horen-jou enwel~de-stem-zijner 36

 [om-te-onderrichten-jou;

....
 en-op~het-land:
|\
 doet-hij-zien-jou enwel-het-vuur-zijner het-grote,
//.....<>.....//..... !
 en-de-inbrengen-zijner hoor-jij vandaan-van-het-midden-van
 [het-vuur.

....
 en-op-die-drukplek: 37
 ///.....|
 ja bemint-hij enwel~de-omvamenden-jouwer,
//.....<>.....
 en-voorts-verkiest-hij het-kiemsel-zijner laat-achter-hem;
\\.....//....
 en-voorts-doet-hij-uittrekken-jou met-de-vertegenwending-zijner
//.....<>..... !
 [met-kracht-zijner groot vandaan-van-MieTseRàJieM.

....
om-te-doen-wegvangen: 38

.//.....\\.....//.....<>
naties grote en-botharde vandaan-van(anders-dan)-jij

.....
[vandaan-van-de-vertegenwoordiging-jouwer;

.....
om-te-doen-komen-jou:

.....\\.....//.....<>.....
om-te-geven~aan-jou enwel~het-land-hunner in-eigendom

.....//..... !
[zoals-op-de-dag (nl.) deze.

.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-voorkennen vandaag: 39

.....^..... ,
en-voorts-ben-jij-aan't-keren naar~het-hart-jouwer

///.....|.\\..... .
ja die-JHWH-van-Israël hij(is) gods,

.....\.....
in-de-helftenhemel vandaan-van-boven,

.....<>.....
en-op~het-land vandaan-van-die-drukplek;

..<>... !
geen nogmalig.

.....||.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-waar-houden enwel~de-ingriffen-zijner 40

.....
[en-enwel~de-geboden-zijner:

\\ ///|
die ik gebiedend-ben-jou vandaag,

...|\.....
die 't goed-doen-zijn voor-jou,

.....<>.....
en-voor-de-stichtkinderen-jouwer laat-na-jou;

.....\\.....//.....|
en-ter-toebuiging-daaraan-dat jij-bent-aan't-gestrekt-doen-zijn de-dagen

.....
[op-het-roodlingse:

.\\.....\\.....//.....//.....<>..... !
die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou

[al-af~de-dagen.

~

SEDER

.\\.....///.....| ..\.....
dan is-apart-aan't-nemen MoShèH drie steden, 41

.....<>.....
in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN;

.....<>..... !
 vandaan-van-de-opstijging-van de-zon.
\\...../..... . .
 om-te-vluchten daarheen hij-die-doodt: 42
 .\\.....///.....|
 die aan't-doden-is enwel-de-metgezel-zijner zonder-voorkennis,
//.....//.....<>.....\.....
 en-hij (is)niet-een-beweigerende hem gisteren en-eergisteren;

 en-hij-vlucht:
//.....//.....<>..... !
 naar~een-één-enkele vandaan-van-de-steden (nl.)deze en-leeft.
\\.....//.....//.....<>.....
 enwel-BèTsèR in-het-inbrengeveld in-het-land (dat)rechtuit(is) voor-RAuWBhéN;43
///.....|
 en-enwel-RáMoT in-GieLeNgáD voor-GáD,
//.....<>..... !
 en-enwel-GóWLáN in-BáSháN voor-MeNàShShèH.
\\.....
 en-dit de-uitlegging; 44
\..... .
 die~in-stelt MoShèH,
<>.....//..... !
 voor-de-vertegenwoordiging-van de-stichtkinderen-van JieSseRáAéL.
 fz..... . .
 en-deze de-verordeningen, 45
<>.....
 en-de-ingriffen en-de-stelregelingen;
 .\\.....///.....|\.....
 die inbrengt MoShèH naar~de-stichtkinderen-van JieSseRáAéL,
<>..... !
 bij-het-uittrekken-van-hen vandaan-van-MieTseRáJieM.
\\...../..... . .
 in-het-oversteekse-van de-JàReDéN in-de-vallei: 46
 fz.....\..... .
 tegenover BéJT PeNgóWR,

 in-het-land-van:
|
 SieJChoN koning-van de-AêMoRiet,
 .//.<>.....
 die zittend(is) in-ChèSheBóWN;
 ..\\.....///.....|<>.....
 die geslagen-is⁴⁰ door-MoShèH en-de-stichtkinderen-van JieSseRáAéL,
<>..... !
 bij-het-uittrekken-van-hen vandaan-van-MieTseRáJieM.

⁴⁰ Letterlijk: die slaat . . . , maar die is in de hebreeuwse zin object.

.....\.\...../.....\.....\.....
 en-voorts-vangen-zij-weg enwel~het-land-zijner en-enwel~het-land-van NgóG 47

....
 [koning-van~de-BáShán:

..... | \..... .
 andertwee koningen-van de-AêMoRiet,
 .<>.....\.....
 die(zijn) in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN;

.....<>..... !
 vandaan-van-het-opstijgen-van de-zon.

..... | |.....\.....\.....//..
 vandaan-van-NgàRoNgÉR die(is) tot--de-lip-van~de-beek ÀàReNoN 48

.....//.....<>.....//..... !
 [en-tot~de-berg SsieAoN dat(is) ChèReMóWN.

.....\.....\.....//..... |
 en-al-af~de-steppe in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN 49

..... .
 [vandaan-van-de-opstijging,

.....<>.....\.....
 en-tot de-zee-van de-steppe;

.....<>.....//..... !
 op-de-drukplek-van ÀàSheDoT PieSeGáH.

~

.....\.....~..... ,
 en-voorts-roept MoShèH tot~al-af~JieSseRáAéL 5.1

.....\..... . .
 en-voorts-zegt-hij tot-hen:

...//.....\.....\..... . .
 hoor JieSseRáAéL enwel~de-ingriffingen en-enwel~de-stelregels,
 \\\...//.....<>.....
 die ik inbrengende(ben) in-de-oren-jelieder vandaag;

.....\..... .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-leren enwel-hen,

.....<>..... !
 en-aan't-waarhouden om-te-maken-hen.

.....\..... . .
 die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer: 2

.....//.....//.....<>..... !
 hij-scheidt-af genoot-met-ons een-zuivergang bij-ChoRéBh.

.....\..... .
 niet samen-met~de-omvarenden-onzer, 3

.....//.....<>.....\.....
 scheidt-af die-JHWH-van-Israël enwel~de-zuivergang (nl.)deze;

....
 ja samen-met-ons:

.....\.....//...//...<>.....//..... !
 wij(zijn) die hier levenden al-af-wij vandaag.

.....\..... . .
 vertegenwending bij-vertegenwending: 4
\\......\\\.....//......<>.....//.....
 brengt-in die-JHWH-van-Israël genoot-met-jullie bij-de-berg in-het-midden-van
 !
 [het-vuur.
 □.....\\.....//..... |
 ik staande-blijvend onderscheidend~die-JHWH-van-Israël en-onderscheidend-jullie5
\..... .
 [in-het-tij (nl.)dat,
//......<>.....\.....
 om-voor-teleggen aan-jullie enwel~de-inbreng-van die-JHWH-van-Israël;
 ///..... | \.....
 ja ontzag-hebben-jullie vandaan-van(vanwege)-de-vertegenwending-van

 [het-vuur,
//......<>..... !
 en-niet-gaan-jullie-op bij-de-berg om-te-zeggen⁴¹.

=

.. | \.....
 ik die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer⁴²; 6⁴³
 .\\\.....//.....//.....<>.....
 die doet-uittrekken-jou vandaan-van-het-land MieTseRàJieM
\\// !
 [vandaan-van-het-huis-van⁴⁴ de-heerdiensten⁴⁵.
 .\.....//\.....//□.....//\.....\<>....
 niet is-er-aan't-geschieden-voor-jou een-gods latere 7
 !
 [op~de-vertegenwending-mijner⁴⁶.

⁴¹ Meestal wordt dit woord opgevat als het vervolg op het slot van vs 4 en vs5 als een tussenzin. Mogelijk duidt de plaatsing van dit Hebreeuwse woord erop, dat wat volgt weliswaar de woorden van JHWH zijn, maar dat het stem van Mozes is die ze uitsprekt.

⁴² Onder dit Hebreeuwse woord staat het teken van de atnach, die hier met een ; na het woord is aangeduid en erboven met een reeks punten, die aangeven dat de melodie op een toon lager dan de cantilietoon tot rust moet komen. Maar *boven* dit Hebreeuwse woord staat nog een voordrachtsaccent genoteerd in de Hebreeuwse tekst. Meestal staat dit accent zelfstandig boven de beklemtoonde lettergreep, in deze vertaling met een enkele punt; ook die geeft aan dat de melodie kort onderbroken moet worden met de sprong van een seconde. Het woord 'jouw' is hier dus dubbel geaccentueerd en legt een extra nadruk op dit woord. Deze dubbele accentuering komen we in de volgende teksten nog meer tegen. We maken daar in voetnoten melding van.

⁴³ Nu volgen dezelfde tien inbrengen ('woorden'/'geboden') als in Ex.20:2-17. Waar de tekst hier in Deut afwijkt van die in Ex. wordt dat in de voetnoten vermeld. Deut.5:6 = Ex.20:2, ook de dubbele accentuering.

⁴⁴ Ook dit woord is dubbel geaccentueerd. Hier konden we accenten na elkaar plaatsen boven dezelfde lettergreep.

⁴⁵ Ook dit woord is dubbelgeaccentueerd, zowel met de atnach, de centrale versdeler (;) als met het verseinde accent (!). Ook nu konden we beide voordrachtsaccenten na elkaar plaatsen. De atnach zorgt voor een sterke nadruk op het woord en dat doet ook het verseinde-accent, maar na dit accent dient de zanger geen pauze te nemen en daardoor wordt de samenhang met volgende vers versterkt.

⁴⁶ Van dit vers zijn bijna alle hebreeuwse woorden dubbel geaccentueerd. We konden ze overal boven de juiste lettergreep plaatsen. Op het laatste woord staat net als in het vorige vers, weer het verseinde-accent

\.....//.....\.....\..... | |' .
 niet-ben-jij-aan't-maken-voor-jezelf beitelwerk al-af-gelijksoortigs⁴⁷, 8
\\ \.....\.....\..... | |' .
 aan-wat(is) in-de-helftenhemel vandaan-van boven,
//...□\\ \...../
 en-wat(is) op-het-land vandaan-van-de-drukplek;
//.....\<>.....\ <>..... !
 en-wat(is) in-de-wateren vandaan-van-de-drukplek voor-het-land⁴⁸.
//.....\.....<>.....\..... ,
 niet-je-aan't-bukken(ben)-jij voor-hen en-niet aan't-heerdienen(ben)jij-hen; 9
 .\.| |.....//.....\..... | \ .
 ja ik die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer een-god ijverig,
 □.....\.....\.....
 zich-bemoeiend-met het-geontwricht-door omvamenden
//.....//.....
 [op-tegen-stichtkinderen en-op-tegen-derde(geledingen)⁴⁹
<>..... !
 [en-op-tegen-vierde(geledingen) voor-wie-beweigeren⁵⁰-mij;
//.//.//.....\..... |
 en-makend goede-gunst voor-kuddetallen; 10
<>.....//..... !
 voor-wie-beminnen-mij en-voor-wie-waarhouden de-geboden-mijner.⁵¹
 =
 .//.....//.....//.....
 niet hoog-heen-aan't-dragen(ben)-jij enwel-de-naam-(die)JHWH(van Israël) 11
<>.....
 [de-gods-jouwer ter-waan;
 .\.<>..... |
 ja niet onstraffelijk-aan't-doen-zijn-is die-JHWH-van-Israël,
//.....//.....<>..... !
 enwel wie~hoog-heen-eeen't-dragen-is enwel-de-naam-zijner ter-waan.⁵²
 =
 \.....//...□\<>...../.....
 houd-waar enwel-de-dag-van de-verstilling om-te-heiligen-die; 12

gecombineerd met het accent dat de melodietoon vergooft en de lettergreep beklmetoont en een korte onderbreking voorschrijft. Ook hier zorgt juist het vers-einde-accent weer voor sterke aansluiting met de volgende zin.

⁴⁷ In Ex.20:4 staat hier: *en-al-af gelijksoortigs*: een overschrijffout? Verder is Deut.5:7 gelijk aan Ex.20:3, zelfs de dubbele accentuering

⁴⁸ Ook de woorden van dit vers zijn bijna allemaal dubbel geaccentueerd en we konden de voordrachtsaccenten overal boven de woorden plaatsen. Het opderstreept het grote belang van deze hele passage, de zogenaamde tien woorden (inbrengen). Ze staan ook in Ex. 20: 4.

⁴⁹ Met dank aan F.Baader in 'Die Geschreibene des Alten Testaments', Schömborg.

⁵⁰ Gewoonlijk wordt dit Hebreeuwse werkwoord met 'haten'vertaald, maar het gaat om gedrag en niet om gevoelens, net zoals in andere werkwoorden, die wij met gevoelens verbinden. = Ex.20:6.

⁵¹ = Ex.20:6, inclusief de accentuering.

⁵² = Ex.20:7, inclusief de accentuering; in dit vers geen dubbele accentuering.

.....//.....<>.....\.....//\..... . . !
 naar-wat gebiedt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.⁵³
 ///..\ |-<>.....\.....
 zes dagen ben-jij-aan't-heerdienen en-voorts-ben-jij-aan't-maken 13
 ! .. ,
 [al-af-het-bodewerk-jouwer.⁵⁴
 \| . |' \ //
 en-dag zeven verstillig voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer; 14⁵⁵
 .\ \ |' \
 niet ben-jij-aan't-maken al-af~bodewerk jij
 \.....
 [en-de-stichtzoon-jouwer~en-de-stichtdochtert-jouwer
 □
 [en-de-heerdienaar-jouwer~en-de-heerdienares-jouwer
 | /
 [en-de-os-jouwer en-de-ezel-jouwer
 [en-al-af-het-gedierte-jouwer:
 | ..\
 en-de-inklamper-jouwer die(is) in-de-poorten-jouwer,

 ter-toebuiging-daaraan-dat:
 // //
 aan't-rusten-zijn de-heerdienaar-jouwer
 <> !
 [en-de-heerdienares-jouwer zoals-jij.
 |
 en-jij-haakt-erbij-aan: 15
 \ // \| \
 ja-(als)heerdienaar geschied-jij in-het-land MieTseRàJieM:
 \| / \ // \| // |
 en-voorts-doet-uittrekken-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
 |
 [vandaan-van-daar,
 // // \| \
 met-een hand een-harde en-met-een-arm gerekt;

 om~vastzo:
 | \
 gebiedt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 <> // !
 om-te-maken enwel~de-dag-van verstillig.⁵⁶

⁵³ Ex.20:8 luidt: // \| \| . . !
 “haak-aan enwel~bij-de-dag-van verstillig om-te-heiligen-die.

⁵⁴ = Ex.20:9, inclusief accentuering.

⁵⁵ = Ex.20:10, inclusief de dubbele aaccentuering, maar zonder de laatste zinsnede: “ter toebuging daaraan: etc.”.

⁵⁶ In Ex.20 volgt op vs 10 deze tekst: “ja zes~dagenmaakt die-JHWH-van-Israël enwel~de-helftenhemel en-enwel~het-land: enwel~de-zee en-enwel~al-af~wat~daarin(is), en-voorts-rust-hij op dag zeven; om~vastzo zegent-in die-JHWH-van-Israël enwel~de-dag de-zevende en-voorts-heiligt-hij-die.”

=

.....///.....\..... |
geef-zwaarte enwel-aan-de-omvamide-jouwer 16
[en-enwel-aan-de-moederende-jouwer,
...//.....<>.....\.....
zoals gebiedt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
.....\.....\.....
ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-gestrekt-woorden-zijn de-dagen-jouwer:
.....\..... | \..... .
en-ter-toebuiging-daaraan-dat het-aan't-goed-zijn-is voor-jou,
fz..... .
op het-roodlingse,
.....//.....<>.....//..... !
dat-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou.⁵⁷

=

//<>.....//..... !
niet aan't-doden-jij.⁵⁸ 17

=

\.....//..... !
en-niet aan't-echtbreken-jij.⁵⁹ 18

=

\.....//..... . !
en-niet aan't-stelen-jij.⁶⁰ 19

=

.....//.....<>.....//.....
en-niet-aan't-toebuigen-jij bij-de-metgezel-jouwer een-nogmaligstelling-van 20
... !
[waan.⁶¹

=

.....//.....<>.....\.....
en-niet aan't-begeren-jij de-vrouwmenelijke-van de-metgezel-jouwer; 21

=

⁵⁷ = Ex.20:12, inclusief de accentuering.

⁵⁸ = Ex.20:13, inclusief de accentuering.

⁵⁹ = Ex.20:14, idem

⁶⁰ = Ex.20:15, idem

⁶¹ = Ex.20:16, alleen staat daar als laatste woord 'leugen' i.p.v. 'waan'.

.....\...../.....\..... . .
 en-niet aan't-verlangen-jij het-huis-van de-metgezel-jouwer:
//.....///..... |
 het-veld-zijner en-de-heerdienaar-zijner en-de-heerdienares-zijner
\
 [de-os-zijner en-de-ezel-zijner,
<>.....//..... !
 en-al-af wat(is) aan-de-metgezel-jouwer.⁶²

=

.....\.....|'□\.....
 enwel-de-inbrengen (nl)deze brengt-in die-JHWH-van-Israël 22

...../..... . .
 [tot-al-af-de-afstemming-hunner bij-de-berg:
///..... |\
 vandaan-van-het-midden van-het-vuur van-de-wolk en-van-de-mist,
//.....<>.....\.....
 een-stem groot en-niet voegt-hij-toe;

....
 en-voorts-schrijft-hij-hen-op:
 | ..\
 op~andertwee borden-van stenen,
<>..... !
 en-voorts-geeft-hij-hen aan-mij.

..... .
 en-voorts-geschiedt-het: 23

.....///..... |\
 bij-het-horen-door-jullie enwel~van-de-stem vandaan-van-het-midden-van

 [de-duisternis,
<>.....\.....
 en-de-berg brandend als-een-vuur;

.....\..... . .
 en-voorts-lijfnaderen-jullie-! naar-mij,
//.....<>..... !
 al-af~de-eerstleden-van de-stamstaven-jelieder en-de-baardouden-jelieder.

....
 en-voorts-zeggen-jullie: 24

.....\.....\.....///.....\..... |
 kijk-hier zien-doet-aan-ons die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer
\
 [enwel~de-zwaarte-zijner en-enwel~de-grootheid-zijner,
//.....<>.....\.....
 en-enwel~de-stem-zijner horen-wij vandaan-van-het-midden-van

⁶² = Ex.20:17. maar de eerste zinsnede in Deut 5 is de tweede in Ex.20 en omgekeerd. De accentuering is gelijk.

.....
[het-vuur;

.....///.....|
op-de-dag (nl.)deze zien-wij,
.....\\.....//.....<>..... !
ja-aan-'t-inbrengen-is gods samen-met-roodling en-hij-leeft.
.....|.....\.....
en-welnu voor-wat zijn-wij-aan't-sterven, 25
.\.....
ja aan't-opeten-is-ons,
.....//.....<>.....
het-vuur het-grote (nl.)dit;
.....\.....
ware't-dat-toevoegenden wij(zijn):
□\\.....\\.....//.....
om-te-horen enwel-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer
.<>..... !
[nogmaals dan-zijn-wij-gestorvenen.
.\\.....|'.....\.....□...../..
ja wie-van? al-af-het-vlees die hoort de-stem-van gods die-leeft 26
\\.....//.....<>
[inbrengende vandaan-van-het-midden-van-het-vuur zoals-wij
..... !
[en-voorts-leeft-hij.
///.....|
lijfnader jij en-hoor, 27
//.....//.....<>.....\.....
enwel al-af-wat aan't-zeggen-is die-JHWH-van-Israë de-gods-onzer;
.....\.....\.....
en-jij jij-bent-aan't-inbrengen naar-ons:
.....□.....\...../.....\\.....//.....
enwel al-af-wat aan't-inbrengen-is die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer
.....<>.....//..... !
[naar-jou en-voorts-zijn-wij-aan't-horen en('t)aan't-maken.
.....///.....|.....\.....
en-voorts-hoort die-JHWH-van-Israël enwel-de-stem-van de-inbrengen-jelieder,28
.....<>.....
bij-het-inbrengen-van-jullie naar-mij;
.....\...../.....
en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij:
□.....\...../.....///.....|
ik-hoor enwel-de-stem-van de-inbrengen-van het-genotenvolk (nl.)dit
.....\.....\.....
[die zij-inbrengen naar-jou,
.<>.....//..... !
goed-doen-zij-zijn al-af-wat zij-inbrengen.
.....|'.....□.....\...../.....
wie?-geeft dat-geschiedt het-hart-hunner (als)dit voor-hen: 29

.....//.....//.....//.....
 om-ontzag-te-hebben enwel-voor-mij en-om-waar-te-houden
<>.....
 [enwel-al-af~de-geboden-mijner al-af~de-dagen;
\\.....//.....//..
 ter-toebuiging-daaraan-dat het-goed-aan't-zijn-is voor-hen
<>..... !
 [en-voor-de-stichtkinderen-hunner voor-wereldlang.
 .<>.\..... . . .
 ga zeg aan-hen; 30
//.....<>..... !
 keert-om voor-jullie-zelf tot-de-tenten-jelieder.
 .. . :
 en-jij: 31
^ \..... ,
 hier staande-blijvend blijf-staan
 \..... . . .
 en-voorts-breng-ik-in-toch tot-jou:
\\.....//.....//.....<>.....
 enwel al-af~het-gebod en-de-ingriffen en-de-stelregelingen
 .. \.....
 [die jij-aan't-leren-bent-hen;
 \..... . .
 en-voorts-zijn-zij-aan't-maken(die) in-het-land,
 .\\////.....<>..... !
 dat ik gevende(ben) aan-hen ter-wegvangst.
 \..... .
 en-voorts-ben-jij-aan't-waarhouden-hen om(ze)-te-maken, 32
 ..//.....//.....//.....<>.....
 zoals gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder enwel-jullie;
 .//.....<>.....//..... !
 niet ben-ij-voorts-aan't-doen-wijken zuidenrechts en links.

 op-al-af~de-weg: 33
 .\\...../.....\\.....//.....<>.....
 die gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer enwel-jullie
 [zijn-jullie-aan't-gaan;
//.....|..... \..... .
 ter-toebuiging-daaraan-dat jullie-aan't-leven-zijn-! en (er)goeds(is) voor-jullie,
 \..... .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-doen-strekken de-dagen,
<>.....//..... !
 in-het-land dat jullie-aan't-wegvangen-zijn-!.
 \..... . . .
 en-dit(is) het-gebod: 6.1
 |
 de-ingriffen de-stelregelingen,
 .//.....//.....//.....<>..... \.....
 die gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder om-te-leren

[enwel-jullie;

.....\..... .

om(ze)te-maken in-het-land,

//...//...//.....<>..... !

als jullie overstekenden(zijn) daarheen om-weg-te-vangen-het.

.....\...../.....
ter-toebuiging-daaraan-dat jij-ontzag-aan't-hebben-bent

2

.....\..... . .

[enwel-voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:

□.....\.....□
om-waar-te-houden enwel-al-af-de-ingriffingen-zijner en-de-geboden-zijner.....\..... ,
[die ik(ben) gebiedend-jou..|\..... .
jij en-de-stichtkinderen-jouwer

[en-de-stichtkinderen-van-de-stichtkinderen-jouwer,

<>.....\.....

al-af de-dagen-van het-leven-jouwer;

.....<>.....<>..... !

en-ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-gestrekt-worden-zijn-! de-dagen-jouwer.

.....//.....|\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-horen JieSseRáAÉL en-voorts-ben-jij-aan't-waar-houden 3..... .
[om-te-maken,.....| ..\..... .
wat goed-aan't-doen-is voor-jou,

.....//.....<>.....

en-waardoor jij-veel-aan't-zijn-bent machtig;

.....□ \...../.....//.....\.....|
naar-wat inbrengt die-JHWH-van-Israël de-gods-van de-omvamenden-jouwer..... .
[voor-jou,

.....//.....//.....<>..... !

(in)een-land vloeiend-van vetmelk en-honing.

~

SEDER

..<>.....
hoor JieSseRáAÉL;

4

.....//.....<>.....//..... !
die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer die-JHWH-van-Israël een-één-enkele...... .
en-voorts-ben-jij-aan't-beminnen,

5

.....<>.....\.....
enwel die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;

.....//.....<>.....
 met-al-af-het-hart-jouwer en-met-al-af~de-lichaamziel-jouwer
 !
 [en-met-al-af-de-macht-jouwer.

.....||.....\..... . .
 en-voorts-zijn-aan't-geschieden de-inbrengen (nl.)deze: 6
 .\\ \\\.....//..... !
 die ik(ben) gebiedend-jou op~het-hart-jouwer.

..... \..... .
 en-voorts-ben-jij-aan't-intanden-hen aan-de-stichtkinderen-jouwer, 7
<>
 en-voorts-aan't-inbrengen-ben-jij bij-hen;
 \..... .
 bij-jouw-zitten in-het-huis-jouwer,
 \..... .
 en-bij-jouw-gaan op-de-neemweg,
<>..... !
 en-bij-jouw-neerlkiggen en-bij-jouw-opstaan.

.....//.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-knopen-hen tot-kenteken op-de-hand-jouwer; 8
//.....<>.....//.....
 en-voorts-zijn-zij-aan't-geschieden tot-godsblijken onderscheidend
 !
 [de-welogen-jouwer.

.....//.....//.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-schrijven-hen boven-de-deurposten-van het-huis-jouwer9
 !
 [en-op-de-poorten-jouwer.

=

.....||...//.....\.....\.....
 en het-geschiedt ja aan't-doen-komen-is-jou die-JHWH-van-Israël 10
 [de-gods-jouwer:
/.....\.....\.....//.....
 naar-het-land dat hij-zich-bezevent voor-de-omvamenden-jouwer
//.....//.....<>.....
 [voor-AàBheRáHáM voor-JieTseCháQ en-voor-JàNgæQoBh
 \.....
 [om-te-geven aan-jou;

..//.....//.....<>.....//..... !
 steden groot en goed die niet-jij-sticht.

..... \..... \..... ^ . \..... ,
 en-huizen vol-zijnde-van al-af-het-goede die niet-jij-vol-doet-zijn 11
//.....| . \..... .
 en-vergaarbakken uitgehouwen die niet-jij-uthouwt,
 ..//.....<>..... \.....
 gaarden en-olijven die niet-jij-plant;

.....<>..... !
 en-jij-eet en-jij-wordt-verzadigd.
\.....
 waarhoud jezelf, 12
<>.....
 afwendend-dat-jij-aan't-vergeten-bent enwel~die-JHWH-van-Israël;
 .\\.....//.....//.....<>.....
 die doet-uittrekken-jou vandaan-van-het-land MieTseRàJieM
//..... !
 [vandaan-van-het-huis-van heerdiensten.
\\.....//.....<>.....
 enwel-voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer ben-jij-ontzag-aan't-hebben 13
\.....
 [en-enwel-hem ben-jij-aan't-heerdienen;
<>..... !
 en-bij-de-naam-zijner ben-jij-je-aan't-bezevenen.
 ..\.....
 niet ben-jij-aan't-gaan-!, 14
<>.....\.....
 laat-aan-achter gods latere;
|.....
 vandaan-van-de-gods-van de-genotenvolken,
 .<>..... !
 die omsingelend-(zijn)jullie.
 .\.....//.....//.....//.....<>.....
 ja een-god ijverend (is)die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder 15
 [in-het-naderlijf-jelieder;
□.....//.....
 afwendend-dat-aan't-ontgloeien-is de-walgneus-van-die-JHWH-van-Israël
\\.....|.....
 [de-gods-jelieder bij-jou,

 en-hij-voorts-aan't-verdelgen-is-jou,
<>.....//..... !
 vandaan-van-op de-vertegenwending-van het-roodlingse.

=

.....\.....
 niet zijn-jullie-aan't-op-de-proef-aan't-stellen, 16
<>.....
 enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder;
 ...//.....<>..... !
 zoals jullie-op-de-proef-stellen bij-MàSSáH⁶³.
 ..\.....
 waar-houdend zijn-jullie-aan't-waarhouden-!, 17

⁶³ = de beproevingsplek

.....<>.....\.....
 enwel-de-geboden-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder;
//.....<>..... !
 en-de-verordeningen-zijner en-de-ingriffen-zijner die hij-gebiedt-jou.
//.....//.....<>.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-maken het-recht-uite en-het-goede in-de-welogen-van 18

 [die-JHWH-van-Israël;
\\.....|.....\..... .
 ter-toebuiging-daaraan-dat hij-goed-aan't-doen-is aan-jou,

 en-jij-komt:
|.....\..... .
 en-jij-wegvangt enwel-het-land dat-goed-is,
//.....<>.....
 dat-zich-bezevent die-JHWH-van-Israël
 !
 [voor-de-omvamen-den-jouwer.
//.....<>.....
 om-weg-te-duwen enwel-al-af-de-vijanden-jouwer 19
 [vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer;
 ...<>..//..... !
 zoals inbrengt die-JHWH-van-Israël.

=

.....//.....//.....<>.....
 ja-is-aan't-wensen-van-jou het-stichtkind-jouwer morgen te-zeggen; 20
 ..\..... . .
 wat?(zijn) de-verordeningen:
|..... .
 de-ingriffen en-de-stelregelingen,
//.....//.....<>..... !
 die gebiedt die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer enwel-jullie.
\..... .
 en-voorts-ben-aan't-zeggen-jij aan-het-stichtkind-jouwer, 21
//.....//.....<>.....
 tot-heerdienaren geschieden-wij voor-PàReNgoH in-MieTseRàJieM;
\\.....//.....<>.....
 en-voorts-doet-uittrekken-ons die-JHWH-van-Israël vandaan-van-MieTseRàJieM
//..... !
 [met-een hand hardvattend.
\.....|'.....\.....□.....\\.....\\.....
 en-voorts-geeft die-JHWH-van-Israël kentekenen en-godsbliken grote en-kwade 22
//.....//.....<>..... !
 [in-MieTseRàJieM bij-PàReNgoH en-in-al-af-het-huis-zijner voor-de-wel-ogen-onzer.
<>.....\.....
 en-enwel-ons doet-hij-uittrekken vandaan-van-daar; 23

.....\\..... |\\..... .
 ter-toebuiging-aan het-doen-komen enwel-ons,
///.....\\..... |
 om-te-geven aan-ons enwel-het-land,
 .//.....<>..... !
 dat hij-zich-bezevent voor-de-omvamenden-onzer.
\\..... . . .
 en-voorts-gebiedt-ons die-JHWH-van-Israël: 24
 |\\..... .
 om-(waar)te-maken enwel-al-af-de-ingriffenen (nl.)deze,
<>.....\\.....
 om-ontzag-te-hebben enwel-voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer;
//..... |
 ten-goede voor-ons al-af-de-dagen,
<>.....//..... !
 om-te-doen-leven-ons zoals-vandaag de-dag.
<>.....
 en-gerechtigheid is-aan't-geschieden-aan-ons; 25
\\..... /\\..... . .
 ja- waar-houden-wij om-te-maken enwel-al-af-de-geboden (nl.)deze:
//..... //.....<>...../.....
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer zoals
 !
 [hij-gebiedt-aan-ons.
 =
 ///..... |\\..... .
 ja aan't-doen-komen-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer, 7.1
 | |//.....<>.....
 naar-het-land waarvan-geldt-dat-jij(bent) komende-daarheen

 [om-weg-te-vangen-dat;
\\.....\\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-afwerpen⁶⁴ naties-vele
 | '.....□.....\\.....
 [vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer de-ChieTTiet en-de-GieReGáShiet
/.....\\..... . .
 [en-de-AæMoRiet en-de-KeNàNgæNiet en-de-PeRieZiet:
 | | '....\\..... .
 en-de-ChieWWiet en-de-JeBuWSiet zeven naties,
 .//.....<>..... !
 velen en-hardbottigen vandaan-van(anders-dan)-jij.

⁶⁴ Hier staat een weinig voorkomend Hebreeuws werkwoord met een specifieke betekenis. Transitief wordt het enkele keren gebruikt voor afdoen van schoeisel b.v. in Ex.3:5(!) en intransitief voor het afvallen van vruchten. Het is daarom niet correct de vertaling van dit werkwoord in teksten zoals deze met 'verdijsen' of 'uitwerpen' te vertalen. Van de hierna genoemde bekende reeks van zeven naties Israël niet fahnakelijk zijn zoals een schoen afhankelijk is van het been en de vrucht aan een plant; Israël zal in het land zelfstandig en los van hen een geheel eigen Toragemeenschap vormen. Dat blijkt ook uit het vervolg .

..... || \\ //
 en-voorts-is-aan't-geven-hen die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 2
 <>
 [voor-de-vertegenwending-jouwer om-te-slaan-hen;
 /// |
 in-de-ban-doende zijn-jullie-in-de-ban-aan't-doen enwel-hen,
 // // <> // ..
 niet-zijn-jullie-aan't-afschieden voor-hen een-zuivergang en-niet
 !
 [aan't-gratiëren-hen.
 // <>
 en-niet ben-jij-je-aan't-verbruiden met-hen; 3
 | \
 de-stichtdochter-jouwer ben-jij-niet-aan't-geven aan-de-stichtzoon-zijner,
 <> // !
 en-de-stichtdochter-zijner ben-jij-niet-aan't-nemen
 [voor-de-stichtzoon-jouwer.
 /// |
 ja-hij-is-aan't-doen-wijken enwel-het-stichtkind-jouwer 4
 [vandaan-van-laat-achter-mij,
 <> \
 en-voorts-zijn-zij-aan't-heerdienen gods latere;
 /// |
 en-voorts-is-aan't-ontgloeien de-neuswalging-van~die-JHWH-van-Israël
 [bij-jullie,
 <> !
 en-voorts-is-hij-aan't-verdelgen-jou ijlings.
 /// |
 ja-ware't-zo zijn-jullie-aan't-maken voor-hen, 5
 \
 de-slachtplaatsen-hunner zijn-jullie-aan't-omver-rukken,
 <>
 de-geplaatste(palen)-hunner zijn-jullie-aan't-breken;
 |
 en-de-cultbomen-hunner zijn-jullie-aan't-omkappen-!,
 <> // !
 en-de-gebeitelden-hunner zijn-jullie-aan't-vervlammen-! in-vuur.
 \ /// |
 ja een-genotenvolk geheiligd (ben)jij, 6
 <>
 voor-d-eJHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 . || \ \
 jou kiest-uit die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:
 // | \
 om-te-geschieden voor-hem tot-genotenvolk een-have,
 |
 vandaan-van-al-af de-genotenvolken:
 . <> // !
 die(zijn) op-de-vertegenwending-van het-roodlingse.

.....|...../.....
 en-voorts-aan't-waar-houden(ben)-jij enwel~de-geboden 11

.....\.....
 [en-enwel~de-ingriffingen en-enwel~de-stelregelingen:
 \\\.....//.....<>.....!
 die ik gebied-jou vandaag om-te-maken⁶⁶-die.

~

SEDER

.....\.....\.....
 en-het-geschiedt om-de-kwetshieligheid-daarvan-dat jullie-aan't-horen-zijn-!: 12

.....///.....|.....
 en-enwel de-stelregelingen (nl.)die,
//.....<>.....
 en-jullie-voorts-aan't-waar-houden-zijn en-aan't-maken-zijn
 [enwel-die;

.....□.....\\...../.....
 dat-bewaart die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer voor-jou:

.....|.....
 enwel~de-zuivergang en-enwel~de-goede-gunst,
 .//.....<>.....!
 die hij-bezevent aan-de-omvamenden-jouwer.

.....
 en-voorts-is-hij-aan't-beminnen-jou, 13

.....<>.....
 en-aan't-inzegenen-jou en-aan't-veel-doen-zijn-jou;

.....\.....\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-inzegenen de-vrucht-van~de-buik-jouwer
□.....\\.....|
 [en-de-vrucht-van~het-roodlingse-jouwer het-koren-jouwer
\.....
 [en-de-wegvangst-jouwer en-de-glansolie-jouwer:

.....\.....|.....\.....
 de-worp-van~de-kuddedieren-jouwer de-wulpsdrachten⁶⁷-van
 [het-voorttrekvee-jouwer,

.....
 op~het-roodlingse,

.....//.....<>.....//.....
 dat~hij-bezevent aan-de-omvamenden-jouwer om-te-geven
!
 [aan-hen.

.....//.....<>.....
 (als)ingezegende ben-jij-aan't-geschieden vandaan-van-al-af~de-genotenvolken;14

⁶⁶ In de betekenis van: 'waar maken'.

⁶⁷ Hier staat het meervoud van NgàSh'TeRèT = vergriekst: Astarte, de naam van de bekendste vrouwelijke godheid in Kanaän, die in Perzië Ishtar heet (vgl. AèSh'TèR = Esther) . Zij wordt altijd zeer 'wulps' afgebeeld, zoals blijkt uit de talloze opgegraven beeldjes en beelden. Ze geldt als de partner van BàNgàL (Baäl). De hier vokromende meervoudsvorm vinden we in TeNaKh verder alleen nog in Eut.28:4,18 en 51.

.....//.....//.....//.....<>.....
niet-is-aan't-geschieden bij-jou een-ongeschikte⁶⁸ en-een-ongeschikte⁶⁹

..... !
[en-bij-het-veegedierte-jouwer.

.....\\.....//.....<>.....
en-voorts-doet-wijken die-JHWH-van-Israël vandaan-van-jou al-af-uitputting; 15
.....|.....\\...../.....\..... . .
en-al-af~de-ongesteldheden-van MieTseRàJieM (die)kwaad(zijn) die jij-volkent:

///.....|.. .
niet is-hij-aan't-stellen-hen op-jou,

.....<>..... !
en-voorts-is-hij-aan't-geven-hen op-al-af~die-beweigeren-jou.

.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-vereten enwel~al-af~de-genotenvolken: 16

.....///.....\\.....|.\..... .
die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou,

.....//.....<>.....
en-voorts-is-geen-verdriet-aan't-hebben het-wel-oog-jouwer

....
[over-hen;

.....///.....|..... .
en-niet ben-jij-aan't-heerdienen enwel~de-gods-hunner,

.....//.....<>..... !
ja~een-struikelblok (is)het voor-jou.

=

///.....|..... .
ja ben-jij-aan't-zeggen in-het-hart-jouwer, 17

..//.....//.....<>.....
vele(zijn) de-naties (nl.)deze vandaan-van(anders-dan)-wij;

.....//.....<>..... !
ach-hoe ben-ik't-aan't-aankunnen om-weg-tevangen-hen.

..//.....<>.....
niet je-aan't-ontzien-jij vandaan-van(vanwege)hen; 18

.\.....
aanhakend ben-jij-je-aan't-aanhaken:

.....///.....|.....\..... .
enwel bij-wat-maakt die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,

.....<>..... !
voor-PhàReNgoH en-voor-al-af~MieTseRàJieM.

.....\...../.....\.....
de-beproevingen groot die~zien de-wel-ogen-jouwer: 19

.....///.....|.....///.....|
en-de-kentekenen en-de-godsbewijzen en-de-hand de-hardvattende

⁶⁸ Aanvullen 'man'.

⁶⁹ Aanvullen 'vrouw'.

..... \.....
 [en-de-arm gerekt,
 // <> \.....
 waarmee doet-uittrekken-jou die-JHWH-van-Israël
 !
 [vandaan-van-de-vertegenwendinging-hunner.
 |
 en-ook enwel~de-wespen, 20
 // // <>
 is-aan't-zenden die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer bij-hen;

 totdat~teloorgaat:
 // <>
 de-resterenden en-de-zich-verstekenden
 !
 [vandaan-van-de-vertegenwendinging-jouwer.
 .// <>
 niet aan't-terugdeinzen(ben)-jij vandaan-van-de-vertegenwendinging-hunner; 21
 /// \..... |
 ja-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (is)in-het-naderlijf-jouwer,
 // <> !
 een-god groot en-ontzagwekkend.
 □ \..... /
 en-voorts-is-aan't-afwerpen die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 22
 // // <>
 [enwel~de-naties (nl.)deze⁷⁰ vandaan-van-de-vertegenwendinging-jouwer
 \.....
 [weinig (bij)weinig;
 /// | \.....
 niet ben-jij-aan't-aankunnen het-al-af-zijn-van-hen morgen,
 // <> // !
 afwendend-dat-veel-aan't-woorden-is over-jou het-wildleven-van het-veld.
 // // <>
 en-voorts-is-aan't-geven-hen die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 23

 [voor-de-vertegenwendinging-jouwer;
 | \.....
 en-voorts-is-hij-beroering-aan't-brengen een-beroering groot,
 <> !
 tot het-verdelgen-van-hen.
 /// |
 en-voorts-is-hij-aan't-geven de-koningen-hunner in-de-hand-jouwer, 24

⁷⁰ In de Hebreeuwse tekst staat HÁAÉL. In bijna alle vertalingen wordt ervan uit gegaan, dat hier de letter H is weggevalen bij het overschrijven; met die letter betekent het 'deze', zonder die letter 'de god'. In een enkele vertaling wordt dit woord dan verbonden met het voorafgaande (van de god), maar dit woord had dan in de zogenaamde status constructus moeten staan en dat is niet het geval. Het Hebreeuwse woord AÉL, dat meestal 'god' betekent, heeft in een aantal teksten de betekenis 'godsmacht' of 'godsgreep'. De vertaling zou hier dan kunnen luiden 'als een godsgreep', maar zo'n constructie is syntactisch zeer ongebruikelijk. Hier kiezen voor de gebruikelijke oplossing.

.....\
 en-voorts-ben-jij-aan't-teloor-doen-gaan enwel-de-naam-hunner,
<>.....
 vandaan-van-de-drukplek-van de-helftenhemel;
//.....|.....
 niet-is-zich-aan't-plaatsen een-manmenselijke
 [bij-de-vertegenwending-jouwer,
 .//.....<>..... !
 tot het-verdelgen-door-jou enwel-van-hen.
//.....<>.....\
 de-gebeitelden-van de-gods-hunner ben-jij-aan't-vervlammen-! in-vuur; 25
|.....\\.....//.....|\
 niet-ben-jij-aan't-begeren het-zilver en -het-goud daarop en-aan't-nemen

 [voor-jezelf,
 .//.....\
 afwendend-dat jij-in-de-val-aan't-komen-bent daarvan,
 \\.....//.....//.....<>..... !
 ja een-gruwel-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (is)dat.
//.....|.....
 en-niet-ben-jij-aan't-doen-komen een-gruwel naar~het-huis-jouwer, 26
//.....<>.....
 dan-ben-jij-aan't-geschieden (als)een-ban zoals-dat(is);
 ..\\.....//.....//.....
 verafschuwend ben-jij-aan't-verafschuwen-dat en-gruwelijk-vindend
<>.....//..... !
 [ben-jij-aan't-gruwelijk-vinden-dat ja~een-ban (is)(dat.

~

.....
 al-af~de-geboden: 8.1
 \\..\\..//.....<>.....\
 die ik gebiedend(ben)-jou vandaag zijn-jullie-aan't-waar-houden-!
 [om-te-maken;
\\...../
 ter-toebuiging-daaraan-dat jullie-aan't-leven-zijn-!
 [en-voorts-zijn-jullie-veel-aan't-woorden:
|.....\
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-komen en-aan't-wegvangen enwel-het-land,
//.....<>..... !
 dat~bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenden-jelieder.
\
 en-voorts-ben-jij-aan't-aanhaken enwel-bij-al-af~de-neemweg: 2
/.....\\.....//
 die-aan't-doen-gaan-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
 .//.....//.....<>.....
 [deze veertig jaarandering in-het-inbrengveld;

.....\\...../.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat hij-doet-buigen-jou om-te-beproeven-jou:
/.....\\.....//.....
 om-te-volkennen enwel~wat(is) in-het-hart-jouwer
//.....<>..... !
 [ben-jij-aan't-waar-houden? de-geboden-zijner of~niet.
⁷¹.....,
 en-voorts-buigt-hij-jou en-voorts-doet-hij-hongeren-jou 3
///.....|.....
 en-voorts-doet-hij-eten-jou enwel~het-MÁN dat jij-niet~volkènt,
//.....<>.....
 en-niet volkennen! de-omvamenden-jouwer;
\\.....
 ter-toebuiging-daar-aan-dat hij-doet-volkennen-jou:
 □.....\\.....///.....|.....\\.....
 ja niet op-het-brood afgezonderd is-aan't-leven de-roodling,
//.....<>.....
 ja op-al-af~wat-doet-uitgaan de-mond-van~die-JHWH-van-Israël
//..... !
 [is-aan't-leven de-roodling.
\\.....|.....///.....|.....
 de-overjas-jouwer is-niet verzonderd⁷¹ vandaan-van-op-jou, 4
<>.....\\.....
 en-het-voetebeen-jouwer is-niet opgeweld⁷²;
 .<>.....//..... !
 deze veertig jaarandering.
<>.....
 en-aan't-volkennen-ben-jij genoot-met~het-hart-jouwer; 5
 ..
 ja:
\\.....//.....|.....
 naar-dat aan't-onderrichten-is⁷³ een-menselijke enwel~het-stichtkind-zijner,
//.....<>..... !
 (is)die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer onderrichtend-jou.

 en-voorts-ben-jij-aan't-waarhouden, 6
<>.....\\.....
 enwel-de-geboden-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
//.....<>.....//..... !
 om-te-gaan op-de-neemwegen-zijner en-om-ontzag-te-hebben enwel-voor-hem.

⁷¹ Dit werkwoord hangt samen met het Hebr. woord Bâl dat we met 'zonder'vertalen. Het werkwoord wordt meestal met 'verslijten' vertaald, maar betekent eigenlijk zoiets als 'zonder raken', maar beter is 'verzonderen', dat in het Nederlands netzo gevormd is als 'uitzonderen'en 'afzonderen'.

⁷² Dit Hebreeuwse werkwoord komt behalve hier alleen nog voor in Neh,9:21, waar het in dezelfde context wordt gebruikt. Het daarvan afgeleide substantief, dat 5 keer voorkomt, vertalen we met 'weldeeg'.

⁷³ Ten onrechte wordt dit Hebr. werkwoord met 'kastijden' vertaald (SV) of 'vermanen'(NBG), tuchtigen(NB - dat oorspronkelijk dezelfde betekenis had als het Duitse 'erziehen'). De NBV vertaalt - beter - met 'opvoeden', maar kiezen voor een iets strikter begrip nl. onderrichten. Het gaat erom dat 'er iets bij gebracht wordt' - hoe dat in de geschiedenis werd uitgevoerd (al dan niet met lijfstraffen) is niet uit het Hebreeuwse werkwoord zelf af te lezen en mag daarin ook door een vertaling worden ingebracht.

- ///.....\.....
 ja die-JHWH-israël de-gods-jouwer, 7
 <>.....\.....
 (is)doende-komen-jou naar een-land (dat)goed(is);
 ///.....\.....
 een-land-van beken-van water,
 |.....
 oog-wellen en-poelen,
 \.....<>..... !
 uittrekkend in-de-diepte en-in-het-gebergte.
-///.....|.....
 een-land-van tarwe en-gehaards⁷⁴, 8
 //.....<>.....
 en-rank en-vijg en-granaatappel;
 //.<>..... !
 een-land-van-olijf olievet en-honing.
-
 een-land: 9
 \\.....///.....|.....\.....
 waarvan-geldt-dat niet in-zorgen jij-aan't-eten-bent~daarin brood,
 //.....<>.....
 niet-aan't-tekort-komen-bent al-af daarin;
 ///.....\.....\.....
 een-land waar de-stenen-zijner ijzer(zijn),
 <>.....//..... !
 en-vandaan-van-de-bergen-zijner ben-jij-aan't-uthouwen metaal.
-<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-eten en-je-aan't-verzadigen; 10
 |.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-inzegenen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 //.....<>.....//..... !
 over~het-land het-goede dat hij-geeft~aan-jou.
-\.....
 houd-waar jezelf, 11
 <>.....\.....
 afwendend-dat-jij-aan't-vergeten-bent enwel~die-JHWH-van-Israël
 [de-gods-jouwer;
 .\.....///.....|.....\.....
 zonder waar-te-houden de-geboden-zijner en-de-stelregeles-zijner
 [en-de-ingriffingen-zijner,
 .///.....<>..... !
 die ik gebiedend(ben)jou vandaag.
-<>.....
 afwendend-dat-jij-aan't-eten-bent en-je-aan't-verzadigen; 12
 //.....//.....<>..... !
 en-huizen (die)goed(zijn) aan't-stichten-ben-jij en-jij-aan't-zitten-bent.

⁷⁴ = gerst

..... \ |
 en-het-rundvee-jouwer en-het-voorttrekvee-jouwer veel-aan't-woorden-zijn-!, 13
 // <>
 en-zilver en-goud veel-aan't-woorden-zijn-voor-jou;
 // <> .. !
 en-de-al-afheid die(is)-aan-jou veel-aan't-woorden-is.
 <>
 en-voorts-is-verheven-aan't-zijn het-hart-jouwer; 14
 | \
 en-voorts-ben-jij-aan't-vergeten enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 // // <>
 die-doet-uit-trekken-jou vandaan-van-het-land MieTseRàJieM
 // !
 [vandaan-van-het-huis-van heerdiensten.
 \ | \ \
 die-doet-gaan-jou in-het-inbreveld groot en-ontzaglijk: 15
 .. // |
 waagedrocht dat-vlamt en-geselschorpioen,
 <> \
 en-dorst waar geen-water(is);
 // |
 die-doet-uittrekken voor-jou water,
 <> !
 vandaan-van-een-rots-van kiezel.
 // |
 die-doet-eten-jou MáN in-het-inbreveld, 16
 .. // <>
 dat niet-volkennen-! de-omvamenden-jouwer;
 \
 ter-toebuiging-aan het-doen-buigen-jou:
 \ |
 en-ter-toebuiging-aan het-beproeven-jou,
 <> !
 om-jou-goed-te-doen in-het-latere-van-jou.
 <>
 en-jij-voorts-aan't-zeggen-bent in-het-hart-jouwer; 17
 | \
 de-kracht-mijner en-harde-bot-van de-hand-mijner,
 .. // <> // !
 maakt voor-mij enwel-vermogen (als)dit.
 | \
 en-voorts-ben-jij-aan't-aanhaken enwel-bij-die-JHWH-van-Israël 18
 [de-gods-jouwer,
 \ ..
 ja hij:
 // // <> \
 (is)de-gevende aan-jou kracht om-te-maken vermogen;
 \ \ \ //
 ter-toebuiging-aan het-doen-opstaan enwel-van-de-zuivergang-zijner

.....//.....<>.....//..... !
 [die-hij-bezevent voor-de-omvamenden-jouwer op-de-dag (nl.)deze.

~

....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden: 19
//.....|.....\.....
 ware't-dat-vergetend jij-aan't-vergeten-bent enwel-die-JHWH-van-Israël

 [de-gods-jouwer,

 en-voorts-jij-aan't-gaan-bent:
|\.. .
 laat-aan-achter gods latere,
<>..
 en-voorts-ben-jij-aan't-heerdien-hen
\
 [envoorts-ben-jij-je-aan't-bukken voor-hen;
//.....|..... .
 ik-ben-aan't-nogmalig-doen-stellen bij-jullie vandaag,
 //...<>..... !
 ja teloor-gaand zijn-jullie-aan't-teloor-gaan-toch.

....
 als-de-naties: 20
 ///.....|.....\..... .
 die die-JHWH-van-Israël teloor-doende-gaan(is)
 [vandaan-van-de-vertegenwending-jelieder,
 <>.....
 vastzo zijn-jullie-aan't-teloor-gaan-toch;
//.....\..... .
 om-de-kwetshieligheid-daarvan-dat jullie-niet aan't-horen-zijn-toch,
<>.....//..... !
 op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder.

~

SEDER

..\..... . .
 hoor JieSseRáAÉL: 9.1
 \\ ///.....|..... .
 jij overstekend vandaan enwel-de-JàReDÉN,
|.....\..... .
 om-in-te-komen om-weg-tevangen naties,
 ..//.....<>.....
 grote en-botharde vandaan-van(anders-dan)-jij;
 ..//.....//.....<>..... .
 steden grote en-ontogankelijke bij-de-hemelhelften.

.....//.....<>.....\.....
 een-genotenvolk~groot e-verheven (zijn) de-stichtkinderen-van NgæNáQieten;2

.\\ /// \\|.....\..... .
 die jij jij-volkènt en(van-wie)jij jij-hoort,

..\..... .
 wie? is-zich-aan't-plaatsen,

.....<>.....//..... !
 voor-de-vertegenwending-van de-stichtkinderen-van NgæNáQ.

.....\..... . .
 envoorts-volkèn-jij vandaag: 3

.□.....\...../.....///.....
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer hij-hij-doet-oversteken

.....\.....|.....\..... .
 [voor-de-vertegenwending-jouwer een-vuur dat-vereet,

\\\.....//.....//
 hij hij is-aan't-doen-verdelgen-hen en-hij

.....<>.....
 [hij-is-aan't-verdeemoedigen-hen voor-de-vertegenwending-jelieder;

.....<>..
 en-vcoorts-is-hij-aan't-doen-wegvangen-hen

.....| .
 [en-voorts-is-hij-aan't-teloort-doen-gaan-hen ijlings,

.....///.....<>..... !
 naar-wat inbrengt die-JHWH-van-Israël voor-jou.

.....\..... . .
 niet-ben-jij-aan't-zeggen in-het-hart-jouwer: 4

.....\.....□.....\.....//..
 als-een-duw-geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer enwel-hen

.....⁷..... ,
 [vandaan-van-voor-de-vertegenwending-jouwer om-te-zeggen

.....|.....\..... .
 in-de-gerechtigheid-mijner doet-komen-mij die-JHWH-van-Israël,

.....<>.....\.....
 om-weg-tevangen enwel~het-land (nl,)dit;

.....|.....\..... .
 en-in-het-geschend-door de-naties (nl.)deze,

.....<>.....//..... !
 (is)die-JHWH-van-Israël wegvangend-hen

[vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer.

.\..... . .
 niet in-de-gerechtigheid-jouwer: 5

.....|..... .
 en-in-de-recht-uitheid-van het-hart-jouwer,

// <> \
 (ben)jij komend om-weg-te-vangen enwel het-land-hunner;

||.....\.....\..... . .
 ja in-het-geschend-door de-naties (nl.)deze:

.....///.....|.....|.....\..
 (is) die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer wegvangend-hen

.....
 [vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer,
//.....\.....
 en-ter-toebuiging-daaraan-dat hij-doet-opstaan enwel~de-inbrengr:
 .\.....//.....|.....
 die zich-bezevent die-JHWH-van-Israël
 [aan-de-omvamenden-jeliéder,
//.....<>..... !
 aan-AàBheRáHáM en-aan-JieTseCháQ en-JàNgæQoBh.

.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-volkennen: 6
 □ ///.....|.....\.....□.....
 ja niet in-de-gerechtigheid-jouwer (is) die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
 .\.....|.....\\\.....//.....<>.....
 [gevend aan-jou enwel~het-land het-goed (nl.)dit om-weg-te-vangen-het;
 //.....<>..... !
 ja een-genotenvolk~stijf-van~nek ben-jij.
|.....

haak-erbij-aan niet-ben-jij-aan't-vergeten, 7
 ...\\\.....//.....//.....<>.....
 enwel waarmee~jij-doet-toornen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

 [in-het-inbrengrveld;
| |.....\.....\.....
 vandaan-van-de-dag waarop~jij-uittrekt vandaan-van-het-land MieTseRàJieM:
|.....\.....
 tot-het-komen-van-jullie tot~de-opstaanplaats (nl.)deze,
| |.....<>..... !
 (als)ergerenden geschieden-jullie genoot-met~die-JHWH-van-Israël.
//.....<>.....

en-bij-ChoRéBh vertoornen-jullie enwel~die-JHWH-van-Israël; 8
\\\.....//.....<>.....//..... !
 en-voorts-neuswalgt die-JHWH-van-Israël van-jullie om-te-verdelgen
 [enwel-jullie.

.....\.....
 bij-het-opgaan-van-mij naar-de-berg: 9
//.....//.....|.....\.....
 om-te-aan-te-nemen de-borden de-stenen de-borden-van de-zuivergang,
//.....<>.....
 die~afscheidt die-JHWH-van-Israël genoot-met-jullie;
\.....

en-voorts-zit-ik op-de-berg:
 ..//.....|.....\.....
 veertig dagen en-veertig nachten,
 ..///.....\.....
 brood ben-ik-niet aan't-eten,
<>.....//..... !
 en-water ben-ik-niet aan't-drinken.

-\...../..... . .
 en-voorts-geeft die-JHWH-van-Israël naar-mij: 10
|.....\..... .
 enwel-andertwee de-borden de-stenen,
<>.....\.....
 beschreven met-de-vinger-van gods;

 en-daarop:
|'.....\.....//.....\.....\.....//..
 naar-al-af-de-inbrengen die inbrengt die-JHWH-van-Israël genoot-met-jullie
//.....//.....<>.....//.....
 [op-de-berg vandaan-van-het-midden-van het-vuur op-de-dag-van
 ... !
 [de-afstemming⁷⁵.

 en-voorts-geschiedt-het: 11
|.....\..... .
 vandaan-van-het-einde-van veertig dagen,
<>..
 en-veertig nachten;
 .\...../..... . .
 geeft die-JHWH-van-Israël naar-mij:
//.....//.....<>.....//..... !
 enwel-andertwee de-borden de-stenen de-borden-van de-zuivergang.
\...../..... . .
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij: 12
\.....//.....|..... .
 sta-op daal-af ijlings vandaan-van-hier,
 ///.....\..... .
 ja verdorven-heeft('t) het-genotenvolk-jouwer,
 .//.....<>.....
 dat jij-doet-uittrekken vandaan-van-MieTseRáJieM;
\..... . .
 zij-wijken ijlings:
\.....|..... .
 vandaan-van-de-neemweg die ik-gebied-hen,
//.....<>..... !
 zij-maken voor-zich een-uitgietsel.⁷⁶
//.....<>.....\.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij te-zeggen; 13
 \.....|.....\..... .
 ik-zie enwel-het-genotenvolk (nl.)dit,
//.....<>..... !
 en-kijk-hier een-genotenvolk-stijf-van-nek (is)het.
///.....\.....|..... .
 zak-af vandaan-van-mij en-aan't-verdelgen-ben-ik-hen, 14

⁷⁵ in de zin van : de afgestemden; vgl 'vergadering'.

⁷⁶ Zie Ex.31:18 en 32:7,9 een 33:3

-<>.....
vandaan-van-de-drukplek-van de-helftenhemel;
.....|.....
en-ik-ben-aan't-maken enwel-jou,
.....//.....<>.....!
tot-een-natie~bothard en-veel vandaan-van(anders-dan-zij)-hen.
-
en-voorts-zak-ik-af: 15
.....|.....
en-voorts-daal-ik-af vandaan-van~de-berg,
.....<>.....\.....
en-de-berg brandend in-vuur;
.....|.....\.....
en-andertwee de-borden-van de-zuivergang,
<>./.....!
op andertwee de-handen-mijner.
-
en-voorts-zie-ik: 16
.....///.....|.....\.....
en-kijk-hier jullie-verwaarden die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
.....\.....
en-jullie-maken voor-jullie,
.....<>.....
een-kalf (dat)gebeiteld(is);
.\.....
jullie-wijken ijlings,
.....||.....//.....<>.....!
vandaan-van-de-neemweg die-gebiedt die-JHWH-van-Israël enwel-jullie.
-□.\.....
en-voorts-vat-ik andertwee de-borden, 17
.....
en-voorts-werpik-weg-hen,
.....<> \.....
vandaan-van-op andertwee de-handen-mijner;
.....<>.....!
en-voorts-breek-ik-hen voor-de-wel-ogen-hunner.
-□.....\.....
en-voorts-doe-ik-mijzelf-neervallen voor-de-vertegenwending-van 18
...../.....
[die-JHWH-van-Israël als-eerder:
..//.....|.....\.....
veertig dagen en-veertig nachten,
..///...\.
brood niet eet-ik,
.....<>.....\.....
en-water niet drink-ik;
///.....|.....\.....
over al-af-de-verwaardingen-jelieder waarmee jullie-verwaarden,

.....//.....//.....//.....<>.....
 om-te-maken het-kwade in-de-welogen-van die-JHWH-van-Israël

..... !
 [om-hartzeer-te-geven-hem.

\..... . .
 ja ik-verklamp-mij:

.....//.....|..... .
 vandaan-van-de-vertegenwending-van de-neuswalging en-de-hitte,
 ..\.....\.....//.....<>.....\.....
 waarmee toernt die-JHWH-van-Israël op-jullie om-te-verdelgen

.....
 [enwel-jullie;

.....//.....|..... .
 en-voorts-hoort die-JHWH-van-Israël naar-mij,
 <>.....//..... !
 ook een-(voet)stamp (als)die.

....
 en-op-AàHæRoN:

20

.\.....//.....<>.....
 neuswalgt die-JHWH-van-Israël machtig om-te-verdelgen-hem;
//.....//.....<>.....//..... !
 en-voorts-doe-ik-mij-neervallen ook-om AàHæRoN in-het-tij (nl.)dat.

.....||.....\..... . .
 en-enwel-de-verwaarding-door-jullie die~jullie-maken enwel-het-kalf:

21

.....^.....\.....\..... ,
 neem-ik en-voorts-vervlam-ik enwel-dat in-vuur
\.....//.....|
 en-voorts-verbeuk-ik enwel-dat door-de-molen-halende

....
 [om't-goed-te-maken,

//.....<>.....
 tot dat~verpulverd-is tot-stof;

.....|..... .
 en-voorts-werp-ik-weg enwel-het-stof-zijner,
<>.....//..... !
 naar~de-beek die-afdaalt vandaan-van~de-berg.⁷⁷

.....|..... .
 en-in-TàBheNgéRáH en-in-MàSSáH,

22

.....<>.....
 en-in-QieBheRoT TtàAæWáH;
//.....<>..... !
 (als)vertoornenden geschieden-jullie enwel~die-JHWH-van-Israël.⁷⁸

.....\...../..... . .
 en-als-heenzendt die-JHWH-van-Israël enwel-jullie:

23

.....//.....\.....|..... .
 vandaan-van-QáDéSh BàReNéàNg te-zeggen,

⁷⁷ Zie Ex.32:20

⁷⁸ Zie Num.11:1-13, 34

.....|.....\.....
 gaat-op en-vangt-weg enwel-het-land,
 //.....<>.....
 dat ik-geef aan-jullie;

.....
 en-voorts-verbitteren-jullie:

.....///.....|.....
 enwel-de-mond-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
///.....|.....
 en-niet vertrouwen-jullie op-hem,
//.....<>..... !
 en-niet horen-jullie op-de-stem-zijner.

.....//.....<>.....
 (als)bitteren geschieden-jullie genoot-met die-JHWH-van-Israël; 24
<>.....//..... !
 vandaan-van-de-dag-dat ik-volkèn enwel-jullie.

.....|.....\.....
 en-voorts-doe-ik-mij-neervallen voor-de-vertegenwending-van 25
 [die-JHWH-van-Israël:
\.....//.....//.....//.....<>.....\.....
 enwel de-veertig dagen enwel-veertig nachten die ik-mij-doe-neervallen;
//.....<>.....//..... !
 ja-zegt die-JHWH-van-Israël om-te-verdelgen enwel-jullie.

.....^.....
 en-voorts-spreek-ik-mij-uit naar~die-JHWH-van-Israël en-voorts-zeg-ik 26

 machtiger-mijns jij-JHWH-van-Israël:
///.....|
 niet-aan't-verderven-jij het-genotenvolk-jouwer

 [en-het-eigendom-jouwer,
 //.....<>.....
 dat jij-loskoopt in-de-grootheid-jouwer;
//.....<>.....//..... !
 dat~jij-doet-uittrekken vandaan-van-MieTseRàJieM met-een-hand hard.

.....|.....
 haak-aan bij-de-heerdienaren-jouwer, 27
//.....<>.....
 bij-AàBheRáHám bij-JieTse CháQ en-bij-JàNgæQoBh;

.....
 niet-aan't-wenden-ben-jij-je:

.....|.....\.....
 naar~de-stijfheid-van een-genotenvolk (als)dit,
<>..... !
 en-naar-het-geschend-zijner en-naar-het-verwaarden-zijner.

.....
 afwendend-dat~zij-aan't-zeggen-zijn: 28
^.....\.....
 het-land waar jij-doet-uittrekken-ons vandaan

.....|..\.....
 zonder-dat aan't-aankunnen-is die-JHWH-van-Israël,
||\.....\.....
 om-te-doen-komen-hen naar-het-land dat-hij-inbrengt

... ..
 [aan-hen;

.....\.....
 en-vandaan-van(vanwege)-zijn-beweigering enwel-van-hen,
<>.....//..... !
 doet-hij-uittrekken-hen om-te-doen-sterven-hen in-het-inbrengveld.⁷⁹
//.....<>.....
 en-zij(zijn) het-genotenvolk-jouwer en-het-eigendom-jouwer; 29
 ///.....\.....|.....\.....
 dat jij-doet-uittrekken met-de-kracht-jouwer groot,
<>..... !
 en-met-de-arm-jouwer gerekt.

~

SEDER

.....\...../..\.....\.....
 in-het-tij (nl.)dat zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij: 10.1
||\.....//.....|.....
 beitel-voor-jou andertwee-borden van-steen zoals-de-eerdere,
//.....<>... ..
 en-ga-op naar-mij de-berg-op;
//.....<>.....//..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-maken voor-jou een-kast-van een-houtboom.
|.....
 en-ik-ben-aan't-schrijven op de-borden, 2

 enwel- de-inbrengen,
 .//.....//.....//.....<>.....\.....
 die geschieden op~de-borden de-eerdere die jij-breekt;
<>..... !
 en-voorts-stel-jij-hen in-de-kast.
//.....|..\.....
 en-voorts-maak-ik een-kast-van houtbomen-van ShieThThieJM, 3
//.....//.....<>.....
 en-voorts-beitel-ik andertwee-borden stenen zoals-de-eerdere;
\.....
 en-voorts-ga-ik-op de-berg-op,
//.....<>..... !
 en-andertwee de-borden in-de-hand-mijner.
\...../.....\.....
 en-voorts-schrijft-hij op~de-borden als-het-schrift het-eerdere: 4

⁷⁹ Zie Num.14:16.

...///.....\ .
 enwel de-tien inbrengen,
 ..\.....□.....\\.....//.....//
 die inbrengt die-JHWH-van-Israël tot-jullie op-de-berg
//.....<>.....\.....
 [vandaan-van-het-midden-van het-vuur op-de-dag-van
 [de-afstemming⁸⁰;
//.....<>..... !
 en-voorts-geeft-hen die-JHWH-van-Israël aan-mij.

 en-voorts-wend-ik-mij: 5
 |..... .
 en-voorts-daal-ik-af vandaan-van-de-berg,
|..... .
 en-voorts-stel-ik enwel-de-borden,
<> \
 in-de-kast die ik-maak;
\..... .
 en-voorts-geschieden-zij daar,
 ... //... <> !
 zoals gebiedt-aan-mij die-JHWH-van-Israël.
\..... . .
 en-de-stichtkinderen-van JieSseRáAÉL: 6
 // // <>.....
 zij-rukken-los vandaan-van-BeAéRoT BeNéJ-JàNgæQán MóWSéRáH;
 ..\.....///.....|.....\..... .
 daar wordt-een-gestorvene AàHæRoN en-voorts-wordt-hij-begraven daar,
//.....//.....<>..... !
 en-voorts-wordt-priester AèLeJáZÁR de-stichtzoon-zijner
 [op-de-drukplek-zijner.
//.....<>.....
 vandaan-van-daar rukken-zij-los naar-GoeDeGoDáH; 7
\..... .
 en-vandaan-GoeDeGodáH en-JáTheBháTáH,
<>..... - !
 een-land-van beken-van water.
\..... . .
 in-het-tij (nl,)dat: 8
 ..///.....|.....\..... .
 splitst-af die-JHWH-van-Israël enwel-de-stamstaf-van LéWieJ,
<>.....\.....
 om-hoog-heen-te-dragen enwel-de-kast-van

 [de-zuivergang-van~die-JHWH-van-Israël;
|.....\.....///.....
 om-staande-te-blijven voor-de-vertegenwoordiging-van die-JHWH-van-Israël

⁸⁰ in de zin van de op elkaar afgestemden, vgl het woord vergadering.

.....|.....\.....
 [om-te-bediene-hem en-om-in-te-zegenen met-de-naam-zijner,
 .<>.....//..... !
 tot de-dag-van vandaag.
|.....\.....//.....//.....<>.....
 om~vastzo geschiedt~niet voor-LéWieJ een-vereffening en-een-eigendom 9

 [genoot-met~de-broederverwanten-zijner;
|.....\.....
 die-JHWH-van-Israël hij(is) het-eigendom-zijner,
 //.....//.....//.....<>..... !
 zoals inbrent die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer aan-hem.
|.....\.....
 en-ik staande-blijf-ik op-de-berg: 10
|.....
 als-de-dagen de-eerdere,
 ..\.....
 veertig dagen⁸¹,
<>.....
 en-veertig nachten;
\\...../.....
 en-voorts-hoort die-JHWH-van-Israël naar-mij:
 ///.....\.....
 ook bij-de-voetstamp (nl.)die,
//.....<>..... !
 niet-heeft-behoefte die-JHWH-van-Israël
 [aan-het-doen-verderven-van-jou.
///.....|.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij: 11
//.....//.....<>.....\.....
 sta-op voor-jou om-los-te-rukken voor-de-vertegenwending-van

 [het-genotenvolk;
\\.....|.....\.....
 en-voorts-komen-zij en-voorts-vangen-zij-weg het-land,
//.....<>.....//..... !
 dat~ik-bezeven aan-de-omvamenden-jelieder om-te-geven aan-hen.
 ~
|.....
 en-welnu JieSseRáAÉL, 12
 ///.....\.....
 wat? (is)die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 <>
 wensende vandaan-van-jou;

⁸¹ Het Hebreeuws kan hier, net als bij 'nacht' het enkelvoud gebruiken, zoals dat in het Nederlands met het woord 'jaar' ook kan.

.\.....□.....\.....
 ja ware't~om-ontzag-te-hebben-voor enwel~die-JHWH-van-Israël
/.....///.....|.....\.....
 [de-gods-jouwer om-te-gaan in-al-af~de-neemwegen-zijner en-om-te-beminnen

 [enwel-hem,
|.....\.....
 en-om-te-heerdienen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....!
 met-al-af-het-hart-jouwer en-al-af-de-lichaamziel-jouwer.
||.....|
 om-waar-te-houden enwel~de-geboden-van die-JHWH-van-Israël 13

 [enwel-al-af-de-ingriffingen-zijner,
 .///.....<>
 die ik gebiedend(ben)-jou vandaag;
<>.....!
 ten-goede voor-jou.
 fz\
 kijk-hier aan-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer, 14
<>.....\
 (zijn)de-helftenhemel en-de-helftenhemel-van de-helftenhemel;
<>.....!
 het-land en-al-af-wat(is)-daarop.
 ...\\.....//.....//.....<>.....
 alleen bij-de-omvamenden-jouwer is-aanhankelijk die-JHWH-van-Israël 15
\
 [om-te-beminnen enwel-hen;
||.....\
 en-voorts-kiest-hij voor-het-kiemsel-hunner laat-na-hen:
//.....<>.....//.....!
 voor-jullie vandaan-van-al-af~de-genotenvolken zoals-de-dag (nl.)deze.
|'.....<>.....\
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-besnijden enwel de-voorhuid-van de-harten-jelieder;16
\
 en-de-nek-jelieder,
//...<>.....!
 zijn-jullie-niet stijf-aan't-maken nogmaals.
 fz.....\
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder, 17
 fz.....\
 hij de-gods-van de-gods,
<>.....
 en-de-machtiger-van de-machtigers;
\\.....///.....|.....
 de-god de-grote de-heerbaas en-de-ontzagwekkende,
 ...|.....\
 die niet~aan't-hoog-heen-dragen-is een-vertegenwending,

-//.....<>..... !
 en-niet aan't-aannemen-is een-geschenk.
- ..//.....//.....<>.....
 makend stelregel-van wees en-weduwe; 18
-\.....
 en-beminnend een-inklamper,
//.....<>.....//..... !
 om-te-geven aan-hem brood en-gewaad.
-<>.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-beminnen enwel-de-inklamper; 19
-//.....<>.....\..... !
 ja-(als)inklampers geschieden-jullie in-het-land MieTseRàJieM.
-\\.....//.....<>.....
 enwel-voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer ben-jij-ontzag-aan't-hebben 20
\.....
 [enwel-hem ben-jij-aan't-heerdien;
-\.....
 en-bij-hem ben-jij-aan't-aankleven,
<>..... !
 en-bij-de-naam-zijner ben-jij-aan't-bezevenen⁸².
- ..//.....<>.....\.....
 hij de-bepaling-jouwer en-hij de-gods-jouwer; 21
-\.....
 die~maakt met-jou:
///.....|.....
 enwel-de-grote(dingen) en-enwel-de-ontzagwekkendhenden (nl.)die,
 ..//.<>..... !
 die zien de-welogen-jouwer.
-\.....
 met-zeventig lichaamzielen, 22
-//.....<>.....
 dalen-af de-omvamenden-jouwer MieTseRàJieM-waarts;
-
 en-nu:
|.....\.....
 stelt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
//.....<>..... !
 als-de-sterren-van de-helftenhemel aan-veelheid.
-
 en-voorts-ben-jij-aan't-beminnen, 11.1
-<>.....\.....
 enwel die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
-\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-waar-houden de-waarhoudingen-zijner:
\\.....//.....<>.....
 en-de-ingriffen-zijner en-de-stelregelingen-zijner en-de-geboden-zijner

⁸² Dit Hebreeuwse woord wordt meestal vertaald met 'zweren', maar het stamwoord betekent 'zeven' en met dit heilige getal worden toezeggingen bevestigd. Zie Nederlandse Woordenlijst.

..... !
[al-af-de-dagen.

.....⁷..... ,
en-voorts-zijn-ullie-aan't-volkennen vandaag 2

\.....\.....
ja niet samen-met-de-stichtkinderen-jelieder:

///.....|.....\.....
die niet~volkennen en-die niet~zien,

.....<>.....\.....
enwel~het-onderricht-van die-JHWH-van-Israël
[de-gods-jelieder;

.....|'.....|.....
enwel~de-grootheid-zijner enwel~de-hand-zijner die-hard-maakt,

.....<>..... !
en-de-arm-zijner die-zich-uitrekt.

.....|.....
en-enwel~de-kentekenen-zijner en-enwel~de-maaksels-zijner, 3

//.....<>.....\.....
die hij-maakt in-het-midden-van MieTseRáJieM;

.....//.....<>..... !
voor-PàReNgoH de-koning-van~ MieTseRáJieM en-voor-al-af~het-land-zijner.

.....\.....[□].....\...../.....
en-die hij-maakt voor-het-vermogen-van MieTseRáJieM 4

.....\.....
[en-voor-de-paarden-zijner en-voor-het-oprij-tuig-zijner:

.\...../.....///.....|
dat hij-doet-uitvloeien enwel~het-water-van de-zee-van~riet

.....
[over~de-vertegenwending-hunner,

.....<>.....
als-zij-achtervolgen laat-aan-achter-jullie;

.....\.....
en-voorts-doet-teloort-gaan-hen die-JHWH-van-Israël,

<>.....//..... !
tot de-dag-van vandaag.

.....//.....//.....<>.....
en-wat hij-maakt voor-jullie in-het-inbreveld; 5

.....\.....//..... !
tot-dat-jullie-komen tot~de-opstaanplaats (nl.)deze.

.....\...../.....\.....
en-wat hij-maakt voor-DáTáN en-voor-AæBhieJRáM: 6

..\.....⁷.....
stichtzonen-van AêLieJAáBh stichtzoon-van~RAuWBhén

.\.....///.....\.....|.....
dat openspert het-land enwel~de-mond-zijner,

.....//.....<>.....
en-voorts-verslindt-het-hen en-enwel~de-huizen-zijner

.....
[en-enwel~de-tenten-zijner;

.....///.....|.\\.....
 en-enwel al-af~wat-aan't-opstaan-is dat(is) bij-de-voetebenen-hunner,
<>..... !
 in-het-naderlijf-van al-af~JieSseRáAÉL.⁸³
 ///.....|....
 ja de-wel-ogen-jelieder die-zien, 7
//.....<>.....
 enwel~al-af-het-maakwerk-van die-JHWH-van-Israël het-grote;
 <>..... !
 dat hij-maakt.
|.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-waar-houden enwel-al-af~de-geboden, 8
 ///.....<>...
 die ik gebiedende(ben)jou vandaag;
\\.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat jullie-hard-gemaakt-wordsen:
|.....\\.....
 en-jullie-komen en-jullie-wegvangen⁸⁴ enwel~het-land,
 ///.....<>..... !
 als jullie overstekend(zijn)daarheen om-het-weg-te-vangen.
\\.....///.....|
 en-ter-toebuiging-daaraan-dat gestrekt-aan't-wordsen-zijn de-dagen 9

 [op-het-roodlingse,
 ...□.....\\.....\\.....//..
 dat bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenden-jelieder
//.....<>.....
 [om-te-geven aan-hen en-aan-het-kiemsel-hunner;
 //.....//.....<>..... !
 land vloeiend-van vetmelk en-honing.

SEDER

\.....
 ja het-land: 10
//.....///.....\\.....|.....
 waarvan-geldt-dat jij komt~daarheen om-het-weg-te-vangen,
//.....\\.....|..
 niet als-het-land MieTseRáJieM (is)dat,
//.....<>.....
 waarvan-geldt-dat jullie-uit-trekken vandaan-vandaar;

⁸³ Zie: Num.16:32, 26:10 en Ps.106:17.

⁸⁴ Het Hebreeuwse werkwoord duidt een manier van *ontvangen* aan, waarbij moeite moet worden gedaan omdat het bij anderen vandaan ('weg') komt c.q. moet komen: vandaar 'wegvangen'; en deze betekenis kan worden volgehouden in alle verbanden waarin het voorkomt en in alle afgeleide woorden. De noties 'bezit' en 'erven' zijn behoren niet bij het betekenisveld van dit werkwoord. Die noties zijn de traditionele vertalingen binnen gekomen via de LXX, de oude Griekse vertaling van TeNaKh.

.///.....|.....
 waar jij-te-kiem-aan't-leggen-bent enwel-het-kiemgoed-jouwer,
//.....<>.....
 en-voorts-aan't-drenken-bent bij-de-voete-benen-jouwer
//.....!
 [als-een-schutse geelgroen.

.....
 en-het-land: 11
\\...../.....//.....\\.....|.....
 waarvan-geldt-dat jullie overstekenden(zijn) daarheen
 [om-weg-te-vangen-het,
//.....<>.....
 (is)een-land-van bergen en-diepten;
//.....<>.....!
 aan-regen-van de-helftenhemel is-het-aan't-drinken~water.
||.....//.....<>.....
 (is)een-land waarvan-geldt-dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 12
 \.....
 [opvragend(is) enwel-dat;

..
 steevast:
\\.....///.....|.....
 (zijn)de-wel-ogen-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer daarop,
|.....
 vandaan-van-de-eerste-van de-jaarandering,
<>.....//.....!
 en-tot de-latere-van een-jaarandering.

=

.....
 en-het-geschiedt: 13
///.....|.....
 ware't-dat~horende jullie-aan't-horen-zijn naar-de-geboden-mijner,
 \\//.....//.....<>.....
 die ik gebiedende(ben) enwel-jullie vandaag;
||.....//.....|
 om-te-beminnen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder

 [en-om-te-heerdienen-hem,
<>.....!
 met-al-af-de-hart-jelieder en-met-al-af~de-lichaamziel-jelieder.
 ...\\.....//.....<>.....\.....
 en-ik-geef de-regen-van~het-land-jelieder op-het-tij-zijner de-benatter⁸⁵ 14

 [en-de-zamelaar⁸⁶;

⁸⁵ = de zogenaamde vroege regen, die in Israël van eind oktober tot begin december valt en de ingezaaide grond benat,

..... \.....
 en-jij-haalt-binnen het-koren-jouwer,
 <> !
 en-de-wegvangst-jouwer en-de-glans-olie-jouwer.
//.....//.....<>.....
 en-ik-geef kruid op-het-veld-jouwer voor-het-diervee-jouwer; 15
<>..... !
 en-jij-eet en-jij-wordt-verzadigd.
 \.....
 houdt-waar voor-jullie-zelf, 16
 //.....<>.....
 afwendend-dat toegankelijk-aan't-woorden-is het-hart-jelieder;

 en-voorts-aan't-afwijken-zijn-jullie:
 | \.....
 en-voorts-aan't-heerdienen-zijn-jullie gods latere,
<>..... !
 en-voorts-aan't-bukken-zijn-jullie voor-hen.
 \..... /.....
 en-voorts-aan't-ontgloeien-is de-walgneus-van-die-JHWH-van-Israël bij-jullie: 17
//..... \..... |
 en-voorts-aan't-versperren-hij-is enwel-de-helftenhemel
 \.....
 [en-niet-voorts-aan't-geschieden-is regen,

 en-het-roodlingse:
//.....<>.....
 voorts-niet aan't-geven-het-is enwel-de-afdracht-zijner;
 \.....
 en-jullie-voorts-aan't-te-loorgaan-zijn ijlings:
 | \.....
 vandaan-van-op het-land het-goede,
 .//.....<>.....//..... !
 dat die-JHWH-van-Israël geeft aan-jullie.
 | \.....
 en-stelt enwel-de-inbrengen-mijner (nl.)deze, 18
<>.....
 op-de-harten-jelieder en-op-de-lichaamzielen-jelieder;
 |//..... |
 en-knoopt-vast enwel-hen tot-kentekenen op-de-hand-jelieder,
//.....<>.....//..... !
 en-doet-ze-geschieden tot-godsbewijzen onderscheidend
 [de-welogen-jelieder.
//.....//.....<>..... \.....
 en-leert enwel-die enwel-de-stichtkinderen-jelieder om-in-te-drengen 19
 [bij-hen;

⁸⁶ de zogenaamde late regen, die het gewas doet groeien voor de inzameling: de zamelaar.

....///.....\.....|.....\.....
 als-jij-zit in-het-huis-jouwer en-als-jij-gaat op-de-neemweg-jouwer,
\..... !
 en-als-je-neerligt en-als-je-opstaat.
//.....//.....<>..... !
 en-schrijft op-de-deurposten-van het-huis-jouwer en-op-de-poorten-jouwer. 20
\.....///.....|
 ter-toebuiging-daaraan-dat veel-aan't-wordsen-zijn de-dagen-jelieder 21
\
 [en-de-dagen-van de-stichtkinderen-jelieder,
 ///.....
 op het-roodlingse,
 .\.....\.....//.....<>.....
 dat zich-bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenen-jelieder
\
 [te-geven aan-hen;
//.....<>..... !
 naar-de-dagen-van de-helftenhemel op-het-land.

=

.□.....\...../
 ja ware't-dat-waar-houdend jullie-aan't-waar-houden-zijn-! 22
\
 [enwel-al-af-de-geboden (nl.)deze:
 \\\\//.....//.....<>.....
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie om-te-maken;
||.....\.....//.....//..
 om-te-beminnen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder om-te-gaan
<>..... !
 [op-al-af-de-neemwegen-zijner en-om-aan-te-kleven~bij-hem.
\.....//.....//..
 en-voorts-is-aan't-doen-wegvangen die-JHWH-van-Israël enwel-al-af-de-naties23
<>.....
 [(nl.)die vandaan-voor-de-vertegenwending-jelieder;
\
 en-jullie-zijn-aan't-wegvangen naties,
 .//.....<>..... !
 grote en-hardbottige vandaan-van(anders-dan)-jullie.

 al-af-opstaanplaats: 24
\.....\.....\.....
 waarvan-geldt-dat de-weg-aan't-nemen-is
//.....<>.....\
 [de-zool-van-de-voetebenen-jelieder daarop is-voor-jullie aan't-geschieden;
\...../
 vandaan-van-het-inbrengeveld en-de-LeBhánóWN vandaan-van-de-blikkering

 [de-blikkering-van-de-PeRáT:

.....|\.....\... .
 en-tot de-zee westenlaat,
<>..... !
 is-aan't-geschieden (als)de-gebiedsgrens-jelieder.
//.....<>.....
 niet-is-zich-aan't-plaatsen een-iedermenselijke 25
 [bij-de-vergegenwendiging-jelieder;
\\...../.....\.....\.....
 vrees-voor-jullie en-ontzag-voor-jullie is-aan't-geven die-JHWH-van-Israël

 [de-gods-jelieder:
///.....\.....|\...
 over~de-vertegenwendiging-van al-af-het-land als

 [jullie-de-weg-aan't-nemen-zijn-daarop,
 .<>.....//..... !
 zoals hij-inbrengt aan-jullie.

=

. .
 zie: 26
 // //.....<>.....
 ik(ben) gevende voor-de-vertegenwendiging-jelieder vandaag;
 <>..... !
 inzegening en-kleinerling.

.....
 enwel-de-inzegening; 27
 \..... . .
 als jullie-aan't-horen-zijn:
□.....\..... .
 naar~de-geboden-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
 \\//.....//.....<>..... !
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie vandaag.

....
 en-de-kleinerling: 28
///.....|.....|
 ware't-dat-niet jullie-aan't-horen-zijn naar-de-geboden-van
\..... .
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
\
 en-jullie-aan't-afwijken-zijn vandaan-van~de-neemweg,
 .\\//....//.....<>.....
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie vandaag;
//.....//..<>.....//..... !
 om-te-gaan laat-aan-achter gods latere die jullie-niet~volkènnen.

=

.....
 en-het-geschiedt: 29
 ///.....|.....\.....
 ja aan't-doen-komen-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
||.....//.....<>.....
 naar~het-land als~jij komende(bent)~daarheen
 [om-weg-te-vangen-dat;
///.....|.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-geven-! enwel~de-inzegening op-de-berg GeRieZieJM,
<>.....//.....!
 en-wel~de-kleineren op~de-berg NgéJBháL.
□.....\.....
 niet?-(zijn)zij in-het-oversteekse-van de-JàReDÉN: 30
|.....///.....\.....
 laat-achter de-neemweg-van het-neerkomen-van de-zon,
\\.....|.....
 in-het-land-van de-KeNàNgæNiet,
<>.....
 die-zit in-de-steppe;
///.....
 tegenover GieLeGáL,
<>.....//.....!
 ter-zijde-van de-reuzeneiken-van MoRèH.
 ///.....|\.....
 ja jullie(zijn) overstekend enwel~de-JàReDÉN, 31
|\.....
 om-te-komen wegvangen enwel~het-land,
//.....<>.....\.....
 dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder gevende(is) aan-jullie;
//.....<>.....!
 en-aan't-wegvangen-zijn-jullie enwel-dat en-aan't-zitten~daarin.
\.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-waar-houden om-te-maken, 32
//.....<>.....
 enwel al-af~de-ingriffingen en-enwel~de-stelregels;
 \\////.....<>.....!
 die ik gevende(ben) voor-de-vertegenwending-jelieder vandaag.
 □.....\.....\.....\.....
 deze (zijn) de-ingriffingen en-de-stelregels die jullie-aan't-waar-houden-zijn 12.1
 ,
 [om-te-maken
||.....□.....\...../.....\.....
 in-het-land dat geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-van
//.....<>.....
 [de-omvamenden-jouwer aan-jou om-het-weg-te-vangen;

 al-af~de-dagen,
//.....<>.....!
 dat~jullie levenden(zijn) op~het-roodlingse.

.....\.....□.....
te-loor-doende--gaan zijn-jullie-aan't-teloor-doen-gaan-toch 2
.....|.....\.....
[enwel~al-af~de-opstaanplaatsen waar heerdienen de-naties:
//...//.....<>.....
als jullie wegvangend(zijn) enwel-hen enwel~de-gods-hunner;
.....|.....
op~de-bergen die-verheven-zijn en-op~de-heuvels,
.....<>.....!
en-op-de-drukplek-van al-af~houtboom volsappig.

.....\.....
en-voorts-zijn-jullie-aan't-omver-rukken enwel~de-slachtplaatsen-hunner: 3
.....□.....
en-voorts-zijn-jullie-aan't-breken enwel~de-geplaatsten⁸⁷-hunner,
.....|.....\.....
en-de-cultusbomen-hunner zijn-jullie-aan't-vervlammen in-het-vuur,
.....//.....<>.....
en-de-beitelwerken-van de-gods-hunner
[zijn-jullie-aan't-kappen;
.....\.....
en-voorts-zijn-jullie-aan't-teloor-doen-gaan enwel~de-naam-hunner,
.....<>.....!
vandaan-van~de-opstaanplaats (nl.)die.

.....\.....
niet-zijn-jullie-aan't-maken-toch vastzo, 4
.....<>.....!
voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder.

□.....|.....\.....//.....
ja ware't~naar~de-opstaanplaats die~aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël 5
.....|.....
[de-gods-jelieder vandaan-van-al-af~de-stamstaven-jelieder,
.....//.....<>.....
om-te-stellen enwel~de-naam-zijner daar;
.....//.....<>.....
om-het-wonen-van-hem zijn-jullie-aan't-navragen
.....//.....!
[en-voorts-ben-jij-aan't-komen daarheen.

.....\.....
en-voorts-zijn-jullie-aan't-doen-komen daarheen: 6
.....|.....
de-opgaanders-jelieder en-de-slachtgaven-jelieder,
.....|.....
en-enwel de-tienden-jelieder,
.....<>.....\.....
en-enwel de-verhevenheid-van de-hand-jelieder;
.....|.....
en-de-toezeggingen-jelieder en-de-zelfopofferingen-jelieder,

⁸⁷ aanvullen: palen.

-//.....<>..... !
 en-de-voorst-en-van-het-rundvee-jelieder-en-het-voorttrekvee-jelieder.
-
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-eten~daar: 7
|.....\.....
 voor-de-vertegenwending-van-die-JHWH-van-Israël-de-gods-jelieder,

 en-voorts-zijn-jullie-je-aan't-verheugen:
|.....\.....
 bij-al-af-waar-heen-zendt-de-hand-jelieder,
 .<>.....
 jullie-en-de-huizen-jelieder;
 ..//.....<>.....//..... !
 waarmee-inzegt-jou-die-JHWH-van-Israël-de-gods-jelieder.
- ..\.....
 niet-zijn-jullie-aan't-maken, 8
 □.....\.....\.....//.....<>.....
 naar-al-af-wat-wij-makende(zijn)-hier-vandaag;
 <>.....//..... !
 iedermenselijke-al-af-het-recht-uite-in-de-welogen-zijner.
- //.....<>.....
 ja-niet-komen-jullie-tot~nu; 9
|.....
 naar~de-rustplaats-en-naar-het-eigendom,
//.....<>.....//..... !
 dat~die-JHWH-van-Israël-de-gods-jelieder-gevende(is)-aan-jou.
-⁷.....,
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-oversteken-enwel~de-JàReDÉN 10
\.....
 en-jullie-zitten-in-het-land,
//.....<>.....\.....
 dat~die-JHWH-van-Israël-de-gods-jelieder-in-eigendom-doet-hebben

 [enwel-jullie;
\.....\.....\.....//.....
 en-rust-geeft-hij-aan-jullie-vandaan-van-al-af~de-vijanden-jelieder
<>..... !
 [in-omsingeling-en-jullie-zitten-veilig.
-\.....
 en(dan)-geschiedt-de-opstaanplaats: 11
□.....\.....//.....|
 die-aan't-verkiezen-is-die-JHWH-van-Israël-de-gods-jelieder-darin
//.....|.....
 [om-te-doen-wonen-de-naam-zijner-daar,
 ..\.....
 daarheen-zijn-jullie-aan't-doen-komen:
//.<>.....\.....
 enwel-al-af~wat-ik(ben)-gebiedend-enwel-jullie;

..... \
 de-opgaanders-jelieder de-slachtgaven-jelieder:
 | \
 de-tienden-jelieder en-de-verheveningsgave-van de-hand-jelieder,
 \
 en-al-af het-verkozene-van de-toezeggingen-jelieder,
 // <> !
 die jullie-toezeggen aan-die-JHWH-van-Israël.

 en-voorts-zijn-jullie-je-aan't-verheugen: 12
 ^ \ ,
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder

 jullie:
 |
 en-de-stichtzonen-jelieder en-de-stichtdochters-jelieder,
 <>
 en-deheerdienaren-jelieder
 [en-de-heerdienaressen-jelieder;
 | \
 en-de-LéWiet die-(is) inde-poorten-jelieder,
 \ // // // <>
 ja geenszins (is-er)voor-hem een-vereffening en-een-eigendom
 !
 [samen-met-jullie.
 \
 doe-waar-houden jezelf, 13
 <>
 afwendend-dat-jij-doet-opgaan de-opgaanders-jouwer;
 <> // !
 op-al-af-opstaanplaats die jij-aan't-zien-bent.
 \ | // |
 ja ware't-op-de-opstaanplaats die-aan't-verkiezen-is die-JHWH-van-Israël 14
 \
 [in-één-enkele-van de-stamstaven-jouwer,
 <> \
 daar ben-jij-aan't-doen-opgaan de-opgaanders-jouwer;
 \
 en-daar ben-jij-aan't-maken,
 // // <> !
 al-af wat ik(ben) gebiedend-jou.
 □ \ | \
 alleen in-al-af~lustoord-van de-lichaamziel-jouwer ben-jij-aan't-slachten 15
 \
 [en-voorts-ben-jij-aan't-eten vlees:
 \ \ // //
 naar-de-inzegening-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer die
 <>
 [hij-geeft-aan-jou in-al-af-de-poorten-jouwer;

.....///.....|.....
 de-besmette en-de-reine zijn-aan't-eten-daarvan,
<>..... !
 als-een-gazel en-als-een-reebok.
 ...//.....<>.....\.....
 alleen het-roods zijn-jullie-niet aan't-eten; 16
//.....<>..... !
 op-het-land zijn-jullie-het-aan't-storten zoals-water.
| |\..... . .
 niet-ben-jij-'t-aan't-aankunnen om-te-eten in-de-poorten-jouwer: 17
///.....|.....\.....
 vandaan-van-de-tiende-van het-koren-jouwer en-dewegvangst-jouwer

 [en-de-glansolie-jouwer,
//.....<>.....
 en-de-voorst-van het-rundvee-jouwer en-hetvoorttrekvee-jouwer;
\\.....|. \..... .
 en-al-af~de-toezeggingen-jouwer die jij-aan't-toezeggen-bent,
<>.....//..... !
 en-de-zelfopofferingen-jouwer en-de-verheveningsgave-van
 [de-hand-jouwer.
 |'.....□.....\\.....
 ja ware't-voor-de-vergegenwendiging-van die-JHWH-van-Israël 18
/
 [de-gods-jouwer ben-jij-aan't-eten-hen:
|.....\.....\.....
 op-de-opstaanplaats waar aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël
⁷ ,
 [de-gods-jouwer die
 \\.....///.....\\.....|
 jij en-de-stichtkinderen-jouwer en-het-huis-jouwer

 [en-de-heerdienaar-jouwer en-de-familiebediende-jouwer,
<>.\.....
 en-de-LéWiet die(is) in-de-poorten-jouwer;

 en-voorts-ben-jij-je-aan't-verheugen:
|.....\..... .
 voor-de-vertegenwendiging-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....//..... !
 bij-al-af wat-toezendt de-hand-jouwer.
 \ .
 houd-waar jezelf, 19
 <>
 afwendend-dat-jij-aan't-verlaten-bent enwel~de-LéWiet;
<>..... !
 al-af~de-dagen-jouwer op-het-roodlingse-jouwer.

.<>.....
niet zijn-jullie-aan't-eten-dat; 24
.....//.....<>..... !
op~het-land zijn-jullie-aan't-storten-dat als-water.⁸⁸

.<>.....
niet zijn-jullie-aan't-eten-dat; 25
.....\\.....//.....|
ter-toebuiging-daaraan-dat het-goed-is voor-jou
.....\.....
[en-voor-de-stichtkinderen-jouwer laat-na-jou,
.....//.....<>.....//..... !
ja-jij-bent-aan't-maken het-recht-uite in-de-welogen-van
[de-JHWH-van-Israël.
...\\.....//.....//.....<>
alleen de-geheiligde(dingen)-jouwer die-aan't-geschieden-zijn voor-jou 26
.....
[en-de-toezeggingen-jouwer;
.....\.....
ben-jij-hoog-heen-aan't-dragen en-voorts-ben-jij-aan't-komen,
.....<>.....//..... !
naar~de-opstaanplaats die-aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël.
.....//.....\\.....|.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-maken de-opgaanders-jouwer het-vlees en-het-roods, 27
.....<>.....\.....
op-de-slachtse-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
.....
en-het-roods-van-de-slachgaven-jouwer:
.....|.....|.....\.....
is-aan't-gestort-words op~de-slachtse-van die-JHWH-van-Israël
[de-gods-jouwer,
.....<>..... !
en-het-vlees ben-jij-aan't-eten.

.....\.....
houd-waar en-voorts-aan't-horen-ben-jij: 28
.....//.....\.....
enwel al-af~de-inbrengen (nl.)deze,
.//<>.....
die ik gebiedend(ben)-jou;
.....|.....\\.....|
ter-toebuiging-daaraan-dat het-goed-is voor-jou
.....//.....\\.....|...
[en-voor-de-stichtkinderen-jouwer laat-na-jou tot~wereldlang,
//.....|.....\.....
ja jij-bent-aan't-maken het-goede en-het-recht-uite,
.....<>.....//..... !
in-de-welogen-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

⁸⁸ Zie: Gen.9:4; Lev.3:17; 7:26; 17:14; 19:26; Deut.12:16; 15:23; I Sam.14:34.

=

.....□.....\\...../..... . .
ja-aan't-uitscheiden-is die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer enwel~de-naties: 29
.....\\.....//.....//.....//.....<>
waarvan-geldt-dat jij komt-daarheen om-weg-te-vangen enwel-hen
.....
[vandaan-van-de-vertegenwwendinging-jouwer;
.....\..... .
en-jij-vangt-weg enwel-hen,
.....<>..... !
en-jij-zit in-het-land-hunner⁸⁹.
.....\..... . .
doe-waar-houden voor-je: 30
.....|..... .
afwendend-dat-jij-in-de-val-aan't-komen-bent laat-aan-achter-hen,
.....<>.....\.....
laat-na-dat zij-verdelgd-zijn
[vandaan-van-de-vertegenwwendinging-jouwer;
.....\\...../..... . .
en-afwendend-dat-jij-navraag-aan't-doen-bent aan-de-gods-hunner te-zeggen:
.\...../.....///.....\\.....|..... . .
hoe aan't-heerdienen-zijn de-naties (nl.)deze enwel~de-gods-hunner,
.....<>..... !
en-ik-ben-aan't-maken!~vastzo ook-ik.
.....\..... .
niet-ben-jij-aan't-maken vastzo, 31
.....<>.....
voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
..|.....\\...../.....\..... . .
ja al-af-het-gruwelijke-voor die-JHWH-van-Israël dat hij-beweigert:
.....|..... .
maken-zij voor-de-gods-hunner,
\.....///.....|..... .
ja ook enwel-de-stichtzonen-hunner
[en-enwel-de-stichtdochters-hunner,
.....//.....<>..... !
zijn-zij-aan't-vervlammen in-het-vuur voor-de-gods-hunner.
\..... . .
enwel al-af-de-inbreng: 13.1
///..... |.....\..... .
die ik(ben) gebiedende enwel-jullie,
.....//.....<>.....
enwel-die zijn-jullie-aan't-waar-houden om-te-maken;

⁸⁹ Opvallend is hoe vaak in deze teksten over HUN land wordt gesproken, zelden over ONS land, vaker over het land van Israël. De Joodse gemeenschap draagt een visie met zich mee de geschiedenis door (en draagt die visie ook nog uit!), dat zij mogen, ja zelfs moeten wonen in het land van ANDEREN opvoorwaarde dat zij daar een vergaand beschreven vorm van gerechtigheid praktiseren.

.....\.....
 niet-ben-jij-aan't-toevoegen daarop,
//.....<>..... !
 en-niet ben-jij-aan't-àfhalen vandaan-daarvan.⁹⁰

~

SEDER

.....///.....|.....
 ja-is-aan't-opstaan in-het-naderlijf-jouwer een-profeet, 2⁹¹
 <>.....\.....
 of een-dromer-van een-droom;
//.....//.....<>.....//..... !
 en-hij-geeft tot-jou een-kenteken of een-godsbewijs.
///.....|.....
 en-komt het-kenteken en-het-godsbewijs, 3
//.....<>.....
 dat~hij-inbrengt tot-jou om-te-zeggen:
||.....|.....\.....//.....//.....<>.....
 aan't-gaan(zijn)wij laat-aan-achter gods latere die jullie-niet-volkennen
 !
 [en-aan't-heerdienen(zijn)wij-hen.
 .\.....
 niet ben-jij-aan't-horen: 4
|.....\.....
 naar~de-inbrengen-van een-profeet (als)die,
 //.....//.....<>.....
 of naar een-dromer-van een-droom (als)die;
 \.....||.....///.....|.....
 ja beproevend(is) die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder enwel-jullie,

 om-te-volkennen:
///.....|.....\.....
 zijn-jullie? beminnend enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder,
<>..... !
 met-al-af-het-hart-jelieder
 [en-met-al-af~de-lichaamziel-jelieder.
\\.....\\.....//.....<>..
 laat-aan-achter die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder zijn-jullie-aan't-gaan 5
//.....
 [en-enwel-voor-hem ontzag-aan't-hebben;

⁹⁰ Zie: Deut.4:2, Spr.30:6 en Openb.22:18 en 19.

⁹¹ In de SV en de NBG1951 begint hier Deut 13, dus na de seder. De telling van Deut 12 loopt dan tot vs 32 (in de Hebr. tekst tot vs 31) en de telling van Deut. 13 loopt een achter. Ook Luther heeft dezelfde telling als de SV en hij heeft die ontleend aan de Vulgata. Maar de LXX volgt de Hebreeuwse telling. Aan zulke (kleinere en grotere) verschillen in telling is af te lezen, dat de numerieke telling veel later is toegevoegd en berust op nog lang arbitrair gebleven beslissingen van zowel formele als inhoudelijke aard.

.....///.....\.....|.....\.....
 en-enwel-de-geboden-zijner zijn-jullie-aan't-waar-houden en-op-de-stem-zijner

 [zijn-jullie-aan't-horen,

.....//.....
 en-enwel-hem zijn-jullie-aan't-heerdienen,

.....//..... !
 en-bij-hem zijn-jullie-aan't-aankleven-!.

.....\.....|'\.....□.....\...../.....
 en-de-pofeet⁹² (nl.) die of een-dromer-van een-droom (nl.) die

6

.....
 [is-een-gestorvene-aan't-wordsen⁹³:

.\.....//.....|...../.....
 ja hij-brengt-in-afwijking op-tegen~die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder

.....//.....\.....\.....
 [die-doet-uittrekken enwel-jullie vandaan-van-het-land MieTseRàJieM;

.....|.....\.....
 en-die-uitkoopt-jou vandaan-van-het-huis-van heerdiensten,

.....|.....
 om-te-doen-dolen-jou vandaan-van-de-neemweg,

.\.....//.....<>.....
 die gebiedt-aan-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

.....\.....
 [om-te-gaan daarin;

.....//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade

[vandaan-van-het-naderlijf-jouwer.⁹⁴

\ \ \
 ja aan't-verlokken-is-jou de-broederverwant-jouwer

7

.....□.....|
 [stichtkind-van-de-moederende-jouwer of~de-stichtzoon-jouwer

.....//.....\.....\.....
 [of-de-stichtdochter-jouwer of de-vrouwmenelijke-van

.....
 [de-dijenschoot-jouwer:

⁹² Zie: Deut.18:20

⁹³ De gebruikelijke vertaling 'wordt gedood' suggereert dat er iemand is die hen doden mag c.q. moet. Maar het Hebreeuwse werkwoord MuWT vertelt niet over de 'activiteit' van het doden, maar van het sterven. Hoe c.q. waaraan wordt hier - en in zoveel vergelijkbare en even foutief vertaalde teksten - niet vermeld en is blijkbaar niet onze zaak. Onze opdracht is: niet horen naar hen etc.. Misschien vonden al die vertalers en vind ook jij, lezer/es, dat verschil tussen doden en sterven muggenzifterij, bedenk dan wel, dat zo'n opvatting die andere opvatting sterk in de hand werkt, nl. dat de Torah in (te) veel opzichten als een gewelddadige, ja zelfs moorddadige tekst beschouwd moet worden. Wie hier 'gedood worden' vertaalt, interpreteert en vertaalt ook het slot even tendentius. Deze neiging c.q. behoefte(?) om gewelddadig te vertalen blijkt nog in vele andere vertalingen, Er is blijkbaar nauwelijks behoefte om zo min mogelijk gewelddadig te vertalen, ook niet bij hen die zich aan deze tekst toevertrouwen - waarom niet? Een afschuwelijk voorbeeld is het verhaal van Simson uit Richteren 13-16 - zie" daar en ook mijn: "EEN ONTMOETINGSGELEGENHEID GEZOCHT" (Shaker Publishing Maastricht 2004).

⁹⁴ Niet door te doden, maar door niet te horen! Zie vorige voetnoot. Zie: Deut.17:7; 19:19; 22:24; 24: I Cor.5:13.

\\\.....//.....//.....<>.....\.....
 of de-metgezel-jouwer die(is) als-de-lichaamziel-jouwer in-het-verstokene

.....
 [om-te-zeggen;

.....
 aan't-gaan(zijn)-wij:

.....|\.....
 en-aan't-heerdienen gods latere,
 ...|\.....
 die jij-niet volkènt,
 <>..... !
 jij en-de-omvamenden-jouwer.

.....\.....
 vandaan-van-de-gods-van de-genotenvolken: 8

...|\.....
 die omsingelende(zijn)-jullie,
 \.....
 lijfna aan-jou,
 <>.\.....
 of verweg vandaan-van-jou;

.....//.....<>.....//..... !
 vandaan-van-het-einde-van het-land en-tot-het-einde-van het-land.

.....\.....
 niet-ben-jij-behoefte-aan't-hebben aan-hem, 9

.....//.....<>.....
 en-niet ben-jij-aan't-horen naar-hem;

.....///.....|.....
 en-niet-is-verdriet-aan't-hebben het-wel-oog-jouwer over-hem,

.....//.....<>.....
 en-niet-ben-jij-medelijdenpaan't-hebben en-niet-ben-jij-aan't-verhullen
 !
 [over-hem⁹⁵.

///.....|.....
 ja vermoordend ben-jij-aan't-vermoorden⁹⁶-hem, 10

.....//.....//.....<>.....
 de-hand-jouwer is-aan't-geschieden~op-hem in-het-eerdere

.....
 [om-te-doen-sterven-hem;

.....//.....<>..... !
 en-de-hand-van al-af~het-genotenvolk in-het-latere.

⁹⁵ het gaat dus om die Israëliet, die zijn volksgenoten oproept en ertoe brengt om zich af te keren van de Prah en van die-JHWH-van Israël. Wie dat doet wordt dus beschouwd als een collaborateur met een misdadig (gods-)regiem en is zelf daarom misdadig: hij maakt bewust onschuldige tot slachtoffer en met bname kinderen (kinderoffers waren in de Amoritische cultuur gangbaar, zoals het inzetten van kindsoldaten in sommige landen dat is - en is het recruteren van jongeren in onze moderne legers niet vergelijkbaar?) en vrouwen. Hat gaat hier niet over een 'andersdenkende'.

⁹⁶ Het Hebreeuwse woord heeft de strekking van ons 'ver-)moorden': hoe onontkoombaar ook, het is geen goede daad!

.....//.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-bekeien-hem met-stenen 11
 [en-voorts-is-hij-aan't-sterven;

\..... . .

ja een-zoekende:

.....|.....|.....\..... .
 om-te-doen-dolen-jou vandaan-van-op die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
//.....//.....<>.....
 die-doet-uittrekken-jou vandaan-van-het-land MieTseRàJieM
!
 [vandaan-van-het-huis-van heerdiensten⁹⁷.

....
 en-al-af~JieSseRáAÉL, 12

.....<>.....
 is-aan't-horen en-ontzag-aan't-hebben-!;

.....\..... . .
 en-niet-zijn-zij-aan't-toevoegen om-te-maken:

.....//.....//.....<>..... !
 naar~de-inbreng de-kwade (nl.)deze in-het-naderlijf-jouwer.

=

.....||.....\.....
 ja~ben-jij-aan't-horen in-één-enkele-van de-steden-jouwer: 13

..□.....\...../.....//.....//.....//.....
 die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou om-te-zitten
 .<>..... !
 [daar te-zeggen.

.||.....///.....\.....|.....
 uit-trekken menselijken stichtkinderen~zonder-nut⁹⁸ 14
 [vandaan-van-het-naderlijf-jouwer,
//.....//.....<>.....
 en-voorts-doen-zij-dolen enwel~de-inzittenden-van de-steden te-zeggen;

....

aan't-gaan-zijn-wij:

⁹⁷ Deze persoon is doelbewust bezig om Israël te beroven van zijn - ethische! - fundament en het hoopgevend tegenover van al die op macht uit zijnde regiems te vernietigen - en wel van binnenuit. Als hij alleen een andere overtuiging toegedaan was, had hij kunnen vluchten - en voor dezulken zijn er toevluchtsoorden genoeg. Werd Jezus van Nazareth als zo iemand gezien door de Joodse leiding van die dagen? Werd (wordt nog) Paulus zo beoordeeld door orthodoxe Joden? Maar als het dan toch om een profeet gaat? En zo is het profeten vergaan! Deze enorme spanning is hier voelbaar. Toont de ware proceet zijn missie door zich aan het oordeel van zijn volk te onderwerpen en het bewijs van zijn legitimiteit aan die-JHWH-van-Israël toe te vertrouwen? Dit is in de Torah de context, waarbinnen zich het dilemma om Jezus van Nazareth zich afspeelt - tenminste binnen de Joodse gemeenschap. Maar als de niet Joodse volgelingen van deze Rabbi/ Profeet zelf gaan bepalen hoe zij de legitimiteit gerespecteerd willen zien en het intern Joodse dispuut over de eigen Messias 'bestrafen' met vervolging, moordpartijen en genocide? Is het dan niet precies deze ecclesia kuriakè die de messianiteit van deze Jezus vernietigt? Kan die vernietigd worden? Het zijn vragen, die de kerkenfamilie zichzelf - eindelijk na zoveel eeuwen - moet gaan stellen. Is Jezus, als beleden hoofd van de ecclesia, dan toch de vernietiger van de identiteit van Israël? Voor de Joodse gemeenschap heeft het er de eeuwen door alle schijn van en daarom vinden zij de rechtvaardiging van zijn terechtstelling in teksten als deze hier in Deuteronomium 13.

⁹⁸ Hebreeuws: BeLieJJàNgàL > Belial.

.....//.....//...<>.....//..... !
 en-aan't-heerdienen-toch gods latere die jullie-niet-volkennen.
\\.....\\.....
 en-aan't-navragen-ben-jij en-voorts-ben-jij-aan't-peilen 15
<>.....
 [en-voorts-aan't-wensen 't-goed-te-doen-zijn;
\\.....|.....\.....
 en-kijk-hier betrouwbaar is-vastzo de-inbreng,
//.....//.....<>..... !
 gemaakt-aan't-woorden-is-toch een-gruwelijkheid (als)deze
 [in-het-naderlijf-jouwer.
 ...\\.... . .
 slaande sla: 16
//.....//.....<>.....
 enwel-de-inzittenden-van de-stad (nl.)die aan-de-mond-van-een-zwaard;
\\.....\\.....//.....
 in-de-ban-doende enwel-haar en-enwel-al-af-wat-in-haar(is)
<>..... !
 [en-enwel-het-diervee aan-de-mond-van-een-zwaard.

 en-enwel-al-af-de-buit-harer: 17
^.....\..... ,
 ben-jij-aan't-verzamelen naar~het-midden-van de-wijdte-harer
|...../.....///
 en-voorts-ben-jij-aan't-vervlammen met-vuur enwel-de-stad
| .
 [en-enwel-al-af-de-buit-harer al-af,
<>.....
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
|.....\..... .
 en-voorts-is-zij-aan't-geschieden (als)een-knobbel⁹⁹ voor-wereldlang,
 .//.....<>..... !
 niet is-zij-aan't-gesticht-words nogmaals.
\\.....//.....<>.....
 en-niet-is-aan't-kleven in-de-hand-jouwer wat-dan-ook 18
 [vandaan-van-het-gebannene;
|.....\...../.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-omkeren-is die-JHWH-van-Israël
\..... . .
 [vandaan-van-de-gloed-van de-neuwsvalging-zijner:
///
 en-voorts-hij-aan't-geven-is-aan-jou moederschotigheden
\
 [en-voorts-moederschoot-aan't-hebben-is-voor-jou

⁹⁹ Hebreeuws: TéL > 'tel', nu het woord voor ruïneheuvel, herkenbaar in de naam "Tel-aviv". . Er liggen er vele in het Midden Oosten en ze zijn in de loop van de laatste honderd vijftig jaar bijna allemaal opgegraven.

.....
 [en-voorts-veel-doet-zijn-jou,
 .//.....<>..... !
 zoals hij-bezevent aan-de-omvamenden-jouwer.
 \.....
 ja jij-bent-aan't-horen: 19
|.....\.....
 bij-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
|.....
 om-waar-te-houden enwel~ al-af-de-geboden-zijner,
 .///.....//..
 die ik gebiedend(ben)-aan-jou vandaag;
|.....
 om-te-maken het-rechtuite,
<>.....//..... !
 in-de-welogen-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

=

SEDER

..\.....
 stichtkinderen(zijn) jullie, 14.1
<>.....
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder;
 ..\.....
 niet zijn-jullie-je-aan't-inkerven:
\\.....//.....//.....
 en-niet-zijn-jullie-aan't-stellen een-kaalheid onderscheidend
<>..... !
 [de-wel-ogen-jelieder voor-de-
 gestorvene.¹⁰⁰
 .\.....///.....|.....
 ja een-genotenvolk geheiligd (ben)jij, 2
<>.....
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
||..\.....
 en-jou kiest-uit die-JHWH-van-Israël:
//.....|.....\.....
 om-te-geschieden voor-hem tot-genotenvolk een-have,
|.....
 vandaan-van-al-af de-genotenvolken,
 .<>.....\..... !
 die(zijn) op~de-vertegenwending-van het-roodlingse.¹⁰¹

¹⁰⁰ Zie Lev.:28 en 21:5 en Jer/16:6

¹⁰¹ Zie Ex.19:5; Deut.7:6; 10:14,15; 26:18; Ps.135:4

=

//.....<>..... !
 niet ben-jij-aan't-eten al-af~gruwelijks. 3
 // <>
 dit(is) het-diervee dat jullie-aan't-eten-zijn; 4
 \//..... <> //..... !
 een-os een-stukvee-van schapen en-een-stukvee-van geiten.
 //..... <>
 een-reebok en-een-gazel en-een-antiloop; 5
 // <>..... // !
 en-een-berggeit en-een-das en-een-wilde-os en-een-wilde-geit.
| |\.....
 en-al-af~diervee dat-verdubbelt de-dubbelklauw: 6
 ///.....\.....|\.....
 en-scheurt de-scheur-van andertwee de-dubbelklauwen,
 //.....<>.....
 dat-doet-opgaan herkauwing bij-het-diervee;
 <>..... !
 enwel-dat zijn-jullie-aan't-eten.¹⁰²
 .\.....| |<>.....|\.....
 dus enwel~dit zijn-jullie-niet aan't-eten vandaan-van-die-doen-opgaan 7

 [de-herkauwing,
 //.....<>.....
 en-vandaan-van-die-verdubbelen de-dubbelklauw de-gescheurde;
 □.....\...../.....\.....
 enwel~de-kameel en-enwel~de-haas en-enwel~de-klipdas ja doende-opgaan
 \.....
 [herkauwing zij:
 |\.....
 en-de-dubbelklauw niet verdubbelen-zij,
 //.....<>..... !
 besmettenden-zijn zij voor-jullie.
 □.....\.....//.....|\.....
 en-enwel-het-everzwijn ja-de-dubbelklauwen verdubbelt hij en-niet 8
 [herkauwt-hij,
 //.....<>.....
 besmettend (is)hij voor-jullie;
 |\.....
 vandaan-van-het-vlees-hunner zijn-jullie-niet aan't-eten,
 <>.....//..... !
 en-op-het-verslapsel-hunner niet aan't-tasten.

=

¹⁰² zie Lev.11: 2 e.v.

enwel-dit zijn-jullie-aan't-eten,	9
<>.....\..... vandaan-van-al-af wat(is) in-het-water;	
\\.....//.....//.....<>..... ! al-af waar-aan(is) een-vin en-een-schub zijn-jullie-aan't-eten.	
\\.....\\.....//.....//.....<>.....\..... en-al-af waar geenszins-aan(is) een-vin en-een-schub zijn-jullie-niet	10
//.....<>..... ! besmettend (is)het voor-jullie.	[aan't-eten;
=	
//.....<>..... ! al-af-tsjirper rein zijn-jullie-aan't-eten.	11
//.....<>..... dit(is) wat jullie-niet~aan't-eten-zijn vandaan-daarvan;	12
//.....<>..... ! de-adelaar en-de-dubbelklauwgier en-de-zeearend.	
en-de-aanzwever ¹⁰³ en-enwel-de-gier,	13
<>..... ! en-de-buizerd naar-der-soort-zijner.	
//.....<>..... ! en-enwel al-af~raaf naar-de-soort-zijner.	14
\..... . en-enwel het-stichtjong-van de-struisvogel,	15
<>..... en-enwel-de-nachtuil en-enwel-de-koekoek;	
<>..... ! en-enwel- de-fonkel-valk naar-de-soort-zijner.	
//.....<>..... ! enwel-de-steenuil en-enwel-de-kraai en-de-ademvogel ¹⁰⁴ .	16
//.....<>..... ! en-de-kropgans en-enwel-de-aagier en-enwel-de-werppelikaan.	17
en-de-ooievaar,	18
<>..... en-de-reiger naar-het-soort-zijner;	
<>..... ! en-de-weidehop en-de-vleermuis.	
\..... . en-al-af het-gewemel-van het-gevogelte,	20

¹⁰³ Waarschijnlijk een soort gier.

¹⁰⁴ Een gevleugeld dier dat volgens de traditie alleen van adem leeft; het is onduidelijk om welke vogen van de ons bekende soorten het gaat.

.....//.....<>.....
 besmettend (is)het voor-jullie;
 .<>..... !
 niet zijn-zij-aan't-geeten-words.
//.....<>..... !
 al-af~het-gevogelte rein zijn-jullie-aan't-eten. 20
 .\.....\.....□.....\.....
 niet zijn-jullie-aan't-eten al-af~verslapsel¹⁰⁵ aan-de-inklamper 21
/.....\.....
 [die(is)-in-de-poorten-jouwer bij-het-aan't-geven en-voorts-is-hij-aan't-eten-dat:
 ///.....|..... .
 of verkoop('t) aan-een-waargenomene¹⁰⁶,
 \.....///.....|..... .
 ja een-geotenvolk geheiligd (ben)jij,
<>.....
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;¹⁰⁷
//.....<>.....//.....
 niet-ben-jij-gaar-aan't-doen-words een-bokje in-de-vetmelk-van
 !
 [de-moederende-zijner.¹⁰⁸

~

.....\.
 vertienend ben-jij-aan't-vertien, 22
<>.....\.....
 enwel al-af~inkomst-van het-kiemgoed-jouwer;
//.....<>.....//..... !
 dat-uittrekt op-het-veld jaarandering (na)jaarandering.
| |.....\.....
 en-voorts-ben-jij't-aan't-eten voor-de-vertegenwending-van 23
\.....
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:
\.
 op-de-opstaanplaats die-hij-uitkiest voor-het-voortwonen-van
\.
 [de-naam-zijner daar
///.....|.....\.....
 vandaan-van-het-tiende- van het-koren-jouwer de-wegvangst-jouwer

 [en-de-glansolie-jouwer,
//.....<>.....
 en-het-voorste-van het-rundvee-jouwer
 [en-het-uittrekvee-jouwer;

¹⁰⁵ Een geheel verslapt lichaam is een dood lichaam.

¹⁰⁶ Een waargenomene is iemand die opvalt, omdat hij er vreemd uitziet.

¹⁰⁷ Zie: Ex.22:31, Lev.22:8, Ez.44:31.

¹⁰⁸ Zie: Ex.23:19; 34:31.

.....\..... . .
 ter-toebuiging-daaraan-dat jij-aan't-leren-bent:
//.....//.....<>.....
 om-ontzag-te-hebben-voor enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
 !
 [al-af-de-dagen.

.....\\.....|... . .
 en-ja-is-te-veel-aan't-zijn vandaan-van-jou de-neemweg: 24
 \....\.....^..... ,
 ja niet ben-jij't-aan't-aankunnen om-hoog-heen-te-dragen-het
///.....|.. .
 ja-verweg-is-aan't-zijn vandaan-van-jou de-opstaanplaats,
 ///.....|.....\..... .
 die uitkiest die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
//.....<>...
 voor-het-stellen-van de-naam-zijner daar;
 //.....<>.....//..... !
 ja aan't-inzegenen-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-geven-het in-zilver; 25
///..... .
 en-voorts-ben-jij('t)-aan't-inengen in-de-hand-jouwer,
|..... .
 en-voorts-ben-jij-aan't-gaan naar~de-opstaanplaats,
 .//.....//.....//.....<>..... !
 die aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer daarvoor.

.....\.....|'.....//.....\\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-geven het-zilver bij-al-af wat~aan't-verlangen-is 26
|...../..... . .
 [de-lichaamziel-jouwer aan-rundvee en-aan-uittrekvee:
\\.|..... .
 en-aan-wijn en-aan-vlees,
//.....//.....<>.....
 en-aan-al-af wat aan't-wensen-is-voor-jou de-lichaamziel-jouwer;
\.... . .
 en-voorts-ben-jij-aan't-eten daar:
|.....\..... . .
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....//..... !
 en-voorts-ben-jij-je-aan't-verheugen jij en-het-huis-jouwer.

.....//.....<>.....\.....
 en-de-LeWiet die(is)-in-de-poorten-jouwer zijn-jullie-niet aan't-verlaten; 27
 \....//.....//.....//.....<>..... !
 ja geenszins(is) voor-hem een-vereffening en-een-eigendom genoot-met-jou.

=

.....\.....\.....
 vandaan-van-het-einde-van drie jaaranderingen: 28

..... | |
 ben-jij-aan't-doen-uittrekken enwel-al-af-het-tiende-van
 [de-inkomsten-jouwer,
<>.....
 in-de-jaarandering (nl.)die;
<>..... !
 en-voorts-ben-jij('t)aan't-doen-rusten in-de-poorten-jouwer.
\..... |'..\..... |
 en-voorts-is-aan't-komen de-LeWiet ja geenszins(is-er)-voor-hem 29
\\...../.....
 [een-vereffening en-een-eigendom genoot-met-jou:
 □.....//... |..\.....
 en-de-inklamper en-de-wees en-de-weduwe die(zijn) in-de-poorten-jouwer,
<>.....
 en-voorts-zijn-zij-aan't-eten en-aan't-zich-verzadigen;
//..... |.....\.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-inzegenen-is-jou die-JHWH-van-Israël

 [de-gods-jouwer,
//.....<>.....//..... !
 bij-al-af-het-maakwerk-van de-hand-jouwer dat jij-aan't-maken-bent.

=

.....//.....<>.....//... !
 vandaan-van-het-einde-van zeven-jaaranderingen ben-jij-aan't-maken 15.1
 [een-loslating¹⁰⁹.
^.....\..... ,
 en-dit(is) de-inbreng-van de-loslating 2

 het-loslaten-door:
\\... |.....\.....
 al-af-bezitter van-het-op-woeker-gezette-van de-hand-zijner,
 //.....<>.....
 dat hij-op-woeker-aan't-zetten-is bij-de-metgezel-zijner;
//.....\..... |.....
 niet-is-hij-aan't-afdwingen enwel-de-metgezel-zijner
 [en-enwel-de-broederverwant-zijner,
//.....<>..... !
 ja-men-roept-uit een-loslating voor-die-JHWH-van-Israël.
<>.....
 enwel-de-waargenomene¹¹⁰ ben-jij-aan't-afdwingen; 3
\\.....//.....//.....<>.....
 en-wat aan't-geschieden-is voor-jou samen-met-de-broederverwant-jouwer

¹⁰⁹ Als vorm van 'kwijschelding'.

¹¹⁰ Wie temidden van de mensen waaargenomen wordt, valt op en komt 'dus' van hiten, wie vreemd doet, is vreemd.

.....//..... !
 [is-aan't-loslaten de-hand-jouwer.
|| // //.....<>.....
 tot-de-rand ja niet is-aan'tgeschieden-is bij-jou een-behoeftige; 4
 // | .
 ja-inzegenend is-aan't-inzegenen-jou die-JHWH-van-Israël,
 || | \ .
 in-het-land dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 // <> !
 geeft-aan-jou (als)eigendom om-weg-te-vangen.
 ...///.....\.....
 alleen ware't-dat-horend jij-aan't-horen-bent, 5
<>.....\.....
 op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
///.....|.....\.....
 om-waar-te-houden om-te-maken enwel-al-af-een-gebod (als)dit,
 .///.....<>..... !
 dat ik gebiedend(ben)-jou vandaag.
 /// \ \ |
 ja-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer zegent-in-jou, 6
 ..<>.....
 zoals hij-inbrengt-aan-jou;
| |.....\.....
 en-beslag-doe-jij-leggen naties vele
|\.....
 en-jij niet leg-jij-beslag,
|.....\.....
 en-vore-steller-ben-jij bij-naties vele,
<>..///..... !
 en-bij-jou niet zijn-zij-vore-steller-aan't-zijn.

=

SEDER

.....□.....|...../.....///.....
 ja-is-aan't-geschieden bij-jou een-behoeftige vandaan-van-een-enkele-van 7
\\.....|.....\.....
 [de-broederverwanten-jouwer bij-een-enkele-van de poorten-jouwer,

 in-het-land-jouwer,
//.....<>.....\.....
 dat-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is)aan-jou;
 .\\.....\.....
 niet ben-jij-bot-hard-doen-zijn enwel-het-hart-jouwer:
///.....|.....
 en-niet ben-jij-aan't-intrekken enwel-de-hand-jouwer,
<>..... !
 vandaan-van-de-broederverwant-jouwer de-behoeftige.

...\\.....//.....<>.....
 ja-openend ben-jij-aan't-openen enwel-de-hand-jouwer voor-hem; 8
|.....
 en-beslag-leggend ben-ij-aan't-beslag-doen-leggen-hem,
//.....
 naar-de-maat-van het-tekort-bij-hem,
 ..//.....<>..... !
 waaraan tekort-is voor-hem.

.....\\.....|'.....\\.....|
 houdt-waar jezelf afwendend-dat-aan't-geschieden-is een-inbreng 9
|.....//..... . .
 [genoot-met-het-hart-jouwer een-zonder-nut¹¹¹ om-te-zeggen:
\\.....^.....\\..... ,
 lijfna-is jaarandering-zeven de-jaarandering-van de-loslating
//..... . .
 en-voorts-is-kwaad-aan't-zijn het-weloog-jouwer:
\\.....|.....
 op-de-broederverwant-jouwer de-behoefteige,
//.....<>.....
 en-niet ben-jij-aan't-geven aan-hem;
//.....\\.....|.....
 en-voorts-is-hij-aan't-roepen over-jou naar-die-JHWH-van-Israël,
//.....<>..... !
 en-voorts-is-aan't-geschieden bij-jou verwaarding.

.//.....|.....
 gevende ben-jij-aan't-geven aan-hem, 10
//.....<>.....\\.....
 en-niet-is-kwaad-aan't-zijn het-hart-jouwer als-jij-geeft aan-hem;
 ||.....\\.....\\..... . .
 ja bij-wenteling¹¹²-van een-inbreng (als)deze:
|.....\\.....
 is-aan't-inzegenen-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,

 bij-al-af-maaksel-jouwer,
<>.....//..... !
 en-bij-al-af het-gezondene-van de-hand-jouwer.

//.....//.....<>.....\\.....
 ja niet-is-aan't-stoppen (dat-er)een-behoefteige(is) in-het-naderlijf-van 11
 [het-land;
||.....//.....|..
 om-vastzo ben-ik gebiedend-jou te-zeggen,
 □.....\\...../.....
 openend ben-jij-aan't-openen enwel-de-hand-jouwer
\\.....//
 [voor-de-broederverwant-jouwer voor-de-gebogene-jouwer

¹¹¹ Hebreeuws: BeLiejJàNgàL > belial.

¹¹² in de zin van: afhandeling.

//.....<>.....
 niet ben-ik-aan't-uittrekken vandaan-van-genoot-met-jou;
 ///.....|.....
 ja ik-ben-aan't-beminnen-jou en-enwel-het-huis-jouwer,
//.....<>..... !
 ja-goed(is) voor-hem genoot-met-jou.
\
 en-voorts-ben-jij-aan't-nemen enwel~de-priem: 17
///.....|.....
 en-voorts-ben-jij-(die)-aan't-geven in-het-oor-zijner
 [en-in-de-bungeldeur-zijner,
//.....|.....\
 en-voorts-is-hij-aan't-geschieden voor-jou (als)heerdienaar

 [wereldlang;
//.....<>..... !
 en-dus aan-de-heerdienares-jouwer ben-jij-aan't-maken~vastzo.
\
 niet-is-het-stijf-aan't-zijn in-de-welogen-jouwer: 18
|.....///.....|.....
 als-jij-wegzendt enwel-hem ontslagen vandaan-van-genoot-met-jou,
 ..
 ja:
|.....\
 (als)het-andermaal loon-van een-verloonde,
<>...\
 heerdient-hij-jou zes jaaranderingen;
|.....//.....
 en-in-zegent-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>//..... !
 bij-al-af wat jij-aan't-maken-bent.
 ~
|'.....□.....\\.....///.....
 al-af~het-voorste dat gebaard-is bij-het-rundvee-jouwer 19
|.....
 [en-bij-het-voorttrekvee-jouwer dat-aanhaker¹¹⁵(is),
<>.....\
 ben-jij-aan't-heiligen voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 ///.....|.....\
 niet ben-jij-aan't-heerdienen met-een-voorste-van de-ossen-jouwer,
//.....<>.....//..... !
 en-niet ben-jij-aan't-scheren een-voorste-van het-voorttrekvee-jouwer.

¹¹⁵ Dit Hebreeuwse woord wordt meetsla met 'mannelijk' vertaald, maar het is afgeleid van een werkwoord, dat meestal met 'gedenken' wordt vertaald. Beide woorden gaan terug op een kernwoord, dat 'haak' betekent. Het werkwoord wordt dan 'aanhaken bij' en dat vergt heel wat meer dan 'gedenken'. En het hier gebruikte substantief betekent dan 'aanhaker' en verwijst naar het mannelijk geslachtsdeel.

.....□.....\\.....///.....
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 20
|.\.....
 [ben-jij-ze-aan't-eten jaarandering op-jaarandering,
<>.....\.....
 op-de-opstaanplaats die-aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël;
 <>..... !
 jij en-het-huis-jouwer.
 \\ /.....
 ja-aan't-geschieden-is daaraan een-blaam: 21
 .\.....|\...
 hinkend of blind,
 <>.....\.....
 al-af blaam (is)kwaad;
 ..\.....
 niet ben-jij-aan't-slachten-ze,
<>..... !
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.
<>.....
 in-de-poorten-jouwer ben-jij-aan't-eten-hen; 22
///.....|.....
 het-besmette en-het-reine verenigd,
<> !
 als-de-gazel en-als-de-reebok.
 ...//.....<> \.....
 alleen enwel-het-roods-zijner ben-jij-niet aan't-eten; 23
//.....<>..... !
 op-het-land ben-jij-aan't-storten-dat als-water.

~

.....|.....\.....
 houd-waar enwel-de-nieuwmaand AáBhieJBh, 16.1
\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-maken het-hinkstap(lam)¹¹⁶,
<>.....
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 ||.....\.....
 ja in-nieuwmaand AáBhieJBh:
\.....|.....\\.....///.....
 doet-uittrekken-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
<>..... !
 [vandaan-van-MieTseRàJieM bij-nacht.
//.....//.....//.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-slachten het-hinkstap(lam) voor-die-JHWH-van-Israël 2
<>.....\.....
 [de-gods-jouwer voorttrekdier en-rund;

¹¹⁶ Hebreeuws: PèSàCh.

.....|.....\.....
 op-de-opstaanplaats die~aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël,
//.....<>..... !
 om-te-doen-voortwonen de-naam-zijner daar.
//.....|...
 niet-ben-jij-aan't-eten daarop gezuurds, 3
 .//.....//.....//.....<>.....\.....
 zeven dagen ben-jij-aan'-eten~daarop uitgeduwde(koeken) brood-van

 [gebogenheid;
 \.....
 ja in-opgejaagdheid:
 .\.....|.....\.....
 trek-jij-uit vandaan-van-het-land-van MieTseRáJieM,
\
 ter-toebuiging-daaraan-dat je-aan't-aanhaken-bent:
//.....|
 enwel~bij-de-dag-van het-uittrekken-van-jou
\
 [vandaan-van-het-land MieTseRáJieM,
 <>.....//..... !
 al-af de-dagen-van het-leven-jouwer.
\
 en-niet-is-aan't-gezien-worden aan-jou een-restant 4
<>.....\
 [in-al-af~de-gebiedsgrens-jouwer zeven dagen;
\
 en-niets-is-aan't-overnachten vandaan-van-het-vlees:
 .\.....//.....//.....//.....<>..... !
 dat jij-aan't-slachten-bent op-de-avond op-de-dag de-eerste
 [voor-de-ochtend.
 .//.....<>.....\
 niet ben-jij't-aan't-aankunnen om-te-slachten enwel~de-hinkstapper¹¹⁷; 5
\
 in-één-enkele-van de-poorten-jouwer,
//.....<>.....//..... !
 die~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou.
 □.....| |.....\.....//.....
 ja ware't~naar~de-opstaanplaats die~aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël 6
\
 [de-gods-jouwer om-voort-te-doen-wonen de-naam-zijner,
 .//.....\
 daar ben-jij-aan't-slachten enwel~de-hinkstapper in-de-avond;
\
 zodra-neerkomt de-zon,
<>.....//.
 de-gemeenschapsordening-van het-uittrekken-van-jou

¹¹⁷ Hebr.PèSàCh > Pesach > Paascha > Pasen: het hinkstaplam.

..... !
[vandaan-van-MieTseRáJieM.

.....|.....
en-voorts-ben-jij't-aan't-gaar-doen-zijn en-voorts-ben-jij-aan't-eten, 7
.....|.....//.....//.....//.....
op-de-opstaanplaats die aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël

.....<>.....
[de-gods-jouwer daarbij;

.....\
en-voorts-ben-jij-je-aan't-wenden in-de-ochtend,
.....<>..... !
en-voorts-ben-jij-aan't-gaan tot-de-tenten-jouwer.

// <> \
zes dagen ben-jij-aan't-eten uitgeduwde(koeken); 8

.....\
en-op-dag zeven:
.....\\.....|.....\
een-sperdag voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
.....<>..... !
niet ben-jij-aan't-maken een-bodewerk.

=

//.....<>.....
zeven zeventallen ben-jij-aan't-boekstaven-voor-jou; 9

.....//.....|.....
vandaan-van-de-aanpak-met de-zeis in-het-opstaande(koren),
.....\
ben-jij-aan't-pakken om-te-boekstaven,
.<>..... !
zeven zeventallen.

.....//.....///.....|
en-voorts-ben-jij-aan't-maken een-feest-van zeventallen 10

.....\
[voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
.....//.....//.....<>.....\
een-opbrengst-van zelf-opoffering-van de -hand-jouwer die
[jij-aan't-geven-bent;
.....//.....<>.....//..... !
naar-waarmee aan't-inzegenen-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

.....|.....\
en-voorts-ben-jij-je-aan't-verheugen voor-de-vertegenwending-van 11

.....\
[die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:
\\.....\
jij en-de-stichtzoon-jouwer en-de-stichtdochter-jouwer
.....\
[en-de-heerdienaar-jouwer en-de-heerdienares-jouwer

.....|\.....
 en-de-LeWiet die(is) inde-poorten-jouwer,
//.....//.....<>.....\
 en-de-inklamper en-de-wees en-de-weduwe die(is)

.....
 [in-het-naderlijf-jouwer;

.....

op-de-opstaanplaats:

///.....|\.....
 die aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
//.....<>..... !
 om-te-doen-voortwonen de-maam-zijner daar.

.....
 en-voorts-ben-jij-erbij-aan't-aanhaken, 12
//.....<>.....
 ja-(als)heerdienaar geschied-jij in-MieTseRáJieM;
\
 en-voorts-ben-jij-aan't-waarhouden en-aan't-maken,
<>..... !
 enwel-de-ingriffingen (nl.)deze.

~

.....\\// //..... <> \ ...
 het-feest-van de-vlechthutten ben-jij-aan't-maken voor-jou zeven dagen; 13
 \\
 als-jij-binnenhaalt,
<>..... !
 vandaan-van-de-vloer-jouwer en-vandaan-van-de-inboorvaten-jouwer.

.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-je-aan't-verheugen op-het-feest-jouwer; 14
 \\.....///.....\\.....|\.....\
 jij de-stichtzoon-jouwer en-de-stichtdochter-jouwer en-de-heerdienaar-jouwer

 [en-de-heerdienares-jouwer,

.....
 en-de-LeWiet:
//.....//.....<>.....\\..... !
 en-de-inklamper en-de-wees en-de-weduwe die(zijn)
 [in-de-poorten-jouwer.

.\.....
 zeven dagen: 15
|\.....
 ben-jij-aan't-feesten voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....\
 op-de-opstaanaats die-aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël;
 \.....|\.....
 ja aan't-inzegenen-is-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:

..///.....|.....\\.....\.....
 in-al-af de-inkomsten-jouwer en-in-al-af het-maakwerk-van de-hand-jouwer,
<>.....//..... !
 en-voorts-ben-jij-aan'-geschieden dus (als)een-zich-verheugende.
 ..\.....\.....|'.....|.....|
 drie (voet)stampen in-een-jaarandering is-aan't-zien al-af-aanhaker-jouwer 16
\.....\.....
 [enwel~de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:
|\.....
 op-de-opstaanplaats die hij-aan't-uitkiezen-is,
\\.....//.....//.....
 op-het-feest-van de-uitgeduwde(koeken) en-op-het-feest-van
<>.....\.....
 [de-zeventallen en-op-het-feest-van de-vlechthutten;
\\.....//.....//.....
 en-niet is-men-aan't-zien enwel-de-vertegewending-van
<>..... !
 [die-JHWH-van-Israël loos.
 <>.....\.....
 iedermenselijke naar-het-gegevene-van de-hand-zijner; 17
//.....//.....<>.....//
 en-naar-de-inzegening-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer die
 !
 [hij-geeft-aan-jou.

=

SEDER

.....\.....
 regelstellers en-beamten: 18
|.....
 ben-jij-aan't-geven~voor-je in-al-af~de-poorten-jouwer,
 .\\.....\\.....//.....//.....<>
 die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou

 [voor-de-stamstaven-jouwer;
//.....<>..... !
 en-voorts-zijn-zij-de-regel-aan't-stellen enwel-het-genotenvolk
 [stelregeling-van~recht.

 niet-ben-jij-aan't-uitrekken een-stelregel, 19
 //.....<>.....
 niet ben-jij-aan't-waarnemen een-vertegenwending;

 en-niet-ben-jij-aan't-aannemen een-geschenk,
 \.....
 ja het-geschenk:
|.....
 is-blind-aan't-doen-worden de-welogen-van-wijzen,

.....<>.....//..... !
 en-het-is-aan't-verrommelen de-inbrengen-van rechtvaardigen.
//.....<>.....
 het-recht het-recht ben-jij-aan't-volgen; 20
///.....|.....\.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat jij-aan't-leven-bent en-voorts-aan't-wegvangen-bent

 [enwel-het-land,
//.....<>.....//..... !
 dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou.

=

.....//.....//.....<>.....
 niet~ ben-jij-aan't-planten voor-jou een-cultboom-van al-af~hout; 21

 ter-zijde-van:
//.....//.....<>.....\..
 de-slachtse-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer dat
 !
 [jij-aan't-maken-bent~voor-jou.

=

.....//.....<>.....
 en-niet-ben-jij-aan't-doen-opstaan voor-jou een-geplaatste(paal); 22
 .//.....<>.....//..... !
 die beweigert die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

=

.....□.....\\...../.....\..
 niet-ben-jij-aan't-slachten voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer een-os 17.1

 [en-kleinvee:
 \\.....//.....|..... .
 als aan't-geschieden-is daarop een-blaam,
 <>.....\.....
 al-af inbreng-van kwaad;
 \\.....//.....//.....<>..... !
 ja een-gruwel-voor die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (is)het.

=

.....///.....|.....\.....
 ja-is-aan't-gevonden-worden in-het-naderlijf-jouwer bij-één-enkele-van 2

 [de-poorten-jouwer,

.....//.....<>.....\.....
 die~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou;
\
 een-manmenselijke of~een-vrouwmenselijke:
 .\\.....\\.....//.....//
 die aan't-maken-is enwel-het-kwade in-de-welogen-van
<>.....//..... !
 [die-JHWH-van-Israël~de-gods-jouwer om-te-overstèken
 [de-zuivergang-zijner.

....
 en-voorts-gaat-hij: 3
|.\\ . .
 en-voorts-heerdient-hij gods latere,
<>.....
 en-voorts-bukt-hij voor-hen;
\
 en-voor-de-zon of voor-de-maan:
 //.....//.....<>.....//..... !
 of voor-al-af~de-schare-van de-helftenhemel wat ik-niet~gebied.

.....<>.....
 en-het-wordt-voorgelegd-aan-jou en-jij-hoort('t); 4
\
 en-jij-vraagt-na 't-goed-doende,
//.....|.\\..... . .
 en-kijk-hier een-betrouwbaarheid vastzo-is de-inbrengh,
//.....//.....<>..... !
 gemaakt-wordt het-gruwelijke (nl.)dit in-JieSseRÁAÉL.¹¹⁸

.....\\.....\.....|'.□
 en-uittrekken-doe-jij enwel~een-manmenselijke (als)hij of 5
\\...../...\\.....□.....\\.....//.
 [enwel~een-vrouwmenselijke (als)zij die maken enwel~een-inbrengh (als) deze

¹¹⁸ Het gaat hier om mensen die zich volledig en welbewust overgeven aan afgoden. Die belichamen nl. maatschappelijke structuren die alle verhoudingen ontwrichten; het zijn lege namen en tronen, aan wie alles kan worden toegeschreven, zoals de zon en de maan. Aanbidding van hen betekent elkaar onrecht aandoen, uitbuiten, schenden en geweld aan doen - het is een praxis die tegelijk religieus en maatschappelijk is. Zo'n praxis doet alles teniet waar het JHWH met zijn zuivergang met Israël om begonnen is. Zo'n beschuldiging mag niet lichtvaardig uitgesproken worden, zoals uit het vervolg blijkt. De maatregel die getroffen wordt, nl. steniging-tot-de-dood is de ultieme straf; eigenlijk is het geen straf, maar een definitieve verwijdering. Om die verwijdering gaat het. Deze praxis kan niet gedoogd laat staan goedgepraat worden. Het is een maatregel die het ene kwaad stopt met een tegenkwaad, een kwaad afstoppend kwaad: tegengeweld dat initierend geweld beëindigen moet. Daar past zeker geen triomf bij, zoals er ook geen triomf in de hemel was bij de ondergang van Egyptes leger in de Rode Zee - volgens die prachtige Joodse Midrahs bij Ex. 14 en 15. De profeten zullen daar nog ettelijke keren op wijzen. Dit gezegd hebbend, moet er meer gezegd worden: ook hier geldt dat deze voorschriften aansluiten bij een culturele fase in onze mensengeschiedenis, waarin het werkelijkheidsweten omtrent lichamelijke, omtrent sterven en leven, omtrent zon en maan etc., zo totaal anders is dan het ons westers werkelijkheidsweten van de 21e eeuw, dat we er door een onoverbrugbare kloof van gescheiden zijn. De maatregel letterlijk zo doorvoeren bij een vergrijp dat wij van dezelfde orde achten als het hier beschreven - maar ook dat vergrijp heeft nu een totaal ander gezicht dan toen! - doet de tekst volstrekt onrecht en bereikt evenmin waar het nu precies om gaat: de afstopping van gruwelijk maatschappelijk onrecht - in naam van wie dan ook! En voor die opgave plaatst deze passage het moderne Jodendom en het moderne Christendom!

.....
 [naar~de-poorten-jouwer,
||.....//.....
 enwel~de-manmenselijke of enwel~de-vrouwmenselijke;
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-bekeien-hen met-stenen en-voorts-zijn-zij-gestorvenen.
\.....\.....
 op-de-mond-van andertwee nogmaligstellers: 6
 //...//.....<>.....\.....
 of drie nogmaligstellers is-tot-sterven-gebracht-aan't-words

 [die-een-gestorvene-is;

 niet is-hij-tot-sterven-gebracht-aan't-words,
<>.....//..... !
 op~de-mond-van een-nogmaligsteller een-één-enkele.
\.....||.....//.....|
 de-hand-van de-nogmaligstellers is-aan't-geschieden~op-hem in-het-eerdere

 [om-te-doen-sterven-hem,
//.....<>.....
 en-de-hand-van al-af~het-genotenvolk in-het-latere; 7
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade vandaan-het-naderlijf-jouwer.

 ja is-wonderlijk-aan't-zijn vandaan-van-jou een-inbreng voor-de-stelregeling: 8
\...../.....\.....
 onderscheidend-roodsstoring voor-roodsstorting onderscheidend-oordeel

 [voor-oordeel:
//.....\.....|....
 en-onderscheidend aantasting voor-aantasting,
 //.....<>.....
 inbrengen-van betwistingen (zijn)in-de-poorten-jouwer;
\.....
 voorts-ben-jij-aan't-opstaan en-aan't-opgaan,

 naar~de-opstaanplaats,
 //.....//.....<>.....<>... !
 waar aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer die.

 en-voorts-ben-jij-aan't-komen: 9
|.....
 naar~de-priesters de-LeWieJten,

 en-naar~de-regelsteller,
 //.....<>.....\.....
 die aan'tgeschieden-is in-de-dagen (nl.)die;

-|.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-navragen en-voorts-is-hij-aan't-voorleggen aan-jou,
.....<>.....//..... !
enwel de-inbreng-van een-stelregeling.
-
en-voorts-ben-jij-aan't-maken: 10
.....///.....|.....\.....
op~de-mond-van de-inbreng die zij-aan't-voorleggen-zijn aan-jou,
.....\.....
vandaan-van~de-opstaanplaats (nl.)die,
<>.....\.....
die aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël;
.....\.....
en-voorts-ben-jij-aan't-waarhouden om-te-maken,
.....<>.....//..... !
naar-al-af wat zij-aan'tuitleggen-zijn-aan-jou.
-|...../.....\.....
op~de-mond-van de-uitleg die zij-aan't-uitleggen-zijn-aan-jou: 11
.....//.....//.....<>.....
en-op~de-stelregeling die~zij-aan't-zeggen-zijn aan-jou ben-jij-aan't-maken;
.\.....
niet ben-jij-aan't-afwijken:
.....//.....//.....<>.
vandaan-van~de-inbreng die~zij-aan't-voorleggen-zijn aan-jou
.....//..... !
[zuidenrechts en-noorderlinks.
-||.....\.....
en-iedermenselijke die~aan't-maken-is¹¹⁹ met-geborrel¹²⁰: 12
.....|.....///.....|.....|.....///...
zonder te-horen naar~de-priester die-staande-blijft om-te-bedienen
.....|.....\.....
[daar enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....
of naar~de-regelsteller;
.....|.....\.....
en-een-gestorvene(is) een-iedermenselijke (als)die,
.....//.....<>..... !
en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade vandaan-van-JieSseRáAÉL.
-<>.....\.....
en-al-af~het-genotenvolk is-aan't-horen en-ontzag-aan't-hebben; 13
.....//.....<>..... !
en-niet zijn-zij-aan't-tegenborrelen nogmalig.

SEDER

¹¹⁹ in de zin van: aan de gang is. In het Hebreeuws kan dat allemaal met het werkwoord NgáSháH, dat 'maken' als basisbetekenis heeft, maar dan niet fabriceren, maar 'zorgen dat iets er is', ' bezig zijn met iets' en ook 'maken' in de zin van 'herstellen' (vgl. in het Nederlands 'fietsenmaker').

¹²⁰ = met wrevél: het Hebreeuwse werkwoord heeft het 'opborrelen' bv van water als basis.

..... \
 ja~ben-jij-aan't-komen naar~het-land: 14¹²¹
 .\ /// \ | \
 dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou,
 <>
 en-voorts-jij-aan't-wegvangen-bent-dat
 \
 [en-voorts-aan't-zitten-bent daarin;

 en-jijvoorts-aan't-zeggen-bent:
 /// |
 ik-ben-aan't-stellen over-mij een-koning,
 <> // !
 zoals-al-af-de-naties die-omsingelend-zijn-mij.
 .. \ /// |
 stellend ben-jij-aan't-stellen over-jou een-koning, 15
 // // //
 van-wie-geldt-dat aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël

 [de-gods-jouwer hem;
 \
 vandaan-van-het-naderlijf-van de-broederverwanten-jouwer:
 /// // |
 ben-jij-aan't-stellen over-jou een-koning,
 .\
 niet ben-jij't-aan't-aankunnen:
 /// \ | \
 om-te-geven over-jou een-manmenselijke een-waargenomene,
 // <> !
 van-wie-geldt-dat
 [niet(is)-een-broederverwanten-jouwer hij.
 7 \ ,
 alleen niet-is-hij-veel-aan't-doen-zijn-voor-zich paarden 16
 /// |
 en-niet-is-hij-aan't-doen-terugkeren enwel~het-genotenvolk
 [MieTseRàJieM-waarts,
 <> \
 ter-toebuiging-aan het-veel-doen-zijn van-paarden;
 |
 en-die-JHWH-van-Israël zegt aan-jullie,

¹²¹ Deut. 17:14-20 is de bekende passage in de Torah over de aanstelling van een koning in Israël. We zouden het nu een *constitutioneel* koningschap noemen: een koning die zelf net als zijn onderdanen ONDER de wet staat. Het is geen Fremdkörper in de Torah, maar past in het gehele ethische concept dat uit de Torah (en de hele TeNaKh) oplicht: De Torah, d.w.z. de uitleg (ook in de visuele zin van het woord) van geboden en stelregels en van geschiedenissen, deze concrete Hebreeuwse tekst is de Joodse gemeenschap aangewezen als de hoogste instantie om te raadplegen. Zo, uitdrukkelijk uitsluitend via deze tekst, wil die-JHWH-van-Israël god-zijn, ofwel het godsschap uitoefenen. JHWH kiest netzo voor een constitutioneel godsschap en wil geen absolutistische god zijn; machten die dat wel willen zijn áfgoden'ofwel 'ongoden'.

.....
 niet zijn-jullie-aan't-toevoegen-!:
//.....//.....<>.. !
 om-terug-te-keren op-de-neemweg (nl.)deze nogmalig.
///.....| .
 en-niet is-hij-veel-aan't-doen-zijn-voor-zich vrouwmenselijken, 17
\
 en-niet is-aan't-wijken het-hart-zijner;
\
 en-zilver en-goud,
 .//.....<>.. !
 niet is-hij-veel-aan't-doen-zijn-voor-zich machtig.¹²²
\
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden als-hij-zit, 18
 <>.....\
 op de-troon-van het-koningschap-zijner;
\\...../.....\\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-schrijven voor-zich enwel-een-andertweede-van
///.....|.....
 [de-uitleg (nl.)deze op-een-staafboek,
//.....<>..... !
 vandaan-van-voor-de-vertegenwoordiging-van de-priesters de-LeWieten.
\
 en-voorts-is-die-aan't-geschieden genoot-met-hem, 19
//.....<>.....\
 en-voorts-is-hij-aan't-roepend-lezen daarin al-af-de-dagen-van
 [het-leven-zijner;
\
 ter-toebuiging-daaraan-dat hij-aan't-leren-is:
|.....\
 om-ontzag-te-hebben voor-enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-zijner,
 □.....| |.....//.....//..
 om-waar-te-houden enwel-al-af-de-inbrengen-van de-uitleg (nl.)deze
//.....<>..... !
 [en-enwel~de-ingriffen (nl.)deze om-(waar)te-maken-hen.
 .<>.....|.....
 zonder-dat verheven-is~het-hart-zijner 20
 [vandaan-van-de-broederverwanten-zijner,
//.....//.....//.....\
 en-zonder-dat hij-wijkt vandaan-van-het-gebod ter-zuidenrechter

 [en-ter-noorderlinker;
□.....\\.....\\...
 ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-uitstrekken-is dagen

¹²² Deze drie regels staan in het Hebreeuws niet met elkaar in verband. Het afwijken van het hart wordt niet veroorzaakt door het hebben van veel vrouwen! Netzomin als het hebben van veel zilver en goud. Heel wat vertalingen zijn hier tendentius.

.....//.....//.....<>...
[over-het-koningschap-zijner hij en-de-stichtkinderen-zijner
.....//..... !
[in-het-naderlijf-van JieSseRáAéL.

=

.....□.....\\...../.....\\.....
niet-is-aan't-geschieden voor-de-priesters de-LeWieten al-af~de-stamstaf-van **18.1**
.....//.....//.....<>.....
[LéWieJ vereffening en-eigendom genoot-met~JieSseRáAéL;
.....\\.....//.....<>..... !
de-voorgaven-van die-JHWH-van-Israël en-het-eigendom-zijner
[zijn-zij-aan't-eten.

.....//.....<>.....\.....
en-een-eigendom is-niet-aan't-geschieden-voor-hem in-het-naderlijf-van 2

.....
[de-broederverwanten-zijner;

.....|\.....
die-JHWH-van-Israël hij(is) het-eigendom-zijner,
<> !
zoals hij-inbrengt-aan-hem.

=

.....|'.....□.....\\...../.....
en-dit is-aan't-geschieden (als)de-stelregeling-van de-priesters 3

.....
[vandaan-van-bij het-genotenvolk:

.....<>.....\.....
de-slachtgave(is) of-een-os of~een-stukkleinvee;

.....|.....
en-voorts-is-hij-aan't-geven aan-de-priester,
.....//.....<>..... !
de-arm en-het-kakenpaar en-de-maagzak.

.....\\.....|.....\.....
de-eersteling-van het-koren-jouwer de-wegvangst-jouwer 4

[en-de-glansolie-jouwer:

.....//.....//.....<>.....
en-de-eersteling-van het-geschorene-van het-voorttrekvee-jouwer

..... !
[ben-jij-aan't-geven-aan-hem.

\ ..
ja hem:

5

.....//...../.....<>.....
kiest-uit die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
[vandaan-van-al-af~de-stamstaven-jouwer;

.....\\.....\\.....//.....
om-stande-te-blijven om-te-bedienen in-de-naam-van~die-JHWH-van-Israël

./...<>... !
[hij en-de-stichtzonen-zijner al-af~de-dagen.

=

.....|.....//.....///.....
en-ja-aan't-komen-is de-LeWiet vandaan-van-één-enkele-van 6

.....\.....|.....
[de-poorten-jouwer vandaan-van-al-af~JieSseRáAÉL,

.<>.....\.....
hij-die inklamper(is) daar;

.....|.....\.....
en-hij-is-aan't-komen met-al-af-het-verlangen-van de-lichaamziel-zijner,

.....<>.....//..... !
naar~de-opstaanplaats die-aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Israël.

.....|'.....<>.....\.....
en-voorts-is-hij-aan't-bediene in-de-naam-van die-JHWH-van-Israël 7
[de-gods-zijner;

.....|.....
zoals-al-af-de-broedeverwanten-zijner de-LeWieten,

.....//.....<>.....//..... !
die-staande-blijven daar voor-de-vertegenwending-van

[die-JHWH-van-Israël.

.....//.....<>.....
een-vereffening als-vereffening zijn-zij-aan't-eten; 8

//.....<>..... !
afgezonderd vandaan-van-de-verkopenen-zijner boven~de-omvamenden.¹²³

=

///.|.\.....
ja jij komend naar~het-land, 9

.....//.....<>.....\.....
dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou;

.....\.....
niet-ben-jij-aan't-aanleren om-te-maken,

.....<>.....//..... !
naar-de-gruwelikheden-van de-naties (nl.)die.

.....\.....
niet-is-aan't-gevonden-words bij-jou, 10

.....//.....<>.....
een-die-doet-oversteken een-stichtzoon-zijner~en-één-stichtdochter-zijner

¹²³ Wat dit voorschrift concreet inhoudt, is uit de woordkeuze niet direct op te maken. De vertalers interpreteren: SV: *zoo zullen zij een gelijk deel eten boven zijnde verkooping bij de vaderen*; maar ook zo roept de tekst vragen op. NB: *Deel-enzelfde-deel zullen zij eten ongeacht wat hij verkocht heeft bij de vaderen*: idem. De NBV: *Hij moet dan eenzelfde aandeel als zij ontvangen, ongeacht de waarde van de bezittingen die hij geërfd heeft*: aan deze vertaal/interpretatie moet de vraag gesteld worden: WAT hebben de Lewieten dan geërfd, ze hadden toch juist geen land als erdeel? BR: *Teil wie teil sollen sie verzehren, ungeachtet seines Verkauferslöses durch sein Väterliches*. Ook hier blijven vragen, al blijven de vertalers hier vrij dicht bij de Hebreeuwse woordkeuze.

[in-het-vuur;

..... \
 een-voorspeller-van voorspellingen,
 // <> !
 een-wolkenschouwer en-een-waarzegger en-een-magiebedrijver.¹²⁴
 <>
 en-een-verbonden-zijnde bondgenoot¹²⁵; 11
 // |
 en-een-wensende spook en-een-voorkennis-hebber,
 <> !
 en-een-die-navraag-doet naar~de-gestorvenen.
 // <> \
 ja-een-gruwel-voor die-JHWH-van-Israël (is)al-af-wie-maakt deze(dingen); 12
 | \
 en-bij-gewentel-van de-gruwelijkheden (nl.)deze,
 \
 (is)die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .// <> !
 wegvangend enwel-hen vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer.
 \
 (als)volgaven ben-jij-aan't-geschieden, 13
 <> // !
 genoot-met die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

=

SEDER

. \ \
 ja de-naties (nl.)deze: 14
 /// | .. \
 zoals jij wegvangend(bent) enwel-hen,
 // <>
 naar~wolkenschouwers en-naar-voorspellers zijn-zij-aan't-horen;
 | | .. \ ..
 en-jij niet vastzo,
 // <> // !
 (is)gevende aan-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

¹²⁴ Al deze zaken waren in de Romeins-Hellenistische wereld zeer gebruikelijk en de waarschuwing daartegen wijst er op, dat die wereld der context is waarop deze teksten doelen. Door ze te projecteren naar het nomaden verleden en ze in de mond van Mozes te leggen, wordt aan deze voorschriften het hoogste gezag toegekend. Opmerkelijk is het dus, dat de Joodse diasporagroepen een levenswijze wordt voorgehouden die zo sterk en zo nadrukkelijk afwijkt van wat toen gewoon, ja laten we maar zeggen 'modern' werd geacht. Wat door de Romeinen de "Joodse levenswijze" wordt genoemd, wordt in teksten als deze heel concreet zichtbaar. Voor ons nu, in het West Europa van de 21 eeuw, klinken deze waarschuwingen verrassend seculier!

¹²⁵ Het Hebreeuwse werkwoord betekent overal 'verbonden zijn' en het afgeleide CháBàR 'bondgenoot'. Meestal wordt het hier opgevat als een 'ban ergens op leggen', maar dat gaat te ver. Het gaat eerder om wat wij een 'secte' noemen. Zo komt het behalve hier ook nog voor in Jes.47:9 en 12 en Ps.85:6. Zie daar.

.....\\.....///.....
 een-profeet vandaan-van-het-naderlijf-jouwer 15
 /.....
 [vandaan-van-de-broederverwanten-jouwer (een)zoals-ik,
 //.....<>.....\.....
 is-aan't-doen-opstaan voor-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 <>..... !
 naar-hem zijn-jullie-aan't-horen-!.

.....\\...../.....\\.....///.....
 naar-al-af wat~jij-wenst vandaan-van-genoot-met die-JHWH-van-Israël 16
 \\.....|.....
 [de-gods-jouwer bij-ChoRÉBh,
 //.....<>.....
 op-de-dag-van-de-afstemming te-zeggen;
 ..\\.....
 niet ben-ik-aan't-toevoegen:
 \\.....|.....|.....///.....
 om-te-horen enwel~de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-mijner,
 \\.....//.....//.....//.....<>.....
 en-enwel-vuur groot (als)dit niet-ben-ik-aan't-zien nogmalig
 //..... !
 [en-niet ben-ik-een-gestorvene-aan't-zijn.

.....//.....<>.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-mij; 17
 <> // !
 goed-doen-zij-zijn wat zij-inbrengen.

.....\\.....//.....//.....//.....
 een-profeet ben-ik-aan't-doen-opstaan voor-hen vandaan-van-het-naderlijf-van18
 <>.....
 [de-broederverwanten-hunner (een)als-jij;
 ///.....|.....
 en-voorts-ben-ik-aan't-geven de-inbrengen-mijner in-de-mond-zijner,
 //.....
 en-voorts-is-hij-aan't-inbrengen tot-hen,
 <>.....//..... !
 enwel al-af~wat ik-aan't-gebieden-ben-hem.

.....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden: 19
 |///.....|.....
 de-manmenselijke die niet~aan't-horen-is naar~de-inbrengen-mijner,
 //.....<>.....
 die hij-aan't-inbrengen-is in-de-naam-mijner;
 <>.....//..... !
 ik ik-ben-aan't-navragen vandaan-van-genoot-met-hem.

\.....|'.....\.....□ \\...../.....
 dus de-profeet die aan't-opborrelen-is om-in-te-brengen een-inbreng 20

 [in-de-naam-mijner:

.....\...///.....|....
 enwel wat ik-niet-gebied-hem om-in-te-brengen,
\
 en-die aan't-inbrengen-is,
<>.....\
 in-de-naam-van gods latere;
<>.....//..... !
 en-een-gestorvene(is) de-profeet (nl.)die.
//.....<>.....
 en-ja ben-jij-aan't-zeggen in-het-hart-jouwer; 21
|.....\
 ach-hoe? zijn-wij-aan't-volkennen enwel-de-inbreng,
 .//.....<>..... !
 die niet-inbrengt die-JHWH-van-Israël.
 ...□\
 die aan't-inbrengen-is de-profeet in-de-naam van die-JHWH-van-Israël: 22
///.....|.....\
 en-niet-aan't-geschieden-is de-inbreng en-niet aan't-komen-is-hij,
 .\
 dat(is) de-inbreng,
 .//.....<>.....
 die niet-inbrengt die-JHWH-van-Israël;
|.....\
 met-geborrel brengt-in-hem de-profeet,
 .//.....<>..... !
 niet ben-je-je-aan't-verklampen vandaan-van-hem.

=

.....||.....///.....\
 ja-is-aan't-afschieden die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer enwel-de-naties, 19.1
 ...|.....\
 die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .//.....<>.....
 gevende(is) aan-jou enwel-het-land-hunner;
||.....//.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-wegvangen-hen en-ben-jij-aan't-zitten
<>..... !
 [in-de-steden-hunner en-in-de-huizen-hunner.
 .//...<>.....\
 drie steden ben-jij-aan't-afsplitsen voor-jou; 2
\
 in-het-midden-van het-land-jouwer,
 ...|.....\
 dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .//.....<>..... !
 gevende(is) aan-jou om-weg-te-vangen-dat.
\
 jij-bent-vastzo-aan't-doen-zijn voor-jou de-neemweg 3

.....|.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-verdrieën enwel~de-gebiedsgrens-van
 [het-land-jouwer,
 .//.....<>.....\.....
 die tot-eigendom-aan't-maken-is-van-jou die-JHWH-van-Israël

 [de-gods-jouwer;
|'.....//.....<>..... !
 en-voorts-is-dat-aan't-geschieden om-te-vluchten daarheen al-af-doder.¹²⁶
|.....\.....
 en-dit(is) de-inbreng-van de-doder, 4
//.....<>.....
 die-aan't-vluchten-is daarheen en-voorts-is-hij-aan't-leven;
 .\\.....///.....\\.....|.....
 die aan't-verslaan-is enwel~de-metgezel-zijner zonder~kennis,
//.....//.....<>...//..... !
 en-hij(is) niet~beweigerend hem gisteren en-eergisteren.
□.....\\.....//.....⁷
 en-die aan't-doen-komen-is enwel~de-metgezell-zijner in-het-woud 5
\\....., ,
 [om-om-te-hakken houtbomen
\\.....///.....|.....\.....
 en-wordt-verdoold de-hand-zijner met-de-steelbijl om-af-te-scheiden

 [de-houtboom,
 ...///.....|.....
 en-af-werpt-zich het-ijzer vandaan-van-het-hout,
//.....<>.....
 en-vindt enwel~de-metgezel-zijner en-hij-sterft;

. .
 hij:
//.....//.....<>..... !
 hij-is-aan't-vluchten naar~één-enkele-van steden~(als)deze
 [en-voorts-is-hij-aan't-leven.
|.....\\...../.....\.....
 afwendend-dat~aan't-achtervolgen-is de-inlosser-van het-roods laat-aan-achter⁶

 [de-doder:
⁷ ,
 ja-aan't-heet-zijn-is het-hart-zijner
//.....//.....
 en-voorts-is-hij-aan't-bereiken-hem ja-aan't-veel-zijn-is
<>.....\.....
 [de-neemweg en-voorts-is-hij-aan't-slaan-hem de-lichaamziel;
|.....\.....
 en-aan-hem(is) geenszins een stelregel-van~sterfte,

¹²⁶ Zie Num.35:11 en Joz.20:2,3.

.....///.....|.....\..... .
 en-voorts-is-hij-aan't-loeren op-hem en-aan't-opstaan op-tegen-hem,
//.....<>.....
 en-voorts-is-hij-aan't-slaan-hem de-lichaamziel
 [en-voorts-is-hij-een-gestorvene-aan't-zijn;
||.....<>.....//..... !
 en-voorts-is-hij-aan't-vluchten naar~een-één-enkele-van de-steden (als)deze.
|.....\..... .
 dan-zijn-voorts-aan't-zenden de-baardouden-van de-stad-zijner, 12
//.....<>.....
 en-voorts-zijn-zij-aan't-nemen enwel-hem daar-vandaan;
\..... . . .
 en-voorts-zijn-zij-aan't-geven enwel-hem:
//.....//.....<>..... !
 in-de-hand-van wie-inlost het-roods
 [en-voorts-is-hij-een-gestorvene-aan't-zijn.

.\.....//.....<>.....
 niet is-verdriet-aan't-hebben het-wel-oog-jouwer over-hem; 13
\\.....//..
 en-voorts-ben-jij-aan't-wegruimen de-roodsstorting-van~de-straffeloze
<>.....//..... !
 [vandaan-van-JieSseRáAÉL en-goed(is't) voor-jou.

=

///.....|.....\..... .
 niet ben-jij-aan't-verschuiven een-gebiedsgrens-van de-metgezel-jouwer, 14
 .//.....<>.....
 die als-gebied-begrenzen eerderen;
|\..... .
 in-het-eigendom-jouwer dat jij-in-eigendom-aan't-hebben-bent,
||.....|\..... .
 in-het-land dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .//.....<>..... !
 gevende(is) aan-jou om-dat-weg-te-vangen.

=

.....□.....\\...../..... . . .
 niet-is-aan't-opstaan (als)nogmaligsteller een-één-enkele bij-een-menselijke: 15
|..... .
 voor-al-af-ontwrichting en-voor-al-af-verwaardig,
<>.....\.....
 bij-al-af-het-verwaarden dat hij-aan't-verwaarden-is;
\.....\..... . . .
 op~de-mond-van andertwee nogmaligstellers:
 //.....//.....<>.....//.....!
 of op-de-mond-van drie~nogmaligstellers is-aan't-opstaan een-inbreng.

-//.....<>.....
ja-is-aan't-opstaan een-nogmalisteller~die-verhit-is bij-een-menselijke; 16
.....//.....<>..... !
om-toe-te-buigen bij-hem een-afwijking.
-\\.....//.....
dan-zijn-voorts-aan't-staande-blijven andertwee-de~menselijken 17
.....//.....<>.....
[aan-wie(is) de-twist voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël;
.....//.....|.....
voor-de-vertegenwending-van de-priesters en-de-regelstellers,
.//.....<>.....//..... !
die aan't-geschieden-zijn in-de-dagen van-hen.
-//.....<>.....
en-voorts-zijn-aan't-navragen de-regelstellers het-goeddoende; 18
.....//.....\\.....|.....
en-kijk-hier een-nogmaligsteller-van~leugen (is)de-nogmaligsteller,
.<>.....//..... !
leugen buigt-hij-toe bij-de-broederverwant-zijner.
-\.....
en-voorts-zijn-jullie-aan't-maken voor-hem, 19
.....//.....<>.....\.....
naar-wat hij-opzettelijk-doet om-te-maken voor-de-broederverwant-zijner;
.....//.....<>..... !
en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade vandaan-van-het-naderlijf-jouwer.
-<>.....\.....
en-de-resterenden zijn('t)aan't-horen en-aan't-zien; 20
.....\\...../.....
en-niet-zijn-zij-aan't-toevoegen om-('t)te-maken nogmalig:
.....//.....//.....<>..... !
volgens-de-inbreng kwaad (nl.)deze in-het-naderlijf-jouwer.
-//.....<>.....
en-niet is-verdriet-aan't-hebben het-weloog-jouwer; 21
.....\.....
over-een-lichaamziel bij-een-lichaamziel:
.....//.....\\.....|.....\.....
een-weloog bij-een-weloog een-tand bij-een-tand,
.....//.....<>.....//..... !
een-hand bij-een-hand een-voetebeen bij-een-voetebeen.¹²⁸

¹²⁸ Zie: Ex.21:24; Lev.24:20 en Mat.5:38. Wat betekenen deze woorden? Ddirect helder. De letterlijke vertaling van Ex.21: 24 luidt: ". . . en-voorts-ben-jij-aan't-geven een-lichaamziel op de drukplek-van een-lichaamziel, . . ." Het Hebr.TàChàT, dat in deze tekst staat, mag en kan niet vertaald worden door '(in ruil)voor' (zie de voetnoot bij deze tekst in Ex.); het betekent 'op de plek van' ofwel: waar geen lichaamziel (of oog of tand etc.) dient de een het voor de ander te zijn. Ook in Lev.24:20 staat dit woord TàChàT, maar de context verschilt- zie daar. Ook hier in Deut.19:21 mag het voorzetsel Be niet met 'om', in de zin van 'in ruil voor' vertaald worden en ook niet met 'voor'. Daarom handhaven we hier het gebruikelijke 'bij' voor het Hebr. Be. Je zult dus geen verdriet hebben als het om een lichaamziel gaat bij (de aanwezigheid van) een lichaamziel etc.Wat Jezus zegt hierover in Mat.5:38 weerspreekt die niet, maar wijst ons de consequentie ervan aan. Datzelfde geldt voor at Jezus eerder in de bergrede zegt n.a.v. bepalingen in de Torah.

=

SEDER

.....\\...../..... . .
 ja~ben-jij-aan't-uittrekken ter~broderij op~tegen~de~vijand~jouwer: **20.1**
/.....\\.....|.....//.....\..
 en~voorts~ben~jij~aan't~zien paard oprij~tuig genotenvolk veel

 [vandaan~van(anders~dan)-jij,
 //.....<>.....
 niet ben~jij~ontzag~aan't~hebben vandaan~van(vanwege)-hen;
//.....\\.....|..... . .
 ja~die~JHWH~van~Israël de~gods~jouwer (is)genoot~met~jou,
<>.....//..... !
 hij~die~doet~opgaan~jou vandaan~van~het~land MieTseRáJieM.
|.....<>.....
 en~voorts~is~het~aan't~geschieden als~jullie~lijfnaderen tot~de~broderij; **2**
//.....<>.....
 en~voorts~is~binnen~bereik~aan't~komen de~priester
//..... !
 [en~voorts~is~hij~aan't~inbrengen tot~het~genotenvolk.
//.....|.....\..... . .
 en~voorts~is~hij~aan't~zeggen tot~hen hoort JieSseRáAéL, **3**
 .\\.....//.....//.....<>.....
 jullie(zijn) lijfnaderend vandaag ter~broderij op~tegen~de~vijanden~jeliëder;
\\..... . .
 niet~aan't~zacht~worden~is het~hart~jeliëder:
\\.....//.....
 niet~zijn~jullie~ontzag~aan't~hebben en~niet~zijn~jullie~opgejaagd~aan't~zijn
<>..... !
 [en~niet~aan't~afdeiznen~zijn~jullie
 [vandaan~van~de~vertegenwending~hunner.
 //.....\..... . .
 ja die~JHWH~van~Israël de~gods~jeliëder, **4**
<>.....
 (is't)die~gaat genoot~met~jullie;
//.....//.....<>.....//.....
 ter~broderij voor~jullie genoot~met~de~vijanden~jeliëder om~te~bevrijden
 !
 [enwel~jullie.
\\.....\..... ,
 en~voorts~zijn~aan't~inbrengen de~beambten tot~het~genotenvolk om~te~zeggen**5**
|.....\\.....//.....|.....|
 wie?(is)-de~manmensnelijke die sticht een~maandnieuw~huis
\..... . .
 [en~het~niet~inwijdt,
<>.....\.....
 aan't~gaan~is~hij en~aan't~terugkeren naar~het~huis~zijner;

afwendend-dat-hij-aan't-sterven-is in-de-broderij,
 en-een-manmenselijke een-latere is-aan't-inwijden-dat.
 en-wie?(is)-de-manmenselijke die-plant een-gaarde en-niets aanpakt-daarvan,6
 hij-is-aan't-gaan en-aan't-terugkeren voor-het-huis-zijner;
 afwendend-dat-hij-aan't-sterven-is in-de-broderij,
 en-een-manmenselijke een-latere aan't-aanpakken-is-daarvan.
 en-wie?(is)-de-manmenselijke die ondetrouwt een-vrouwmenselijke en-niet 7
 [neemt-hij-haar-aan,
 hij-is-aan't-gaan en-aan't-terugkeren voor-het-huis-zijner;
 afwendend-dat-hij-aan't-sterven-is in-de-broderij,
 en-een-manmenselijke een-latere aanneemt-haar.¹²⁹
 en-aan't-toevoegen-zijn de-beamten om-in-te-brengen tot-het-genotenvolk 8
 envoorts-zijn-zij-aan't-zeggen:
 wie?(is)-de-manmenselijke die-ontzag-heeft en-zacht-is-van hart,
 hij-is-aan't-gaan en-aan't-terugkeren voor-het-huis-zijner;
 en-niet is-hij-aan't-doen-vervloeien enwel-het-hart-van
 [de-broederverwanten-zijner zoals-het-hart-zijner.¹³⁰
 en-het-geschiedt als-al-af-gemaakt-hebben de-beamten om-in-te-brengen 9
 [tot-het-genotenvolk;
 en-tot-bemoeiers-maken-zij de-vorsten-van de-scharen bij-het-eerstdeel-van
 [het-genotenvolk.

=

SEDER

¹²⁹ Zie Deut.24:5¹³⁰ Zie Richt.7:3

..... \
 ja-ben-jij-aan't-lijfnaderen tot~een-stad, 10
<>.....
 ter-broderij op-tegen-haar;
//.....<>..... !
 dan-ben-jij-aan't-roepen tot-haar om-vrede.
|..... \
 en-geschiedt-het ware't-met-vrede is-zij-zich-aan't-toebuigen-naar-jou, 11
<>.....
 en-opent-zij voor-jou;
| |..... \
 dan-geschiedt al-af-het-genotenvolk dat-gevonden-wordt~daarin:
//.....//.....<>..... !
 en-aan't-geschieden-zijn-zij tot-dwangschap en-voort-heerdienen-zij-jou.
///.....|.....
 en-ware't-dat~niet zij-vrede-aan't-houden-is genoot-met-jou, 12
//.....<>.....
 en-zij-maakt genoot-met-jou broderij;
<>..... !
 dan-maak-jij't-eng op-tegen-haar.
//.....//.....<>.....
 en-dan-geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer in-de-hand-jouwer; 13
//.....<>..... !
 en-jij-slaat enwel~al-af-aanhaker-van-haar aan-de-mond-van~het-zwaard.
 \ □ \ / □ \
 alleen de-vrouwmenlijken en-het-trippelkroost en-het-diervee en-al-af wat 14
//.....//.....<>..... \
 [aan't-geschieden-is in-de-stad al-af-de-buit-harer ben-jij-aan't-roven voor-jou;
|..... \
 en-voorts-ben-jij-aan't-eten enwel~de-buit-van de-vijanden-jouwer,
 .//.//.....//.....<>..... !
 die geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer voor-jou.
 .///.....|.....
 vastzo ben-jij-aan't-maken voor-al-af-de-steden, 15
//.....<>.....
 die-verweg-zijn vandaan-van-jou machtig;
 .//.....//.....<>... !
 die niet(zijn) vandaan-van-de-steden-van naties-(als)deze hier.
 ..
 alleen: 16
///.....|.....
 vandaan-van-de-steden-van de-genotenvolken (nl.)deze,
 ..|..... \
 die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
//.....<>...
 (is)gevende aan-jou ten-eigendom;
 .//.....<>..... !
 niet ben-jij-aan't-doen-leven al-af~ademhaling.

.....\..... . .
ja~bannend zijn-jullie-aan't-bannen-hen: 17

.....///.....|.....\..... .
de-ChieTTiet en-de-AêMoRiet de-KeNàNgæNiet en-de-PeRieZiet,

.....<>.....

de-ChieWWiet en-de-JeBhuWSiet;

.//.....<>.....//..... !

zoals gebedt-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

... . .
ter-toebuiging-daaraan: 18

.\.....///.....|..... .

dat zij-niet~aan't-leren-zijn enwel~jullie om-te-maken,

.....|..... .

naar-al-af de-gruwelijkheden-hunner,

.//.....<>.....

die zij-maken voor-de-gods-hunner;

.....<>.....//..... !

en-jullie-verwaarden voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder.

=

.....\.....|.\.....//.....\\\.....
ja-ben-jij-aan't-beëngen naar~een-stad dagen vele om-broderij-te-voeren 19

.....\.....
[op-tegen-haar om-te-vatten-haar:

.....///.....|.....///...

niet-ben-jij-aan't-verderven enwel~het-boonhout-harer om-te-doen-dolen

.....|..... .
[op-tegen-haar een-bijl,

///.....\..... .

ja vandaan-daarvan ben-jij-aan't-eten,

.....<>.....\.....

en-enwel-dat ben-jij-niet aan't-uitscheiden;

///.....|.....\..... .

ja (voor)de-roodling(is) het-hout-van het-veld,

.....//.....<>.....

om-te-komen vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer

..... !
[in-een-ontoegankelijkheid.

...||.....\..... . .
alleen hout waarvan-jij-volkent: 20

.....///.....|..... .

ja~geen~hout (is-dat)etende hij,

.....\.....<>.....

enwel-dat ben-jij-aan't-verderven en-aan't-uitscheiden;

.....\..... . .

en-voorts-ben-jij-aan't-stichten een-ontoegankelijkheid:

.....|.....\\\.....//.....<>..//

op-tegen~de-stad zij~die makende(is) genoot-met-jou broderij tot

.....| |.....///.....\.....|.....
 kiest-uit die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer om-te-bediene-hem,
<>.....\.....
 en-om-in-te-zegenen in-de-naam-van die-JHWH-van-Israël;
//.....<>.....//..... !
 en-op~de-mond-hunner is-aan't-geschieden al-af~getwist en-al-af-aantasting¹³².

.. ..
 en-al-af: 6

.....|.....\.....
 de-baardouden-van de-stad (nl.)die,
<>.....
 die-lijfn-a-zijn aan~de-aangepakte;
|.....
 zijn-aan't-wassen enwel~de-handen-hunner,
<>.....//..... !
 over~het-kalf dat-genekt-is in-de-beek.

.....<>.....
 en-voorts-zijn-zich-aan't-toebuigen en-zijn-zij-aan't-zeggen; 7

de-handen-onzer:

///.....|.....\.....
 niet-storten-zij-uit enwel~het-roods (nl.)dit,
<>.....//.. !
 en-de-wel-ogen-onzer niet-zien-zij't.

.....□.....|.....///.....\.....|
 betegen't voor-het-genotenvolk-jouwer JieSseRáAÉL dat-jij-loskoopt 8

.....
 [jij-JHWH-van-Israël,

.....|.....\.....
 en-niet-ben-jij-aan't-geven een-roods(storting)-van een straffeloze,
<>.....\.....
 in-het-naderlijf-van het-genotenvolk-jouwer JieSseRáAÉL;
//.....<>..... !
 en-voorts-is-betegend-aan't-worden voor-hen de-roods(storting).

.. ..
 en-jij: 9

.....//.....//.....<>..
 jij-bent-aan't-opruimen de-roods(storting)-van de-straffeloze

.....
 [vandaan-van-het-naderlijf-jouwer;

.....//.....<>.....//..... !
 ja-jij-bent-aan't-maken wat-recht-uit-is in-de-wel-ogen-van
 [die-JHWH-van-Israël.

=

¹³² De strekking van deze zinsnede zal zijn: dat bij hen (de priesters van de Lewieten) alle getwist en alle vormen van aantasting thuishoren; zulk getwist en zulke aantasting kunnen de oorzaak van de dood van het slachtoffer (de aangepakte) zijn.

SEDER

//.....<>.....	
ja-ben-jij-aan't-uit-trekken ter-broderij op-tegen-de-vijanden-jouwer;	10
\\.....//.....	
en-voorts-is-aan't-geven-hem die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer	
<>.....//.....	
[in-de-hand-jouwer en-voorts-ben-jij-gevangen-aan't-nemen	
!	
[de-gevangenschap-zijner.	
en-voorts-ben-jij-aan't-zien naar-een-gevangen(vrouw),	11
mooi-aanzien-hebbend;	
\.....	
en-voorts-ben-jij-aanhankelijk-aan't-zijn op-haar,	
//.....<>.....!	
en-voorts-ben-jij-aan't-nemen(haar) voor-jou tot-vrouwmenselijke.	
<>.....\.....	
dan-doe-jij-komen-haar naar~het-midden-van het-huis-jouwer;	12
\.....	
en-voorts-knipt-zij enwel~het-eerstdeel-harer,	
<>.....!	
en-voorts-maakt-zij enwel~de-krabbers-harer ¹³³ .	
□.....\...../.....	
en-zij-doet-wijken enwel~het-gewaad-van de-gevangenschap-harer	13
[vandaan-van-over-haar:	
en-zij-zit in-het-huis-jouwer,	
//.....//.....	
en-zij-beweent enwel~de-omvamende-harer	
<>.....\.....	
[en-enwel~de-moederende-harer een-maan-maand-aan dagen;	
\...../.....///.....\.....	
en-laet-na vastzo ben-jij-aan't-komen naar-haar	
[en-voorts-ben-jij-bezitsman-aan't-zijn-van-haar,	
//.....<>.....!	
en-voorts-is-zij-aan't-geschieden voor-jou tot-vrouwmenselijke.	
\.....\.....	
en-geschiedt-het ware't-dat~geen welgevallen-jij-hebt aan-haar:	14
en-jij-wegzendt-haar voor-de-lichaamziel-harer,	
//.....<>.....	
dan-verkopend ben-jij-niet~aan't-verkopen-haar met-zilver;	

¹³³ Waarschijnlijk zijn dat haar nagels, waarmee zij krabben kan. 'Maken' betekent hier dat ze er wat aan doet, in de zin van ze bijwerken c.q. minder lang dan wel minder scherp maken.

.....\.....
 niet-ben-jij-je-aan't-misdragen bij-haar,
<>.....//..... !
 op-de-drukplek waar jij-neerbuigt-haar.

=

.....\...../.....\..... . .
 ja~zijn-aan't-geschieden voor-een-manmenselijke andertwee 15
 [vrouwmenselijken:

...///.....|.....\.....
 de-één-enkele bemind en-de-ander-enkele beweigerd,
\.....
 en-zijn-aan't-baren~voor-hem stichtkinderen,
<>.....
 de-bemide en-de-beweigerde;

.....//.....//.....<>..... !
 en-'voorts-is-aan't-geschieden de-stichtzoon (die)voorst(e)is)
 voor-de-beweigerde.

....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden: 16

.....|.....\.....
 op-de-dag dat-hij-in-eigendom-geeft enwel~aan-de-stichtzonen,
//.....<>.....
 enwel wat-aan't-geschieden-is aan-hem;

.....\..... . .
 is-hij-niet aan't-aankunnen:

.....|.....\.....
 om-voorst(e)-te-maken enwel-de-stichtzoon-van-de-bemide,
//.....<>.....
 op-tegen~de-vertegenwending-van de-stichtzoon-van de-beweigerde
 !
 [(die)voorst(e)is].

.□.....\...../..... . .
 ja enwel-de-voorst(e) de-stichtzoon-van-de-beweigerde is-hijaan't-waarnemen: 17

.....///.....|.....\.....
 om-te-geven aan-hem een-mond(deel) andermaal,
//.....<>.....
 bij-al-af wat aan't-gevonden-words-is aan-hem;

.....|.....\.....
 ja-hij(is) de-eerste-van het-streefvermogen-zijner,
<>.....//..... !
 voor-hem (is)de-stelregel-van de-voorst(e).¹³⁴

=

¹³⁴ Vergelelijk hiermee de geschiedenis Jakob en Ezau. en van Lea en Rachel in Genesis 25 e.v..

.....\..... . .
ja-is-aan't-geschieden aan-een-manmenselijke: 18
.....///.....\..... .
een-stichtzoon (die)kregelig(is) en-ergerlijk,
.....\..... .
geenszins(is)-hij een-horende,
.....//.....<>.....\.....
op-de-stem-van de-omvamende-zijner en-op-stem-van
.....
[de-moederende-zijner;
.....\..... .
en-zij-zijn-aan't-onderrichten enwel-hem,
.....//.....<>..... !
en-niet is-hij-aan't-horen naar-hen.
.....//.....<>.....\.....
dan-vatten hem de-omvamende-zijner en-de-moederende-zijner; 19
.....\\.....//.....//.....<>.....
en-zij-doen-uittrekken enwel-hem naar-de-baardouden-van de-stad-zijner
.....//..... !
[en-naar-de-poort-van de-opstaanplaats-zijner.
.....| |.....\..... . .
en-voorts-zijn-zij-aan't-zeggen tot-de-baardouden-van de-stad-zijner: 20
.....///.....\.....\..... .
de-stichtzoon-onzer deze (is)kregelig en-ergerlijk,
.....//<>.....
en-geenszins(is)hij horende op-de-stem-onzer;
.....<>..... !
een-sukkel-zijnde en-zuipend.
□.....\\.....//.....
en-voorts-zijn-aan't-bekeilen-hem al-af-de-menselijken-van de-stad-zijner 20
.....|..... .
[met-stenen en-voorts-is-hij-een-gestorvene-aan't-zijn,¹³⁵
.....//.....<>.....
en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade
[vandaan-van-het-naderlijf-jouwer;

¹³⁵ Hoewel het woord hier niet valt, zouden wij dit een straf noemen en en wel een veel te zware straf. Als straf is dit voor ons nu onacceptabel. Bovendien zijn de redenen voor die straf voor ons eerder aanduidingen van een houding dan van gedrag; maar in deze oude hebreeuwse teksten gaat het ALTIJD om gedragingen, gedragingen waardoor zo iemand door eigen handelen buiten de maatschappij en zelfs buiten het gezin c.q. de familie komt te staan. Maar - bovendien - is het begrip straf hier van toepassing? Het is eerder een maatregel tegen een jeugdig persoon, die niet et handhaven is in de gemeenschap. Wanneer een jeugdig persoon in onze maatschappij niet te handhaven is, wordt die ook buiten de samenleving geplaatst nl. door hem voor kortere of langere tijd op te nemen in ewen inrichting. De hele passage toont een gezin c.q. een familie die tot het uiterste geprobeerd heeft deze jeugdige persoon tot inschikkelijkheid te bewegen en toont een raad der ouden die niet zomaar tot dezelfde conclusie is gekomen. De problematiek die wordt besproken kunnen we het beste vergelijken, met de onmacht die ouders en samenleving overkomen bij een agressief handelende drugs-verslaafde. Doden zullen we hem, stenigen zeker niet; we leven vandaag in totaal andere maatschappij dan die waarin deze teksten ontsonden, maar verder . . . echt raad hebben we netzomin als de verantwoordelijken van toen t.o.v. gedrag dat de fundamente van het samenleving onophoudelijk ernstig schendt. HOE ruimen **wij** het kwaad op? Dergelijke teksten in de Torah maken wel duidelijk dat we er in zulke situaties niet met simpele oplossingen uitkomen. Wat doen wij met zulke personen? We doden hen niet - en terecht niet, maar wat doen we wel?

.....<>.....//..... !
 en-al-af~JieSseRáAéL zij-zijn-aan't-horen en-ontzag-aan't-hebben.

=

.....\..... . .
 en-ja-aan't-geschieden-is-het bij-een-menselijke: 22
//.....<>.....
 een-verwaardig-van een-stelregel-van-sterfenis¹³⁶

[en-voorts-ben-jij-aan't-tot-sterven-brengen(hem);
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-doen-hangen enwel-hem op~hout.

.....\\...../..... . .
 niet-is-aan't-overnachten het-verslapsel-zijner op~het-hout: 23

.....///.....\\.....|.....\..... . .
 ja-begravend ben-jij-aan't-begraven-hem op-de-dag (nl.)die,

.....//.....<>.....
 ja-een-kleinerig-van gods (is)een-gehangene;

.....///.....|..... . .
 en-niet ben-jij-aan't-besmetten enwel-het-roodlingse-jouwer,

...|.....\..... . .
 dat die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,

.....//.....<>..... !
 (is)gevende een-jou ten-eigendom.¹³⁷

=

.....|.....\\...../.....///
 niet-ben-jij-aan't-zien enwel-een-os-van de-broederverwant-jouwer of 22.1

.....|..... . .
 [enwel-een-stuk-keinvee-zijner verdoold,

.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-geen-weet-aan't-hebben-voor-jou van(daan-van)-hen;

.....//.....<>..... !
 doen-de-terugkeren ben-jij-aan't-doen-terugkeren-hen

[tot-de-broederverwant-jouwer.¹³⁸

.....\\.....//.....//.....<>.....\
 en-ware't-dat~niet lijfna(is) de-broederverwant-jouwer naar-jou en-niet 2

.....
 [jij-hem-volkènt;

.....|.....\..... . .
 en-voorts-haal-jij-het-binnen naar~het-midden-van het-huis-jouwer,

.....\..... . .
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden genoot-met-jou:

¹³⁶ = een misdrijf waarvoor iemand volgens de stelregel gedood wordt.

¹³⁷ Zie: Joh.19:31; Gal.3:13.

¹³⁸ Zie: Ex.23:4.

tot navraagt de-broederverwant-jouwer daarnaar,
 en-voorts-doe-jij-het-terugkeren aan-hem.
 en-vastzo ben-jij-aan't-maken voor-de-ezel-zijner: 3
 en-vastzo ben-jij-aan't-maken voor-de-overjas-zijner
 en-vastzo ben-jij-aan't-maken voor-al-af-het-teloor-geraakte-van
 [de-broederverwant-jouwer dat-hij-te-loor-doet-gaan
 [vandaan-van-hem en-jij-vindt-het;
 niet benjij't-aan't-aankunnen om-er-voor-jezelf-geen-weet-van-te-hebben.

=

niet-ben-jij-aan't-zien enwel~een-ezel-van de-broederverwant-jouwer of 4
 [een-os-zijner die-gevallen-zijn op-de-neemweg,
 en-ben-jij-voor-jezelf-geen-weet-aan't-hebben van(daan-van)hen;
 doende-opstaan doe-jij-opstaan(ze) genoot-met-hem.¹³⁹

=

niet-is-aan't-geschieden gerei-van~een-manbaas op~een-vrouwmenelijke, 5
 en-niet is-zich-aan't-kleden een-manbaas meteen-overjas-van
 [een-vrouwmenelijke;
 ja een-gruwel (is)voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer al-af wie-maakt
 [deze (dingen).

~

SEDER

ja aangetroffen-wordt het-nest-van~een-tsjirper op-de-neemweg 6

¹³⁹ Zie: Ex.23:5

.....\.....
[in-alle~houtboom of op-het-land:

.....|\
bloeilevens of eieren,
.....///.....\.....|.....
en-de-moederende-van-hen beliggend op~de-bloeilevens,
<>.....
of op-de-eieren;
.....//.....<>..... !
niet-ben-jij-aan't-nemen de-moederende boven-op-de-stichtjongen.
///.....|.....
heen-zendend ben-jij-aan't-heenzenden enwel~de-moederende, 7
.....<>.....
en-enwel~de-stichtjongen ben-jij-aan't-nemen~voor-jou;
.....\.....|.....\.....
ter-toebuiging-daaraan-dat het-goed-aan't-zijn-is voor-jou,
.....<>..... !
en-voorts-ben-jij-aan't-strekken dagen.

=

///.....|.....\.....
ja ben-jij-aan't-stichten een-huis maandnieuw, 8
.....//.....<>.....
dan-ben-jij-voorts-aan't-maken een-afscherming voor-het-dak;
.....///.....|.....
en-niet-ben-jij-aan't-stellen bloedstortingen op-het-huis-jouwer,
.....//.....<>..... !
ja-is-aan't-vallen de-vallende vandaan-daarvan.

.....//.....<>.....
niet-ben-jij-te-kiem-aan't-leggen (in)de-gaarde-jouwer twee-typen; 9
.....
afwendend-dat~heilig-aan't-zijn-is¹⁴⁰:
.....///.....\.....|.....
de-volheid-van het-kiemgoed dat jij-aan't-te-kiem-leggen-bent,
.....<>..... !
en-de-inkomst-van de-gaarde.

~

.....//.....<>..... !
niet-ben-jij-aan't-bewerken¹⁴¹ met-een-os-en-met-een-ezel verenigd. 10
///.....|.....
niet ben-jij-je-aan't-kleden-met een-door-elkaar-heen-van, 11
//.....<>..... !
witwol en-vlas verenigd.

¹⁴⁰ In de betekenis van: niet voor consumptie toegestaan. Zie Lev.19:19

¹⁴¹ Aanvullen: het veld.

=

.....<>.....
 grotesken¹⁴² ben-jij-aan't-maken-voor-je; 12
//.....<>.....//..... !
 op-de-vier vleugels-van de-hulle-jouwer als jij-je-aan't-hullen-bent~daarin.¹⁴³

=

.....//.....<>.....
 ja-aan't-aannemen-is een-manmenselijke een-vrouwmenselijke; 13
//.....<>..... !
 en-voorts-is-hij-aan't-komen tot-haar en-voorts-is-hij-aan't-beweigeren-haar.

.....//.....|.....\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-stellen voor-haar een-behandeling-van inbrengen, 14
//.....<>.....\.....
 envoorts-doet-hij-uittrekken over-haar een-naam kwaad;

.....
 en-voorts-is-hij-aan't-zeggen:

.....///.....|.....
 enwel-de-vrouwmenselijke (nl.)deze neem-ik-aan,

.....\.....
 envoorts-lijfnader-ik tot-haar,

.....//.....<>.... !
 en-niet-vind-ik aan-haar maagdom.

.....//.....<>.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-nemen de-omvamende-van de-bonkster 15
 [en-de-moederende-harer;

.....//.....\\\.....//.....
 en-voorts-doen-zij-uittrekken enwel~de-maagdom-van de-bonkster

.....//.....<>..... !
 [tot-de-baardouden-van de-stad aan-de-poort.

.....//.....//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-zeggen de-omvamende-van de bonkster tot-de-baardouden; 16

.....
 enwel-de-stichtdochter-mijner:

.....//.....//.....//.....<>..... !
 geef-ik aan-de-manmenselijke (nl.)deze tot-vrouwmenselijke

[en-voorts-beweigert-hij-haar.

.....|'.....|.....\...../.....
 en-kijk-hier-hij hij-stelt behandeling-van inbrengen om-te-zeggen: 17

.....///.....|.....
 niet-vind-ik aan-de-stichtdochter-jouwer maagdom,

.....<>.....\.....
 en-dit (is) de-maagdom-van de-stichtdochter-mijner;

¹⁴² Dit Hebreeuwse woord, dat is afgeleid van het GádóWL dat 'groot' betekent, komt alleen hier en in I Kon.7:17 maar voor; het betekent misschien slingers, opgrond van de vertaling in de LXX 'strepta'.

¹⁴³ Zie Num.15:38.

.....\\.....
 en-zij-spreiden een-gewaad,
<>.....//..... !
 voor-de-vertegenwoordiging-van de-baardouden-van de-stad.
//.....//.....<>.
 en-voorts-zijn-aan't-nemen de-baardouden-van de-stad~(nl.)die 18
 [enwel~de-manmenseijlke;
<>..... !
 en-zij-zijn-aan't-onderrichten enwel-hem.
\\...../.....\.....
 en-voorts-zijn-zij-een-geldboete-aan't-opleggen enwel-aan-hem van-honderd 19
 [zilvers:
|.....\.....
 en-voorts-zijn-zij-aan't-geven(die) aan-de-omvamende-van de-bonkster,
 ///.....|.....\.....
 ja uittrekken-doet-hij een-naam kwaad,
 <>.....\.....
 over een-maagd-van JieSseRáAÉL;
\.....
 en-voor-hem-is-zij-aan't-geschieden tot-vrouwmenselijke,
//.....<>..... !
 niet-is-hij't-aan't-aankunnen om-heen-te-zenden-haar al-af~de-dagen-zijner.

=

.....\.....
 en-ware't-dat~(als)een-betrouwbaarheid het-geschiedt, 20
 ...<>.....
 de-inbreng (nl.)deze;
//.....<>..... !
 niet-worden-gevonden maagdomtekens aan-de-bonkster.
\\.....|.....\.....
 en-voorts-zijn-aan't-doen-uittrekken enwel~de-bonkster naar~de-opening-van 21
 [het-huis-van~de-omvamende-harer:
|.....\.....///..
 en-voorts-zijn-aan't-bekeien-haar de-menselijken-van de-stad-harer
|.....
 [met-stenen en-voorts-is-zij-een-gestorvene-aan't-zijn,
///.....|.....\.....<>....
 ja-zij-maakt een-dwaasheid in-JieSseRáAÉL om-te-hoereren
\.....
 [ten-huize-van de-omvamende-harer;

.....//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwade
 [vandaan-van-het-naderlijf-jouwer.¹⁴⁴

=

.....\\...../.....\.....
 ja~zijn-aan't-gevonden-worden een-manmenselijke neerliggend 22
\
 [genoot-met~een-vrouwmenselijke de-bezitsgenote-van een-bezitsheer¹⁴⁵:
\\.....|..... .
 en-voorts-zijn-zij-aan't-sterven ook~zij-andertwee,
//.....//.....<>.....
 de-manmenselijke die-neerligt genoot-met~de-vrouwmenselijke

 [en-de-vrouwmenselijke;
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-opruimen het-kwaad vandaan-van-JieSseRÁAÉL.

~

///.....|.....\..... .
 ja is-aan't-geschieden een-bonkster (die)maagd(is), 23
<>.....
 ondertrouwd aan-een-manmenselijke,

¹⁴⁴ Deze maatregel is voor ons nu volstrekt onacceptabel, levend in een totaal andere cultuur met volledig gewijzigde opvattingen over de ons omringende werkelijkheid inclusief die van onze lichamelijke. In de eerste plaats omdat dit gedrag ons hoogstens ongewenst voorkomt, maar zeker geen misdad waarop de doodstraf staat, en in de tweede plaats omdat de (jonge)man hier ongemoeid wordt gelaten. Bij dit laatste moeten we wel bedenken, dat het in die tijd moeilijk te bewijzen was, wie hier als man actief was; want betraaft zijn zij niet. En dan moeten er nog een aantal facetten worden bedacht: 1.In heel de TeNakh wordt promiscuïteit als een kwaad en een gevaar beschouwd. De TeNaKh is hierin voor de tijd van toen uniek: overal werd promiscuïteit niet alleen toegelaten, maar zelfs gestimuleerd als een tempelritueel. Dat dodelijke aandoeningen met het geslachtsverkeer te maken konden hebben, was volstrekt onbekend (en in Europa werd dat pas in de 19e eeuw echt serieus genomen), maar in heel de TeNaKh is hiervan - zij het zonder medische kennis - reeds een besef. 2.Maar er is meer: in heel de TeNaKh is een doelbewuste visie op sexualiteit merkbaar, waarin geslachtsverkeer alleen BINNEN een liefdesrelatie (en dat is nog al wat anders dan een verliefdheidsfase) tot zijn recht komt en kan worden beleefd in de vreugdevolle intensiteit die menselijk geslachtsverkeer eigen is, en daar zelfs sterk gestimuleerd wordt. 3.Het meisje (de 'bonkster') heeft de zaak verzwegen en bovendien gelogen en haar vader doen liegen. Wanneer zij er melding van had gemaakt, waren de omstandigheden en de mannelijke mededader bekend geworden; dan golden heel andere maatregelen. 4.In het slot van het vers blijkt dat het om *hoererij* ging: d.w.z. zij heeft zich laten betalen! 5.Tijdens het gehele proces had de mannelijke mededader nog voor de dag kunnen komen! Onuitgesproken wordt een zware schuld op hem gelegd, omdat hij ook nog tot degenen zal behoren die het meisje stenigen. De hier voorgeschreven maatregel blijft voor ons volstrekt onbevredigend en zelfs weerzinwekkend. Ook het stenigen is dat, net zoals de doodstraf überhaupt. Met dit oordeel over mensen, die die dit NU zo voorstaan en uitvoeren, kunnen we de mensen van TOEN-TER-TIJD echter niet treffen. Steeds zal hier Jezus' reactie klinken: "wie van jullie zonder zonde is werpe de eerste steen!".
 Zie: Gen.34:7; Joz.7:15; Richt.19: 23; 20:6; II Sam.13:12; Jer.29:23.

¹⁴⁵ Uit deze terminologie horen we de patriarchale machtsverhoudingen, die ook in de TeNaKh ook het huwelijk domineren. Maar juist daar wordt in diezelfde TeNakh met alle kracht de liefde leidend gemaakt; liefde die - in de profetische visie - wordt ontleend aan en afgekeken van de liefde van die-JHWH-van-Israël voor zijn volk.

.....\.....
 [en-voorts-is-hij-aan't-doden-hem de-lichaamziel,
 <>.....//..... !
 vastzo(is) een-inbreng (als)deze.

=

//.....<>.....
 ja~in-het-veld vindt-hij-haar; 27

....
 zij-schreeuwt:
|.....
 de-bonkster die-ondertrouwd-is,
//.....<>..... !
 en-geenszins(is er) een-die-bevrijdt voor-haar.

=

.....\..... . .
 ja-is-aan't-vinden een-manmenselijke: 28
///.....|\.....
 een-bonkster een-maagd die niet~ondertrouwd-is,
<>.....\.....
 en-voorts-is-hij-aan'tvatten-haar en-aan't-neerliggen genoot-met-haar;
 !
 en-voorts-zijn-zij-aan't-gevonden-worden.

□.....\.....//.....//..
 dan-geeft de-manmenselijke die-neerligt genoot-met-haar 29
//.....<>.....\...
 [aan-de-omvamende-van de-bonkster vijftig zilvers;

en-voorts-hem~geschiedt-zij tot-vrouwmenselijke:
///.....\..... . .
 onder-druk-daarvan dat hij-neerbuigt-haar,
| |.....<>..... !
 niet-is-hij't-aan't-aankunnen om-heen-te-zenden-haar
 [al-af-de-dagen-zijner.

.....//.....<>.....\.....
 niet-is-aan't-nemen een-manmenselijke enwel~de-vrouwmenselijke-van 23.1

.....
 [de-omvamende-zijner;¹⁴⁷
<>.....\..... !
 en-niet-is-hij-aan't-ontmantelen een-vleugel-van de-omvamende-zijner.

=

¹⁴⁷ In veel oudere vertalingen, o.a. de SV begint Deut.23 een vers later en is dit dus Deut.22:30. Tot Deut.24 vs 1, verschilt dus de telling met één cijfer.

.....\\.....//.....
 niet-aan't-komen-is een-die-verwonde-is-door-verpulvering 2¹⁴⁸
//.....<>.....//.....
 [en-een-bij-wie-afgescheiden-is de-(zaad-)uitstorter in-de-afstemming-van
!
 [die-JHWH-van-Israël.

=

.....//.....<>.....\.....
 niet-aan't-komen-is een-bastaard¹⁴⁹ in-de-afstemming-van die-JHWH-van-Israël;3
 ///.....\.....
 ook geboorteronde tien,
//.....<>.....//.....!
 is-niet-aan't-komen om-hem in-de-afstemming-van die-JHWH-van-Israël.

=

.....\\.....//.....<>..
 niet-aan't-komen-is een-NgàMMóWNiet en-een-MóWAÁBhiet 4
\
 [in-de-afstemming-van die-JHWH-van-Israël;
 ///.....\.....
 ook geboorteronde tien,
//.....//.....//.....
 is-niet-aan't-komen om-hen in-de-afstemming-van
<>.....!
 [die-JHWH-van-Israël tot-wereldlang.
||.....\\.....//.....|.....\.....
 om-de-inbreng dat zij-niet-oostenvroeg-zijn¹⁵⁰ bij-jullie met-brood 5
 [en-met-water,
<>.....\
 op-de-neemweg als-jullie-uittrekken vandaan-van-MieTseRáieM;
□.....\\...../.....\.....
 en-dat hij-verloont op-tegen-jou enwel-BieLeNgám stichtzoon-van-BeNgóWR:
//.....//.....<>.....
 vandaan-van-PeTóWR in-het-AæRám-van de-beide-blikkeringen¹⁵¹
!
 [om-te-kleineren-jou.
||.....//.....\\.....|.....\.....
 en-niet-heeft-behoefte die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer om-te-horen 6
 [naar-BieLeNgám,

¹⁴⁸ in SV = Deut.23:1

¹⁴⁹ Een aanduiding van een nakomeling uit een niet door de genschap als huwelijk erkende en bevestigde verbintenis, vooral met niet Israëlieten. Hoe belangrijk het voor elke menselijke genschap - toen en waarschijnlijk ook nu - ook is om promiscuïteit tegen te gaan, in een door messiaanse ethiek gekenmerkte genschap, zullen deze 'kinderen', schuldeloos als zij immers zijn aan hun bestaan, niet verstoten worden.

¹⁵⁰ In de betekenis van 'oostenvroeg-waren'.

¹⁵¹ NL. de Euphrtaat en de Tigris, ofwel: het tweestromenland = Mesopotamië.

.....□.....\\.....\\\.....//.
 en-voorts-draait-om die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer voor-jou
<>.....
 [enwel-de-kleinerig voor-inzegening;
 //.....<>.....//..... !
 ja(z)o bemint-jou die-JHWH-van-Israël de -gods-jouwer.
//.....<>.....
 niet-ben-jij-aan't-navragen de-vrede-hunner en-het-goede-hunner; 7¹⁵²
<>..... !
 al-af~de-dagen-jouwer voor-wereldlang.

=

.....//.....
 niet-ben-jij-aan't-gruwen-van de-AæDoMiet, 8
 //.....<>.....
 ja de-broederverwant-jouwer (is-hij;

=

.....//.....
 niet-ben-jij-aan't-gruwen-van de-MieTseRiet,
<>.....//..... !
 ja-(als)inklamper geschied-jij in-het-land-zijner.
 ..//.....//.....<>.....\.....
 stichtkinderen die-gebaard-zijn voor-hen in-geboorteronde drie; 9
//.....<>.....//..... !
 die-is-aan't-komen om-hen in-de-afstemming-van die-JHWH-van-Israël.

=

SEDER

.....//.....<>.....
 als-uittrekt de-neerlating op-tegen~de-vijanden-jouwer; 10

 dan-houden-jullie-je-waar,
<>.....//..... !
 vandaan-van-al-af inbreng kwaad.¹⁵³
//.....|.....
 ja-is-aan't-geschieden bij-jou een-manmenselijke, 11
 //.....//.....<>.....
 die niet~aan't-geschieden-is (als)reine
 [vandaan-van(vanwege)een-treffen~'snachts;
|.....\.....
 dan-trekt-hij-uit naar-het-straatbuiten voor-de-neerlatingsplaats,

¹⁵² in SV = Deut.23:6

¹⁵³ Wat een belangrijke opdracht: geen pacifisme, dat niet, maar wel meteen een ingrijpende restrictie op geweldsuitoefening, het begin van wat wij oorlogsrecht zouden gaan noemen, En wat is daar weinig van terecht gekomen. Dat maakt deze stelregel niet nminder belangrijk, alleen onze schuld groter.

//.....<>.....//..... !
 niet is-hij-aan't-komen naar~het-midden-van de-neerlatingsplaats.
//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-geschieden-dat voor-de-wending-van~ de-avond 12¹⁵⁴
\
 [hij-zich-aan't-wassen-is in-water;
\
 en-als-neerkomt de-zon,
<>.....//..... !
 hij-aan't-komen-is naar~het-midden-van de-neerlatingsplaats.
|.....\
 en-een-handzaamheid is-aan't-geschieden voor-jou, 13
<>.....
 vandaan-van-het-straatbuiten voor-de-neerlatingsplaats;
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-uittrekken daarheen straatbuiten.
|.....\
 en-een-pinvorm is-er-aan't-geschieden voor-jou, 14

 op~het-privaat¹⁵⁵-jouwer;
|.....\
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden als-jij-zit straatbuiten,
\
 dat-jij-opwoelt daarmee,
<>.....//..... !
 en-omkeert en-verhult enwel-het-uitgetrokkene-van-jou.
 .□.....\\...../.....\
 ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (is)voor-zich-gaande 15
\
 [in-het-naderlijf-van de-neerlatingsplaats-jouwer:
|.....///.....\\.....|.....
 om-eruit-te-slepen-jou en-om-te-geven de-vijanden-jouwer
 [voor-de-vertegenwending-jouwer,
//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-geschieden de-neerlatingsplaats-jouwer geheiligd;
///.....|.....\
 en-niet-is-hij-aan't-zien bij-jou naaktvertoon-als inbrengh,
<>..... !
 en-hij-voorts-aan't-omkeren-is vandaan-van-laet-achter-jou.
//.....<>.....
 niet-ben-jij-aan't-doen-opsluiten een-heerdienaar naar~de-machtiger-zijner; 16
//.....<>.....//..... !
 die~zich-aan't-eruit-slepen-is naar-jou vandaan-van-genoot--met
 [de-machtiger-zijner.

¹⁵⁴ in SV = Deut.23:11

¹⁵⁵ Dit Hebreeuwse woord komt alleen hier maar voor en de betekenis is niet af te leiden van een welbekend stamwoord. De gebruikelijke vertaling 'gereedschap' is vammwege het voorzetsel 'NGàL' niet waarschijnlijk. We kiezen hier voor een woord dat naar onze ontlasting verwijst.

.....| |.....\..... . .
 genoot-met-jou is-hij-aan't-zitten in-het-naderlijf-jouwer: 17¹⁵⁶
\\.....//.....//.....
 op-de-opstaanplaats die-hij-aan't-uitkiezen-is in-één-enkele-van¹⁵⁷
<>.....\.....
 [de-poorten-jouwer bij-het-goede voor-jou;
 .<>..... !
 niet-ben-jij-aan't-buigen-hem.

=

.....//.....<>.....\.....
 niet-is-aan't-geschieden een-geheiligde¹⁵⁸ vandaan-van-de-stichtdochters-van 18

 [JieSseRáAéL;
//.....<>.....//.....
 en-niet-is-aan't-geschieden en-geheiligde vandaan-van-de-stichtzonen-van
 !
 [JieSseRáAéL.
□.....\\...../.....\..... . .
 niet-ben-jij-aan't-doen-komen de-gift-van een-hoer en-de-betaling-van 19
 [een-hond:
//.....//.....<>.....
 ten-huize-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer voor-al-af-toezegging;
 \\.....//.....//.....<>..... !
 ja een-gruwel-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (zijn)
 [ook-zij-andertwee.

=

.....\..... . .
 niet-ben-jij-aan't-bijten¹⁵⁹ de-broederverwant-jouwer, 20
//.....<>.....\.....
 met-bijtgeld-van zilver bijtgeld-van eten;
 .| |.....<>.....//..... !
 bijtgeld-van al-af-inbreng waarmee aan't-gebeten-words-is.¹⁶⁰
\..... . .
 een-waargenomene¹⁶¹ ben-jij-aan't-bijten, 21
<>.....\.....
 en-aan-de-broederverwant-jouwer ben-jij-niet aan't-bijten;

¹⁵⁶ in SV = Deut.23:16

¹⁵⁷ In de zin van 'de eerstbeste van'.

¹⁵⁸ nl. aan tempelprostitutie, een in de toenmalige religiositeit van het midden oosten wijdverbreide geïnstitutionaliseerde prostitutie, waar meisjes een veel beter bestaan hadden dan in de toen ook al alom aanwezige illegale prostitutie.

¹⁵⁹ Hier in de betekenis van extreem hoge rente (bijtgeld) opleggen.

¹⁶⁰ Zie: Ex.22:25; Lev.25:36; Ps.15:5 en Ez.18:8.

¹⁶¹ Iemand die opvalt, iemand van buiten.

.....\.....//.....\.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-inzegenen-is-jou die-JHWH-van-Israël

....
 [de-gods-jouwer:

.....|.....\..... .
 bij-al-af het-zenden-van de-hand-jouwer,
||.....//.....<>..... !
 op~het-land als~jij komende(bent)-daarheen om-weg-tevangen-dat.

=

SEDER

.....//.....\.....|.....\..... . .
 ja-ben-jij-aan't-toezeggen een-toezegging aan-die-JHWH-van-Israël 22
 [de-gods-jouwer:

.//.....<>.....
 niet ben-jij-laait-achter-aan't-zijn om-het-te-vervredigen;
\\...../.....///.....\.....|
 ja-navragend is-het-aan't-navragen die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

..... .
 [vandaan-van-geenoot-met-jou,

.....//.....<>..... !
 en-voorts-is-aan't-geschieden bij-jou verwaardig.¹⁶²

.....//.....<>.....
 en-ja ben-jij-aan't-stoppen om-toe-te-zeggen; 23
//.....<>..... !
 niet-is-aan't-geschieden bij-jou verwaardig.

.....//.....<>.....\.....
 wat-doen-uittrekken de-lippen-jouwer ben-jij-aan't-waar-houden 24
 [en-ben-jij-voorts-aan't-maken;

..\\...../.....///.....\.....|.... .
 zoals jij-toezegt aan-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer een-zelfopoffering,
 .//.....<>..... !
 die jij-inbrengt met-de-mond-jouwer.

=

///.....|.....\..... .
 ja ben-jij-aan't-komen in-de-gaarde-van de metgezel-jouwer, 25
\\.....//.....<>.....
 en-ben-jij-voorts-aan't-eten rozijnen naardat~de-lichaamziel-jouwer

.....
 [jou-verzadigt;

.....<>.....//..... !
 en-in-het-gerei-jouwer ben-jij-niets aan't-ingeven.

¹⁶² Zie: Num.30:2 en Pred.5:3,4.

=

///.....|.....\.....
 ja ben-jij-aan't-komen in-het-opstaand(koren)-van de-metgezel-jouwer, 26¹⁶³
//.....<>.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-plukken graankorrels met-de-hand-jouwer;
|.....\.....
 en-een-zeis ben-jij-niet aan't-zwaaien,
 <>.....//.....!
 over het-opstaand(koren)-van de-metgezel-jouwer.¹⁶⁴

=

.....//.....//.....<>.....
 ja-is-aan't-nemen een-manmenselijke een-vrouwenselijke 24.1

 [en-voorts-is-hij-bezitsheer-aan't-woorden-van-haar;
|.....\.....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden dat~niet zij-aan't-vinden-is~gratie

 [in-de-welogen-zijner:
//.....
 ja~hij-vindt bij-haar:
\.....
 het-naaktvertoon-van een-inbrengh,
\...../.....//.....
 dan-is-hij-aan't-schrijven voor-haar een-boekstaving-van
|.....\.....
 [afscheiding en-aan't-geven in-de-hand-harer,
<.....!
 en-voorts-is-hij-aan't-zenden-haar
 [vandaan-van-het-huis-zijner.¹⁶⁵
<>.....
 en-zij-is-aan't-uittrekken vandaan-van-het-huis-zijner; 2
<>.....//.....!
 en-voorts-is-zij-aan't-gaan en-aan't-geschieden voor-een-manmenselijke~later.
^.....\.....,
 en-beweigert-haar de-manmenselijke de-latere 3
\...../.....//.....|.....\.....
 en-schrijft-hij voor-haar een-boekstaving-van afscheiding en-geeft-hij(die)

 [in-de-hand-harer,
 \..///.....|.....\.....
 of ja aan't-sterven-is de-manmenselijke de-latere,

¹⁶³ in SV = Deut.23:25.

¹⁶⁴ Zie: Matth.12:1; Marc.2:23; Luc.6:1.

¹⁶⁵ Zie: Matth.5:31; 19:7 en Marc.10:4.

=

.....\..... . .
ja-is-aan't-gevonden-worden een-manmenselijke: 7
.\.....//.....|
stelende een-lichaamziel vandaan-van-de-verwanten-zijner
.....\..... . .
[vandaan-van-de-stichtkinderen-van JieSseRáAéL,
.....<>.....
en-voorts-is-hij-zich-aan't-misdragen~bij-hem en-aan't-verkopen-hem;
.....|.....\..... . .
dan-is-voorts-aan't-sterven de-steler (nl.)die,
.....//.....<>..... !
en-ben-jij-voorts-aan't-opruimen het-kwade in-het-naderlijf-jouwer.
.....\.....<>.....//.....<>.....
houd-je-waar bij-de-aantasting-van~melaatsheid om-waar-te-houden machtig 8
.....
[en-om-te-maken;
.....□.....\...../.....\.....//.....
naar-al-af wat-uitleggen enwel-aan-jullie de-priesters de-LeWieten
.....//.....<>.....//..... !
[naar-wat ik-gebied-hen zijn-jullie-aan't-waar-houden om-te-maken.

=

.....||.....\.....//.....//.....<>.....
haak-aan enwel-bij wat-maakt die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 9
[aan-MieReJáM;
.....<>.....//..... !
op-de-neemweg als-jullie-uittrekken vandaan-van-MieTseRáJieM.

=

.....//.....<>.....\.....
ja-ben-jij-aan't-kwijt-raken bij-de-metgezel-jouwer een-draaglast 10
[wat-ook-maar;
.....//.....<>.....//.....
niet-ben-jij-aan't-komen naar~het-huis-zijner om-beslag-te-leggen-op
..... !
[wat-in-beslag-te-nemen-is-van-hem.
.....<>.....
op-het-straatbuiten ben-jij-aan't-staan-blijven; 11
.....
en-de-manmenselijke:
.....//.....|.....\.....
van-wie-geldt-dat jij ('t)kwijt-rakend(bent) bij-hem,
.....//.....//.....<>.....
is-aan't-doen-uit-trekken naar-jou wat-in-beslag-tenemen-is

..... !
[in-het-straatbuiten.

.....//.....<>.....
ware't-een-manmenselijke een-gebogene (is)hij; 12

.//.....<>..... !
niet ben-jij-aan't-neerliggen op-wat-in-beslag-te-nemen-is-van-hem.

.....|.....\\.....///
terug-doende-keren ben-jij-aan't-doen-terugkeren naar-hem 13

.....|.....\..... .
[het-in-beslag-genomene als-neerkomt de-zon,

.....//.....<>.....
en-voorts-is-hij-aan't-neerliggen in-het-gewaad-zijner

[en-voorts-is-hij-aan't-inzegenen-jou;

.....|.....\..... .
en-voor-jou is-aan't-geschieden gerechtigheid,

.....<>.....//..... !
voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

=

.....//.....<>.....\.....
niet-ben-jij-aan't-verdrukken een-loonwerker (die)gebogen en behoeftig(is); 14

.....|.....//
vandaan-van-de-verwanten-jouwer of vandaan-de-inklamping-jouwer

..//.....<>..... !
[die(is) in-het-land-jouwer bij-de-poorten-jouwer.¹⁶⁷

.....□.....\\..... .
op-de-dag-zijner ben-jij-aan't-geven het-loon-zijner, 15

.....\\.....\..... . .
en-niet-is-aan't-neerkomen daarover de-zon:

///.....|..... .
ja een-gebogene (is)hij,

..||.....//.....<>.....
daarnaar (is)hij hoog-heen-dragend

[enwel-de-lichaamziel-zijner;

.....///.....\\.....|..... .
en-niet-is-hij-aan't-roepen op-tegen-jou tot~die-JHWH-van-Israël,

.....//.....<>..... !
en-is-er-voorts-aan't-geschieden door-jou verwaarding.

.....///.....|..... .
niet-zijn-tot-sterven-gebracht-aan't-worden omvamenden om~stichtkinderen, 16

.....<>.....
en-stichtkinderen om~omvamenden;

.//.....<>..... !
iedermens is-door-de-verwaarding-zijner aan't-tot-sterven-gebracht-worden.¹⁶⁸

¹⁶⁷ Zie: Lev.19:43; Jer.22:13.

¹⁶⁸ In de Hebreeuwse tekst geldt 'iedermenselijke' als een collectief en staat het werkwoord daarom in de meervoudsvorm. Zie: II Kon.14:6; II Kron.25:4; Ez.18:20. Hier gaat het niet om 'doden'!

=

.....
niet ben-jij-aan't-rekken, 17
.....<>.....\.....
de-stelregeling-van een-inklamper (en)een-wees;
.....\.....
en-niet ben-jij-als-pand-aan't-nemen,
.....<>..... !
het-kostuum-van een-weduwe.

.....
en-voorts-ben-jij-hierbij-aan't-aanhaken: 18
\.....///.....\\.....|.....
ja (als)heerdienaar geschied-jij in-MieTseRáJieM,
.....//.....//.....<>.....
en-voorts-koopt-vrij-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
.....
[daarvandaan;

.....||.....///.....|.....
om-vastzo (ben)ik gebiedend-jou om-te-maken,
.....<>..... !
enwel-een-inbreng (als)deze.

=

SEDER

\.....|.....|.....//.....
ja ben-jij-aan't-knotten de-knotting-jouwer op-het-veld-jouwer 19
.....\\.....\.....
[en-voorts-ben-jij-aan't-vergeten een-garve op-het-veld:
///.....|.....
niet ben-jij-aan't-terugkeren om-te-nemen-die,
.....//.....//.....<>.....
voor-de-inklamper voor-de-wees en-voor-de-weduwe
[is-die-aan't-geschieden;
.....///.....|.....\.....
ter-toebuijing-daaraan-dat aan't-inzegen-is-jou die-JHWH-van-Israël
[de-gods-jouwer,
...<>.....//..... !
in-al-af het-maaksel-van de-handen-jouwer.

///.....\.....
ja ben-jij-aan't-loskloppen de-vijgeboom-jouwer, 20
.....|'.....
niet ben-jij-de-pronk-ervan-aan't-nalopen laat-aan-achter-jou;
.....//.....//.....<>..... !
voor-de-inklamper voor-de-wees en-voor-de-weduwe is-die-aan't-geschieden.

=

///.....\\.....
 ja ben-jij-aan't-kaal-plukken de-gaarde-jouwer, 21
 .//.....<>.....
 niet ben-jij-aan't-afhandelen(die) laat-aan-achter-jou;
//.....//.....<>..... !
 voor-de-inklamper voor-de-wees en-voor-de-weduwe is-dat-aan't-geschieden.

=

.....//.....|.....\.....
 ja-is-aan't-geschieden een-twist onderscheidend menselijken, 25.1
//.....<>.....
 en-voorts-zijn-zij-binnen-het-bereik-aan't-zijn van-het-stelregelen

 [en-voorts-zijn-zij-de-regel-aan't-stellen-aan-hen;
\\.....|.....
 dan-zijn-zij-voorts-aan't-rechtvaardigen enwel~de-rechtvaardige,
<>..... !
 en-voorts--tot-schender-aan't-verklaren enwel~de-schender.
//.....//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-geschieden ware-een-stichtkind-van slagen de-schender; 2
///.....|.....\.....
 dan-is-aan't-doen-neervallen-hem de-regelsteller enaan't-doen-slaan-hem

 [voor-de-vertegenwending-zijner,
//.....<>..... !
 naar-de-maat-van de-schending-door-hem in-boekstaving.
 .//.....<>.....\.....
 veertig(keer) is-aan't-doen-slaan-hem niet is-hij-aan't-toevoegen; 3
\\.....///.....\...|...\\.....
 afwendend-dat-hij-aan't-toevoegen-is-om-te-slaan-hem boven~deze slaande

 [(te)veel,
//.....<>.....
 en-voorts-is-gekleineerd-aan't-worden de-broederverwant-jouwer
 !
 [voor-de-welogen-jouwer.¹⁶⁹

=

.....//.....<>..... !
 niet-ben-jij-aan't-muilkorven een-os als-hij-dorst.¹⁷⁰ 4

¹⁶⁹ Lijfstraffen zoals deze behoren tot wat toen gebruikelijk was en paste in een cultuur die op zo'n andere wijze omging met lichamelijke (en heel de werkelijkheid) dat wij nu daarvan door een diepe kloof gescheiden zijn - als het al lukt ons daar überhaupt een voortselling van de vormen. Wij zijn zeker niet verplicht om nog stokslagen in te zetten om een schender van zijn wandaad te doordringen, want dat is het doel van de 'stelregel'en niet 'verging'! Maar twee ook genoemde aspecten kunnen we (en moeten we) wel serieus nemen: de strafmaat c.q. maatregel is afhankelijk van het vergrijp en van te voren bekend, en de straf wordt toegediend in aanwezigheid zowel van de getroffen verwant als van degene die hem oplegde. Zie; II Cor.11:24

.....\\.....//..... . .
 ja-zijn-aan't-zitten broederverwanten verenigd: 5
\\.....//.....|
 en-voorts-is-een-gestorvene-aan't-zijn één-enkele vandaan-van-hen
\\..... .
 [en-een-stichtkind is-er-geenzins voor-hem,
\\.....//.....
 niet-is-aan't-geschieden de-vrouwmenlijke-van-de-gestorvene
<>.....\.....
 [in-het-sraatbuiten voor-een-manmenlijke (die)vreemd(is);
|.....\..... .
 de-schoonbroeder-harer is-aan't-komen over-haar,
//.....//.....<>.....
 en-voorts-is-hij-aan't-nemen-haar voor-zich tot-vrouwmenlijke
 !
 [en-voorts-is-hij-het-schoonhuwelijk-aan't-aangaan-met-haar.¹⁷¹

....
 en-voorts-is-aan't-geschieden: 6
|.....\..... .
 de-voorste die-zij-aan't-baren-is,
|'.....//.....<>.....
 is-aan't-opstaan over-de-naam-van de-broederverwant-zijner

 [die-gestorven-is;
//.....<>..... !
 en-niet-is-aan't-gewist-words de-naam-zijner vandaan-van-JieSseRáAéL.
//.....|..... .
 ware't-niet is-welgevallen-aan't-hebben de-manmenlijke, 7
<>.....
 om-aan-te-nemen enwel~de-schoonzuster-zijner;
□.....\\.....//.....
 dan-is-voorts-aan't-opgaan de-schoonzuster-zijner poortwaarts
 [tot-de-baardouden;
|.....\\...../...../.....
 en-voorts-is-zij-aan't-zeggen (daar)belet de-schoonbroeder-mijner
\\.....//.....|..... .
 [om-te-doen-opstaan voor-de-broederverwant-zijner de-naam
 [in-JieSseRáAéL,
//.....<>..... !
 niet heeft-hij-behoefte om-het-schoonhuwelijk-aan'te-gaan-met-mij.
//.....<>.....
 en-voorts-roepen-om-hem de-baardouden-van de-stad-zijner 8
\\.....
 [en-voorts-brengen-zij('t)in tot-hem;
\..... .
 en-voorts-is-hij-staande-aan't-blijven en-aan't-zeggen,

¹⁷⁰ Zie: I Cor.9:9 en I Tim.5:18.

¹⁷¹ Zie: Matt.22:24; Marc.12:19; Luc.20:28.

//.....<>..... !
 niet heb-ik-welgevallen om-aan'te-nemen-haar.
\\.....\.....⁷
 en-voorts-is-aan't-bereiken de-schoonzuster-zijner enwel-hem 9
\
 [voor-de-welogen-van de-baardouden
///.....|.....\
 en-voorts-is-zij-aan't-onttrekken schoeisel-zijner vandaan-van-op

 [het-voetebeen-zijner,
<>.....
 en-voorts-is-zij-aan't-spuwen op-de-vertegenwending-zijner;
|.....
 en-voorts-is-zij-zich-aan't-toebuigen en-aan't-zeggen,
///.....\
 als-zo is-'t-aan't-gemaakt-words voor-de-manmenselijke,
 //.....<>.....//..... !
 die niet-aan't-stichten-is enwel-het-huis-van
 [de-broederverwant-zijner.
//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-geroepen-words de-naam-zijner in-JieSseRáAÉL; 10
 .<>.....//..... !
 huis-van wie-onttrokken-is het-schoeisel.

=

.....\\.....///.....|.....\
 ja-zijn-aan't-vechten menselijken verenigd een-manmenselijke 11
 [en-de-broederverwant-zijner,
|.....\
 en-voorts-is-aan't-lijfnaderen de-vrouwmenselijke-van de-één-enkele,
//.....<>...
 om-uit-te-slepen enwel-de-manmenselijke-harer
|..
 [vandaan-van-de-hand-van wie-slaat-hem;
\
 en-voorts-is-zij-aan't-uitzenden de-hand-harer,
<>..... !
 om-hard-te-vatten bij-de-schande-delen-zijner.
<>.....
 dan-ben-jij-voorts-aan't-afknotten enwel-de-handzool-harer; 12
 ..//.....<>..... !
 niet-zijn-verdriet-aan't-hebben de-welogen-jouwer.

=

.....//.....//.....<>.....\
 niet-is-aan't-geschieden voor-jou in-de-buidel-jouwer een-steen 13
 [en(nog)een-steen;

.....<>..... !
 een-grote en-een-kleine.
//.....//.....<>.....\.....
 niet-is-aan't-geschieden voor-jou in-het-huis-jouwer een-AéJPháH¹⁷² 14
 [en(nog)-een- AéJPháH;

.....<>..... !
 een-grote en-een-kleine.
\.....///.....\..|..... .
 een-steen-van vredesinwisseling en-recht is-aan't-geschieden-voor-jou, 15
\\.....//.....<>.....
 een-AéJPháH-van vredesinwisseling en-recht is-aan't-geschieden-voor-jou;
\\.....|.....\..... .
 ter-toebuiging-daaraan-dat zich-aan't-uitstrekken-zijn de-dagen-jouwer,
 ///..... .
 op het-roodlingse,
//.....<>.....//..... !
 dat-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou.
 \\.....//.....//.....<>.....\.....
 ja een-gruwel-voor die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer (is)al-af-wie-maakt

 [deze(dingen);

<>.....//... !
 al-af wie-maakt valsheid.

.....|//.....//.....<>.....
 haak-aan enwel bij-wat-maakt aangaande-jou NgæMáLéQ; 17
<>.....//..... !
 op-de-neemweg-jouwer als-jullie-uitrekken vandaan-van-MieTseRáJieM.
 ..\.....|..... . .
 waarmee hij-treft-jou op-de-neemweg: 18
///.....|.....\..... .
 en-voorts-pakt-hij-de-staart bij-jou al-af-de-zwakkelingen
 [laat-achter-jou-aan,
<>.....\.....
 en-jij(bent) afgetobd en-in-arbeid;
//.....<>..... !
 en-niet heeft-hij-ontzag-voor gods.
|'.....\.....\.....\.....□.....
 en-het-geschiedt als-rust-geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer aan-jou 19
\\...../..... . .
 [vandaan-van-al-af-de-vijanden-jouwer in-omsingeling:
\\..|\.....<>.....\\.....//
 in-het-land dat die-JHWH-van-Israël-de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou
|..... .
 [(als)eigendom om-het-weg-tevangen,

¹⁷² Een inhoudsmaat, waarschijnlijk een halve baal.

.....|.....\.....
 ben-jij-aan't-doen-sterven enwel~de-aanhakers-van NgæMáLéQ,
<>.....
 vandaan-van--de-drukplek-van de-helftenhemel;
 .<>..... !
 niet ben-jij(')-aan't-vergeten.

~

SEDER

.....|.....\.....
 en-het-geschiedt ja-jij-bent-aan't-komen naar~het-land, **26.1**
|.....\.....
 waar die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 .//.....<>.....
 gevende(is) aan-jou eigendom;
<>.....//..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-wegvangen-dat en-aan't-zitten daarin.
|.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-nemen vandaan-van-het-eerstelingsschap-van **2**
\.....
 [al-af-de-vrucht-van het-rodelingse:
 .\.....\\.....//.....\..
 die jij-aan't-doen-komen-bent vandaan-van-het-land-jouwer dat
\\.....//.....//.....<>..
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou
\.....
 [en-voorts-ben-jij-z'aan't-stellen in-de-mand;
\\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-gaan naar~de-opstaanplaats,
 .\.....|.....\.....
 die aan't-uitkiezen-is die-JHWH-van-Isra't-uitkiezen-is de-gods-jouwer,
//.....<>..... !
 om-te-doen-voortwonen de-naam-zijner daar.¹⁷³
|.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-komen naar~de-priester, **3**
 .//.....<>.....\.....
 die aan't-geschieden-is in-de-dagen (nl.)die;
\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-zeggen tot-hem:
///.....|.....\.....
 ik-leg('t)-voor vandaag aan-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
\.....|.....
 ja-ik-kom naar~het-land,
 .\.....\\.....//.....<>.....
 dat bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenden-onzer

¹⁷³ Zie: Ex.23:19; 34:26; Neh.10:36; Ez.44:30.

.....//..... !
[om-te-geven aan-ons.

.....\\.....//.....<>.....
en-voorts-is-aan't-nemen de-priester de-mand vandaan-van-de-hand-jouwer; 4

.....\\...
en-voorts-is-hij-aan't-leiden-hem,
.....|.....<>.....//.....
voor-de-vertegenwending-van de-slachtse-van die-JHWH-van-Israël

..... !
[de-gods-jouwer.

.....\\.....//.....
en-voorts-ben-jij-je-aan't-buigen en-voorts-ben-jij-aan't-zeggen 5

.....\.....\.....
[voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:

.....\.....\.....
een-AeRàMMeeër teloor-gaande (is)de-omvamende-mijner,

.....\.....
en-voorts-daalt-hij-af MieTseRàJieM-waarts,
.....//..<>.....\.....
en-voorts-klampt-hij-in daar met-lieden weinig;

.....□.....//.....<>.....//..... !
en-voorts-geschiedt-hij~daar tot-een-natie groot hardbottig en-veel.¹⁷⁴

.....\\.....//.....<>.....
en-voorts-doen-kwaad enwel-ons de-MieTseRieM 6

[en-voorts-doen-zij-buigen-ons;

.....//.....<>.....//..... !
en-voorts-geven-zij op-ons een-heerdienst stijf.

.....|.....<>.....\.....
en-voorts-schreeuwen-wij tot~die-JHWH-van-Israël de-gods-van 7
[de-omvamenden-onzer;

.....///.....|.....
en-voorts-hoort die-JHWH-van-Israël enwel~de-stem-onzer,

.....\\.....//.....<>.....
en-voorts-ziet-hij enwel~de-gebogenheid-onzer en-enwel~de-moeite-onzer
..... !
[en-enwel~de-beknelling-van-ons.

.....///.....|.....
en-voorts-doet-uit-trekken-ons die-JHWH-van-Israël vandaan-van-MieTseRàJieM,8

.....///.....|.....\.....
met-een hand hard en-met-een-arm gerekt,

.....<>.....
en-met-ontzagwekkendheid groot;

.....<>..... !
en-met-kentekenen en-met-godsbewijzen.

.....<>.....\.....
en-voorts-doet-hij-komen-ons naar~de-opstaanplaats (nl.)deze; 9

¹⁷⁴ Zie: Ex.1:7; Hand.7:17.

.....\.....|.....\.....
 en-voorts-geeft-hij~aan-ons enwel~het-land (nl.)dit,
 ..//.....<>..... !
 vloeiend-van vetmelk en-honing.

.....
 en-welnu: 10

.....///\.....|.....\.....
 kijk-hier ik-doe-komen enwel-het-eerstelingschap-van de-vrucht-van

.....
 [het-roodlingse,

.....//.....<>.....
 dat~jij-geeft aan-mij jij-JHWH-van-Israël;

.....
 en-jij-leidt-het:

.....|.....\.....
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,

.....
 en-jij-bukt-je,

.....<>.....\..... !
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël

[de-gods-jouwer.

.....\.....
 en-jij-verheugt-je in-al-af-het-goede: 11

\\\.....//.....//.....<>.....
 dat geeft-aan-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

[en-aan-het-huis-jouwer;

...|.....
 jij en-de-LéWiet,

.....<>.....//..... !
 en-de-inklamper die(is)-in-het-naderlijf-jouwer.

=

\.....| |□.....\\\.....
 ja maak-jij-al-af voor-het-tiende enwel-al-af~het-vertienen-van 12

.....//.....//.....<>.....\.....
 [de-inkomst-jouwer in-jaarandering drie de-jaarandering-van de-vertiening;

.....\.....
 en-jij-geeft aan-de-LéWiet:

.....|.....\.....
 aan-de-inklamper aan-de-wees en-aan-de-weduwe,

.....//.....<>..... !
 en-zij-eten in-de-poorten-jouwer zij-verzadigen-zich.

.....|'.....□.....\...../.....
 en-jij-zegt voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer¹³

\\\.....\.....
 [op-ruim-ik het-geheiligde vandaan-van-het-huis:

.....\.....///.....|.....\.....
 en-ook geef-ik-het aan-de-LéWiet en-aan-de-inklamper en-aan-de-wees

.....
 [en-aan-de-weduwe,
<>.....
 naar-al-af-het-gebod-jouwer dat-jij-gebiedt-mij;
\.....<>.....//..... !
 niet-steek-ik-over vandaan-van-de-geboden-jouwer en-niet vergeet-ik(ze).
\\.....|.....
 niet-eet-ik in-het-gejammer-mijner vandaan-daarvan: 14
//.....\\.....|.....
 en-niet-ruim-ik-op vandaan-daarvan met-besmetting,
//.....<>.....
 en-niet-geef-ik vandaan-daarvan voor-een-gestorvene;

 ik-hoor:
|.....\.....
 op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-mijner,
||.....<>.....//..... !
 ik-maak naar-al-af wat jij-gebiedt-mij.
□.....\\.....|.....
 signaleer vandaan-van-het-domicilie-van de-heiligheid-jouwer 15
 [vandaan-van-de-hemelhelften:
//.....|.....
 en-zegen-in enwel-het-genotenvolk-jouwer enwel-JieSseRáAÉL,

 en-enwel het-roodlingse,
 .//.<>.....
 dat jij-geeft aan-ons;
 ..//.....\\.....|.....
 zoals jij-bezevent aan-de-omvamenden-onzer,
//.....//.....<>..... !
 een-land vloeiend-van vetmelk en-honing.

=

.....
 vandaag de-dag:
\\...../.....\\.....//.....
 is-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gebiedend-jou om-te-maken 16
//.....<>.....
 [enwel-de-ingriffingen (nl.)deze en-enwel-de-stelregelingen;
//.....\\.....|.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-waar-houden en-aan't-maken enwel-hen,
<>..... !
 met-al-af-het-hart-jouwer en-met-al-af-de-lichaamziel-jouwer.
//.....<>.....
 enwel-die-JHWH-van-Israël ben-jij-aan't-doen-zeggen vandaag; 17
|.....\\...../.....\.....
 om-te-geschieden voor-jou tot-gods en-om-te-gaan in-de-neemwegen-zijner:

.....\\.....\\\.....<>....
 en-om-waar-te-houden de-ingriffingen-zijner en-de-geboden-zijner
//..... !
 [en-om-te-horen op-de-stem-zijner.

.....| |.....\..... . .
 en-die-JHWH-van-Israël doet-zeggen-jou vandaag: 18
//.....|.....\..... .
 te-geschieden voor-hem tot-genotenvolk (als)een-have,
 <>.....
 zoals hij-inbrengt-aan-jou;
<>..... !
 en-waar-te-houden al-af~de-geboden-zijner.¹⁷⁵

.....\\..... . .
 en-te-geven-jou het-opperste: 19
 ///.....|.....\..... .
 boven al-af~de-naties die hij-maakt,
<>.....\.....
 tot-bepaling en-tot-naam en-tot-pronk;
\.....//.....//.....
 en-dat-jij-geschiedt (als)een-genotenvolk~heilig voor-die-JHWH-van-Israël
<>.....//..... !
 [de-gods-jouwer zoals hij-inbrengt.¹⁷⁶

~

.....///.....|.....\..... . .
 en-voorts-gebiedt MoShèH en-de-baardouden-van JieSseRáAÉL, 27.1
<>.....
 enwel-het-genotenvolk te-zeggen;
|..... . .
 houd-waar enwel-al-af~de-geboden,
 \\//.....//.....<>..... !
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie vandaag.

....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden: 2
~\.....\..... ,
 op-de-dag dat jullie-oversteken enwel-de-JàReDÉN
//.....//.....<>.....\.....
 naar~het-land dat~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is)

 [aan-jou;

.....///.....|.....\..... . .
 en-voorts-ben-jij-aan't-doen-opstaan voor-jou stenen grote,
//.....<>..... !
 en-voorts-ben-jij-aan't-bekalken enwel-hen met-kalk.

¹⁷⁵ Zie: Ex.19:5; Deut.7:6; 10:14,15; 14:2; Ps.135:4.

¹⁷⁶ Zie: Jer.13:11 en 33:9.

..... \
 en-voorts-ben-jij-aan't-op-schrijven op-hen: 3
 // // <>
 enwel-al-af-de-inbrengen-van de-uitleg (nl.)deze bij-de-oversteek-van-jou;
 | | □. \ // ..
 ter-toebuiging-daaraan dat jij-aan't-komen-bent naar-het-land
 // \ \
 [dat-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer gevende(is) aan-jou:
 \ // |
 een-land vloeiend van-melkvet en-honing,
 // // //
 zoals inbrengt die-JHWH-van-Israël
 <> !
 [de-gods-van-de-omvamenden-jouwer aan-jou.
 ∇ \
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden als-jullie-oversteken enwel-de-JàReDÉN 4
 // \
 zijn-jullie-aan't-doen-opstaan enwel-de-stenen (nl.)deze:
 . \ . // // // <> \
 die ik gebiedend(ben) enwel-jullie vandaag bij--de-berg NgéJBhÁL;
 // <> !
 en-voorts-ben-jij-aan't-bekalken enwel-hen met-kalk.
 // |
 en-voorts-ben-jij-aan't-stichten daar een-slachtplaats, 5
 <>
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 \
 een-slachtplaats-van stenen,
 // <> !
 niet-ben-jij-aan't-zwaaien over-hen ijzer.
 // |
 (van)stenen die-vervredigd-zijn ben-jij-aan't-stichten, 6
 <> \
 enwel-een-slachtplaats-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
 // |
 en-voorts-ben-jij-aan't-doen-opgaan daarop opgaanders,
 <> !
 voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.
 // <> \
 en-voorts-ben-jij-aan't-slachten vervredigingsgaven envoorts-ben-jij-aan't-eten7

 [daar;

 en-je-aan't-verheugen,
 <> // !
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.
 \
 en-voorts-ben-jij-aan't-op-schrijven op-de-stenen:

.....\.....
 en-voorts-zijn-zich-aan't-toebuigen de-LeWieten: 14

.....//.....<>
 en-voorts-zijn-zij-aan't-zeggen naar~al-af-menselijke-van JieSseRáAÉL
//..... !
 [met-een-stem verheven.¹⁷⁷

=

.....\.....|'.....\
 gevloekt de-manmenselijke die aan't-maken-is beitelwerk en-een-gietwerk 15

.....\.....
 [een-gruwel-van die-JHWH-van-Israël:
 ..//.....//.....<>.....\
 maaksel-van de-handen-van een-bewerker en-voorts-aan't-stellen-is

 [in-de-versteekplaats;
\\.....//.....<>..... !
 en-toebuigen-zij-zich al-af~het-genotenvolk en-zij-zeggen AáMÉN¹⁷⁸.

=

.....||.....//.....<>.....
 gevloekt die-kleineert de-omvamende-zijner en-de-moederende-zijner; 16
//.....<>..... !
 en(dan)zegt al-af-het-genotenvolk AáMÉN.

=

.....||.....<>.....\
 gevloekt die-verschuift de-gebiedsgrens-van de-metgezel-zijner; 17
//.....<>..... !
 en(dan)zegt al-af-het-genotenvolk AáMÉN.

=

.....||.....//.....<>.....
 gevloekt die-doet-dwalen een-blinde op-de-neemweg; 18
//.....<>..... !
 en(dan)zegt al-af-het-genotenvolk AáMÉN.

=

¹⁷⁷ Is de indeling in deze twee stammengroepen reeds opmerkelijk, nog opmerkelijker is, dat de eerste groep 'staande blijft om in te zegenen op de berg Geriziem' en de tweede groep 'staande blijft over de kleinering op de berg NGéJBháL': er is verschil in woordkeuze tussen wat beide doen als zij 'staande blijven'. Bovendien spraken de Levieten vanaf de eerste berg tot allen! Zie: Deut.11:29, Joz. 8:33.

¹⁷⁸ Vertaling: 'op-trouwe'. We kiezen er hiervoor het zo bekende Hebreeuwse woord te laten horen. Jezus horen we het vele malen gebruiken en daar vertalen we het met 'op-trouwe'.

-
 gevloekt: 19
//.....//.....<>.....
 wie-rekt de-stelregeling-van inklamper~wees en-weduwe;
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AÁMÉN.
-
 gevloekt: 20
|.....\.....
 wie-neerligt genoot-met~de-vrouwmenelijke-van de-omvamende-zijner,
 //.....<>.....\.....
 ja hij-ontmantelt de-vleugelslip-van de-omvamende-zijner;
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AÁMÈN.
- =
- ... ||.....<>.....
 gevloekt wie-neerligt genoot-met~al-af~veedier; 21
//.....<>..... !
 en(dan)zegt het-genotenvolk AÁMÈN.
- =
-
 gevloekt: 22
|.....
 wie-neerligt genoot-met~de-zusterverwante-zijner,
<>.....\..
 stichtdochter-van~de-omvamende-zijner of

 [stichtdochter-van~de-moederende-zijner;
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AÁMÈN.
- =
-||.....<>.....
 gevloekt wie-neerligt genoot-met~de-bruidsmoeder-zijner; 23
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AÁMÈN.
- =
-||.....//.....<>.....
 gevloekt wie-neerslaat de-metgezel-zijner in een-versteekplaats; 24
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AÁMÈN.

=

.....|.....\.....
 gevloekt wie-aanneemt een-geschenk, 25
//.....<>.....\.....
 om-te-slaan de-lichaamziel-van roods straffeloos;
//.....<>..... !
 (en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AáMèN.

=

... ..
 gevloekt: 26
 .\\.....//.....//.....<>..
 wie niet-aan't-doen-opstaan-is enwel-de-inbrengen-van een-uitleg-als-deze
\
 [om-te-maken enwel-hen;
//.....<>..... !
 en(dan)-zegt al-af-het-genotenvolk AáMèN.

~

SEDER

....
 en-het-geschiedt: 28.1
///.....|.....|
 ware't-dat-horende jij-aan't-horen-bent op-de-stem-van
\
 [die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
///.....|.....
 om-waar-te-houden om-te-maken enwel-al-af-de-geboden-zijner,
 .//.//.....<>... ..
 die ik gebiedend(ben)-jou vandaag;
\\.....|.....///.....\\.....|..
 dan-is-voorts-aan't-geven-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer de-opperst,
 <>.....//..... !
 over al-af-de-naties-van het-land.

.....\\.....//.....//.....<>..
 en-voorts-zijn-aan't-komen op-jou al-af-de-inzegeningen (nl.)deze 2

.....
 [en-aan't-bereiken-jou;

\.....
 ja ben-jij-aan't-horen,
<>.....//..... !
 op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.

//.....<>..... ..
 ingezegend jij in-de-stad; 3

....//.....<>..... !
 en-ingezegend jij op-het-veld.

//.....//.....<>.....\.....
ja de-naam JHWH (die-van-Israël) wordt-uitgeroepen op-jou;
.....<>..... !
en-zij-zijn-ontzag-aan't-hebben vandaan-van(vanwege)-jou.
.....///.....|..... .
en-voorts-is-aan't-strak-houden-jou die-JHWH-van-Israël voor-het-goede, 11
.....\\.....//.....//.....<>.....
bij-de-vrucht-van de-buik-jouwer en-bij-de-vrucht-van het-diervee-jouwer
.....\
[en-bij-de-vrucht-van het-roodlingse-jouwer;
..... .
op het-roodlingse,
.\.....\\.....//.....<>.....
dat bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenden-jouwer
.....//..... !
[om-te-geven aan-jou.¹⁸⁰
.....\
aan't-openen-is die-JHWH-van-Israël voor-jou enwel~de-voorraad-zijner 12
...../..... . .
[de-goede enwel-de-helftenhemel:
.....///.....|..... .
om-te-geven regen-van~het-land-jouwer op-het-tij-zijner,
.....||.....<>.....\
en-om-in-te-zegenen enwel al-af~het-maakwerk-van de-hand-jouwer;
.....\\.....|..... .
en-voorts-ben-jij-aan't-lenen-aan naties vele,
....<>..//..... !
en-jij niet ben-jij-aan't-lenen-van.
.....|.....///.....|.....\
en-voorts-is-aan't-geven-jou die-JHWH-van-Israël tot-eerstdeel en-niet 13
[tot-staart,
.....\\.....|.....\
en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden alleen tot-opgang,
....//.....<>.....
en-niet ben-jij-aan't-geschieden tot-rekstaf;
.....|.....\
ja-jij-bent-aan't-horen naar~de-geboden-van die-JHWH-van-Israël
[de-gods-jouwer:
.\.....\\.....//.....<>.....//..... !
die ik gebiedend-ben-jou vandaag om-waar-te-houden
[en-om-(waar)te-maken.
.....
en-niet ben-jij-aan't-wijken: 14
.....|...../.....//.....//.....<>..
vandaan-van-al-af~de-inbrengen die ik gebiedend-ben enwel-jullie vandaag
.....\
[rechts en-links;

¹⁸⁰ Zie Deut.30:9.

....
om-te-gaan:
.....//.....//..<>..... !
laat-aan-achter gods latere om-te-heerdienen-hen.

~

....
en-geschiedt-het: 15
.....///.....|.....\.....
ware'-dat-niet jij-aan't-horen-bent op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël
[de-gods-jouwer,
.....///.....|.....\.....
om-waar-te-houden om-te-maken enwel-al-af-de-geboden-zijner
[en-de-ingriffingen-zijner,¹⁸¹
.////.....<>...
die ik gebiedend(ben)-jou vandaag;
.....\\.....//.....//.....<>..... !
dan-komen over-jou al-af~de-kleineren (nl.)deze en-zij-bereiken-jou.
.....//...<>.....
gevloekt jij in-de-stad; 16
.....//...<>..... !
en-gevloekt jij op het-veld.
.....//.....<>..... !
gevloekt de-mand-jouwer en-de-mengtrog-jouwer. 17
.....//.....<>.....
gevloekt de-vrucht-van~de-buikjouwer 18
[en-de-vrucht-van~het-roodlingse-jouwer;
.....//.....<>.....//..... !
de-worp-van de-kuddieren-jouwer en-de-wulpsdrachten-van
[hetvoorttrekvee-jouwer.
.....//...<>.....
gevloekt jij als-jij-komt; 19
.....//...<>..... !
gevloekt jij als-jij-uittrekt.

¹⁸¹ Dat betekent dus: hebzuchtig uit zijn op wat niet van jou is, leugens over medemensen verspreiden, stelen, huwelijken kapot maken, moorden, geen waarde hechten aan je voorgeschiedenis, geen sabbath houden, waandenkbeelden als goden dienstbaar zijn, leven als onderworpenen aan onderdrukkende machten: een maatschappij, waarin mensen niet samen leven, maar elkaar uitvloeken en elkaar naar het leven staan, Alles wat in Deut.28 aan gruwelijkheden wordt opgesomd moet gelezen worden als gevolg van het NIET waar maken van de geboden en niet als toegevoegde straf. Deze ontbinding van een maatschappelijk bestel wordt door die-JHWH-van-Israël evenwel op geen andere manier voorkomen dan door de oproep om de geboden te practiseren. Het zullen profeten zijn die deze oproep concreet doen uitgaan. Een andere sturing is van die-JHWH niet te verwachten; zonder oprechte bekering van mensen verdiept de ellende alleen maar. Voor de ellende die hier nu beschreven wordt, die-JHWH-van-Israël aanwijzen als veroorzaker en schuldige is kwaadaardig en blokkeert elke wending ten goede. "Kyrië eleison" bidden betekent midden in deze chaos de weg van deze geboden nemen.

..... \ □ ///
 aan't-zenden-is die-JHWH-van-Israël bij-jou enwel-het-gevloek 20
 |
 [enwel-de-beroering en-enwel-het-gescheld,
 // <> \
 op-al-af~het-afgezondene-van de-hand-jouwer dat jij-aan't-maken-bent;
 . \ /// |
 tot het-verdelgen-van-jou en-tot~het-teloorgaan-van-jou ijlings,
 // //
 vandaan-van(vanwege)-de-vertegenwoordiging-van het-kwaad-zijn
 <> // !
 [van-de-handelingen-jouwer waarmee jij-verlaat-mij.
 \\ // <>
 en-voorts-is-aan't-doen-kleven die-JHWH-van-Israël op-jou 21
 [enwel-de-inbracht¹⁸²;
 /// \
 totdat hij-al-af-maakt enwel-jou,

 vandaan-van-op het-roodlingse,
 // <> !
 als-jij komende(bent)~daarheen om-het-weg-te-vangen.
 \ □ \\
 aan't-slaan-is die-JHWH-van-Israël met-de-tering 22
 //
 [en-met-het-aanslagvuur en-met-de-verzengbrand:
 |
 en-met-de-gloeierigheid en-met-de-schroeidroogte,
 <>
 en-met-vervlammings en-met-de-vergeling;
 <> // !
 en-zij-achtervolgen-jou tot het-teloorgaan-van-jou.¹⁸³
 // // // <>
 en-geschieden de-hemelhelften-jouwer die(zijn) boven~het-eerstdeel-jouwer 23

 [van-metaal;
 // <> !
 en-het-land da- de-drukplek-van-jou (is) van-ijzer.
 \\ // // <> \
 aan't-geven-is die-JHWH-van-Israël enwel-(als)regen het-kand-jouwer pulver 24

 [en-stof;
 \\ | \
 vandaan-van-de-helftenhemel neerdalend op-jou,
 <> !
 tot het-verdelgen-van-jou.

¹⁸² Het Hebreeuwse woord voor de pest. Zie de Nederlandse woordenlijst.

¹⁸³ Zie: Lev.26:16.

.....|.....//.....⁷
 aan't-geven-aan-jou-is die-JHWH-van-Israël stekerij 25
\..... ,
 [voor-de-vertegenwending-van de-vijanden-jouwer
///.....|.....\..... .
 op-een-neemweg een-één-enkele ben-jij-aan't-uittrekken naar-hem,
//.....<>.....\.....
 en-op-zeven neemwegen ben-jij-aan't-vluchten
 [voor-de-vertegenwending-zijner;
\..... .
 en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden tot-gebibber,
<>.....//..... !
 voor-al-af de-koninkrijken-van het-land.¹⁸⁴
///.....|... .
 en-voorts-is-aan't-geschieden het-verslapsel-jouwer tot-eten, 26
//.....<>.....\.....
 voor-al-af-het-gevogelte-van de-helftenhemel en-voor-het-diervee-van

 [het-land;
<>..... !
 en-geen die-huivert.¹⁸⁵
\\...../.....///.....\\.....|... .
 aan't-slaan-is die-JHWH-van-Israël met-de-zweerderij-van MieTseRàleM 27
 [en-met-bulten,
<>.....
 en-met-exceem en-met-jeuk;
 .//.....<>.....
 die jij-niet-aan't-aankunnen-bent om-te-herstellen.
\..... .
 aan't-slaan-is die-JHWH-van-Israël, 28
<>.....
 met-omdwaling en-met-blindheid;
<>..... !
 en-met-verbijstering-van het-hart.
//.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden rondvoelend bij-middagglans: 29
 ..\\.....///.....|..... .
 zoals aan't-rondvoelen-is de-blinde in-het-donker,
//.....<>.....
 en-niet ben-jij-aan't-doorzetten enwel~de-neemwegen-jouwer;
//.....\.....\\.....//..
 en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden dus onderdrukt en-afgeropt
<>.....//..... !
 [al-af-de-dagen en-geen die-bevrijdt.¹⁸⁶

¹⁸⁴ Zie: Jer.15:4; 24:9; 29:18; 34:17.

¹⁸⁵ Zie: Jer.7:33; 16:4; 19:7; 34:20.

¹⁸⁶ Zie: Job 5:14 en Jes.59:10.

\..... . . .	
een-vrouwenselijke ben-jij-aan't-ondertrouwen:	30
///.....	
en-een-manmenselijke een-latere is-tot-gemalin-aan't-maken-haar,	
\.....<>.....\.....	
een-huis ben-jij-aan't-stichten en-niet-ben-jij-aan't-zitten daarin;	
//.....<>.....//..... !	
een-gaarde ben-jij-aan't-planten en-niet ben-jij-aan't-aanpakken-hem.	
\..... . . .	
de-os-jouwer wordt-geuild voor-de-welogen-jouwer:	31
\.....\..... ,	
en-niet ben-jij-aan't-eten vandaan-van-hem	
\..... .	
de-ezel-jouwer wordt-afgeropt	
[vandaan-van-voor-de-vertegenwoordiging-jouwer,	
//.....<>.....	
en-niet is-hij-aan't-terugkeren voor-jou;	
\.....\..... .	
het-voorttrekvee-jouwer wordt-gegeven aan-de-vijand-jouwer,	
//.....<>..... !	
en-geen voor-jou die-bevrijdt.	
\...../.....\.....	
de-stichtzoon-jouwer en-de-stichtdochter-jouwer gegeven-wordend	32
///.....\..... .	
[aan-een-genotenvolk een-latere en-de-welogen-jouwer zienden,	
//.....<>.....	
en-al-af-zijnden naar-hen al-af~de-dag;	
//.....<>..... !	
en-geen(is) tot-een-god-van de-hand-jouwer.	
///.....	
de-vrucht-van het-roodlingse-jouwer en-al-af~de-arbeid-jouwer,	33
//.....<>.....\.....	
is-aan't-eten een-genotenvolk dat jij-niet-volkent;	
en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden:	
//.....//.....<>..... !	
alleen onderdrukt en-stukgebeukt al-af-de-dagen. ¹⁸⁷	
<>.....	
en-voorts-ben-jij-aan't-geschieden waanzinnig;	34
//.....<>.....//..... !	
vandaan-van(vanwege)-het-gezicht-van de-welogen-jouwer dat	
[jij-aan't-zien-bent.	
\...../.....\..... . . .	
aan't-slaan-is die-JHWH-van-Israël met-zweerderij kwaad:	35
\.....	
op~de-inzegeningsbotten en-op-de-benen,	

¹⁸⁷ Zie: Lev.26:16 en Jer. 5:17.

//.....<>.....
 die jij-niwet~aan't-aankunnen-bent om-te-herstellen;
//.....<>.....//..... !
 vandaan-van-de-zool-van het-voetebeen-jouwer en-tot de-schedel-jouwer.
\\...../.....
 doende-heengaan(is) die-JHWH-van-Israël enwel-jou: 36
|.\\.....\.....
 en-enwel~de-koning-jouwer die jij-doet-opstaan over-jou,
||.....//.....<>.....\.....
 naar~een-natie die jij-niet~volkent jij en-de-omvamenden-jouwer;
//.....//.....//.....<>.....//..... !
 en-jij-heerdient daar gods latere hout en-steen.
\\.....
 en-jij-geschiedt tot-ontzetting, 37
<>.....
 tot-een-vore-stelling en-tot-tandenpraat;
|.....
 bij-al-af de-genotenvolken,
//.....<>..... !
 waarvan-geldt-dat-aan't-drijven-is-jou die-JHWH-van-Israël daarheen.¹⁸⁸
 ..//.....<>.....\.....
 kiemgoed veel ben-jij-aan't-doen-uittrekken naar-het-veld; 38
\\.....
 en-weinig ben-jij-aan't-inhalen,
 //.....<>..... !
 ja aan't-kaalvreten-is-het de-sprinkhaan.¹⁸⁹
 ..//.....<>.....
 gaarden ben-jij-aan't-planten en-aan't-heerdienen; 39
///.....\\.....\.....
 en-wijn ben-jij-niet~aan't-drinken en-niet ben-jij-aan't-reserveren,
 //.....<>..... !
 ja aan't-eten-is-dat de-karmozijnworm.¹⁹⁰
 ..//.....//.....<>.....
 olijfbomen zijn-aan't-geschieden voor-jou in-al-af~de-gebiedsgrens-jouwer; 40
\\..|.....\.....
 en-olie ben-jij-niet aan't-uitgieten,
 //.....<>..... !
 ja aan't-afwerpen-is de-olijfboom-jouwer.
 ..//.....<>.....
 stichtzonen en-stichtdochters ben-jij-aan't-doen-baren; 41
\\.....
 en-niet-zijn-zij-aan't-geschieden voor-jou,
 //.....<>..... !
 ja zij-zijn-aan't-gaan in-gevangenschap.

¹⁸⁸ Zie: I Kon.9:7; II Kron.7:20; Jer.24:9; 29:48; 42:18.

¹⁸⁹ Zie: Hag.1:6.

¹⁹⁰ Zie: Micha 6:15.

<>.....\..... al-af~geboomte-jouwer en-de-vrucht-van het-roodlingse-jouwer;	42
<>..... ! is-aan't-wegvangen het-schemertuig.	
\..... . de-inklamper die(is) in-het-naderlijf-jouwer,	43
//.....<>.....\... is-aan't-opgaan over-jou overop overop;	
//.....<>.....//.....! en-jij bent-aan;t-af dalen neergerekt neergerekt.	
.\..... . hij is-aan't-lenen-jou,	44
<>.\..... en-jij niet ben-jij-aan't-lenen-hem;	
///.....\..... . hij is-aan't-geschieden tot-eerstdeel,	
<>.....//..... ! en-jij bent-aan't-geschieden tot-staart.	
\\...../.....\..... . . en-(zo)komen over-jou al-af-de-kleinerings (nl.)deze:	45
\\..... \..... . en-zij-achtervolgen-jou en-zij-bereiken-jou,	
tot het-verdelgen-van-jou;	
\.. . . ja-niet hoor-jij:	
\.....\..... . op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,	
//.....//.....<>..... om-waar-te-houden de-geboden-zijner en-de-ingriffingen-zijner	
//..... ! [die hij-gebiedt-jou.	
\..... . en-zij-geschieden bij-jou,	466
<>..... tot-kenteken en-tot-godsbewijs;	
<>..... ! en-bij-het-kiemsel-jouwer tot~wereldlang.	
op-de-drukplek:	47
///.....\\..... \.....\..... . waar jij-niet-heerdient enwel die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,	
<>.....\..... met-vreugde en-goedheid-van het-hart;	
<>.....! vandaan-van(vanwege)-de-veelheid-van de-al-afheid.	
\..... . . en-jij-heerdient enwel-de-vijand-jouwer:	48

.\\.....///.....|.....
 die aan't-zenden-is die-JHWH-van-Israël bij-jou,
\\.....//.....<>.....\.....
 net-honger en-met-dorst en-met-naaktheid en-met-tekort-aan alles¹⁹¹;
||.....///.....|.....
 en-hij-geeft een-juk-van ijzer op~de-hals-jouwer,
 .//.....<>.....!
 totdat hij-verdelgt enwel-jou.

.....\.....□.....\\.....///..
 aan't-hoog-aan-dragen-is die-JHWH-van-Israël op-tegen-jou een-natie 49
|.....|.....
 [vandaan-van-verre vandaan-van-het-einde-van het-land,
 ..//.....<>.....
 zoals aan't-aanzweven-is een-adelaar;

.....
 een-natie:
 ..//.....<>.....!
 waarvan jij-niet-aan't-horen-bent¹⁹² de-tongval-zijner.

.....<>.....\.....
 een-natie sterk-van vertegenwending; 50
 .\\.....///.....|.....
 die niet~hoog-heen-aan't-dragen-is vertegenwending voor-een-baardoude,
<>.....//.....!
 en-een-bonker niet aan't-gratiëren-is.

□.....\\.....//.....
 en-voorts-is-die-aan't-eten de-vrucht-van het-diervee-jouwer 51
^.....\.....,
 [en-de-vrucht-van~het-roodlingse-jouwer tot het-vernietigen-van-jou
 .\\...../.....
 dat niet~aan't-doen-resteren-is voor-jou:
 ..|...\\.....
 vis wegvangst¹⁹³ en-glansolie,
//.....<>.....
 de-worp-van de-kuddedieren-jouwer
\.....
 [en-de-wulpsdrachten-van¹⁹⁴ het-voorttrekvee-jouwer;
 .//.....<>.....!
 tot-dat hij-teloor-doet-gaan enwel-jou.

en-voorts-is-hij-'t-aan"t-eng-maken voor-jou in-al-af~de-poorten-jouwer: 52
 .\\.....///.....\\.....|.....\.....
 tot het-neerdalen-van de-muren-jouwer de-heuvelmutsen

¹⁹¹ letterlijk: 'al-afheid'.

¹⁹² Hier blijkt dat het Hebreeuwse woord ShâMâNg, dat we met 'horen' (moeten) vertalen, ook de notie 'begrijpen' bevat, maar wat in het Nederlands 'gehoorzamen' uitdrukt nu juist niet; wel 'begrijpen' maar 'doen' is een volgende en van het horen te onderscheiden stap, maar wel een waaruit blijkt dat men gehoord heeft. Deut.6: 4 begint dus zo "Begrijp't Israël: JHWH (is)de gods jouwer . . . enz." ; er staat niet: "Gehoorzaam Israël . . .".

¹⁹³ uit de druivenpers: most.

¹⁹⁴ Zie voetnoot bij Deut.7:13.

.....
 [en-de-ontoegankelijkheden,
//.....//.....//.....<>...
 waarvan-geldt-dat jij je-veilig-voelend(bent) daarin

 [in-al-af~het-land-jouwer;
//|.....
 en-voorts-is-hij't-aan't-eng-doen-zijn voor-jou in-al-af~de-poorten-jouwer,

 en-in-al-af~het-land-jouwer,
 ..//...//.....//.....<>..... !
 dat geeft die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer aan-jou.
\
 en-voorts-ben-jij-aan't-eten de-vrucht-van~de-buik-jouwer: 53
 ..//|.....\
 vlees-van de-stichtzonen-jouwer en-de-stichtdochters-jouwer,
 ..//.....<>.....\
 die geeft~aan-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer;
|.....
 in-de-beënging en-in-de-bedrukking,
//.....<>..... !
 waarmee~aan't-bedrukken-is jou de-vijand-jouwer.
|.....\
 de-manmenselijke die-zacht-is bij-jou, 54
<>.....
 en-die-vergenoegd-is machtig;
 ..\\.....//|.....
 kwaad-aan't-zijn-is het-weloog-zijner op-de-broederverwant-zijner
\
 [en-op-de-vrouwmenselijke-van de-dijenschoot-zijner,
//.....<>.....//
 en-op-het-strakgeblevene-van de-stichtkinderen-zijner die
 !
 [hij-strak-aan't-doen-blijven-is.
\
 vandaan-van(anders-dan)-te-geven aan-een-éénkele vandaan-van-hen: 55
//|.....\
 vandaan-van-het-vlees-van de-stichtkinderen-zijner dat hij-aan't-eten-is,
//.....<>.....
 vandaan-van(vanwege)-zonder-dat hij-resteren-doet-voor-zich al-af;
|.....
 in-de-beënging en-in-de-bedrukking,
 ..\\.....//.....//.....<>..... !
 waarmee aan't-bedrukken-is jou de-vijand-jouwer
 [in-al-af~de-poorten-jouwer.
\\.....//.....
 de-zachte(vrouw) bij-jou en-de-vergenoegde; 56
 ..\\.....//|.....\
 die niet~beproeft de-zool-van~het-voetebeen-harer te-deponeren

.....
 [op-het-land,
<>.....
 vandaan-van(vanwege)-de-vergenoegdheid
 [en-vandaan-van(vanwege)-de-zachtheid;
 ...///.....|.....\.....
 kwaad-aan'tzijn-is het-weloog-harer op-de-manmenselijke-van
 [de-dijenschoot-harer,
<>..... !
 en-op-de-stichtzoon-harer en-op-de-stichtdochter-harer.
|'.....\.....\.....
 en-op-de-placenta-harer¹⁹⁵ die-uittrekt vandaan-van-onderscheidend 57

 [de-voetebenen-harer:
\\.....|.....
 en-op-de-stichtkinderen-harer die-zij-aan't-baren-is,
//.....<>.....
 ja-zij-is-aan't-eten-hen bij-tekort-aan-alles in-de-versteekplaats;
|.....
 in-beënging en-bedrukking,
 ..\\.....//.....//.....<>..... !
 waarmee aan't-bedrukken-is jou de-vijand-jouwer in-de-poorten-jouwer.
\\...../.....
 ware't-dat-niet jij-aan't-waarhouden-bent om-te-maken: 58
|.....\.....
 enwel-al-af-de-inbrengen-van de-uitleg (nl.)deze,
<>.....\.....
 die-opgeschreven-zijn in-het-staafboek (nl.)dit;
 □.....|.....<>.....
 om-ontzag-te-hebben-voor enwel-de-naam die-zwaarte-heeft
|.....
 [en-ontzagwekkend-is (als)deze,
 <>.....//..... !
 enwel JHWH-die-van-Israël de-gods-jouwer.
///.....|.....
 en-voorts-is-wonderlijk-aan't-doen-zijn die-JHWH-van-Israël 59
 [enwel-de-slagen-aan-jou,
 <>.....\.....
 en-enwel de-slagen-aan het-kiemsel-jouwer;
 ///.....|...
 slagen groot en-trouwzeker,
 // <> !
 en-uitputtingen kwaad en-trouwzeker.
\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-doen-terugkeren op-jou: 60

¹⁹⁵ Dit Hebreeuwse woord komt alleen hier maar voor, afleiding is onduidelijk, mogelijk van een werkwoord, dat alleen voorkomt in Job.27:8 (maar dat kan ook een vorm zijn van ShálLàL dat buit maken betekent.), dat uitstoten zou betekenen.

///.....\.....
 [enwel al-af-omgesteldheden-van MieTseRàJieM,
//.....<>.....
 waarvan-geldt-dat jij-je-aan't-verklampen-bent
 [vandaan-van-de-vertegenwoordigingen-hunner;
<>..... !
 en-voorts-zijn-zij-aan't-aankleven op-jou.
 ///.....|.....
 ook al-af~de-uitputting en-al-af~de-slag, 61
 ...|\.....
 die niet opgeschreven(is),
<>.....\.....
 in-het-staafboek-van de-uitleg (nl.)dit;
///.....|.....
 en-voorts-is-aan't-doen-opgaan-hen die-JHWH-van-Israël over-jou,
 <>..... !
 tot hij-verdelgt-jou.
|\.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-resteren met-lieden weinig, 62
///.....\.....
 op-de-drukplek waar jullie-geschieden,
//.....<>.....
 als-de-sterren-van de-helftenhemel in-veelheid;
|\.....
 ja-niet hoor-jij,
<>.....//..... !
 op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer.
 □.....\...../
 en-voorts-is-het-aan't-heschieden-dat zoals-verrukt-is die-JHWH-van-Isaraël 63

 [over-jullie:
\.....~.....\.....,
 om-goed-te-doen enwel-jullie en-om-veel-te-doen-zijn enwel-jullie
 ..\.....///.....|
 vastzo is-verrukt-aan't-zijn die-JHWH-van-Israël over-jullie,
//.....<>.....\.....
 om-te-loor-te-doen-gaan enwel-jullie en-om-te-verdelgen
<>.....\.....
 [enwel-jullie en-om-te-verdelgen enwel-jullie;
|\.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-weggehaald-worden vandaan-op het-roodlingse,
//.<>..... !
 waar-jij komende(bent) om-het-weg-te-vangen.
///.....
 en-voorts-is-aan't-verstrooien-jou bij-al-af~de-genotenvolken, 64
//.....//.....\.....
 vandaan-van-het-einde-van het-land en-tot~het-einde-van het-land;
\...../
 en-voorts-ben-jij-aan't-heerdienen daar gods latere:

.\\.....//..//.....<>.....//..... !
 die jij-niewt~volkènt jij en-de-omvamenden-jouwer hout en-steen.
//|.....\.....
 en-bij-naties (als)zij ben-jij-niet aan't-bedaren, 65
//.....<>.....
 en-niet-is-er-aan't-geschieden rust voor-de-zool-van-het-voetebeenjouwer;
□.....\\.....//.....|.....\.....
 en-voorts-is-aan't-geven die-JHWH-van-Israël aan-jou daar een-hart-van

//.....<>.....//..... !
 en-een-al-af-zijn-van wel-ogen en-een-verflauwen-van lichaamziel.
\
 en-voorts-zijn-aan't-geschieden de-levens-jouwer¹⁹⁶, 66
 //.....<>.....
 opgehangen voor-jou vandaan-van(anders-dan)-voorgelegd;
|..\
 en-voorts-ben-jij-aan't-schrikken nacht en-'s-daags,
//.....<>..... !
 en-niet ben-jij-aan't-vertrouwen op-de-levens-jouwer.
//|.....\
 in-de-ochtend ben-jij-aan't-zeggen wie?~is-aan't-geven avond, 67
//.....<>.....\
 en-in-de-avond ben-jij-aan't-zeggen wie?~is-aan't-geven ochtend;
//|.....\
 vandaan-van(vanwege)-de-verschriktheid-van het-hart-jouwer waarmee

 [jij-verschrikt-aan't-zijn-bent,
//.....<>..... !
 en-vandaan-van(vanwege)-het-zicht-van de-welogen-jouwer
 [dat jij-aan't-zien-bent.
|.....//.....
 en-voorts-is-aan't-doen-terugkeren-jou die-JHWH-van-Israël 68

 [in-MieTseRàJieM op-schepen
\\.....|..\
 op-de-neemweg waarvan ik-zeg aan-jou,
//.....<>.....
 niet-ben-jij-aan't-toevoegen nogmalig om-te-zien-die;
\\.....\\
 en-voorts-zijn-jullie-je-aan't-te-koop-aan't-aanbieden daar
//.....//.....<>.....
 [aan-de-vijanden-jouwer tot-heerdienaren en-tot-familiebedienden
//..... !
 [en(er-is)geen verwerver.¹⁹⁷

¹⁹⁶ Het Hebreeuwse woord ChàJJieM is een meervoud, dat letterlijk levenden of levens betekent, maar meestal als een plurale tantum functioneert en dan 'leven' betekent. Hier heeft echter ook het werkwoord de meervoudsvorm. Daarom vertalen we hetzelfde woord ook aan het einde van het vers met een meervoudsvorm.

=

.....|.....\\...../.....\\\.....//.....
 deze (zijn) de-inbrengen-van-de-zuivergang die~gebiedt die-JHWH-van-Israël 69¹⁹⁸

.....
 [enwel-aan-MoShèH:

.....//.....//.....<>..
 om-af-te-scheiden samen-met~de-stichtkinderen-van JieSseRáAÉL

.....|.
 [in-het-land MóWAáBh;

\\.....
 afgezonderd-van de-zuivergang,

.....//.....<>..... !
 die~hij-afscheidt samen-met-hen bij-ChoRéBh¹⁹⁹.

~

.....//.....//.....<>.....\\.....
 en-voorts-roept MoShèH tot~al-af~JieSseRáAÉL en-voorts-zegt-hij tot-hen;29.1²⁰⁰

\\.....
 jullie(zijn) zienden:

\\.....□.....\\.....//.....
 enwel al-af~wat maakt die-JHWH-van-Israël

.....|.
 [voor-de-welogen-jelieder in-het-land MieTseRàJieM,

.....//.....<>..... !
 aan-PàReNgoH en-aan-al-af~de-heerdienaren-zijner

[en-aan-al-af~het-land-zijner.

.....|.
 de-beproevingen groot,

2²⁰¹

..//..<>.....
 die zien de-welogen-jouwer;

¹⁹⁷ Dit vreselijke hoofdstuk eindigt met de dreiging dat de uittocht uit Egypte ongedaan wordt (is) gemaakt, ALS Israël in zijn maatschappelijke praxis Pesach ontkent. Dan zijn zij weer de heerdienaars van een imperator.

¹⁹⁸ In de SV (en de NBG1951) begint hier Duet.29:1. Dat doet ook Luther en volgt daarin de Latijnse Vulgata, maar hij vermeldt tussen haken de telling in de hem ter beschikking staande Hebreeuwse tekst. De telling daar is van later datum dan de tekst zelf, die het resultaat is van het werk van de Msoreten omstreeks 500 na Chr. Hun indeling plaatst vs 69 tussen een setoemah en een petoehah. En dat doen wij hier ook. De NB laat die indeling ook zien en de NBV doet dat door vs 29 los te plaatsen zowel van het voorafgaande als van wat volgt. Zo krijgt vs 69 een dubbele functie, n.l. enerzijds afsluiting van het voorgaande - een huiveringwekkend hoofdstuk - en anderzijds als aankondiging van wat volgt: een tekst met heel andere toon dan Deut. 28. De latere invoering van een genummerde telling dwingt hier tot een keuze, die de Masoreten niet behoeften te maken en die de tekst zelf juist open laat. Aan die keuze ontkomt niemand, ook wij hier niet. We volgen nummering van de Hebreeuwse tekst en vermelden die van de Vulghata, Luther en de SV. We gaan hier zo diep in op de nummering, omdat vs 69 heel anders klinkt als afsluiting van Deut.28 (en hoe dat te verwoorden, vergt meer tekst dan we hier kunnen opnemen!) dan als opening van Deut.29 (waar het weinig vragen oproept).

¹⁹⁹ Zie: Ex.19:4.

²⁰⁰ SV = 29:2

²⁰¹ SV = 29:3

.....\\.....//.....<>..... !
 de-kentekenen en-de-godsbewijzen groot (als)die.²⁰²
|.....//.....|.....
 en-niet-geeft die-JHWH-van-Israël aan-jullie een-hart om-te-volkènnen, 3²⁰³
//.....<>.....\.....
 en-welogen om-te-zien en-oren om-te-horen;
 <>.....//..... !
 tot de-dag (nl.)deze.²⁰⁴
//.....//.....//.....<>.....
 en-voorts-doe-ik-gaan enwel-jullie veertig jaarandering in-het-inbrevngveld; 4²⁰⁵
//.....|.....
 niet-verzonderen de-gweaden-jelieder vandaan-van-op-jullie,
//.....<>.....//..... !
 en-het-schoeisel-jouwer is-niet-verzonderd vandaan-op
 [het-voetebeen-jouwer.²⁰⁶
 fz.....\.....
 brood niet eten-jullie, 5²⁰⁷
//.....<>.....\.....
 en-wijn en-roesdrank niet drinken-jullie;
\\.....|.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat jullie-aan't-volkènnen-zijn,
 ///.....<>..... !
 ja ik(ben) die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder.
<>.....\.....
 en-voorts-komen-jullie naar-de-opstaanplaats (nl.)deze; 6²⁰⁸
\\.....\.....□.....\\.....
 en-voorts-trekt-uit SieJChoN de-koning-van-ChèSheBóWN en-NgóWG
\\.....//.....<>..... !
 [koning-van-de-BáShán om-te-treffen-ons ter-broderij
 [en-voorts-verslaan-wij-hen.²⁰⁹
|.....
 en-voorts-nemen-wij enwel-het-land-hunner, 7²¹⁰
\.....
 en-voorts-geven-wij-het tot-eigendom,
<>.....
 aan-de-RAuWBhéNieten en-aan-de-GáDieten;

²⁰² Zie: Deut.4:34 en 7:19.

²⁰³ SV = 29:4

²⁰⁴ Zie Rom.11:8. Zo'n vers (en woorden van vergelijkbare strekking treffen we in Deut meermalen aan) maakt ons, lezers van nu, even getuige van de Joden die na de babylonische ballingschap met deze tekst geconfronteerd werden en zich daarmee moesten verstaan. Tot deze dag n.l. de dag van deze eerste confrontatie, hadden ze geen 'hart-dat-volkènt' enz. Maar vanaf en door de confrontatie met deze teksten wordt dat anders, in die zin, dat te midden van Israël er profeten zijn die "de Naam JHWH heiligen" in woord-daen en daad-woorden: in 'inbrengen' (zie Rom.11:7) en de Messias verschijnt.

²⁰⁵ SV = 29:5

²⁰⁶ Zie: Deut.8:4 en Neh.9:21

²⁰⁷ SV = 29:6

²⁰⁸ SV = 29:7

²⁰⁹ Zie: Num.21:23, 30; Deut.1:4; 2: 32:33; 3:1-3; Ps.135: 11; 136: 19,20.

²¹⁰ SV = 29:8

.....<>.....//..... !
 en-aan-de-helft-van de-stamstaf-van MeNàShShèH.²¹¹

....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-waarhouden:

8²¹²

.....|.....\..... .
 enwel-de-inbrengen-van de-zuivergang (nl.)deze,

.....<>.....
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-(waar)maken enwel-hen;

.....\..... .
 ter-toebuiging-daaraan-dat jullie-zijn-onderwezenen-aan't-zijn,

.....//..... !
 met al-af-wat jullie-aan't-maken-zijn-!.

~

.\.....///.....|..... .
 jullie(zijn) je-plaatsend vandaag al-af-jullie,

9²¹³

.....<>.....\.....
 voor-de-vertegenwoordiging-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jelieder;

.....\..... . .
 de-eerstleden-jelieder de-stamstaven-jelieder:

.....|..... .
 en-de-baardouden-jelieder en-de-beambten-jelieder,

<>.....//..... !
 al-af manmenselijke-van JieSseRáAéL.

.....\..... .
 het-trippelkroost-jelieder de-vrouwmenlijken-jelieder,

10²¹⁴

..... .
 en-de-inklamper-jouwer,

<>.....\.....
 die(is) in-het-naderlijf-van de-neerlatinge-jouwer;

.....\..... .
 vandaan-van-de-houthakker-van de-houtbomen-jouwer,

<>.....//..... !
 tot de-schepper-van het-water-jouwer.

....
 opdat-jij-oversteekt:

11²¹⁵

.....//.....//.....<>.....
 in-de-zuivergang-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

[en-in-de-bezwinging-zijner;

...|.....\..... .
 die die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,

²¹¹ Zie: Num.32:33 en Deut.3:12.

²¹² SV = 29:9

²¹³ SV = 29:10

²¹⁴ SV = 29:11

²¹⁵ SV = 29:12

//.....<>..... !
 afscheidend(is) genoot-met-jou vandaag.
\\...../.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat hij-doet-opstaan-enwel-jou vandaag voor-zich 12²¹⁶

 [tot-genotenvolk:
 ...///.....|.....
 en-hij hij-is-aan't-geschieden-voor-jou tot-gods,
 .<>.....
 zoals hij-inbrengt-voor-jou;
\\.....|.....
 en-zoals hij-bezevent aan-de-omvamenden-jouwer,
//.....<>..... !
 aan-AàBheRáHáM aan-JieTseCháQ en-aan-JàNgæQóWB.
//.....<>.....
 en-niet samen-met-jullie in-afzondering-van-jullie; 13²¹⁷
 ..
 ik:
|.....\\.....
 (ben)afscheidend enwel-de-zuivergang (nl.)deze,
<>..... !
 en-enwel-de-bezwering (nl.)deze.
 .□.....\\...../.....
 ja samen-met-wie er-is hier: 14²¹⁸
\\.....|.....\\.....
 genoot-met-ons staande-blijvend vandaag,
<>.....\\.....
 voor-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer;
\\...//...//.....<>.....//..... !
 en-samen-met wie geenszins(is) hier genoot-met-ons vandaag.
\\.....
 ja-jullie jullie-volkennen, 15²¹⁹
 //.....<>.....\\.....
 enwel dat-wij-zitten²²⁰ in-het-land MieTseRáJieM;
\\.....//.....//.....<>.....//..... !
 en-enwel dat-wij-oversteken in-het-naderlijf-van de-naties die wij-oversteken.
|.....
 en-voorts-zien-jullie enwel-de-afsxhuwelikheden-hunner, 16²²¹
<>.....
 en-enwel de-wentelgoden-hunner;
 ..\\.....
 hout en-steen,

²¹⁶ SV = 29:13.

²¹⁷ SV = 29:14.

²¹⁸ SV = 29:15.

²¹⁹ SV = 29:16,

²²⁰ in de zin van 'zaten' .

²²¹ SV = 29:17.

//.....<>...//..... !
 zilver en-goud die(zijn) genoot-met-hen.
 \. □ \ | |
 afwendend-dat-er-is bij-jullie een-manmenselijke of een-vrouwmenselijke 17²²²
 \
 [of een-familie of-een-stamstaf:
 □ \ // |
 die(is) het-hart-zijner wendend vandaag
 | \
 [vandaan-van-genoot-met die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer,
 \
 om-te-gaan heerdienen,
 <> \
 enwel-de-gods-van de-naties (nl.)die;
 \
 afwendend-dat-er-is bij-jullie:
 // // <> !
 een-wortel vruchtdragend alssem en-absint.
 |' □ \
 en-het-geschiedt als-hij-hoort enwel-de-inbrengen (nl.)deze: 18²²³
 \ // | \
 en-in-zegent-hij-zich in-het-hart-zijner te-zeggen vrede
 [is-aan't-geschieden-voor-mij,
 // // <>
 ja in-de-verstregelaars-van het-hart-mijner ben-ik-aan't-gaan;
 // // <> !
 ter-toebuiging-aan het-wegraperen-van de-benatte samen-met-de-dorstige.
 \
 niet-is-behoefte-aan't-hebben die-JHWH-van-Israël te-vergeven aan-hem 19²²⁴
 \. □ \ //
 ja dan is-aan't-roken de-walgneus-van-die-JHWH-van-Israël
 | \
 [en-de-ijver-zijner bij-een-manmenselijke (als)die,
 // |
 en-voorts-is-zich-aan't-legeren op-hem al-af-de-bezwering,
 <> \
 die-opgeschreven-is in-het-staafboek (nl.)dit;
 // |
 en-voorts-is-aan't-uitwissen die-JHWH-van-Israël enwel-de-naam-zijner,
 <> !
 vandaan-van-de-drukplek-van de-helftenhemel.
 // |
 en-voorts-is-aan't-afspilten-hem die-JHWH-van-Israël ten-wade, 20²²⁵

²²² SV = 29:18.

²²³ SV = 29:19.

²²⁴ SV = 29:20.

²²⁵ SV = 29:21.

.....//.....<>.....\.....
 enwel~de-zuivergang-van die-JHWH-van-Israël de-gods-van

.....
 [de-omvamenden-hunner;

...|\.....
 die hij-afscheidt genoot-met-hen,

.....//.....<>.....//..... !
 als-hij-doet-uittrekken enwel-hen vandaan-van-het-land MieTseRáJieM.

.....
 en-voorts-gaan-zij: 25²³²

.....|\.....
 en-voorts-heerdienen-zij gods latere,

.....<>.....
 en-voorts-bukken-zij-zich voor-hen;

.....|\.....
 een-gods die zij-niet-volkennen,

.....//.....<>..... !
 en-niet vereffent-hij(iets) voor-hen.

.....//.....<>.....\.....
 en-voorts-ontgloeit-de-neuswalging-van die-JHWH-van-Israël in-het-land 26²³³
 [(nl.)dat;

.....///.....\.....|\.....
 om-te-doen-komen daarover enwel~al-af~de-kleinerig,

.....<>.....//..... !
 die-opgeschreven-is in-het-staafboek (nl.)dit.

.....///.....|\.....
 en-voorts-roeit-uit-hen die-JHWH-van-Israël vandaan-van-op 27²³⁴
 [het-roodlingse-hunner,

.....\.....<>.....
 met-neuswalging en-met-hittigheid en-met-toorn;

.....//.....//.....<>.....//..... !
 en-voorts-zendt-hij-hen naar~een-land westenlaat zoals-de-dag (nl.)deze.

.....
 de-verstoken(zaken), 28²³⁵

.....<>.....
 (zijn)voor-die-JHWH-van-Israël de-gods-onzer;

.....||.....///.....
 de-ontmantelde(zaken) voor-ons²³⁶:

.. ..//.....//.....
 en-voor-de-stichtkinderen-onzer tot~wereldlang,

.....||.....<>.....//..... !
 om-(waar)te-maken enwel~al-af~de-inbrengen-van de-uitleg

[(nl.)deze.

²³² SV = 29:26.

²³³ SV = 29:27.

²³⁴ SV = 29:28.

²³⁵ SV = 29:29.

²³⁶ Dit woord wordt extra beklemtoond doordat er twee voordrachts(zang)tekens door de Masoreten boven geplaatst zijn; boven het volgende woord zelfs vier!

.....//.....<>.....\.....
 ware't-dat-aan't-geschieden-is het-dolen-van-jou op-het-einde-van 4

 [de-helftenhemel;

 vandaan-van-daar:
|.....\.....
 is-aan't-verzamelen-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
<>.....!
 en-vandaan-van-daar is-hij-aan't-aannemen-jou.
||.....\.....
 en-voorts-doet-komen-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer: 5
//.....//.....<>.....
 naar~het-land dat~wegvangen²³⁹ de-omvamenden-jouwer
 [en-jij-bent-aan'twegvangen-dat;
//.....<>..
 en-voorts-is-hij-goed-aan't-doen-jou en-veel-aan't-maken-jou
!
 [vandaan-van(anders-dan)²⁴⁰-de-omvamenden-jouwer.
\\.....\\\.....//.....
 en-voorts-is-aan't-besnijden die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer 6
<>.....\.....
 [enwel~het-hart-jouwer en-enwel! het-hart-van het-kiemsel-jouwer;
||.....\\\.....//.....
 om-te-beminnen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
//.....<>.....
 [met-al-af-het-hart-jouwer en-met~al-af~de-lichaamziel-jouwer
//.....!
 [ter-toebuiging-daaraan-dat jij-leeft.
|.....\.....
 en-voorts-is-aan't-geven die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer, 7
 //.....<>.....
 enwel al-af~de-vloeken (nl.)deze;
//.....<>.....!
 over~de-vijanden-jouwer en-over-wie-beweigeren-jou die-achtervolgen-jou.
\.....
 en-jij jij-bent-je-aan't-omkeren, 8
<>.....\.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-horen op-de-stem-van die-JHWH-van-Israël;

komst c.q. de wederkomst in het land - totdat IN het land een Torahgemeenschap definitief zal zijn. Wat daarvoor nodig is, staat in de volgende verzen.

²³⁹ We herinneren aan wat we eerder al enkele keren beklemtoond hebben: dit Hebreeuwse werkwoord heeft als kern de betekenis 'vangen'; het kan dus om ONTvangen gaan, maar beter is het nederlandse WEGvangen, omdat daarin mee klinkt, dat het land aan anderen onttrokken wordt - om het te redden! Zeker is dat de noties 'erven' en 'bezitten' niet thuis horen in het bereik van dit Hebreeuwse werkwoord, wanneer concordantie en idiolectie worden toegepast. Die noties stammen deels uit een latere Joodse interpretatietraditie, die ook de Greiske vertaling van de LXX heeft gestempeld.

²⁴⁰ Het Hebreeuwse woordje "MiN" brengt geen comperatief aan ('meer dan').

.....\|.....
 en-voorts-ben-jij-aan't-maken enwel~al-af-de-geboden-zijner,
 .///.....<>..... !
 die ik(ben) gebiedend-jou vandaag.

.....□.....\|...../..... 9
 en-voorts-is-strak-aan't-doen-zijn-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer
 \|..... \|.....
 [bij-al-af het-maakwerk-van de-hand-jouwer:
 \|..... /..... \|..... /.....
 bij-de-vrucht-van de-buik-jouwer en-bij-de-vrucht-van het-diervee-jouwer
 /..... <>.....
 [en-bij-de-vrucht-van het-roodlingse-jouwer ten-goede;
 .\|..... \|.....
 ja aan't-terugkeren-is die-JHWH-van-Israël:
 /..... \|..... |.....
 om-verrukt-te-zijn over-jou ten-goede,
 <>..... !
 zoals-hij-verrukt-is over~de-omvamen-den-jouwer.

\|.....
 ja jij-bent-aan't-horen: 10
 |..... \|.....
 bij-de-stem-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 /..... |.....
 om-waar-te-houden de-geboden-zijner en-de-ingriffingen-zijner,
 ||..... /..... <>.....
 het-opgeschrevene in-het-staafboek dat-strak-geblevene dit;
 ///..... |..... \|.....
 ja jij-bent-aan't-teruigkeren naar~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
 <>..... !
 met-al-af-het-hart-jouwer en-met-al-af~de-lichaamziel-jouwer.

=

SEDER

///.....\|.....
 ja het-gebod (nl.)dit, 11
 .///..... <>.....
 dat ik(ben) gebiedend-jou vandaag;
 /..... |.....
 niet-is-wonderlijk het vandaan-van-jou,
 <>..... !
 en-niet-ver (is)het.

///..... <>.....
 niet in-de-helftenhemel (is)het; 12

 om-te-zeggen:
 .\|..... /..... |.....
 wie?~is-aan't-opgaan-voor-ons helften-hemel-waarts

.....\
 [en-voorts-is-hij-aan't-nemen-het voor-ons,
//.....<>..... !
 en-aan't-horen-zijn-wij enwel-het en-voorts-zijn-wij-aan't-maken-het.
\
 niet-vandaan-van-het-oversteekse voor-de-zee (is)het; 13

 om-te-zeggen:
 ..\
 wie? is-aan't-oversteken-voor-ons naar~het-oversteekse-van de-zee
\
 [en-is-aan't-nemen-het voor-ons,
//.....<>..... !
 en-wij-zin-aan't-horen enwel-het en-voorts-zijnwij-aan't-maken-het.
//.....//.....<>.....
 ja-lijfna tot-jou (is)de-inbreng machtig; 14
//.....<>..... !
 in--de-mond-jouwer en-in-het-hart-jouwer om-het-te-maken.
 .\
 zie ik-geef voor-de-vertegenwending-jouwer vandaag, 15
<>.....
 enwel-het-leven en-enwel~het-goede;
<>..... !
 en-enwel-de-gestorvenheid en-enwel~het-kwade.
 .\
 dat²⁴¹ ik(ben) gebiedend-jou vandaag 16
||.....//.....\
 om-te-beminnen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer

 [om-te-gaan~in-de-neemnwegen-zijner,
//.....//.....<>.....
 en-om-waar-te-houden de-geboden-zijner en-de-ingriffenen-zijner

 [en-de-stelregelingen-zijner;
\
 en-voorts-ben-jij-aan't-leven en-voorts-is-veel-aan't-doen-zijn-jou,
|.....\
 en-voorts-is-aan't-inzegeenen-jou die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer,
||.....//.....<>..... !
 in-het-land waar~jij(bent) heen~komende om-het-weg-te-vangen.

²⁴¹ In de oude Griekse vertaling van de LXX gaat aan dit relativum een zinsnede vooraf: "ware jij-aan't-horen naar de-geboden-van die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer", die waarschijnlijk in het handschrift dat deze oude Joodse vertalers in Alexandrië omstreekt 300 v. Chr. voor zich hadden heeft gestaan -of hebben toegevoegd vanwege de samenhang met begin van vs 17, en die de Msoareten later weer hebben verwijderd. De NBV heeft deze zinsnede cursief opgenomen. Zekerheid hebben we hierover niet. De plaatsing van de hoofdversdeler, de atnach (de ;) achter het woord stelregelingen is ook onzeker en ontbreekt in sommige handschriften. Die versdeler kan gestaan hebben achter de beginzinsnede in de LXX..Hoewel een en ander weinig invloed heeft op de sterkking van het vers, laat dit voorbeeld wel zien, dat deze teksten een tekst-geschiedenis hebben.

.....//.....<>.....\.....
 en-ware't-dat~zich-aan't-afwenden-is het-hart-jouwer en-niet 17
 [ben-jij-aan't-horen;

....
 en-voorts-ben-jij-aan't-dolen-gebracht:
//.....//...<>..... !
 en-voorts-ben-jij-je-aan't-bukken voor-gods latere
 [en-voorts-ben-jij-aan't-heerdienen-hen.

///.....|..... .
 voor-leg-ik aan-jullie vandaag, 18

//...<>.....
 ja teloor-gaande ben-jij-aan't-te-loor-gaan-!;
///.....|..... .
 niet-ben-jij-aan't-gestrekt-doen-zijn-! dagen op-het-roodlingse,
 ..\...///.....|..... .
 waar jij overstekend)bent) enwel~de-JàReDÉN,
//.....<>..... !
 om-te-komen daarheen om-weg-tevangen-het.

.....\.....|.....\..... ,
 nogmalig-stellen-doe-ik bij-jullie vandaag en-wel-de-helftenhemel 19
 [en-enwel-het-land

.....///.....\.....|\..... .
 het-leven en-de-gestorvenheid geef-ik voor-de-vertegenwending-jouwer,
 ...<>.....
 de-inzegening en-de-kleinerings;

.....|..... .
 en-voorts-ben-jij-aan't-kiezen voor-het-leven,
//.....<>.....//..... !
 ter-toebuiging-daaraan-dat jij-aan't-leven-bent jij en-het-kiemsel-jouwer.

.....|\..... .
 om-te-beminnen enwel~die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer, 20

.....//.....<>.....
 om-te-horen op-de-stem-zijner en-om-aan-te-kleven-op-hem;
 \...///.....\.....|.....\..... .
 ja hij doet-leven-jou en-strekt de-dagen-jouwer,

.....\..... . . .
 om-te-zitten op~het-roodlingse:
 ..□.....\.....\.....//
 dat bezevent die-JHWH-van-Israël aan-de-omvamenden-jouwer
//.....//.....<>...
 [aan-AàBheRáHáM aan-JieTseCháQ en-aan-JàNgæQoBh
//..... !
 [om-te-geven aan-hen.

~

.....<>...
 en-voorts-gaat-heen MoShèH; 31.1

.....//.....//.....<>..... !
 en-voorts-brengt-hij-in enwel-de-inbrengen (nl.)deze tot-al-af~JieSseRáAéL.1
\..... . .
 en-voorts-zegt-hij tot-hen: 2
□.....\\.....///.....|..... .
 een-stichtzoon-van-honderd en twintig jaarandering (ben)ik vandaag,
//.....<>.....\.....
 niet-ben-ik't-aan't-aankunnen nogmalig om-uit-te-trekken

 [en-om-in-te-komen;
|..\..... .
 en-die-JHWH-van-Israël zegt tot-mij,
 .//.....<>.....//..... !
 niet ben-jij-aan't-oversteken enwel-de-JàReDéN (nl.)deze.
\\...../.....\.....\..... . .
 die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer hij (is) overstekend 3
 [voor-de-vertegenwending-jouwer:
| |.....//.....//...
 hij-is-aan't-verdelgen enwel-de-naties (nl.)deze
<>.....
 [vandaan-van-voor-de-vertegenwending-jouwer
 [en-voorts-zijn-jullie-het-aan't-wegvangen;

 JeHóWShoeàNg:
 ///.....\..... . .
 hij)is) overstekend voor-de-vertegenwending-jouwer,
 <>.....//..... !
 zoals inbrengt die-JHWH-van-Israël.
///.....|..... .
 en(zomaak) die-JHWH-van-Israël voor-hen, 4
 .\..... . .
 zoals hij-maakt:
//.....//.....<>..
 aan-SieJChóWN en-aan-NgóWG koningen-van de-AêMoRiet

 [en-aan-de-landen-hunner;
//.....<>..... !
 omdat hij-verdelgt enwel-hen.
//.....<>.....
 en-voorts-is-aan't-geven-hen die-JHWH-van-Israël 5
 [voor-de-vertegenwending-jelieder;
\..... . .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-maken aan-hen,

 naar-al-af-het-gebod,
 .//.....<>..... !
 dat ik-gebied enwel-jullie.
\..... . .
 weest-hard en-hardbottig, 6

.....//.....<>.....
niet-je-aan't-ontzien-jullie en-niet-zijn-jullie-aan't-terugdeinzen

.....
[vandaan-van-de-vertegenwendinging-hunner;

.\.....\.....
ja die-JHWH-van-Israël de-gods-jouwer:

///.....\.....

hij(is) de-gaande genoot-met-jullie,

..//.....<>.....//..... !

niet is-hij-aan't-laten-zakken-jou en-niet aan't-verlaten-jou.

=

.....\\...../.....
en-voorts-roept MoShèH om-JeHóWShoeàNg: 7

.....\\...../.....\.....
en-voorts-zegt-hij tot-hem voor-de-welogen-van al-af-JieSseRáAél

.....\..... ,
[wees-hard en-hardbottig

\ . .
ja jij:

.....|.....\.....
jij-bent-aan't-doen-komen enwel-het-genotenvolk (nl.)dit,

.....||.....\\.....//.....
naar-het-land dat bezevent die-JHWH-van-Israël

.....<>.....\.....
[aan-de-omvamenden-hunner om('t)-te-geven aan-hen;

....<>.....//..... !
en-jij jij-bent-in-eigendom-aan't-geven-het enwel-aan-hen.

.....||.....\.....\.....
en-die-JHWH-van-Israël hij(is) de-gaande voor-de-vertegenwendinging-jouwer: 8

fz.....\.....
hij is-aan't-geschieden genoot-met-jou,

..//.....<>.....
niet is-hij-aan't-laten-zakken-jou en-niet is-hij-aan't-verlaten-jou;

..//.....<>.....//..... !
niet ben-jij-je-aan't-ontzien en-niet je-aan't-ontzetten.

.....\.....
en-voorts-schrijft-op MoShèH enwel-de-uitlegging²⁴² (nl.)deze 9

.....
en-voorts-geeft-hij-haar:

.....|.....\.....
aan-de-priesters de-stichtzonen-van LéWieJ,

.....
die-hoog-heen-dragen,

.....<>.....\.....
enwel-de-kast-van de-zuivergang-van

²⁴² Hebreeuws: ToWRáH > Torah.

.....
 [die-JHWH-van-Israël;
<>..... !
 en-aan~al-af-de-baardouden-van JieSseRáAÉL.
//.....<>.....\.....
 en-voorts-gebiedt MoShèH enwel-hen te-zeggen; 10
\.....\.....
 vandaan-van-het-einde-van zeven jaaranderingen:
//.....<>.....<>.....
 op-de-gemeenschapsverordening-van de-jaarandering-van de-loslating
//..... !
 [op-het-feest-van de-vlechthutten.
\.....
 als-komt al-af~JieSseRáAÉL: 11
|.....|.....\.....
 om-te-zien enwel-de-vertegenwending-van die-JHWH-van-Israël
 [de-gods-jouwer,
<>.....\.....
 op-de-opstaanplaats die hij-aan't-uitkiezen-is;
||.....//.....//.....//.....
 ben-jij-aan't-uitroepen enwel-de-uitlegging (nl.)deze voor-gelegd-aan
<>..... !
 [al-af~JieSseRáAÉL in-de-oren-hunner.
\.....
 stem-af enwel-het-genotenvolk: 12
///.....|.....
 de-(man)menselijken en-de-vrouwmenelijken en-het-trippelkroost,
<>.....\.....
 en-de-inklamper-bij-jou die (is) in-de-poorten-jouwer;
/.....//.....
 ter-toebuiging-daaraan-dat zij-aan't-horen-zijn en-ter-toebuiging-daaraan-dat

 [zij-aan't-leren-zijn:
|.....\.....
 en-zij-ontzag-aan't-hebben-zijn-voor enwel die-JHWH-van-Israël
 [de-gods-hunner,
\.....
 en-zij-aan't-waar-houden-zijn om-te-maken,
|.....//..... !
 enwel~al-af-de-inbrengen-van de-uitlegging (nl.)deze.
||.....\.....
 en-de-stichtkinderen-hunner die (het)niet~volkènnen: 13
|.....
 zijn-(t)aan't-horen en-aan't-leren,
<>.....\.....
 om-ontzag-te-hebben-voor enwel~die-JHWH-van-Israël
 [de-gods-hunner;

 al-af~de-dagen:

.\\..///.....|.....
 die jullie levend(zijn) op~het-roodlingse,
 //.....\\.....//...<>.....
 als jullie overstekend(zijn) enwel~de-JàReDÉN daarheen
 !
 [om-het-weg-te-vangen.

~

SEDER

.....\\...../.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-MoShèH: 14
\\.....\....., ,
 kijk-hier lijf-naderen de-dagen-jouwer om-te-sterven
 .\\.....
 roep enwel~JeHóWShoeàNg:
//.....//.....<>.....
 en-plaatst-jullie in-de-tent-van gemeenschapsordening

 [en-voorts-gebied-ik-hem;
///.....|.....
 en-voorts-gaat MoShèH en-JeHóWShoeàNg,
<>.....//..... !
 en-voorts-plaatsen-zij-zich in-de-tent-van gemeenschapsordening.
\\.....//.....\.....
 en-voorts-laat-zich-zien die-JHWH-van-Israël in-een-staander-van een-wolk; 15
//.....//.....<>.....//..... !
 en-voorts-blijft-staan de-staander-van de-wolk over~de-opening-van de-tent.

=

.....///.....|.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-MoShèH, 16
//.<>.....
 kijk-hier-jij neerliggend genoot-met~de-omvamenden-jouwer;
\\...../.....\.....
 en-voorts-is-aan't-opstaan het-genotenvolk (nl.)dit en-aan't-hoereren
\.....\.....
 [laat-aan-achter gods-van de-waargenomene²⁴³-van-het-land:
\\.....///.....\.....|.....
 van-wie-geldt-dat hij²⁴⁴ komt~daarheen in-het-naderlijf-zijner,
|.....|.....
 en-voorts-is-het-aan't-verlaten-mij en-aan't-breken
 [enwel~de-zuivergang,

²⁴³ Een 'waargenomene' is iemand die opvalt en dus vreemd is voor de eigen gemeenschap. Hier wordt dit woord gebruikt om de Kanaäniten aan te duiden, die straks in de gemeenschap van de stammen van Israël zullen voorkomen. Het gaat hier dus niet om mensen die van buiten de gemeenschap binnenkomen, daar 'aanklampen' c.q. 'inklampen'; voor hen heeft de Torah een ander woord nl. GuWR.

²⁴⁴ NL.: de waargenomene,

//...<>..... !
 die ik-afscheidt samen-met-hem.
\
 en-voorts-is-aan't-ontgloeien de-neuswalging-mijner bij-hen 17

 [op-de-dag~(nl.)die en-voorts-ben-ik-aan't-verlaten-hen
\
 [en-voorts-ben-ik-aan't-versteken de-vertegenwendinging-mijner
\
 [vandaan-van-hen en-voorts-is-het-aan't-geschieden tot-eten,
\
 en-voorts-zijn-aan't-vinden-het kwaden vele en-beëngingen;
\
 en-voorts-is-het-aan't-zeggen op-de-dag (nl.)die,
 ..
 niet?:
\
 omdat ja~geenzins(is) de-gods-mijner in-het-naderlijf-mijner,
<>...//..... !
 vinden-mij kwaden (als)deze.

 en-ik: 18
\
 verstekend benik-aan't-versteken de-vertegenwendinging-mijner
\
 [op-de-dag- (nl.)die,
 //.....<>.....\
 op-tegen al-af~het-kwade dat het-maakt;
 \..... .
 ja het-wendt-zich,
<>.. !
 naar~gods latere.

 en-welnu: 19
\
 schrijft-op voor-jullie enwel-het-gezag (nl.)dit,
\
 en-leer-het enwel~de-stichtkinderen-van~JieSseRáAÉL stel-het

 [in-de-mond-hunner;
\
 ter-toebuiging-daaraan-dat aan't-geschieden-is-voor-mij het-gezag (nl.)dit
<>.....//..... !
 [en-tot-nogmaligstelling bij-de-stichtkinderen-van~JieSseRáAÉL.
\
 ja-ik-ben-aan't-doen-komen-hen naar~het-roodlingse dat-ik-bezeven 20
 [aan-de-omvamenden-zijner:
 ..//.....\
 vloeiend-van vetmelk en-honing,

.....//.....<>.....
 en-voorts-is-het-aan't-eten en-aan't-zich-verzadigen
 [en-aan'-vet-woorden;
|.....///.....|.....
 en-voorts-is-het-zich-aan't-wenden naar~gods latere en-aan't-heerdienen-hen,

 en-voorts-zijn-zij-aan't-smaden-mij,
<>..... !
 en-aan't-breken enwel~de-zuivergang-mijner.
 □.....\\...../.....\.....
 en-voorts-is-het-aan't-geschieden ja~aan't-vinden-!-zijn enwel-hem kwaden vele²¹

 [en-beëngingen
 □.....\\.....///
 dan-is-zich-aan't-toebuigen het-gezag (nl.)dit
|.....
 [voor-de-vertegenwending-zijner tot-nogmaligstelling,
 //..//.....<>.....\.....
 ja niet is-het-aan't-vergeten-woorden vandaan-van-de-mond-van

 [het-kiemsel-zijner;
 \\.....\.....
 ja ik-volkèn het-vormsel²⁴⁵-zijner:
 .\\..///.....|.....
 dat hij(is) makende vandaag,
\.....
 bij-het-nog-vers-zijn-dat ik-doe-komen-hem,
<>..... !
 naar~het-land dat ik-mij-bezeven.
//.....//.....//.....<>.....\.....
 en-voorts-schrijft-op MoShèH enwel-het-gezag (nl.)dit op-de-dag (nl.)die; 22
<>.....//..... !
 en-voorts-leert-hij-dat enwel-de-stichtkinderen-van JieSseRáAél.
|.....\.....
 en-voorts-gebiedt-hij enwel~JeHóWShoeàNg stichtzoon-van~NuWN: 23
\.....
 en-voorts-zegt-hij wees-hard en-hardbottig
 \ ..
 ja jij:
|.....\.....
 jij-doet-komen enwel-de-stichtkinderen-van JieSseRáAél,
<>.....<>.....
 naar~het-land dat~ik-bezven aan-hen;

²⁴⁵ Hier in de zin van 'dichtwerk'. Het Neder;andse 'gedicht' hangt samen met het 'dichten', 'verdichten' in de betekenis van kenchtig kort weergeven. Zo komt het woord 'poëzie' van het Griekse 'poieoo' dat maken betekent. In het Hebreeuws wordt dan van een 'vormsel' gesproken, een woord dat ook gebruikt wordt in b.v. Gen.6:5 als het gaat om de 'vormsels-van de berekeningen-van het hart' die kwaad zijn.

...<>.....//..... !
 en-ik ik-ben-aan't-geschieden genoot-met-jou.

.....//.....\..... . .
 en-voorts-geschiedt-het bij-het-al-af-hebben-van MoShèH: 24
//.....//.....<>...
 om-op-te-schrijven enwel~de-inbrengen-van de-uitleg~(nl.)deze

 [op~een-staafboek;

<>..... !
 totdat zij-volgaaf-zijn.

.....///.....|..... . .
 en-voorts-gebiedt MoShèH enwel~de-LeWieten, 25
//.....//.....<>.....
 die-hoog-heen-dragen de-kast-van de-zuivergang-van~die-JHWH-van-Israël
 !
 (te-zeggen.

. .
 neem: 26
 .\.....///.....|..... . .
 enwel het-staafboek-van de-uitlegging (nl.)deze,
\..... . .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-stellen enwel-dat,
//.....//.....<>.....
 terzijde-van de-kast-van de-uitleg-van~die-JHWH-Israël

 [de-gods-jelieder;

.....//.....<>..... !
 en-voort-is-die-aan't-geschieden~daar bij-jou ter-nogmaligstelling.

\ /// \\\.....|
 ja ik ik-volkèn enwel~de-kregeligheid-jouwer, 27
<>.....
 en-enwel-de-nek-jouwer (die)stijf(is);
 .\.....|\...../..... . .
 kijk-hier als-ik-nog levend(ben) genoot-met-jullie vandaag:
///.....|..... . .
 (als)kregeligen geschieden-jullie aan-tegen-die-JHWH-van-Israël,
<>.....//..... !
 en-dus(ook) ja~laat-na het-gestorven-zijn-van-mij.

.....\\\.....//.....//.....<>.....
 stemt-af naar-mij enwel~al-af-de-baardouden-van de-stamstaven-jelieder 28

 [en-de-beamten-jelieder;

.....\..... . .
 en-voorts-breng-ik-in in-de-oren-jelieder:
///.....\..... . .
 enwel de-inbrengen deze,
\..... . .
 en-voorts-doe-ik('t)-nogmalig-stellen bij-jullie,

.....<>..... !
 enwel~de-helftenhemel enwel~het-land.

\..... . .
 ja ik-volkèn: 29

///.....|.....\..... .
 laat-na het-gestorven-zijn-van-mij ja-verdervend
 [zijn-jullie(t)-aan't-verderven-!,

.....\..... .
 en-voorts-zijn-jullie-aan't-wijken vandaan-van~de-neemweg,

//.....<>.....
 die ik-gebied enwel-jullie;

.....\.....|.....\..... .
 en-voorts-is-aan't-treffen enwel-jullie het-kwade in-het-latere-van de-dagen,

.....///.....|.....\.....
 ja-jullie-zijn-aan't-maken enwel-het-kwade in-de-welogen-van

..... .
 [die-JHWH-van-Israël,

.....<>.....//..... !
 om-hartzeer-te-doen-hebben-hem met-het-maaksel-van

[de-handen-jelieder.

.....\..... . .
 en-voorts-brengt-in MoShèH: 30

.....|.....\..... .
 in-de-oren-van al-af~de-afstemming-van JieSseRáAél,

.....//.....<>.....
 enwel~de-inbrengen-van de-zang (nl.)deze;

<>..... !
 totdat zij-volgaaf-zijn.

~

SEDER
 (hypojonisch)²⁴⁶

(G) g+bg < > g - fis -----
//.....<>.....

leent-het-oor oh-hemelhelften en-voorts-breng-ik-in-!; 32.1

g+bg < > g +c b g
 ..//.....<>..... !

hoort oh-land de-zeggingen-van~de-mond-mijner.

g+cg g' g g-e
///.....|..... .
 aan't-misten-is als-de-regen het-aan-te-nemene-van-mij, 2

g+bg < > g-fis -----
//.....<>.....

aan't-vlieten-is als-dauw de-zegging-mijner;

g-e

.....\..... .
 als-buien op~groen,

< > g +c bg
<>..... !

en-als-(druppel)veelheden op~kruid.

²⁴⁶ muzieknoten in letternotatie

g+bg g+bg < > g -fis -----
 //.....//.....<>.....
 ja de-naam die-JHWH-van-Israël ben-ik-aan't-roepen; 3
 g+bg < > g +c bg
 //.....<>..... !
 wel-aan-op-met grootte voor-de-gods-onzer.
 g' g g-d-fisg g-e
|.....\.....
 de-rots-van volgaafheden (is)het-werk-zijner, 4
 g+bg < > g-fis -----
 //.....<>.....
 ja al-af-de-neemwegen-zijner (is)stelregel;
 g+cg g' g-d-fisg e-g
//.....|.....\.....
 een-oh-god-van getrouwheid en-geenszins (van)valsheid,
 g+bg < > g+cbe
//.....<>..... !
 rechtvaardig en-rechtuit (is)hij.
 g+bg g+g'isg < > g-d-fisg g -fis -----
//.....|'.....<>.....\.....
 men-verderft't voor-hem niet(zijn-zij) stichtkinderen-zijner een-blaam-hunner;5
 g+bg < > g +c +b g
//.....<>..... !
 een-(geboorte-)ronde verkeerd en-verwongen.
 g' g g-e
|.....
 voor~die-JHWH-van-Israël? zijn-jullie-aan't-klaar-maken~dit, 6
 g+bg < > g-d-fisg g-fis -----
//.....<>.....\.....
 genotenvolk slap en-niet wijs;
 g' g g-d-fisg g-e
|.....\.....
 niet?(is)-hij de-omvamende-jouwer diew-verweft-jou,
 g+bg < > g +c+ bg
 //.....<>..... !
 hij hij-maakt-jou en-voorts-doet-hij-vast-zijn-jou.
 g' g-d-fisg g -e
|.....\.....
 haak-aan-bij de-dagen-van wereldlang, 7
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 onderscheidt de-jaaranderingen (geboorte-)ronde~en-ronde;
 g+cg g-dg g' g g-e
 ///.....\.....|.....
 wens(iets)-van de-omvamende-jouwer en-voorts-legt-hij('t)voor-aan-jou,
 < > g+bg g +c +be
<>.....//..... !
 de-baardouden-jouwer en-zij-zijn('t)-aan't-zeggen aan-jou.
 g+cg g' e-g
//.....|.....
 als-eigendom-geeft de-opperst de-naties, 8
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 als-hij-vaneen-scheidt de-stichtkinderen-van roodling;

.....|.....\.....
 plaatst-hij de-gebiedsgrenzen-van de-genotenvolken,
<>.....g-bg g +c +b g
<>.....//.....!
 voor-de-boekstaving-van de-stichtkinderen-van JieSseRáAéL.
 g+bg g+bg <> g -fis -----
 //.....//.....<>.....
 ja de-vereffening-van die-JHWH-van-Israël (is)het-genotenvolk-zijner; 9
<>.....g+bg g +c +bg
<>.....//.....!
 JàNgæQoBh het-(meet)snoer-van het-eigendom-zijner.
 g-dg g' g g-d-fisg ge -g
\\.....|.....\.....
 hij-is-aan't-vinden-hem in-een-land-van inbreveld, 10
<>.....g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 en-in-een-wanboel huilend een-ontzetting;
 g-dg g' g g -e
\\.....|.....\.....
 hij-is-aan't-omsingelen-hem en-is-onderscheidingsvermogen-aan't-geven-hem,
<>.....g+bg g +c +bg
<>.....//.....!
 hij-is-aan't-behoeden-hem als-de-menspupil-van het-weloog-zijner.
 g-dg g' g g-d-fisg g-e
\\.....|.....\.....
 als-een-adelaar is-hij-aan't-wekken het-nest-zijner, 11
<>.....g -fis -----
<>.....
 over~de-vogeljongen-zijner is-hij-aan't-vibreren²⁴⁷;
 g+cg g' g g -e
///.....|.....
 hij-is-aan't-spreiden de-vleugels-zijner hij-is-aan't-nemen-hem,
<>.....g +c +be
<>.....!
 hij-is-hoog-heen-aan't-dragen-hem op~de-slagpennen-zijner.
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 die-JHWH-van-Israël afgezonderd is-aan't-leiden-hem; 12
 g+bg <> g+bg +c +b g
//.....<>.....//.....!
 en-geenszins(is-er) genoot-met-hem een-god waarneembaar²⁴⁸.
 g-dg g' g g-d-fisg g-e
\\.....|.....\.....
 hij-is-aan't-doen-oprijden-hem over~de-cultusbulten-van het-land, 13
<>.....\.....
 en-voorts-eet-hij wat-gedijt-van het-veld;

²⁴⁷ Dit Hebreeuwse werkwoord komt verder alleen nog voor in Gen.1:2 en Jer.23:9.

²⁴⁸ Dit hebreeuwse woord wordt meestal vertaald (uitgelegd) met 'vreemd', maar het is stamverwant met een werkwoord dat het beste met het nederlandse 'waarnemen', in alle Nederlandse betekenissen, kan worden weergegeven. Wat waargenomen wordt, valt op en meestal ook uit de toon.

.....^{g+cg}///.....^{g' g}.....^{g-e} .
 en-voorts-doet-hij-zuigen-hem honing -vanadaan-van-een-klip,
 < > ^{g+bg} ^{+c} ^{+bg}
^{g+bg}///..... !
 en-olie vandfaan-van-kiezel-van een-rots
^{g-dg} ^{g+ag} ^{g-d-fisg} ^{g-fis+a+b}
 \\...../.....\..... . .
 boter-van rundvee en-vetmelk-van voorttrekvee: 14
^{g-d-g}\\.....^{g+bg}///.....^{g+cg}///.....
 genoot-met-vetmelk-van ringspringertjes en-reebokken
^{g' g-e}.....|..... .
 [stichtjongen-van-BáSháN en-geitenbokken,
 < > ^{g-d-fisg} ^{g-fis}-----
<>.....\.....
 genoot-met-melkvet-van nieren tarwe;
 < > ^{g+c+bg}
<>..... !
 en-roods-van-de-rozijn ben-jij-aan't-drinken-(als)gistsap.
^{g+cg} ^{g' g} ^{g -e}
^{g+cg}///.....|..... .
 en-voorts-is-olievet JeShoeRuWN en-voorts-gooit-hij-zich-achterwaarts, 15
 < > ^{g-d-fisg} ^{g -fis}-----
 <>.....\.....
 olievet-ben-jij wolkdik-ben-jij papperig-ben-jij;
^{g' g} ^{g-d-fis} ^{g-e}
|.....\..... .
 en-voorts-gooit-hij-van-zich-af de-godheid (die)hem-maakt,
 < > ^{g+be} ^g ^{+c} ^{+bg}
<>.....//..... !
 en-voorts-vindt-hij-verslapt de-rots-van de-bevrijding-zijner.
 < > ^{g -fis}-----
<>.....
 hartstochtelijk-makan-zijn-zij-hem met-vreemden; 16
 < > ^g ^{+c} ^{+b} ^g
<>..... !
 met-gruwelen zijn-zij-hartzeer-aan't-doen-hebben-hem.
^{g-fis+a+b}

 aan't-slachten-zijn-zij: 17
^{g' g-d-fisg}.....^{g-e}.....|.....\..... .
 voor-demonen niet een-godheid,
 < > ^{g -fis}-----
 <>.....
 gods niet volkènnen-zij-hen;
^{g' g} ^{g-d-fisg} ^{g-e}
|.....\..... .
 maandnieuwe vandaan-van-het-naderlijf komen-zij,
^{g+bg} < > ^g ^{+c} ^{+bg}
 //.....<>..... !
 niet verrijzen-hun-haar-ten-berge-voor-hen de-omvamenden-hunner.

g+bg < > g -fis -----
//.....<>.....
 de-rots (die)baart-jou ben-jij-kwijt-aan't-maken; 18
 < > g+bg g +c +b g
<>.....//..... !
 en-voorts-vergeet-jij de-god die-uitkronkelt-jou.
 g+bg < > g -fis -----
//.....<>.....
 en-voorts-ziet('t) die-JHWH-van-Israël en-voorts-smaadt-hij('t); 19
 g+bg < > g +c +bg
//.....<>.....
 vandaan-van(vanwege)hartzeer-over de-stichtzonen-zijner
 [en-de-stichtdochters-zijner.
 g -fis+a +b

 en-voorts-zegt-hij: 20
 g+cg g' g g -e
 ///.....|.....
 ik-ben-aan't-versteken-! de-vertegenwending-mijner vandaan-van-hen,
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 ik-ben-aan't-zien wat(is) het-laterre-van-hen;
 g-d-fisg g+cg g' g g-e
 \.....///.....|.....
 ja een-(geboorte)ronde (die)draait (zijn)zij,
 < > g+bg +c +b g
 .<>.....//..... !
 stichtkinderen niets-aan-getrouwheid (is)bij-hen.
 sf g-d-fisg g -e
 fz \
 zij hartstocht-hebben-zij bij-een-niet~god, 21
 < > g -fis -----
 .<>.....
 hartzeer-geven-zij-mij met-de-vlagen-hunner;
 g' g g-d-fisg g -e
|.....\.....
 en-ik hartstochtelijk-ben-ik-voor-hen bij-een-niet~genotenvolk,
 g+bg < > g +c +b g
//.....<>..... !
 met-een-natie slap ben-ik-aan't-hartzeer-geven-aan-hen.
 g' g g-d-fisg g -e
|.....\.....
 ja-een-vuur slaat-aan door-de-neuswalging-mijner, 22
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 en-wordt-voorts-een-vuurhaard tot~de-oergroeve op-de-drukplek-harer;
 g+cg g-dg g' g g-e
///.....\.....|.....
 en-voorts-eet-het land en-de-afracht-zijner,
 < > g+bg +c +bg
<>.....//..... !
 en-voorts-verzengt-het de-grondvesten-van de-bergen.
 g+bg < > g-fis -----
//.....<>.....
 ik-ben-bijeen-aan't-halen over-hem kwaad; 23

< > g +c +bg
<>..... !
 de-pijlen-mijner ben-ik-al-af-doen-zijn-op-hen.
 g+bg g+bg g+bg < > g-d-fisg
 //.....//.....//.....<>.....\.....
 uitgemergelden-van honger en-broden-voor een-verschroeier en-pluksel-van 24
 g -fis -----

 [verbittering;

g" g g -e
|.....
 en-de-tand-van~diervee ben-ik-aan't-zenden~in-hen,
 < > g+bg +c+bg
<>.....//..... !
 genoot-met-de-hittigheid-van kruipers-in stof.
 g' g g -e
|.....
 vandaan-van-het-straatbuiten is-aan't-ontkinderen~een-zwaard, 25

< > g -fis -----
<>.....
 en-vandaan-van-de-kamerbinnens afgrijzen;
 g' g g-e
|.....
 ook~een-uitgekozene ook~een-maagd,
 < > g+bg +c +b g
<>.....//..... !
 een-zuigeling genoot-met~een-iedermenselijke-van grauwharigheid.

< > g -fis -----
<>.....
 ik-zeg ik-ben-aan't-verrepen-hen; 26
 g+cg < > g +c +bg
|.....<>..... !
 ik-ben-aan't-doen-verstillen-! vandaan-van-een-menselijke
 [het-aanhaken-bij-hen.

g -fis +a+b

 och-als-toch: 27
 g+cg g' g g-e
///.....|.....
 voor-het-hartzeer-van de-vijand ik-me-aan't-verklampen-ben,
 < > g -fis -----
<>.....
 afwendend-dat~zich-doen-waarnemen wie-beëngen-hen;

g' g g-d-fisg g -e
|.....\.....
 afwendend-dat~zij-aan't-zeggen-zijn de-hand-onzer is-verheven,
 g+bg < > g+bg +c +b g
<>.....//..... !
 en-niet die-JHWH-van-Israël werkt al-af~dit.
 g+bg g+bg < > g-fis -----
//.....//.....<>.....
 ja~een-natie die-te-loor-gaat (aan)raadverschaffingen (zijn)zij; 28

g+bg < > g +c +b g
<>..... !
 en-geenszins (is)bij-hen onderscheidingsvermogen.

< > g-d-fisg g-fis -----
<>.....\.....
 voor-het-tij(dat) aan't-zwikken-is het-voetebeen-hunner;
 g+cg g' g g-e
 ///.....|..... .
 ja lijfna (is)de-dag-van de-overmachtiging-hunner,
 < > g+bg +c +bg
<>.....//..... !
 en-voorts-is-aan't-toesnellen het-toebereide voor-hen.²⁵⁰
 g+cg g' g g-e
///.....|..... .
 ja-aan't-oordelen-is die-JHWH-van-Israel het-genotenvolk-zijner, 36
 < > g -fis -----
<>.....\.....
 en-over~de-heerdienaren-zijner is-hij-troost-aan't-zoeken;
 g+cg g' g g-d-fisg g-e
 ///.....|.....\..... .
 ja hij-is-aan't-zien ja-weg-loopt een-hand,
 < > g+bg g +c +gg
<>.....//..... !
 en-op-de-rand-is de-versperde en-de-verlatene.
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 en-voorts-is-hij-aan't-zeggen waar? de-gods-hunner; 37
 < > g+bg +c +bg
<>.....//..... !
 een-rots (dat)zij-verdriet-hebben bij-hem.²⁵¹
 g-dg g+cg g-dg g' g g -e
 \\.....///.....\\.....|..... .
 dat het-melkvet-van de-slachtgaven-hunner zij-aan't-eten-zijn, 38
 < > g-d-fisg g -fis -----
<>.....\.....
 en-aan't-drinken-zijn de-wijn-van de-uitgietingen-hunner;
 g-dg g' g g -e
\\.....|..... .
 aan't-opstaan-zij en-aan't-helpen-jullie,
 g+bg < > +c +bg
//.....<>..... !
 aan't-geschieden over-jullie versteking.
 g-d-fisg g-fis+a+b
 .\.. . .
 ziet nu: 39
 g-d-fisg g+cg g' g-e
 \ ///.....| .
 ja ik ik (ben)het,
 g+bg < > g -fis -----
//.....<>.....
 en-geen gods genoott-met-mij;
 g-cg g-d-fisg g -fis+a+b
 \\.....\.....
 ik ik-ben-aan't-doen-sterven en-ik-ben-aan't-doen-leven:

²⁵⁰ Zie: Rom.12:19; Hebr.10:30

²⁵¹ Zie: Richt.10:14; Jer.2:28.

-//.....//.....<>...
 en-voorts-brengt-hij-in enwel~al-af~de-inbrengen-van de-zang-(n.l.)deze
\
 [in-de-oren-van het-genotenvolk;
 <>.....//..... !
 hij en-HóShéàNg stichtzoon-van~NuWN.
\
 en-al-af-doet-zijn MoShèH: 45
//.....//.....
 om-in-te-brengen enwel~al-af~de-inbrengen (nl.)deze,
 !
 tot~al-af~JieSseRáAéL.
///.....|.....
 en-voorts-zegt-hij tot-hen stelt het-hart-jelieder, 46

 voor-al-af~de-inbrengen,
 /// //..... //.....<>.....
 die ik nogmalig-stellende(ben) bij-jullie vandaag;
 ///.....|.....
 dat jullie-aan't-gebieden-zijn-hen enwel~de-stichtkinderen-jelieder,
\
 om-waar-te-houden om-te-maken,
<>.....//..... !
 enwel~al-af~de-inbrengen-van de-uitleg²⁵³ (n.l.)deze.
 □.....\\.....//.....
 ja niet~een-inbreng alleen (is)het vandaan-van-jullie, 47
<>.....
 ja~het(is) het-leven-jelieder;
\
 en-met-een-inbreng (als)deze:
///.....|.....
 zijn-jullie-aan't-gestrekt-doen-zijn de-dagen op~het-roodlingse,
 \\.../.....\\.....//.....<>.....
 als jullie overstekend(zijn) enwel~de-JàReDÉN daarheen
 !
 [om-weg-te-vangen-dat.
- ~
-///.....|.....
 en-voorts-brengt-in die-JHWH-van-Israël tot~MoShèH, 48
//.....//.....<>..... !
 op-het-botharde-van de-dag (nl.)deze om-te-zeggen.
|'.....□.....\\...../.....
 ga-op naar~de-berg NgæBháRieJM²⁵⁴ deze(is) de-berg-NeBhóW: 49

²⁵³ = TóWRáH > Torah.

²⁵⁴ = de berg-van de opverstekers.

.....| |//|//
 die-JHWH-van-Israël vandaan-van-de-SieNàJ komt-hij en-hij-stijgt-op
|
 [vandaan-vanSséNgieJR voor-hen,
\\..|\\
 hij-schijnt vandaan-van-het-gebergte PáARáN,
<>\\
 en-hij-is-in-aantocht vandaan-van(vanwege)-veelheden heilig;
| |<> !
 vandaan-van-de-zuidenrechter-zijner een-vurigheid voor-hen.
 ///\\
 dusdanig koestert-hij genotenvolken, 3
<>
 al-af-de-geheiligden-zijner (zijn)in-de-hand-zijner;
|\\
 en-zij zijn-midden voor-de-voetebenen-jouwer,
<>
 hoog-heen-draagt-hij de-ingebrachten-jouwer.
 //<>
 uitleg gebiedt-aan-ons MoShèH; 4
 <>// !
 wegvangst-van de-afstemming-van JàNgæQoBh.
//<>
 en-voorts-geschiedt in-JeShieRuWN een-koning; 5
|\\
 bij-het-zich-bijnehalen-van de-eerstleden-van het-genotenvolk,
 ...<>// !
 verenigd(zijn) de-stamstaven-van JieSseRáAéL.
//<>
 aan't-leven(is) ReAuWBhén en-niet-aan't-sterven; 6
//<> !
 en-aan't-geschieden de-lieden-zijner (als)een-boekstaving.
 =
\\
 en-dit (is) voor-JeHuWDáH en-voorts-zegt-hij 7
 ///|\\
 hoor jij-JHWH-van-Israël de-stem-van JeHuWDáH,
<>
 en-naar-het-genotenvolk-zijner ben-jij-aan'tdoen-komen-hem;
|\\
 de-handen-zijner veel(is't) voor-hem,
//<> !
 en-hulp vandaan-van(vanwege)wie-beëngen-hem is-aan't-geschieden.
 =

..... \.. ,
 en-voor-LeWieJ zegt-hij 8
 // <>
 de-ToeMMieJM-jouwer en-de-AuWRieJM-jouwer²⁵⁵
 \.....
 [(zijn)voor-een-manmenselijke goedgunstige-jouwer;
 /// |
 die jij-beproeft in-MàSSáH,
 <> // !
 jij-bent-aan't-twisten-met-hem over~de-wateren-van MeRieJBháH.
 | | /// | .. \.....
 die-zegt-aan-de-omvamende-zijner en-de-moederende-zijner niet zie-ik-hem,9
 | .. \.....
 en-enwel~de-broedeverwant-zijner niet waarneemt,
 // \
 en-enwel~de-stichtzoon-zijner niet volkènt;
 /// | | <> !
 ja zij-houden-waar de-zeggingen-jouwer en-de-zuivergang-jouwer
 [zijn-zij-aan't-behoeden.
 /// \..... |
 aan't-uitleggen-zijn-zij de-stelregelingen-jouwer aan-JàNgæQoBh, 10
 <>
 en-de-uitleg-jouwer aan-JieSseRáAÉL;
 /// |
 zij-zijn-aan't-stellen verwalmingsgave bij-de-walgneus-jouwer,
 <> !
 en-al-af-gaat-het op~de-slachtplaats-jouwer.
 /// |
 zegen-in jij-JHWH-van-Israël het-vermogen-zijner, 11
 // <>
 en-het-werk-van de-handen-zijner ben-ij-aan't-genadigen;
 \..... \..... // <> ..
 verbrijzel de-heupen-van wie-opstaan-tegen-hem en-beweigeren-hem
 !
 [vandaan-daarvan-dat-zij-opstaan-!.
 =
 \.....
 aan-BieNeJáMieN zegt-hij, 12
 .. \.....
 lieveling-van die-JHWH-van-Israël,
 // <>
 aan't-voortwonen-is-hij tot-veiligheid over-hem;
 /// |
 hij-maakt-een-overtrek over-hem al-af~de-dagen,

²⁵⁵ Resp.: volgaafheden en-belichters, waarschijnlijk de aanduiding van bijzondere stenen op het schort (de AÉPhoD) van de hogepriester, die de aanwezigen bepalen bij de uitleg en de toepassing van de Torah.

.....//.....<>..... !
 en-onderscheidend de-flanken-zijner woont-hij-voort.

=

.....\.....
 en-voor-JóWSéPh zegt-hij, 13
//.....<>.....
 een-ingezegende-van die-JHWH-van-Israël het-land-zijner;
<>.....\.....|.....
 vandaan-van(vanwege)-het-lekkere-van de-helftenhemel
 [vandaan(vanwege)-dauw,
<>.....//..... !
 vandaan-van(vanwege)de-poel-der-beroerte beliggend de-drukplek.
<>.....\.....
 en-vandaan-van(vanwege)-het-lekkeere de-inkomste-van de-zon; 14
<>.....//..... !
 en-vandaan-van(vanwege)-het-lekkere-van het-gedrevene-van de-manen.
<>.....
 en-vandaan-van(vanwege)-het-eerstdeek-van bergen-van~oostenvroeg; 15
<>.....//..... !
 en-vandaan-van(vanwege)-het-lekkere-van heuvels-van wereldlang.

 en-vandaan-van(vanwege)-het-lekkere-van: 16
fz.....
 het-land en-de-volheid-daarvan,
//.....<>.....
 en-de-genadiging-van ie-voortbewoont de-sinaïdoorn;
 \.....|.....\.....
 is-aan't-komen voor-het-eerstdeel-van JóWSéPh,
<>.....//..... !
 en-voor-de-schedel-van de-toegewijde broederverwant-zijner.²⁵⁶
\\...../.....\.....
 de-voorste os-zijner luister voor-hem: 17
///.....|.....
 en-de-hoornen-van een-eenhoorn (zijn) de-hoornen-zijner,

 met-hen:
//.....//.....<>.....
 genotenvolken is-hij-aan't-rammen verenigd
 [de-randen-van-het-land;
|.....\.....
 en-zij(zijn) de-veelheden-van AèPhèRàJieM,
<>.....//..... !
 en-zij de-kuddetallen-van MeNàShShèH.

=

²⁵⁶ Zie: Gen.49:26.

.....\... .
 en-voor-ZeBhuWLoeN zegt-hij, 18

.....//.....<>.....
 verheug-je ZeBhuWLoeN als-jij-uittrekt;
<>..... !
 en-JieSsSsàShKhàR in-de-tenten-jouwer.

.....|..... .
 genotenvolken zijn-ten-berge-aan't-roepen, 19

<>.....\.....
 daar zijn-zij-aan't-slachten slachtgaven-van-recht;
 \.....///.....|..... .
 ja de-weelde-van de-zeeën zijn-zij-aan't-zuigen,
<>.....//.....
 en-de-opgeborgen weggestopte(dingen)-van het-zand.

=

.....\.... .
 aan-GáD zegt-hij, 20

<>.....\.....
 ingezegend wie-'t-wijd-maakt-voor GáD;
\..... .
 als-een-leeuw wont-hij-voort,
//.....<>..... !
 en-hij-vervreet een-arm dus-ook-een-schedel.

.....///.....|..... .
 en-voorts-ziet-hij een-eersteling voor-zich, 21

.....//.....//.....<>.....
 ja~daar de-vereffening-van wie-ingrift (is)opgeborgen;
|.....\..... .
 en-voorts-merkt-hij de-eerstleden-van een-genotenvolk,
///.....|..... .
 de-gerechtigheid-van die-JHWH-van-Israël maakt-hij,
<>..... !
 en-de-stelregelingen-zijner genoot-met~JieSseRáAéL.

=

.....\... .
 en-voor-DáN zegt-hij, 22

<>.....\.....
 DáN welp-van een-stroper(leeuw);
<>..... !
 is-aan't-ophoppen vandaan-van~de-BáSháN.

.....\... .
 en-voor-NàPheTtáLieJ zegt-hij,

.....|.....\..... .
 NàPheTtáLieJ wees-verzadigd-van genadiging,
<>.....\.....
 en-wees-vol-van de-inzegening-van die-JHWH-van-Israël;
 .//.....<>..... !
 zee en-zuid vang't-weg.

=

.....\.... .
 en-voor-AáSháShéR zegt-hij, 24
 //.....<>.....
 ingezegend vandaan-van-stichtkinderen (is)AáShèR;
///.....|.....
 aan't-geschieden-is-hij genadigende de-broederverwanten-zijner,
//.....<>..... !
 en-voorts-is-hij-aan't-dompelen in-olie het-voetebeen-zijner.
 //.....<>.....
 ijzer en-metaal de-schoeisels-jouwer; 25
<>..... !
 en-als-de-dagen-jouwer (is) de-berenkracht-jouwer.
 .//.....<>.....
 geen als-de-godheid-van JeShoeRuWN; 26
 ///.....\.....|.....
 oprijdend de-hemelhelften met-hulp-aan-jou,
<>..... !
 met-de-hoogheid-zijner de-slijpselluchten.
|.....\.....
 een-domiculie(is hem) de-gods-van oostenvroeg, 27
<>.....\.....
 vandaan-van-de-drulplek(van-hem) armen-van wereld-lang;
\\.....//.....<>.....
 en-voorts-verdrijft-hij vandaan-van-de-vertegenwending-jouwer de-vijand
//..... !
 [en-voorts-zegt-hij 'verdelg'.
|.....\.....//.....|.....\.....
 en-voorts-woont-voort-! JieSseRáAéL veilig in-afzondering het-weloog-van 28

 [JàNgæQoBh,
<>.....\.....
 naar~een-land-van koren en-wegvangst;
<>..... !
 dus~de-helftenhemel-zijner is-aan't-misten~dauw.
\\...../.....\.....
 gelukgewenst-jij JieSseRáAéL wie? (is)als-jij: 28
 fz.....\..... ,
 een-genotenvolk bevrijd door-die-JHWH-van-Israël,
\.....
 schutschil en hulpe-voor-jou,

.....<>.....
 en-wiens zwaard (is) de-hoogheid-jouwer;
///.....\\.....|.....
 en-aan't-huichelen-zijn de-vijanden-jouwer voor-jou,
<>.....//..... !
 en-jij over-de-cultusbulten-zijner ben-jij-je-weg-aan't-nemen.

=

.....\\...../.....///.....|
 en-voorts-gaat-op MoShèH vandaan-van-de-steppe-van MóWAÁBh **34.1**

.....\.....
 [naar~de-berg NeBhóW,

.....///.....
 het-eerstdeel-van de-PieSeGáH,

<>.....\.....
 die(is) op-de-vertegenwending-van JeRieChóW;

.....\\.....\\\.....//..
 en-voorts-doet-zien-hem die-JHWH-van-Israël enwel-al-af-het-land

.....<>..... !
 [enwel-GieLeNgáD tot-DáN.

.....|.....
 en-enwel al-af~NàPheTáLieJ, **2**

.....//.....<>.....
 en-enwel-het-land-van AèPheRàieM en-MeNàShShèH;

.....|.....\.....
 en-enwel al-af-het-land-van~JeHuWDáH,

<>.....//..... !
 tot de-zee westenlaat.

.....
 en-enwel~de-zuidwoestijn: **3**

.....|.....\\.....//.....//.....
 en-enwel-het-ringveld-van de-spleet-van JeRieChóW de-stad-van

.....<>..... !
 [de-dadelpalmen tot~TsoNgàR.

.....\\...../.....
 en-voorts-zegt die-JHWH-van-Israël tot-hem: **4**

///.....\\...|\...□.....\\.....///.
 dit(is) het-land dat ik-bezeven aan-AàBheRáHáM aan-JieTseCháQ

.....|...
 [en-aan-JàNgæQoBh te-zeggen,

.....<>.....
 aan-het-kiemsel-jouwer ben-ik-aan't-geven-dat;

.....\.....
 ik-doe-het-zien-jou met-de-welogen-jouwer,

.....<>.....//..... !
 en-daarheen ben-jij-niet aan't-oversteken.

.....\\...../.....\\\.....//.....
 en-voorts-sterft daar MoShèH heerdienaar-van~die-JHWH-van-Israël **5**

.....//.....<>.....//..... !
 [in-het-land MÓWAÁBh op~de-mond-van die-JHWH-van-Israël.
\\.....//.....|.....\..... .
 en-voorts-begraaft-hij enwel-hem in-de-vallei in-het-land-van MÓWAÁBh, 6
<>.....\.....
 tegenover BÉJT PeNgóWR;
//.....|.....
 en-niet-volkènt een-menselijke enwel~het-graf-zijner,
 <>.....//..... !
 tot de-dag-van vandaag.
\.....\\\.....//.....<>.....
 en-MoShèH(is) een-stichtkind-van~honderd en-twintig jaaraandering 7
 [als-hij-sterft;
//.....<>.....//..... !
 en-niet-kwijnt het-weloog-zijner en-niet~vlucht klammigheid.
□.....\\.....\\\.....//.....
 en-voorts-bewenen de-stichtkinderen-van JieSseRÁAÉL enwel~MoShèH 8
//.....<>.....\.....
 [in-de-steppe-van MÓWAÁBh dertig dagen;

 en-voorts-zijn-gaafweg,
//.....<>.....//..... !
 de-dagen-van het wenen-van treurnis-over MoShèH.
\.....
 en-JeHóWShoeàNg stichtzoon-van-NuWN: 9
|.....\.....
 is-vol beluchting heilig,
//.....//.....<>.....
 ja~stut MoShèH enwel~de-handen-zijner op-hem;
\\.....//.....|.....
 en-voorts-horen naar-hem de-stichtkinderen-van~JieSseRÁAÉL
 [en-voorts-maken-zij,
//.....//.....<>..... !
 naar-wat gebiedt die-JHWH-van-Israël enwel-MoShèH.²⁵⁷
\\.....//.....//.....<>.....
 en-niet-staat-op een-profeet nogmalig~in-JieSseRÁAÉL als-MoShèH; 10
|.....\.....
 hem-die volkènt die-JHWH-van-Israël,
<>..... !
 vertegenwending tot~vertegenwending.²⁵⁸
\\...../.....
 voor-al-af~de-kentekenen en-de-godsbewijzen: 11
 ///.....|.....
 waarmee zendt-hem die-JHWH-van-Israël,
<>.....\.....
 om-te-maken in-het-land MieTseRÁJieM;

²⁵⁷ Zie: Num.27:18.

²⁵⁸ Zie Ex.33:11; Num.12:8.

.....//.....<>.....
voor-PàReNgoH en-voor-al-af~de-heerdienaren-zijner

..... !
[en-voor-al-af~het-land-zijner.

.....|.....\..... .
en-voor-al-af de-hand de-harde,

12

.....<>.....\.....
en-voor-al-af de-ontzagwekkendheid groot;

...|... \..... .
die maakt MoShèH,

.....<>..... !
voor-de-welogen-van al-af~JieSseRáAéL.

